

Sayın Başkan,

Sayın Üyeler,

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Sayın Abdurrahman Yalçinkaya tarafından Adalet ve Kalkınma Partisi hakkında açılmış olan dava sebebiyle sözlü olarak bu konudaki düşüncelerimizi ifade etmek için huzurunuzdayım. Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Davalı Parti Genel Başkanı'nın beni ve arkadaşımı görevlendirme yazısını ibraz ediyorum.

Bu dava ile ilgili olarak daha evvel ibraz ettiğimiz ve yazılı olarak sunduğumuz görüşlerimizi aynen tekrar ediyorum. Bu cevaplarımızda ve eklerinde ayrıntılı bir şekilde Sayın Başsavcının iddialarına karşı açıklamalarda bulunduk. İddianamede ileri sürülen hususların neden doğru olmadığını, neden hukuki olmadığını, hatta bir kısım iddiaların neden partimizle ilgisinin bulunmadığını ve davanın neden reddedilmesi gerektiğini ortaya koyduk.

Sayın Başkan,

Sayın Üyeler,

Mevzuatımızda Parti kapatmayla ilgili hükümler bulunsa da bunun açılmış en son dava olmasını temenni ediyorum. Çünkü siyasi partiler Anayasaya göre demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır. Bu aynı zamanda demokrasi teorisinin evrensel normudur. Anayasal demokrasi ancak siyasi partiler yoluyla tatbik imkanını bulur. Bireylerin siyasete katılımları, örgütlenmeleri, siyasi eğitim almaları, partiler aracılığıyla en geniş şekilde sağlanır. Esasen Cumhuriyetimizin temel niteliklerinden biri olan "Demokratik devletin" iki evrensel şartı vardır. Biri genel seçimler, diğeri ise çok partili bir siyasi hayat. O nedenle modern demokrasiler aynı zamanda "partiler demokrasisi"dir. Demokrasiyi geliştiren partilerdir ve onlarsız bir demokrasi düşünülemez.

Toplumdaki farklı görüş ve taleplerin siyasi sisteme taşınmaları, sivil toplumla siyasi sistem arasında sağlıklı bir iletişim ve bağ kurulması, taleplerin aşağıdan yukarıya doğru bir yol katederek uygulanabilir politikalar haline gelmesi hep siyasi partiler aracılığı ile gerçekleşmektedir. Anayasa Mahkemesi yeni verdiği bir kararda (2002/1 Esas, 2008/1 Karar), "Siyasal çoğulculuğu ve katılımcılığı esas alan kurullar ve kurumlar düzeni olan çağdaş demokrasilerde, bireysel iradeleri birleştirip

yönlendirerek onlara ağırlık kazandıracak özgün kuruluşlara duyulan gereksinim, dağınık siyasal görüşleri birleştirmek suretiyle halk iradesini oluşturan ve açığa çıkaran siyasal partiler vasıtasıyla karşılanmaktadır. Partiler, belli siyasal düşünceler çerçevesinde birleşen yurttaşların özgürce kurdukları ve özgürce katılıp ayrıldıkları hukuksal yapılardır. Siyasi partilerin kendilerine göre öne çıkardıkları ülke sorunlarına ilişkin farklı çözüm önerileri getirmeleri demokratik siyasal yaşamda üstlendikleri işlevin doğal sonucudur. Bu nedenle siyasal partiler, Anayasa'nın konuya ilişkin kurallarıyla Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin "Örgütlenme", "Düşünce ve ifade özgürlüğü" konusundaki 10 ve 11'inci maddelerinin koruması altındadırlar." demektedir.

Toplum hayatımızda ifade ettiği bu önemli rol sebebiyle siyasal partiler yeri bir başka organizasyonla doldurulamayacak kadar hayati kuruluşlardır.

Bu ve benzeri birçok sebepten dolayı demokrasilerde siyasal partiler için ister hukuki, ister teamüli olsun önemli teminatlar getirilmiştir.

Siyasi partilerin yaşamaları esastır; kapatılmaları istisnadır.

Siyasi parti özgürlüğü, çoğulcu demokrasilerin olmazsa olmazı olan düşünce ve ifade özgürlüğü ile örgütlenme özgürlüğünün özel bir kullanım biçimidir. Hatta ifade özgürlüğü bu nedenle örgütlenme özgürlüğünün kolektif kullanımıdır. İfade özgürlüğü ve bu özgürlüğe sağlanan güvenceler de anayasal demokrasilerin kilit taşıdır.

Şüphesiz bir demokraside meşru parti faaliyeti yalnızca pozitif hukuk tarafından tanınan hakların kullanılmasındaki aksaklıkları değil, henüz pozitif hukuk tarafından tanınmamış hak ve özgürlük taleplerini de gündeme getirmeyi kapsar. Bu sebeple ifade özgürlüğü bütün fertler için, vazgeçilmez değerde bir insan hakkı olmakla beraber, demokrasilerde bu özgürlüğe en fazla ihtiyaç duyan da siyasal partilerdir.

Anayasa Mahkememiz de, bir kararında siyasal partilerin davranışları karşısına bir takım fiili engeller ve müdahaleler çıkarılmaması, bunları anayasa ile tanınmış hakların kullanılmasının engellenmemesi gerektiğini vurgulamış ve siyasal partilerin bu manadaki rolünü benimsemiştir (2001).

Siyasi partileri şeklen demokratik siyasal hayatın vazgeçilmez unsurları kabul edip, yeterince ifade özgürlüğü tanımiyorsak o sisteme anayasal demokrasi ve çağdaş

demokrasi denemez. Açılan davanın bu yönüyle dahi gerçekten tartışılması ve reddedilmesi gerekir.

Siyasi partilerle ilgili olarak üzerinde yeterince durmadığımız bir başka husus ta şudur. Siyasi partiler aslında bir ülkenin toplumsal gerçekliğini yansıtan ayna rolünü gören kuruluşlardır. Açıkçası siyasi partiler sosyolojik gerçeklerdir. Bu gerçekliği göz ardı ederek başarılı bir demokrasi kurulamaz. Eğer siyasi partiler sosyolojik toplumsal gerçekliği yansıtan aynalar ise, aynayı kaldırmak gerçeği kaldırmak anlamına gelmiyor. O gerçek bir başka şekilde kendini ortaya koyuyor.

Bunu en iyi anlayacak ve değerlendirecek olan bizleriz. Bu konuda yeterince ve çok sayıda tecrübeye sahibiz. Varlıklarını bir anayasal problem olarak kabul edip, kapattığımız çok sayıda siyasi parti oldu. Kapatma yoluyla tedbir almadığımız hemen hemen hiçbir toplum kesimi kalmadı.

CHP, AP gibi büyük kitle partilerinden tutun, ideolojik partilere kadar ister olağan dönemde, ister olağanüstü dönemlerde, ister yargı yoluyla , ister başka türlü. Bir özeleştirici yaparak soruna baktığımızda parti kapatmalar toplumda siyasi kırılma arttırmaktan, toplumsal örselenmeye sebep olmaktan öteye ne netice elde edildi diye bir maliyet analizi yapmamız gerekmektedir. Bunu bir savunma söylemi olarak değil, siyaset bilimi açısından bir gereklilik ve bir tespit olarak söylüyorum.

Toplumdaki çeşitlilik unsurlarını, kurumsal ve siyasal hayattan tasfiye etmek, böyle bir çaba içinde olmak, demokrasi için bir tuzaktır. Çünkü bu yol demokrasiyi kendi öncüllerinden uzaklaştırır ve tam karşılığı olan istemediğimiz rejimlerin ya da sakat anlayışların kucağına iter. Bu sebeple günümüzün demokrasi anlayışında çoğulculuk ve çeşitlilik esastır. Politik ya da konjoktürel saiklerle toplumsal gerçeği reddetmenin pratikte bir faydası olmamıştır.

Ayrıca, toplumun belli bir kesimi tarafından yanlış görülen düşünceler veya politik teklifler, değişim süreci içerisinde hem öyle asırlar falan geçmeden kısa sürede politik uygulanabilir seçenekler haline de dönüşebilirler. Hem insanlık tarihinde hem Türkiye siyasetinde bunun çok örnekleri görülmüştür. Ben kendi çevrem baktığımda 60'lı yıllarda en hararetli bir şekilde her şeyin devletleştirilmesini savunanların bugün nasıl özelleştirmeden yana olduklarını, her türlü yabancı sermayeye karşı her şeyin millileştirilmesini talep edenlerin bugün aman yabancı sermaye Türkiye ye gelsin diye nasıl yoğun bir çaba içerisinde olduklarını müşahade

edebiliyorum. Dolayısıyla dünün devletleştirmecileri ve benimki gibi millileştirmecileri bugün ülke sorunlarında bir noktaya gelebilmişlerdir.

Hepimiz kendi hayatımızda dün nelerin yasak olduğunu bugün ise o yasakların ne kadar anlamsız olduğunu gördük, yaşadık ve yaşıyoruz.

Yine şu kısa hayatımız içerisinde çok zaman geçmeden, öyle yarım asır, bir asır veya çeyrek asır geçmeden fikirlerimizde çok köklü değişiklikler olduğunu gördük. Mesela kendi hayatımızda bir zamanlar Nazım Hikmet'e kimler karşı idi, şimdi kimler şiirini okumaktadır? Doğru olan bugünküdür.

Dolayısıyla burada söylemek istediğim şey şu: Eğer bir toplumda dengeler yerli yerine oturmadıysa, toplumda sağlıklı bir sosyal yapı , bir ekonomik yapı, istikrarlı siyasi bir yapı ve süreç söz konusu değilse bu neviden dönüşümler, bir taraftan öbür tarafa kıymet hükümlerinde değişiklikler olmaktadır. Dünün yasakları ve yasak fikirleri, bugünün siyasi alternatif ve çözümleri olarak karşımıza çıkabilmektedir. Bunun en kapsamlı projesi Avrupa birliğidir.

Geçmişte kimler Avrupa birliğine karşı oldu? Şimdi aman Avrupa birliğine girelim diyen bunu yüksek sesle söyleyenler kimler? Şüphesiz hepimiziz, hepimiz değiştik. Öyleyse, yarının muhtemel doğrularını bugün yasak ya da düşman ilan etmek, değişimin değişmez dinamiğine ters düşmektedir.

Onun için Sayın Başkan, Sayın Üyeler demokratik toplumlarda siyasetin bir işleyiş tarzı var. Vatandaş partilerin politikalarını değerlendirir ve seçim dönemlerinde bu politikalara karşı kendi tepkilerini ortaya koyar. Böylece bir çok yanlış ve eksik, bu süreç içerisinde kendiliğinden ortadan kalkar. Yanlışında ısrar eden siyasi partiler, kendi varlıklarını ve geleceklerini de tehlikeye sokar. Siyasi partilere karşı cebri tedbirler ancak çok zaruri durumlarda istisnai durumlarda, uygulamaya sokulabilecek, sık kullanılmaması gereken yöntemlerdir.

1982 Anayasası'nın yürürlüğe girmesinden sonra yapılan seçimlere baktığımızda gördüğümüz hadise şudur: Çok partili hayata geçtiğimiz ilk dönemlerde insanlar babadan oğula aynı partiye oy verirken, şimdi Türk seçmeni kendi hür iradesiyle oyunu kullanmakta ve siyasi iktidarları belirlemektedir. Bütün partilerin seçimlere katıldığı 1987 seçiminde Anavatan Partisi % 35'le iktidar olmuştur. 1989 Mahalli İdareler Seçimleri sonuçlarına baktığımızda aradan geçen iki sene içerisinde Anavatan Partisi beklentileri karşılamadığı ve toplumun hassasiyetlerine karşı

gerekli duyarlılığı göstermediği için oyu % 21,75'e düşmüştür ve 1991 Genel Seçimlerinde % 27 ile DYP birinci parti olmuştur. 1991-1995 yılları arasında iktidar olan iki ana parti DYP ve SHP yönetim zaafı, gerekli reformları yapmamış olmaları, toplumsal beklentileri karşılamadaki başarısızlıkları ve daha başkaca sebeplerle her iki parti de güç kaybetmiş, 1994 Mahalli İdare Seçimlerinde başta İstanbul ve Ankara gibi Büyükşehir Belediye Başkanlıkları'nı ve 1995 Genel Seçimlerini RP kazanmıştır. 1999 Genel Seçimlerinin galibi DSP'dir. 2002'ye gelindiğinde vatandaşın tercihi, kendilerine ülkeyi başarı ile yönetmeleri hususunda yetki verdiği ama, yönetimlerinden memnun olmadığı için siyasetten uzaklaştığı yukarıdaki partilerden hiçbirisi değil, yeni kurulmuş olan Adalet ve Kalkınma Partisi'dir. 1999 seçimlerinin üzerinde ayrıca durmak gerekecektir. Çünkü iki seçim bir arada yapılmış seçmenler aynı anda hem merkezi yönetim hem de mahalli yöneticiler için oy kullanmış olup, birisi için ehil gördüğü partiyi, diğeri bakımından tercih etmemiştir.

Bu nedenle, partilere hatalarını en kalıcı, en etkin bir biçimde gösteren seçmenlerdir ve seçimlerdir. Siyasetin bu doğal akışına zaman zaman sebebi ne olursa olsun yapılan müdahaleler, her defasında aynı sorunların yaşanmasına sebep olmaktadır. Çünkü sosyal ve siyasal gerçekliği kavramak bir matematik gerçeği kavramaktan daha fazla zaman alıcıdır ve fakat sonuçları itibarıyla daha kalıcıdır. Demokratik sistemin ve neticede hukukun, hukuku uygulayanların bu gerçeğin kavranması noktasında demokratik sabrı, toleransı ve kolaylığı göstermesi icap eder. Siyasi istikrar, örselenmemiş bir siyasi ve sosyal doku, ihtiyaç duyulan kan değişimi ve hücre yenilenmesi bu demokratik sabrın gösterilmesine bağlıdır. Aksi uygulamalar beklenen sonuçları vermemiştir ve vermemektedir.

Demokratik bir toplum için geçerli olan çoğulculuk, hoşgörü ve açık görüşlülük bunu gerektirmektedir. Avrupa insan hakları mahkemesi birçok kararında mesela ÖZDEP'le ilgili kararında çoğulculuk olmadan demokrasi olmayacağını, sözleşmenin 10. maddesinde dile getirilen ifade özgürlüğünün, yalnız uygun gördüğümüz, bizi rahatsız etmeyen yahut kayıtsız kaldığımız bilgiler ve fikirlerin için değil, fakat aynı zamanda bizi rahatsız eden, sarsan, altüst eden bilgiler ve fikirler içinde geçerli olması gerektiğini belirtmiştir

Yine bu mahkemeye göre, "bir partinin siyasi projesinin demokratik devletin cari ilkeleri ve yapısı ile bağdaşmaz görülmesi, onun demokratik kuralları ihlal ettiği anlamına gelmez. Demokrasinin özü bizatihi demokrasiyi tahrip etmemek kaydıyla,

devletin hali hazırdaki örgütlenme tarzını sorgulamaya davet edenler dahil olmak üzere, farklı siyasi projelerin tartışılmasına izin vermektir” diyor.

Burada demokrasiye zarar verme kavramı önemlidir. Sosyalist Parti kararında da Avrupa insan hakları mahkemesi “herhangi bir anti demokratik yönetime başvurma tavsiye edilmediği, şiddet kullanmaya kalkışma veya demokratik yöntemlerin herhangi bir şekilde reddine ilişkin bir çağrı olmadığı takdirde, demokrasiye zarar verme olarak kabul edilemez” demektedir.

O sebeple Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ifade özgürlüğünün kullanılmasından dolayı parti kapatılmasını mübrem bir sosyal ihtiyacın sonucu olarak görmemektedir. Keza aynı ilkeler Avrupa Konseyi Venedik komisyonun tavsiye kararında da dile getirilmektedir.

Şüphesiz, Türkiye Avrupa Konseyinin üyesidir ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine de imza koymuş bir ülkedir. Bu kararlar göstermektedir ki, artık, demokrasinin dünyada bize göresi, bize özgüsü yok, evrensel normları ve değerleri vardır. Herhalde Türkiye gibi bir ülkeye düşen de bu kararları dikkate almaktır. Bilinmelidir ki Venedik Komisyonu her ne kadar Avrupa Konseyi'nin danışma organı ise de siyasi partilerin kapatılmasına ilişkin kriterleri, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi istikrarlı bir biçimde uygulamaktadır. Kaldı ki Türkiye bu komisyona üyedir ve komisyonda üyesi de bulunmaktadır.

Demokrasilerde, siyasi partiler kendi görüşleri doğrultusunda oluşturdukları programları ile halkın karşısına çıkarlar ve iktidarı yarışmacı seçimler sonucunda elde etmeyi amaçlarlar. Serbest seçimler sonucunda iktidara gelen bir parti, ülke sorunlarının çözümü için demokrasi ve hukukun üstünlüğü çerçevesinde programını uygulama yetkisine sahiptir. Demokrasilerde iktidarların el değiştirmesi ancak seçim yoluyla mümkündür.

Siyasi partiler sahip oldukları vazgeçilmez konumları nedeniyle, demokrasilerde hukuki güvenceye kavuşturulmuştur. Bu çerçevede partilerin yasaklanması konusunda çok önemli koruyucu hükümler getirilmiş ve kapatılmaları oldukça zor koşullara bağlanmıştır. Kapatma biçimindeki yaptırım, siyasi parti özgürlüğünün özünü ortadan kaldırayabileceği içindir ki, ancak zorunlu durumlarda istisnai ve en son çare olarak düşünülmektedir. Zira, siyasi partilerin kapatılması, kişiler açısından idam cezasına denk düşmektedir. Siyasi partilerin keyfi ve ölçsüz olarak yasaklanmasının çoğulcu demokratik

rejimin özünü zedeleyeceği kabul edilmektedir.

Nitekim Anayasa Mahkemesi aynı kararında (2002/1 Esas, 2008/1 Karar); “Böylece, siyasi partilerin diğer kişilerden farklı olarak kuruluş ve faaliyetlerine ilişkin esaslar anayasal güvenceye kavuşturulmuş, kapatılmasına yol açabilecek nedenler ise Anayasa’nın 14’üncü maddesindeki temel hak ve özgürlüklerin kötüye kullanılmasını engelleyen düzenleme de gözetilerek tek tek sayılmış, yasakoyucuya bunların dışında düzenleme yapmaya elverişli bir alan bırakılmamıştır.

Belirtilen düzenlemelerle anayasakoyucu siyasi partilerin varlıklarını sürdürmelerini esas alıp, kapatılmalarını ise ayırık durumlarla sınırlı tutarak öncelikle demokratik rejimin, sağlıklı biçimde yaşatılmasını amaçlamıştır; ancak korunması gereğini de göz ardı etmemiştir.”

Batı demokrasilerinde siyasi partilerin yasaklanması konusundaki uygulama da bu evrensel standartlara uygun olmuştur. Nitekim Avrupa’da 1950’lerden bugüne kadarki süreçte sadece üç siyasi parti kapatılmıştır. Bunlardan ikisi, Avrupa’nın yaşadığı totaliter diktatörlüklerin etkisiyle Federal Almanya’da verilmiş kapatma kararlarıdır. Bu partilerden Nazi partisi olan Sosyalist Reich Partisi 1952 yılında, Alman Komünist Partisi ise 1956 yılında kapatılmıştır. Türkiye’de siyasi parti kapatma yaptırımına sürekli örnek gösterilen Almanya’da, Anayasa Mahkemesi, 1951 yılında Federal Hükümet tarafından açılan Komünist Partisi davasında, **bir siyasi partinin siyasi yarışma sonucu tasfiye olmasının onun bir yargı kararıyla yasaklanmasına nazaran daha doğru olacağı** düşüncesiyle, yıllarca kapatma kararı vermekten imtina etmiş, ancak Hükümetin başvurusunu geri çekmeyeceğine kanaat getirince kapatma kararı vermiştir. (Donald P. Kommers, *The Constitutional Jurisprudence of the Federal Republic of Germany*, Durham&London: Duke University Pres, 1989, s.227-228). Ayrıca, bu ülkede kapatılan partilerin devamı niteliğindeki partilerin halen siyasi alanda faaliyetlerini sürdürdükleri de bilinmektedir. Avrupa’da daha sonraki dönemde kapatılan yegane parti ise İspanya’daki Herri Batasuna Partisidir. Bu parti 2003 yılında ayrılıkçı terör örgütü ETA ile organik bağının bulunduğu gerekçesiyle kapatılmıştır.

Siyasi partilerin kapatılması konusundaki evrensel standartların, insan haklarına saygılı ve demokratik bir hukuk devleti olan Türkiye açısından da geçerli olması gerektiğinde kuşku yoktur. Nitekim 1961 ve 1982

Anayasalarında siyasi partilerin demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları olduğu açıkça belirtilmiştir. Anayasalarımızda bu evrensel ilke yer almasına rağmen, uygulamada çok sayıda parti demokratik sistemlerde ve uluslararası sözleşmelerde öngörülen kriterlere aykırı bir şekilde kapatılmıştır. Böylece siyasi partilerin demokrasiler açısından "vazgeçilemezliği" ilkesi adeta tersine çevrilmiştir. Bu durum, siyasi partileri uygulamada kolaylıkla "vazgeçilebilir" hale getirmiştir.

1961 Anayasasının yürürlüğe girdiği tarihten bu yana Anayasa Mahkemesi tarafından yirmidört siyasi parti kapatılmıştır. Bu sayıya askeri müdahaleler döneminde kapatılan siyasi partiler dâhil değildir. Kapatılan parti sayısı itibariyle Türkiye, çağdaş demokrasilerde kırılması imkansız bir rekorun sahibidir. Sadece 1961 Anayasası döneminde kapatılan parti sayısı bile tek başına demokratik ülkelerde kapatılan partilerin toplamından daha fazladır. 1982 Anayasası döneminde daha yoğun biçimde parti kapatma kararları verilerek siyasi alan iyice daraltılmıştır. Öte yandan, yoğun biçimde siyasi parti kapatma kararı vermekle, ülkedeki sorunlara demokrasi ve hukuk sınırları içerisinde çözümler üretme ve sorunları böylece çözme imkanı da ortadan kaldırılmaktadır. Yasaklama biçimindeki yaptırım nedeniyle düşünce ve siyasi parti özgürlüklerinin içi boşaltılmaktadır.

Türkiye uygulamasının evrensel standartlara uymadığının en açık göstergesi, Anayasa Mahkemesi tarafından verilen siyasi parti kapatma kararlarının biri hariç tamamının Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından Sözleşmenin ihlali olarak kabul edilmiş olmasıdır.

I - SİYASİ PARTİLERİN YASAKLANMASINDA EVRENSEL STANDARTLAR

İddianamede siyasi parti kapatma nedenlerinden bahsedilirken AİHS hükümleri ve Venedik Komisyonu ilkelerine de atıf yapılmakla birlikte, Venedik Komisyonu ilkelerinin siyasi partiler için son derece güvenceli bir koruma sistemi getirdiği, sadece şiddeti benimseyen siyasi partilerin kapatılabileceğine cevaz verdiği gerçeği görmezlikten gelinmektedir.

Avrupa Konseyi bünyesinde ortak bir demokrasi standardını oluşturmak amacıyla kurulan Venedik Komisyonu, siyasi partilerin yasaklanması ve kapatılmaları konusundaki 2000 tarihli raporunda şu ilkeleri belirlemiştir:

- Siyasi partinin Anayasa'da barışçıl yöntemlerle bir değişiklik yapmayı savunması tek başına onun yasaklanması ya da kapatılması için yeterli bir delil olarak görülemez.
- Siyasi partiler, ancak şiddet kullanmayı savunmaları ya da demokratik anayasal düzeni ortadan kaldırmak suretiyle hak ve özgürlükleri yok etmek amacıyla şiddeti siyasi bir araç olarak kullanmaları durumunda yasaklanabilir.
- Partilerin yasaklanması veya kapatılması biçimindeki yaptırım istisnai bir tedbir olarak en son çare biçiminde kullanılmalıdır.
- Siyasi parti hakkında dava açılmadan önce, davayı açacak hükümet yada diğer devlet organlarınca, siyasi partinin özgür ve demokratik siyasi düzen veya hak ve özgürlükler için gerçek bir tehlike oluşturup oluşturmadığına ve kapatma ya da yasaklama yaptırımı dışında daha hafif tedbirlerle bu tehlikenin önlenmesinin mümkün olup olmadığına bakılmalıdır.
- Siyasi parti kapatma davaları, hukuki usulün tüm güvencelerine yer veren, aleni ve adil bir yargılama sonucunda karara bağlanmalıdır.

Bu ilkelerden de anlaşılacağı üzere, Venedik Komisyonu **siyasi partilerin ancak şiddeti savunma veya şiddeti politik bir araç olarak kullanma durumunda kapatılabileceğini** belirtmektedir.

Diğer yandan, siyasi partilerin kapatılması, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin birçok maddesiyle ilgilidir. Partilerin tüzel kişilik olarak kurulması ve faaliyette bulunması, temel olarak 11 inci maddenin koruması altındadır. AİHM, siyasi parti özgürlüğünü örgütlenme özgürlüğünün bir unsuru olarak görmektedir.

Siyasi partilerin kapatılmasına ilişkin davalar Sözleşmenin 10 uncu maddesiyle korunan ifade özgürlüğüyle de yakından ilgilidir. Kapatma davasında sunulan "delillerin" neredeyse tamamı ilgili parti üyelerince değişik tarihlerde yapılan açıklamalardan ibaret olduğundan, dava açısından ifade özgürlüğünün önemi daha da artmaktadır.

Yargılama sırasında ortaya çıkabilecek ihlaller, Sözleşmenin adil yargılanma hakkını düzenleyen 6 ncı maddesini de devreye sokabilecektir. Kapatma kararının sonuçları dikkate alındığında, mülkiyet hakkı ihlali de gündeme

gelebilecektir.

Ayrıca, bir siyasi partinin kapatılmasına neden olduğu gerekçesiyle partili milletvekillerinin parlamento üyeliğinin düşürülmesi ve beş yıl süreyle herhangi bir partide yer alamaması yaptırımı, AİHS'in 1 nolu Protokolünün 3 üncü maddesine aykırılık sonucunu doğurabilecektir. **Sadak/Türkiye (2002)** kararında AİHM, başvuru sahiplerinin partilerinin kapatılması sonucu otomatik olarak milletvekilliklerinin düşmesinin orantılı bir yaptırım olmadığına karar vermiştir. Mahkemeye göre, bu yaptırım Sözleşmenin 1 Nolu Protokolünün 3 üncü maddesinde korunan seçilme ve parlamento üyesi olma hakkının özünü bağdaşmadığı gibi, başvuru sahipleri parlamentoya üye olarak gönderen seçmenin egemen iradesini de ihlal etmiştir, (par.40).

Aynı şekilde, partilerinin kapatılması sonucu haklarında beş yıl parti yasağı getirilen Nazlı Ilıcak, Merve Kavakçı ve Mehmet Sılay'ın başvuruları üzerine, 2007 yılında AİHM, Sözleşme'nin seçme ve seçilme hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. AİHM'in bu kararlarına göre, Anayasanın milletvekilliğinin düşmesi ve beş yıllık parti yasağı sonuçlarını doğuran hükümleri siyasi parti mensupları bakımından oldukça ağır bir yaptırım öngörmektedir. Başvuru sahipleri hakkında uygulanan bu ciddi yaptırımlar, sınırlama sebebi olan meşru amaçlarla orantısız bulunmuştur.

Siyasi parti özgürlüğünün sınırları konusundaki AİHM içtihadı Türkiye'de kapatılan partilerin yaptığı başvurular üzerine oluşturulmuştur. AİHM bu kararlarında siyasi partilerin kapatılmasına ilişkin ilke ve ölçütleri açık bir biçimde ortaya koymuştur. Bu ilke ve ölçütleri şu şekilde özetlemek mümkündür:

- Siyasi parti kararlarında AİHS'in 11 inci maddesi, ifade özgürlüğünü koruyan 10 uncu maddeyle birlikte değerlendirilmelidir.
- Siyasi partilerin program ve projelerinin devletin anayasal yapısı ve ilkeleriyle uyuşmaması, bunların demokrasiyle de bağdaşmadığı anlamına gelmez. Buna göre, demokrasinin kendisine zarar vermediği müddetçe, siyasi partiler mevcut anayasal düzeni sorgulayabilirler, farklı siyasi görüşleri savunabilirler.
- Siyasi parti özgürlüğüyle ilgili Sözleşmenin 11 inci maddesinin ikinci fıkrasındaki sınırlama sebepleri oldukça dar ve katı yorumlanmalıdır.

- Siyasi partiler, inandırıcı ve zorunlu sebeplerle ve ancak istisnai olarak kapatılabilir.
- Bir siyasi partinin gerçekleştirdiği faaliyetlerde kullandığı tüm yöntemler hukuki ve demokratik nitelikte olmalıdır.
- Siyasi partinin önerdiği değişikliklerin kendisi de bizzat temel demokratik ilkelere uygun olması gerekmektedir.
- Siyasi partinin tüzük veya programındaki ifadelerden hareketle kapatılması söz konusu olamaz, partinin somut öneri ve faaliyetleri olmalıdır.
- Siyasi partilere yönelik sınırlamalar, demokratik bir toplumda zorunlu ve meşru amaçla orantılı olmalıdır. Kapatma yaptırımının "zorlayıcı toplumsal ihtiyaca" cevap vermeye yönelik olması gerekir.

İddianamede siyasi partilerin yasaklanması konusunda AİHM kararları ile ortaya konulan ölçütlere yer verilmekle birlikte, bu ölçütlere göre neden AK Partinin kapatılması gerektiği hiçbir şekilde ortaya konulamamıştır. Aksine, iddianamede yer verilen AİHM ölçütlerinin dikkate alınması halinde bu kapatma davasının hiç açılmaması gerekirdi.

Nitekim, AİHM'e göre parti kapatma yaptırımının "zorlayıcı toplumsal gereksinim" şartını sağlayıp sağlamadığını belirlemek için şu üç temel şartın gerçekleşmesi gerekmektedir (RP/Türkiye, Büyük Daire, par.104):

- (1) Bir siyasi partiden kaynaklanan demokrasiyi ortadan kaldırmaya yönelik tehlikenin yeteri kadar yakın/kaçınılmaz olduğunu gösterecek, **varlığı ispat edilmiş sağlam, inandırıcı deliller** bulunmalıdır.
- (2) İlgili siyasi parti yöneticilerinin ve üyelerinin eylem ve beyanları **partiye isnat edilebilir** nitelikte olmalıdır.
- (3) Siyasi partiye isnat edilebilir nitelikteki eylem ve beyanlar, **partinin "demokratik toplum" kavramıyla bağdaşmayan bir toplum modelini tasavvur ettiğini ve savunduğunu açıkça ortaya koyacak şekilde bir bütün teşkil etmelidir.**

Bu şartların hiçbiri bu davada söz konusu değildir, olamaz da. Çünkü AK Parti, demokrasiye yönelik yakın ya da uzak bir tehlike teşkil etmek bir yana, bu ülkenin demokratlarının yöneldiği neredeyse yegane adres haline gelmiştir. Bu gerçeğe tersinden bakmak ve aksini göstermeye çalışmak için kullanılan

sözler, hiçbir şekilde AİHM'in kastettiği anlamda **hukuki ve inandırıcı delil** olarak vasıflandırılmaz. Doğrulukları bile araştırılmadan dosyaya konan gazete haberleri, bağlamlarından koparılan sözler, tekzip edilen beyanlar, yanlış çevrilen röportajlar ve tüm bunlardan çıkarılmaya çalışılan kurgusal ve sanal sonuçlar eğer gerçekten "delil" kabul edilecekse, bu "deliller" karşısında yeryüzünde demokrasi için risk teşkil etmeyecek bir siyasi parti bulmak imkansız hale gelecektir.

Öte yandan iddianame, partimizi geçmiş bazı partilerin devamı olarak gösterme gayreti içindedir. Burada amaç bellidir. AİHM'in bir siyasi partiyle ilgili olarak verdiği karardan hareketle, partimizin de kapatılmasının Sözleşme'ye uygun olacağı izlenimi oluşturulmak istenmektedir. Ancak, bu gayret beyhudedir. AK Parti 2001 yılında tamamen yeni bir parti olarak kurulmuş ve bunu sadece söylemleriyle değil, eylemleriyle de göstermiştir.

AK Parti, programını henüz gerçekleştirme imkanı bulamamış bir muhalefet partisi de değildir. Şimdiye kadar, ülkenin daha ileri gitmesi için önerdiği ve yaptığı tüm reformlar, AİHM'in öngördüğü kriterler çerçevesinde her bakımdan yasal ve demokratik araçlarla gerçekleşmiştir. AK Partinin şu ana kadar gerçekleştirdiği ve gerçekleştirmeyi taahhüt ettiği önerilerin tamamı da demokrasinin temel ilkeleriyle uyumludur. Hatta, 2002 yılından beri yapılanlar Türkiye'de insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğünün tarihte hiç olmadığı kadar pekiştirilmesine imkan sağlamıştır. Bu açık ve yalın gerçeğe rağmen partimizle ilgili doğrudan veya dolaylı olarak "demokrasi karşıtlığı" suçlamasının yapılması, bilinen tüm akıl ve mantık kurallarını alt üst etmek olacaktır. Bu durum, şayet kavram karışıklığından kaynaklanmıyorsa, kesinlikle bir önyargıdır.

II - TÜRKİYE'DE SİYASİ PARTİLERİN YASAKLANMASI

Türkiye'de siyasi parti özgürlüğü ve sınırları Anayasa ve Siyasi Partiler Kanunu tarafından düzenlenmiştir. 1995 ve 2001 yıllarında yapılan Anayasa değişiklikleri ile evrensel standartlara uyum amacıyla siyasi partileri korumaya yönelik daha güvenceli hükümler getirilmiş ve kapatma zorlaştırılmıştır. 1995 yılında Anayasanın 69 uncu maddesinin altıncı fıkrasında yapılan değişiklikle, siyasi partilerin 68 inci maddenin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı eylemlerinden ötürü kapatılmasında "odak olma" koşuluna yer verilmiştir.

2001 yılında ise odak olmanın şartları 69 uncu maddenin altıncı fıkrasına eklenerek, siyasi partilerin eylemleri nedeniyle kapatılmaları önceki duruma göre daha da zorlaştırılmıştır. 2001 yılında ayrıca, Anayasa Mahkemesinin siyasi parti kapatma davalarında kapatma için en az beşte üç oy çokluğuyla karar alma şartı getirilmiş (m.149/1) ve kapatma yaptırımını yerine, dava . konusu fiillerin ağırlığına göre ilgili siyasi partinin Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılmasına da karar verilebileceği öngörülmüştür (m. 69/7).

2001 Anayasa değişikliğiyle, bir siyasi partinin "Anayasaya aykırı eylemlerin odağı olması"nın şartları Anayasada açıkça düzenlenmiştir. Buna göre, bir siyasî parti, Anayasanın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı eylemler "o partinin üyelerince **yoğun bir şekilde** işlendiği ve bu durum o partinin büyük kongre veya genel başkan veya merkez karar veya yönetim organları veya Türkiye Büyük Millet Meclisindeki grup, genel kurulu veya grup yönetim kurulunca zımnen veya açıkça **benimsendiği** yahut bu fiiller doğrudan doğruya anılan parti organlarınca **kararlılık** içinde işlendiği takdirde, söz konusu fiillerin odağı haline gelmiş sayılır", (m.69/6).

Bu düzenlemeye göre, Anayasaya aykırı eylemlerin siyasi parti üyelerince yoğun bir şekilde işlenmesi ve bunların yetkili organlarca benimsenmesi şartlarının gerçekleştiği somut ve açık kanıtlarla belirlenmelidir. Örneğin, üyeler bir takım eylemler icra ediyor, fakat parti organları bunları benimsemiyorsa, parti odak haline gelmez. Yine parti yetkililerinin "kararlılık içinde" işlenmeyen eylemleri de partiyi odak haline getirmez. Başka bir ifadeyle, Anayasaya aykırı eylemleri işleyenlerin bu eylemleri **süreklilik içinde** ve **sıklıkla** tekrarlamaları zorunludur.

Ayrıca, 2001 Anayasa değişikliklerinden sonra siyasi partilerin **beyanlardan dolayı "odak" haline gelmesi mümkün değildir**. Zira, Anayasanın 69 uncu maddesinin altıncı fıkrasında "eylemlerden dolayı bir siyasi partinin odak olabileceği öngörülmektedir. Bu değişiklik, ifade özgürlüğünün alanını genişletmek amacıyla Anayasanın Başlangıç kısmının beşinci paragrafında yapılan değişiklik de paralellik arz etmektedir. Bu bağlamda, "beyan" değil de "faaliyeti sınırlandıran bir değişiklik yapılmıştır. Başlangıç kısmında yapılan bu değişiklik "düşünce ve mülahaza" ibaresi "faaliyet" sözcüğüyle değiştirilmiştir. Anayasa değişikliği teklif gerekçesinde "düşünce ve mülahaza" ibaresinin "doğrudan düşünceye bir

sınır teşkil etmesi nedeniyle" değiştirildiği açıkça belirtilmiştir.

Anayasa Mahkememizin 29.01.2008 tarih 1/1- Parti Kapatma sayılı HAKPAR Kararı ile kurduğu içtihat, davayı hukuki temelden çökertmektedir. Parti kapatma davalarında yeni bir dönemi de başlatan içtihadı göre, eylem kategorisi dışında kalan veriler (düşünce açıklamaları, öneriler, tüzükler, programlar, projeler ve benzerleri) hiçbir şekilde kapatmanın sebebi kılınmaz. Projelerin gerçekleşmesinde Anayasa dışı bir yöntem benimsenmedikçe, bu gibi veriler çoğulcu demokrasinin ve ifade ve örgütlenme özgürlüğünün dokunulamaz alanlarına girmektedir. Partimiz, hiçbir zaman ve hiçbir şekilde anayasa dışı bir yöntem başvurmamıştır. Yüksek Mahkememizin anılan kararının ilgili bölümü aynen şöyledir: **"Tüzük ve programında ifade edildiği biçimde partinin Kürt sorunu olarak ele alıp değerlendirdiği soruna, kendine göre çözüm önerileri getirmesi, vatandaşlık temelinde ulus kavramının reddi olarak nitelendirilemez. Kapatma davasının partinin kuruluşundan kıs bir süre sonra açıldığı da gözetildiğinden, belli bir sorunun varlığına ve buna dair çözüm önerilerine ilişkin ifadelerin, demokratik bir rejimde düşünce ve ifade hürriyeti kapsamında değerlendirilmesi gerekir. Gerek iddianamede, gerekse sonraki aşamalarda, Partinin söz konusu amaçları gerçekleştirmek için Anayasa dışı bir yöntemi uygulayacağına ilişkin her hangi bir kanıt da yer verilmemiştir.**

Yukarıda açıklama ve değerlendirmeler çerçevesinde, Partiye, tüzük ve programında yer alan ifadelere dayanılarak yaptırım uygulanması, örgütlenme ve ifade özgürlüğüne ağır bir müdahale oluşturacağından, İddianamede ileri sürülen gerekçelerle Parti hakkında kapatma ya da yerine başka bir yaptırım uygulanması, demokratik bir toplumda zorunlu bir tedbir niteliğinde görülemez."

Diğer yandan, Anayasanın 90 inci maddesinde 2004 yılında yapılan değişiklik de siyasi partilerin kapatılması bakımından önemli sonuçlar doğuracak niteliktedir. Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin kapatılması davalarını görürken Anayasa ve Siyasi Partiler Kanununda yer alan hükümlerin yanı sıra, Anayasa'nın 90 inci maddesi uyarınca, uluslararası insan hakları sözleşmelerini de dikkate almak durumundadır. Zira Anayasa Mahkemesi parti denetimi yaparken "bir davaya bakan mahkeme" konumundadır. Nitekim, iddianameye göre de, "SPY'nın öncelikle İHAS gözetilerek ve Anayasa hükümleri de İHAS'a göre yorumlanarak, siyasi partiler hakkındaki kapatma yaptırımının irdelenmesi gerekmektedir" (s.9).

Türk hukuku bakımından uluslararası sözleşmeler 2004 tarihli Anayasa değişikliğine kadar iç hukukta kanunlarla eşdeğerde iken, 2004 yılında Anayasanın 90 inci maddesine eklenen bir hükümlerle insan haklarına ilişkin uluslararası sözleşmeler ile kanunların çatışması halinde sözleşme hükmünün uygulanması esası benimsenmiştir. Bu yeni hükme göre, "Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların, aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır." Özellikle parti özgürlüğünü güvence altına alan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ifade ve örgütlenme özgürlüklerine ilişkin hükümleri ile bu hükümlerin uygulanmasına ilişkin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının göz önünde tutulması ve bunlar ile iç hukuk kuralları arasında bir çatışma görülmesi halinde, Sözleşme hükümleri ile Mahkeme içtihatlarının öncelikle uygulanması zorunludur.

Anayasa Mahkemesinin parti kapatma konusundaki kararları ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin içtihadı arasında önemli farklılıklar vardır. Dolayısıyla, Anayasa Mahkemesinin 2004 Anayasa değişikliğinden sonra bakacağı parti kapatma davalarında AİHM içtihadını dikkate alarak 2004'ten önce ortaya koyduğu ve parti özgürlüğünü büyük ölçüde daraltan içtihadını değiştirmesi gerekmektedir.

Nitekim Anayasa Mahkemesi, 2.3.2007 tarihli kararıyla, AİHM'in siyasi parti davalarında verdiği ihlal kararlarını yargılamanın yenilenmesi sebebi olarak kabul etmiştir. Bu kararında Anayasa Mahkemesi, "Kapatılan Türkiye Birleşik Komünist Partisi hakkındaki davanın 4.12.2004 günlü, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 311. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (f) bendi uyarınca yargılamanın yenilenmesi yoluyla tekrar görülmesi isteminin, aynı Yasa'nın 318. maddesi uyarınca **KABULE DEĞER OLDUĞUNA**" karar vermiştir.

Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, Türkiye'de siyasi partiler hukuku alanında yapılan anayasal ve yasal değişiklikler, siyasi partileri daha güvenceli bir konuma getirme amacını taşımaktadır.

Sayın Başkan,

Sayın Üyeler,

Şu anda Yüksek mahkeme olarak sizler sıradan bir yargılama yapmıyorsunuz. Burada bir Özel Hukuk ihtilafını çözmüyoruz. Şahsi sebeplerden kaynaklanan ve sonucu da yalnızca tarafları ilgilendiren bir hukuki ihtilaf ta değil konumuz. İddianame açısından baktığımızda hukuk siyaseti yargılamaktadır. Bu ne derece doğrudur ve hukukidir. O ayrı bir konu. Ama muhakkak olan bir şey var oda şudur. Bu dava ile ilgili vereceğiniz karar, sadece hüküm fıkrasıyla değil, yorumlarıyla, gerekçesiyle yeni yüzyılda önemli bir mihenk taşı olacaktır. Bütün düzenlemelerin ve devlet faaliyetlerinin ana istikametlerini bu davada verilecek karar belirleyecektir. Yapılacak her türlü yasal düzenlemelere, idari tasarruflara kaynak olarak ölçü bir karar olacaktır. İfade ve örgütlenme özgürlüğü neticede Türkiye’de demokrasinin ne ölçüde var olduğu hususunu hem bize hem tüm dünyaya göstermesi bakımından tesir katsayısı yüksek bir karar olacaktır. Bu nedenle bu davanın partimizi aşan bir boyutu vardır. Ülkemizin demokratik imajı, kazanımları, itibarı, bu dava vesilesiyle içeride ve dışarıda değerlendirme ve tartışma konusu yapılacaktır.

Türkiye’nin hak ve özgürlükler ve demokrasi açısından yeni bir altyapısının oluşması vereceğiniz kararlarla şekillenecektir. Onun için sıradan bir dava olmadığını söyledim.

Neden bir altyapı oluşturacak, neden iş ve işlemlerin yasal ve idari tasarrufların istikametini bu dava ile ilgili verilecek karar tayin edecek?

Türkiye, Tanzimattan bu yana sosyolojik anlamda bir modernleşme ve çağdaşlaşma çabasını sürdürmektedir. Cumhuriyetle beraber bunu daha kapsamlı bir proje haline dönüştürmüş ve devam ettirmiştir. Bugün hepimiz Türkiye Cumhuriyetinin onurlu vatandaşlarıyız. Vatandaşlık, aslen verilenle yetinmeyen, talep eden, tenkit eden, itiraz eden, protesto eden, yargılayan aktif bir aidiyeti ifade eden statüdür. Bu gün hepimiz bu ülkenin vatandaşlarıyız. Bu sıfatla eğer mevcutlar yetmiyorsa yeni talepler olacak. Bu dinamik bir süreçtir. Her demokratik ülkede olan da budur. Şimdi neden yeni taleplerde bulunuyorsunuz diyemeyiz. Yani vatandaşa teba muamelesi yapamayız. Bu çağdışıdır. Çağı anlamamak, onun gereklerini iyi kavramamaktır. Bugünü yaşayanlara dünün hak ve özgürlükleri yetmiyorsa elbette yenilerini isteyecektir. En başta da siyasi, haklar ve kültürel

haklar olmak üzere. Sivil toplum bunun için vardır. Sivil toplum örgütlerinin yegane varlık sebebi budur. Talepleri toplulaştırmak, bunları demokratik yollardan gündeme getirmek, uygulanabilir ve yaşanabilir bir düzeye yükseltmektir. Bir manada siyasi partiler de bunu yapacaktır.

Eğer bizler, hukuku yapanlar ve uygulayanlar her özgürlük talebini “ rejimi yıkma teşebbüsü”, “laikliğe karşı tavır” olarak algılayarak, laiklik ve rejim karşıtı söz ve açıklamalar olarak değerlendireceksek, şu an sahip olduklarımızın bir kısmını hak etmemişiz demektir. Çünkü bugün sahip olduklarımız dünün talepleri idi. Dünün yasaklarıydı. Talep edenler oldu, bedel ödeyenler oldu. Şimdi biz bunları kullanıyoruz. Sansürün kalkması, sendikaların, partilerin ortaya çıkması, ceza mevzuatında eskiden var olup şimdi olmayan bir çok madde vs.

Bence bu davanın temeli zayıf, hareket noktası yanlış. Endişeler ve vehimler dava konusu haline getirilmiş. Ortada delil yok. Delil diye eklenenler ise gazete alıntıları, tek yanlı yorumlar. Bunlara biraz sonra temas edeceğim.

İkinci olarak temas edeceğim husus ise şudur;

Demokrasi bir anlamda toleranstır, çoğulculuktur. Çok farklı, çok zıt fikirlerin, çıkarların ve bunların taraftarlarının bir arada yaşamasına imkan veren bir siyasi iklimdir. Hukuk da bunun çerçevesini çizer. Bu çerçeve çelikten değildir. Esnektir, değişime yatkındır.

Demokratik toplumlar alıngan da değildir. Hava bulutlu iken “vay bana niye ördek dedin”e giden çarpık bir mantık zinciri yoktur. Bir halk değimiyle “leblebiden nem kapmak” da yoktur.

Olaya böyle bakmaz isek her konuşmadan, her talepten, her tenkitten, rejime yönelik bir tehdit algılaması yapabiliriz. Ama bu ne kadar gerçekçi olur, ya da ne kadar doğru olur? Öyle bir sistem içinde siyaset yapmak ne kadar mümkündür? Bu ve benzeri davalarda şahsen konuşmakta zorlanıyorum. Neden? Çünkü neyi söylersem acaba iddia makamı, bunu dava konusu yapacak? diye endişeleniyorum. İşin bir de bu yanı var.

Diğer bir yanı ise konuşan kişiye göre muamelede. Çok ileri bazı lafları bazılarımız söylersek hiçbir işlem yok , hiçbir mahzur yok. Aynı konuda başka birileri söylerse, hatta daha düşük bir seviyede söylerse hemen dava konusu yapmak. Bu davanın en

garip yanlarından, en anlaşılmaz yanlarından birisi de bu.

İddia makamının delil olarak sunduğu belgelerin nerede ise tamamının içeriği ifade özgürlüğü kapsamındaki konuşmalardır. Burada dikkatlerinize sunmak istediğim husus şudur: Belgelerin içeriği olan konular AK PARTİ'nin gündeme getirdiği ve gündeme taşıdığı konular değildir. Bunlar Türkiye'de çeyrek asırdan beri tartışma konusudur. Bu konular gündeme geldiği tarihten bu yana Türkiye'de en başta siyasiler ve siyasi partiler olmak üzere herkesin konuştuğu her parti liderinin muhakkak çözeceğim diye vaatte bulunduğu herkesin yazıp tartıştığı konulardır. Dolayısı ile toplumun gündeminde olan ve herkesin konuştuğu bir konuyu AK PARTİ'nin konuşmaması diye bir durum söz konusu olamaz. Bununla ilgili delilleri cevaplarımızın ekinde Yüksek Mahkemenin bilgisine sunduk. Uzunca bir zamandan beri toplumun gündeminde olan bir konu zaruri olarak siyasetin de gündeminde olur. Bu konularla ilgili geçmişte hem ülke genelinde, hem de TBMM'de Meclis Araştırma Önergesi, Soru Önergeleri, Bütçe Müzakereleri ve başkaca görüşmeler sırasında her parti bu konu ile ilgili görüş açıklamış ve çözüm için partisinin görüşlerini dile getirmiştir. Aktüel bir konuya temas etmemesi bir siyasi partiden istenemez. Bu konuşmalar tetkik edildiğinde görülecektir ki ne muhteva itibariyle, ne konuşmanın sınırları itibariyle, ne de ortaya konulan çözümler itibariyle diğer partilerin, yazan-çizen ve konuşanların söylediklerinden ve yazdıklarından farklı değildir. Özü itibariyle bir özgürlük talebidir ve fırsat eşitliğini engelleyen hususlara dikkat çekmekten ibarettir. Aynı konuları gündeme getirenlere karşı farklı bir hukuki uygulamanın ortaya konulması Türkiye'deki hukuk sisteminin işleyişindeki ciddi kuşkuları da beraberinde getirmektedir. Bu sadece benim görüşüm değildir. Nitekim Yüksek Mahkemenin verdiği bir kararda o kararın parçası olan bir metinde aynen şöyle denmektedir. "Türkiye'de her hata işleyen kişi ve kuruluşa yaptırım uygulanmamakta. Onlarda yargı önüne getirilirse davasına bakılır denilmekte. Şikayet vukuunda veya savcı tarafından re'sen dava açılması durumunda mesele yargı önüne gelmektedir. Yani çıkarılan kanunlar herkes için geçerli olmamaktadır. Beklemek, istenmeyen kişi ve kuruluş geldiğinde elek sıkıştırılıp yargı darboğazında çözülmektedir". Anlaşılan o ki şimdi darboğazdan biz geçiyoruz. Eğer bir ülkede ister yasalardan ve bunların uygulamalarından, isterse başkaca sebeplerden kaynaklanan bir sorun varsa ve bu da tartışılıyorsa öyle bir konuda partilerin fikir beyan etmeleri neden laiklik karşıtı söylem ve eylem olarak mütalaa edilsin? Kaldı ki siyasi partilerin demokratik bir toplum içerisindeki rolleri gereği zaten toplumdaki talepleri ve beklentileri meşru kanallar içerisinde siyasete yansıtacak ki bu taleplerin arkasında beklentisi olanlar illegal yollara sapmasınlar, meşru yollardan

sisteme adapte olabilsinler. Zaten, partilerin varlık sebebi de budur.

Sayın Başkan,

Sayın Üyeler,

Bir şeyin yasak olması başka, yasağın yasal yollarla kaldırılmasını talep etmek başka bir şeydir. İşte iddia makamı ile anlaşamadığımız konulardan bir tanesi budur. Eğer bir siyasi parti veya siyaset yapan insanlar, yasak olan ya da olmayan her hangi bir konuyu veya bir yasağı yine yasal yollardan giderek, hukukun dışına çıkmadan, cebir ve şiddeti teşvik etmeden, barış içerisinde ve usulüne uygun olarak bu yönde bir hak ve özgürlük talebinde bulunuyorsa, bunun neresinde demokrasiye aykırı bir tutum var? Bu türlü bir siyaset anlayışının neresi anti demokratik, neresi laikliğe karşı bir durum? Kaldı ki bugün hepimiz kabul ediyoruz ki, anayasamızda ve yasalarımızda belki o gün için öyle düzenlenmesi doğru olan ama bugün için anlamı kalmamış bir çok madde bulunmaktadır. Bir anayasal devlet düşünün ki, Anayasa'sının ekinde 15 tane geçici maddesi var ve bunların da önemli bir kısmının uygulama imkanı kalmamış ve geçici bir madde sebebiyle de yüzlerce kanun anayasaya aykırılığını sürdürmüştü. Siyaset kurumuna düşen bu sorunları çözmek, bu tezatları ortadan kaldırmak ve Türkiye'yi yasaklardan arındırılmış bir ülke konumuna getirmektir. Eğer bu yöndeki her talep rejim ve laiklik karşıtlığı olarak anlaşılacaksa o zaman siyasetin yapabileceği çok fazla bir şey de yoktur.

İddia makamı ile mutabık olmadığımız bir husus ta şudur; bir şeyin, bir özelliğin, bir niteliğin “değiştirilemez” olması başkadır, “eleştirilemez” olması başkadır. İddianamenin yaklaşımına bakıldığında deniliyor ki bir şey değiştirilemezse aynı zamanda eleştirilemez. Bu doğru değildir. Eleştirilen ilkenin veya niteliğin bizatihi kendisi değildir. Tartışılan bunların lüzumlu olup olmadığı değildir, gerekliliği değildir. Tartışılan bu nitelikler adına ortaya konulan uygulamalardaki aksaklıklardır. Nitekim, bizim toplumumuzda tartışılan kısım da budur. Biz inanıyoruz ki Cumhuriyetimizin ve Devletimizin nitelikleri olarak anayasada yazılan “demokratik, laik, sosyal, hukuk devleti” olma vasıfları çağdaş ve modern devletin vasıflarıdır. Son derece önemlidir. Bunlar, sadece anayasada yazıldığı için değil, modern ve çağdaş devletin olmazsa olmazları olduğu için de önemlidir. Dolayısı ile bunların değiştirilemez olması gayet tabiidir. Bunların anayasada yazılmış olması yetmez, bunların aynı zamanda hayata intikalleri ve yaşanabilir ilkeler olması en az yazılımı

kadar önemlidir. Şüphesiz siyasi iktidarların ve en başta siyasi partilerin görevi de bu ilkeleri yaşanabilir kılmaktır. Bu ise en başta yasama faaliyeti olmak üzere bir dizi işlemi ve eylemi gerektirir. Eğer bu alanda bir kısım eksiklikler, aksaklıklar, haksızlıklar ve hukuksuzluklar varsa bunlara karşı yöneltilen eleştiriler niteliklerin kendisine değil, uygulamaya yöneliktir. Dolayısıyla uygulamaya yönelik eleştirileri eğer bu niteliklerin kendisine yönelmiş bir eleştiri ve karşıtlık olarak anlayacaksak siyasetin yapabileceği hiçbir şey yoktur. Siyasi partilerin de varlık sebebi kalmamıştır. İddianamenin ekinde ki metinlere baktığımızda yapılan eleştiriler bu nitelikler adına ortaya konulan uygulamalardaki aksaklıklara, haksızlıklardır. Eğer siyasi partiler ve siyasetçi bunları konuşmayacaksa, bu aksaklıkları gidermeyecekse, bunları tartışıp konuşmayacaksa, bunları demokratik yollardan ve hukukun içinde kalarak çözüme kavuşturmayacaksa, siyaset kurumu ne yapacak, siyasetçiler ne yapacak, siyasi partiler ne yapacak?

Şimdi, acaba bu ikilem niye, konuşan kişiye göre muamele niye, bu farklı uygulamalar niye?

Türk toplumu olarak 1839 dan beri devlet eliyle bir modernleşme çabasına girdik. Tanzimat Fermanı, Islahat Fermanı, Meşrutiyet Hareketleri, Cumhuriyet ve bugün.

Devletin başlattığı, ancak bugün milletin benimsediği tepeden başlayıp tabanda makes bulan ve kendimize mahsus bir özümseme kabiliyetiyle başardığımız bize özgü bir modernleşme.

İşte çok partili hayat bu modernleşmenin siyasi hayata yansımalarıdır. Aradan geçen 169 yıl içerisinde bu modernleşmenin siyasi tezahürlerinde zaman zaman sıkıntılar oldu, başarısızlıklar oldu ve Türkiye bunlardan da yeteri kadar tecrübe kazandı. Çünkü modernleşme bir toplumun en zor gerçekleştirdiği çok yönlü değişim. Onun için modernleşme sürecini yaşayan toplumlarda bu süreçler çok sancılı ve sıkıntılı geçmiştir. Bu sıkıntının en çok yaşandığı alan da hiç şüphesiz siyaset alanıdır. Çünkü modernleşmenin tabiatında sosyolojik anlamda bir çatışma vardır, gerilim vardır, modernleşme bir nebze gerginlik demektir. Gelenekle yeni değerlerin çatışması, eski ile yeninin itişip kakışması. Bu gerginlik tabii olarak, kaçınılmaz olarak ta bazı suçlamaları beraberinde getirmiştir. Ama geriye dönüp baktığımızda bu suçlamalar ne kadar gerçekti? Suçlamaların konusu olan nitelermeler, atfedildikleri insan ya da toplum kesimleri bakımından gerçekten varit miydi? Bunu zaman gösteriyor ama tarihi bir vakıa ki bunların çok önemli bir kısmı

doğru değildi. Zaman, bunları doğrulamadı.

Siyasi modernleşmemizde bu manada bir tecrübe dönemi olan 2. Meşrutiyetin ilânından sonra partiler kuruldu, geleneği temsil edenler oldu, yeniliği dillendirenler oldu. Bu ilk dönemde siyasi sancılar yaşandı, gerilimler yaşandı. Önemli iki parti var. Hürriyet ve İtilaf Partisi daha gelenekçi, İttihat-Terakki partisi belli kıstaslara göre daha yenilikçi. Bir birlerini acımasızca suçladılar. Dinsizlikle, imansızlıkla, millet gerçeğini inkar etmekle, ama hiçbirisi yeterince doğru değildi. Bu suçlamalar yapıldı ama bu kavganın çokça yaşandığı Balkanlar ne itilafçılara kaldı ne ittihatçılara.

O sebeple, Türkiye’de bu modernleşme ve siyasi partiler üzerine değerli araştırmalar yapan bilim adamımız Prof. Şerif Mardin, Türk modernleşmesiyle ilgili olarak yaptığı inceleme ve değerlendirmesinde; “Modern Türk Siyasetinin Tarihi, incelenen muhalefet hareketlerinin tamamının aynı ithamla suçlandıklarını gösterir. Bu makalenin kaleme alındığı günlerde dünyada eşine az rastlanır şekilde Türk gazetelerinin manşetleri siyasetçilerin şeytani tertiplerle Türk Milletini bölmeye çalıştıklarını duyurarak bu davranış kalıbına, yani suçlama kalıbına katkıda bulunuyorlardı.

Diğer yandan 50 yıl kadar önce İttihat - Terakki aynı suçlamaları rakiplerine karşı yöneltmişti. Cumhuriyet devrinde Terakki Perver Fırka vatana ihanete giden eylemlerin hamisi olmakla suçlandığında, iddianame benzer şekilde tanzim edilmişti. Atatürk’ün isteği ile kurulan Serbest Fırka benzeri saldırıların hedefi kılınıncı siyasi hayattan silinmişti” diyor ve ekliyor. “Türk siyasi kültüründe muhalefet kavramında son derece düşman bir ögenin var olduğu sonucunu çıkarabiliriz. Sonuçta Türkiye’de muhalefetin sürekli boğazının sıkılmasının yol açtığı en önemli kayıp, sosyal ve iktisadi yaratıcılığın engellenmesi olmuştur.” diyor bu makalesinde.

Bir merhum Başbakan “Sait Halim Paşa’dan İdris Küçükömer’e kadar kimi aydınlarımızın işaret ettiği gibi Türkiye’nin bin yıllık geleneğinde muhalefete yer yoktur. Demokrasilerde devletin bir parçası olarak kabul edilen muhalefete, Türkiye’de tarihsel olarak yeterli hayat hakkı tanınmamıştır.

Türkiye’de otoriter devletçi zihniyet, oy mekanizmasından, siyasi rekabetten ve muhalefetten daima korkmuştur. Siyasete yönelik bu korkunun demelinde aslında vatandaş korkusu, millet korkusu yatmaktadır” demektedir. Burada kastedilen muhalefet partileri değil, muhalif hareketlerdir.”

1950'den bu tarafa da ilk tecrübeden intikal eden suçlama ve itham geleneği hala sürüyor. Her onbeş yılda bir, yirmi yılda bir neredeyse özü değişmeyen ama ambalajı günün şartlarına göre değişen bir suçlama, ayırma ve bölme devam ediyor. Her dönem düşman öğeler buluyoruz.

1950 öncesi cumhuriyet hükümetlerinde içişleri bakanlığı yapan Mehmet Emin Erişirgil, Mehmet Akif'le ilgili kitabını yazmaya karar verdiğinde (bu arz edeceğim husus Sayın Yılmaz Karakoyunlu'nun son çıkardığı kitaptan alıntıdır.) başından geçen bir olayı anlatıyor. Bu olay Türk toplumundaki kolay suçlama alışkanlığının örneğidir. Vapurda karşılaştığı bir kişi Erişirgil'in Safahat'ı okuduğunu görünce sorar. "Beyefendi nereden hatırınıza geldi bu softa?" Erişirgil bu soru üzerine neler düşündüğünü anlatır ve kendi döneminde yaşlılar için her mekteplinin adı züppe, gençlere göre de her yaşlının adı softa olarak anılır.

Dinsizlikten, milliyetsizlikten başlayan ilerici, gerici, çağdaş olan-olmayan laik-antilaik tartışmalarına varıncaya kadar, Türkiye suçlama geleneğinde bu noktaya gelinceye kadar epey tecrübe kazanmıştır. Hepimiz bu suçlamaları dinleyerek büyüdük. Belki zaman zaman da şahsen suçlandık. Benim yaşadığım dönem özellikle üniversite yılları Türkiye'yi Rusya'ya satacaklarla, Amerika'ya peşkeş çekecekler arasındaki kavgalarla, ithamlarla ve propagandalarla geçti .

Bu kadar laf etmemin sebebi, bu davanın bu suçlama geleneğinin bir ürünü olmasıdır. Onu arzetmek için söyledim. İddia makamının iddianamesinde ve esas hakkındaki mütalaasında baştan sona "emperyalizm" "ihamet" "irtica" "mürteci" "din tacirleri" "tertiple" "sömürgeci" "mandacı" "işbirlikçi" "gerici" "iç ve dış odaklar" ve "siyasi hegemonya projesi" gibi hukuken tanımlanması imkansız ve fakat belli bir siyasi/ideolojik tavrı yansıtan kavramlarla doludur.

Karşılıklı suçlayan ve suçlanan kesimlerin de Türkiye için düşündüğünü kabul ederek suçlamak, birbirimize sırt dönmek yerine birbirimizi anlayabilseydik, Türkiye çok daha farklı olurdu. Türkiye'yi kavram terörüne maalesef kurban ediyoruz. Yabancılar Türk halkına güveniyor ama biz birbirimize güvenmiyoruz. Bütün bu olumsuzluklara rağmen bir modernleşme çizgisi başarıyla devam ediyor.

Sokak görüntülerine bakalım, televizyonların eğlence programlarına bakalım. Değişik kıyafetlerdeki insanlar başı açık olan, başı kapalı olan yaşlısı genci birlikte aynı sanatçıyı dinliyorlar ve tempo tutuyorlar. Belki sıradanlaştığı için dikkatimizi çekmiyor olabilir. Muhafazakar radyo kanallarında ya da popüler müziğin en son

örneklerini dinleyebilirsiniz. Bütün bunlar ve sayısız örnekler Türkiye'nin kendi içinde çok ciddi bir değişim yaşadığını açıkça göstermektedir. Türkiye kabuk değiştiriyor. Bütün bu değişimlerin hepsi de siyasi partilere yansıyor. Bizim toplumumuz kendi kültürünün, geleneğinin değişmezleriyle evrensel değerleri inanılmaz bir sentezle özümüyor, benimsiyor.

Şüphesiz bunları söyleyen ben Türkiye'nin sorunsuz olduğunu söyleyemiyorum. Her ailede sorunlar olabilir her ülkede sorunlar vardır. Ama her anlaşmazlığı mahkemede çözmeye kalkmak ne kadar doğrudur ne kadar gerçekçidir ve ne kadar netice alıcıdır.

Demokratik toplum aslında geniş bir ailedir. Bir demokratik ailedir. Her sorunu mahkemede çözmek yerine sabırla, hoşgörüyle, saygı ve açık gönüllülükle çözmek sorunu daha kalıcı çözmektir. Toplumun sorun çözme yeteneğini geliştirmek, olaylar karşısında hisle, heyecanla , hamasetle ya da husumetle değil, akılla sağduyu ile çözmek, birlikte yaşamayı kolaylaştıracaktır. Bunun adı demokratik yöntemlerle sorun çözmektir.

Esasen bir ülkenin her sorununu yasa ile ve yasaklarla çözmek de mümkün değildir. Çünkü her sorunun kendi içinde dinamikleri, tayin edici faktörleri vardır. Eğitimle çözülebilecek bir konuyu ancak eğitime önem vererek ve öncelik vererek, eğitim yetersizliğini ortadan kaldırarak çözebiliriz. Ekonomik sorunları, ekonominin kurallarından ve önceliklerinden yola çıkarak çözebiliriz. İç içe geçmiş sosyal olayları, sosyolojik verilerden hareketle anlamamız kolay olabilir. Şüphesiz siyasi sorunları da siyasetin kendi iç dinamikleri daha kalıcı çözer. Aksine yapılan değerlendirmeler ve uygulamalar siyasetin yükünün yargıya devredilmesine yol açar. Siyasetin esnek kuralları yerine, yargının sert kaideleri ile sorunlara müdahale edilmiş olur. Bütün bu nedenlerden dolayı ülkenin her türlü sorununun çözümünü hukuk kurumlarına havale etmek, onlara aşırı bir yük yüklemektir. Bu, hukuk kurumlarını aşındırır.

III - BU DAVADA SUNULAN DELİLLERİN İSPAT HUKUKU BAKIMINDAN DELİL OLMA DEĞERİ YOKTUR

Türkiye Cumhuriyeti, bir hukuk devletidir (Anayasa, m. 2).

“Hukuk Devleti, insan haklarına saygılı ve bu hakları koruyan, adaletli bir hukuk düzeni kuran ve bunu sürdürmekle kendini yükümlü sayan, bütün işlem ve eylemleri

yargı denetimine bağı olan Devlettir. Böyle bir düzenin kurulması, yasama, yürütme ve yargı alanına giren tüm işlem ve eylemlerin hukuk kuralları içinde kalması, temel hak ve özgürlüklerin, Anayasal güvenceye bağlanmasıyla olanaklıdır.” (Anayasa Mahkemesi, Esas Sayısı : 1996/74; Karar Günü : 1.7.1998; Karar Sayısı : 1998/45)

“...Temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınmadığı, hukukun evrensel kurallarına saygı gösterilmediği ve adaletli bir düzenin gerçekleşmediği bir ortamda hukuk devletinden söz edilemez.” (Anayasa Mahkemesi, Esas Sayısı: 1991/7; Karar Günü: 12.11.1991; Karar Sayısı: 1991/43)

Hukuk devletinde müddei iddiasını, hukuka uygun usullerle ulaştığı bulgulara ve delillere dayandırarak ispat etmekle mükelleftir(Anayasa, m. 2; 38/6). Aksi takdirde iddia makamının iddiaları ve dayanağı delilleri, hukuki bir kıymet ifade etmez.

Hukuk devletinde vatandaşlar hukukî güvenlik içinde yaşarlar. Bunun içinse, hangi kurallara tâbi olduklarını önceden bilmeleri ve davranışlarını ona göre ayarlamaları gerekir. Hukuk devleti hukuk kurallarının belirliliği ilkesini gerektirir (Kemal GÖZLER, Türk Anayasa Hukuku, Ekin Kitabevi Yayınları, Bursa – 2000, Sahife: 169-178)

Hukukumuzda göre iddia makamı, kendisine intikal eden veya re’sen hareket ettiği bir konuda, maddi gerçeğin ortaya çıkarılması ve adil bir yargılamanın yapılması için emrindeki adli kolluk marifetiyle leh ve aleyhteki delilleri toplamakla görevli ve yükümlüdür (Ceza Muhakemesi Kanunu, m. 160). “Cumhuriyet savcısı, doğrudan doğruya veya adli kolluk görevlileri aracılığı ile her türlü araştırmayı yapabilir; yukarıdaki maddede yazılı sonuçlara varmak için (Maddi gerçeği ortaya çıkarmak ve adil yargılamayı temin için, CMK, M. 160) bütün kamu görevlilerinden her türlü bilgiyi isteyebilir. Cumhuriyet savcısı, adli görevi gereğince nezdinde görev yaptığı mahkemenin yargı çevresi dışında bir işlem yapmak ihtiyacı ortaya çıkınca, bu hususta o yer Cumhuriyet savcısından söz konusu işlemi yapmasını ister.” (Ceza Muhakemesi Kanunu, m. 161/1, ve devamı)

Burada, delilleri bir de bu davada uygulanacak usul kuralları, diğer bir anlatımla usul hukukumuzda hakim olan hukukun evrensel kuralları bakımından da değerlendirmekte fayda vardır.

Bu davada uygulanacak önemli usul kuralları ve ilkeleri:

- a) Şüpheden sanık yararlanır ilkesi
- b) Maddi gerçeğin araştırılması ilkesi
- c) Yeterli delil ilkesi
- d) Üçüncü kişilerin eylemlerinden sorumlu olmama ilkesi
- e) Kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesinin genişletici ilkesi
- f) Kıyas ve kıyasa yol açacak yorum yasağı ilkesi
- g) Dürüst işlem ilkesi
- h) Ölçülülük ilkesi
- 1) Vakaların sabit ve muhakkak addedilmesi gerektiği ilkesi

DÜRÜST İŞLEM İLKESİ

Dürüst işlem ilkesi, Ceza Muhakemesi işlemlerinin kandırma, yanıltma veya zorlama gibi irade serbestisini engelleyen veya savunmayı kısıtlayan yollara sapmaksızın, hukuk devleti ilkesine uygun olarak, önceden kanunla öngörülmüş bulunan esaslar çerçevesinde yapılmasıdır.

ÖLÇÜLÜLÜK İLKESİ

Ceza yargılamasının önemli bir dayanağını ölçülülük ilkesi oluşturur. Ölçülülük ilkesi birey yararı ile kamu yararının dengelenmesi anlamına gelir. Yargıtay 4. Ceza Dairesi'nin bir kararında, "bu ilke gözetilmez ve kamu yararı birey zararına işletilirse, haklar ve değerler örselenir; birey yararı toplum zararına kayırılırsa yargılama kilitlenebilir ve dolayısıyla her iki durumda da hukuki barış tehlikeye düşer"(Yargıtay 4. Ceza Dairesi, 5.10.1994, 7351/7693) görüşüne yer verilmiştir.

Bu göreve ve yükümlülüğe rağmen iddia makamı;

- 1) Hakkında yasak talep ettiği bazı kişilerin hukuki dayanağını ortaya koymuyor.
- 2) İddia ediyor, itham ediyor ve fakat delil koymuyor (Beşir Atalay'ın "Rektörlük görevi gibi".
- 3) İddiasını ispat için Batı uygulamalarını örnek gösteriyor. Ama kanıtı yok.
- 4) AK Parti'nin dış politikasını İslam ile ilintili kılmak istiyor. Ney göre? Delil yok.
- 5) İddia ettiği bir kısım teorik konularda karşı görüşler ve kararlar olduğu halde fotoğrafı tam ortaya koymak için bunlara temas etmiyor, bunları iddianameye koymuyor.

- 6) Aslı olmayan haberleri kullanıyor.
- 7) Bazı iddialar oluşturuyor.
- 8) Yargı kararlarını dikkate almıyor.
- 9) Düzeltme ve cevap hakkını dikkate almıyor.
- 10) Parti kurulmadan önceki beyanları delil olarak kullanıyor.
- 11) Parti üyesi olmayanların beyanlarına iddiasını dayandırıyor.
- 12) Yasama sorumsuzluğunu kabul etmiyor.
- 13) Cumhurbaşkanı'nın beyanlarını delil olarak kullanıyor.
- 14) TBMM Başkanı ve Başkanvekilinin beyanlarını delil olarak kullanıyor.
- 15) kişisel görüşleri delil olarak kullanıyor
- 16) İlgisi olmayan şeyleri partimize isnat ediyor.
- 17) Üçüncü kişilerin eylem ve söylemlerinden dahi partimizi sorumlu tutuyor.

Sonuç olarak; iddia makamı, usul hukukumuzda hakim olan hukukun evrensel kurallarına uygun olarak iddialarını ve delillerini oluşturmamıştır. Görev ve yükümlülüklerini yerine getirirken yeterince titiz ve objektif davranmamıştır. Bu suretle de hukukun evrensel kuralları, Anayasa ve yasalarımızın partimize sağladığı hukuki güvenliği ihlal etmiştir. Çünkü:

A- ASLI OLMAYAN HABERLER DELİL OLARAK KULLANILMIŞTIR

Hukuk devletinde iddia makamı iddialarını, gerçek delillere dayandırmak zorundadır. Asılsız haberleri iddianameye dönüştürmek, hukukun evrensel kuralları ve hukuk devletinin sağladığı hukuki güvenceleri ihlal etmek demektir. Partimiz hakkındaki iddialar ve delilleri tetkik edildiğinde, pek çok asılsız haberin gerçek bir iddiaya ve iddianameye dönüştürüldüğünü görmek mümkündür.

1) AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakanın; “Modern bir İslam Devleti olarak Türkiye, medeniyetlerin uyumuna örnek olabilir.” şeklinde bir açıklaması yoktur (İddianame, s. 27).

Başbakanın; Malezya’da İngilizce yayınlanan New Straits Times adlı gazetede mülakatında böyle bir cümle de yer almamıştır. Başbakanın söz konusu gazeteye verdiği mülakatın ilgili bölümünün İngilizce orijinali ve Türkçe çevirisi:

“NST: What role would Turkey want to play in global affairs as a modern Muslim nation?”

Erdogan: Turkey can serve as a model of how Islam and democracy can coexist in a harmonious way. Turkey will prove (Samuel) Huntington wrong when he said that there would be a clash of civilisations. Turkey can show that harmony of civilisations is possible.”

“SORU: Türkiye modern Müslüman bir ülke olarak, ne gibi bir rol oynamak ister?”

BAŞBAKAN RECEP TAYYİP ERDOĞAN: Türkiye, İslâmiyet'in ve demokrasinin, ahenkli bir biçimde bir arada bulunabildiğini gösteren bir model olabilir. Türkiye, bir medeniyetler çatışması yaşanabileceğini söyleyen Samuel Huntington'un yanlış olduğunu kanıtlayacaktır ve medeniyetlerin ahenk içinde yaşamasının mümkün olduğunu gösterebilir.” (EK- 1).

İlk cevabımızda bu iddianın gerçek dışı olduğunu gösteren belgelerin aslını koyduk. Aksi hukuken sabit oluncaya kadar iddia makamı dahil herkesin, bu belgelere itibar etmesi asıldır ve gereklidir. Buna rağmen iddia makamı; “Davalı parti genel başkan ve üyelerinin laikliğe aykırı bir beyanda bulduktan sonra kamuoyunun tepkisi karşısında, bu beyanları inkâr etmeleri, yalanlamaları, yanlış yorumlandığını savunmaları, kullandıkları siyasal bir yöntemdir. Benzer olaylar ile birlikte değerlendirildiğinde yalanlama ve inkârların laikliğe aykırı bu söylemlerin özünü ve içeriğini değiştirmedeği anlaşılmaktadır.” (İddia makamının esas hakkındaki mütalaası, s. 40) diyerek, partimizi inkarcılıkla itham etmiştir. İddia makamının bu yaklaşımının hukuken izahı mümkün değildir. Zira biz, kamuoyunun tepkisi üzerine beyanımızı başkalaştırmıyoruz, beyanımız ortada, dediğimiz şu: “Biz bunu söylemedik.” Konuşmanın orijinal metni ve Türkçe çevirisi de elimizde, her ikisinde de iddia makamının iddia ettiği cümle yoktur. Bu somut gerçeklik karşısında hukuk devletinde hukuka saygılı ve yansız bir iddia makamı, yorumla gerçeği örtmeye çalışmaz, hakikate teslim olur.

2) İddianamede geçen; “Sizin üniversitelerinizin rektörleri de ÜAK Üyesi. Ancak bildiriye imza atanlar oldu. Bu konuda daha ilkeli tavır bekliyoruz. Bu bildiriye niye karşı çıkmıyorsunuz? Tavır göstermenizi beklerdik.” (İddianame, s. 53-54) sözleri, Ak Parti Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’a ait değildir.

Çünkü Başbakan ile Vakıf Üniversiteleri Birliği Üyeleri arasında yapılan

görüşmede, başörtüsü konusu hiç görüşülmemiş ve konuşulmamıştır. İddianın delili olarak sunulan gazete, bu hususu açıklıkla ifade etmektedir. Başbakan ve görüşmeye katılan Vakıf Üniversiteleri Birliği Üyelerinden hiçbiri, böyle bir açıklama yapmamıştır (EK- 2).

3- “TBMM’nin mescidinde Kuran kursu açıldığı” (İddianame, s. 57) iddiası, asılsızdır (EK- 3).

CHP Denizli Milletvekili Mehmet Neşşar’ın “TBMM Başkanı Bülent Arınç’a TBMM içindeki mescitte Kur’an Kursu açılıp açılmadığı” şeklindeki soru önergesine verdiği 3.7.2005 tarihli cevapta Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı; Meclis’te Kur’an Kursu açılmadığını ve kurs açma yetkisinin de Diyanet İşleri Başkanlığına ait olduğunu açıkça belirtmiştir.

4- Mardin eski milletvekili Nihat Eri’nin “Tekkeler lehine konuştuğu iddiası” da gerçek dışıdır (İddianame, s. 70) .

Türkiye Büyük Millet Meclisi Dışişleri Komisyonunda konuşan Mardin eski milletvekili Nihat Eri, içinde “tekke” kelimesi geçen bir cümle kurmamış ve tekkeler lehine bir değerlendirme yapmamıştır. Dönemin Dışişleri Komisyonu Başkanı da, Nihat Eri’nin “tekke” kelimesini kullanmadığını açıklamış ve bu açıklaması basında yer almıştır (Bkz. iddianamenin 93 numaralı ekindeki 06 Aralık 2006 tarihli Akşam Com. Tr.). Ne gariptir ki iddia makamı, eke koyduğu bu bilgiye iddianamesinde değinmemiştir.

Bunun yanında Nihat Eri, basında yer alan yanlış haberlerden haberdar olduklarını da tekzip etmiştir. Tekzip metnini hiç yayınlamayan Cumhuriyet Gazetesi muhabiri Türey Köse ile yeterli biçimde yayınlamayan Hürriyet Gazetesi muhabiri Nuray Başaran’ı ise Basın Konseyi’ne şikayet etmiş, Basın Konseyi yaptığı inceleme sonunda Cumhuriyet Gazetesi muhabiri Türey Köse’ye uyarma cezası vermiştir (EK- 4).

5) Çeşitli sağlık kuruluşlarında başörtülü çalışanların olduğuna dair gazete haberleri asılsızdır (İddianame, s. 102-103) (EK-5).

İddianamede ismi geçen sağlık kuruluşlarından; Cebeci Eğitim ve Araştırma Hastanesi isminde bir hastane yoktur ve Vakıf Gureba Hastanesi ise Sağlık

Bakanlığına bağlı değildir.

Sağlık Bakanlığı'na bağlı olarak sağlık hizmeti sunan bütün kurumlarda, her kesimden milyonlarca vatandaşımız muayene ve tedavi olurken, bu hizmeti sunan personelin kılık kıyafeti de herkesçe görülebilmekte iken, bazılarının Sağlık Bakanlığı teşkilatında dahi bulunmayan birkaç mekanda çekilen fotoğraflardan yola çıkılarak ve “sağlık kuruluşlarında yoğun olarak yaşanan laikliğe aykırı bu durum” , “Çok sayıda sağlık personelinin türbanla görev yaptıkları” gibi ifadelere yer verilerek, Sağlık Bakanlığı'nda “çok sayıda” türbanlı personel çalışıyormuş gibi gösterilmesi, aslı olmayan habere ve iddiaya gerçeklik kazandırmaz ve olmayanı var etmez.

Ayrıca evvelce basında çıkan benzeri haberlerin birçok defa gerçeği yansıtmadığı da ortaya çıkmıştır. Örnek olarak 2006 yılında türbanlı iki bayan doktorun testisleri şişen gencin ultrasonunu çekmediği bir gazetemizde birinci sayfadan duyurulmuş ve bu haber müteakip dönemde birçok yazar tarafından irticai faaliyetlere referans olarak kullanılmıştır. Bakanlıkça derhal başlatılan soruşturma sonucu bayan doktorların türbanlı olmadığı gibi, vaka konusunda görevli bulunmadıkları, geçmişte her zaman benzeri ultrasonları çektikleri, tüm tarafların beyanları ve belgelerle anlaşılmiş, haberi yapan basın kuruluşu da bu gerçeği sonradan kabullenmiş ve özür dilemiştir.

6) “Sağlık Bakanı Recep AKDAĞ'ın Anayasa ve Yüksek Öğretim Kanununun ek 17. maddesinde yapılacak değişiklikten sonra, tıp fakültelerinin 6. sınıfında okuyan ‘intern’ denilen stajyer doktorların da başörtüsü takabileceklerini söylediği” iddiası da gerçek dışıdır (İddianame, s. 103).

Zira bu açıklama “intern” denilen Tıp Fakültesi 6. sınıf öğrencilerinin “üniversite öğrencisi” olması hasebiyle ve bunların “öğrencilik” statüsü düşünülerek yapılmış olup, üniversite öğrencilerine yönelik genel bir düzenleme yapıldığında Tıp Fakültesi öğrencilerinin de bu kapsamda değerlendirilecekleri izahtan varestedir. Tıp fakültesi 6. sınıf öğrencilerinin “öğrencilik” statüsü bir tarafa bırakılarak, bu öğrencilerin İddia Makamınca “stajyer doktor” olarak tanımlanmaları ve memurlara uygulanan müeyyidelere tabi olmaları gerektiği değerlendirilerek, açıklamanın bu minval üzere iddianameye alınması maddî gerçeğe örtüşmediği gibi, bu hatalı değerlendirmeden yola çıkarak, “türban serbestisinin kamudaki olası genişlemesinin işaretinin verildiği” neticesine ulaşmak da mümkün değildir.

7) Ayrıca iddianamede “Devlet kadrolarının İslâmi bir yapıya dönüştürülmesine matuf olarak Diyanet İşleri Başkanlığı kadrosunda görev yapan çok sayıda memurun, hastane yöneticiliğinde görevlendirildiği” (İddianame, s.143) de asılsızdır (EK-6).

Başka kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan personelin Sağlık Bakanlığına nakilleri 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun kurumlar arası nakli düzenleyen 74 üncü maddesinin birinci fıkrasının “Memurların bu Kanuna tabi kurumlar arasında, kurumların muvafakatı ile kazanılmış hak dereceleri üzerinden veya 68 inci maddedeki esaslar çerçevesinde derece yükselmesi suretiyle, buldukları sınıftan veya öğrenim durumları itibariyle girebilecekleri sınıftan, bir kadroya nakilleri mümkündür.” hükmü çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

Sağlık Bakanlığına naklen geçişlerde, subjektif değerlendirmelerin önüne geçmek amacıyla 08/06/2004 tarihli ve 25486 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe konulan Sağlık Bakanlığı Atama ve Nakil Yönetmeliği ile kurumlar arası nakiller bakımından (Madde 17) objektif kıstaslar belirlenmiş ve Türkiye’de bir ilk gerçekleştirilerek kura usûlü ile kabul getirilmiştir. Bu çerçevede Sağlık Bakanlığına Şubat ve Eylül dönemlerinde kura ile kurumlar arası nakiller yapılmaktadır. Bu şekilde yapılacak atamalarda ilan edilecek kadrolar, 6’ncı ve 5’inci hizmet bölgelerinden başlamak üzere belirlenmektedir. Kura, bütün kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan personele açık olup, kurum ve personel bakımından herhangi bir kısıtlama söz konusu değildir ve esâsen kısıtlama yapılması da hukûken mümkün olamaz.

Kura, herkesin katılımına açık olup, boş kadrolar ilan edilmekte ve müracaatlar alınıp tercihler yapıldıktan sonra noter huzurunda gerçekleştirilmektedir. Kurumlar arası atamalar bu şekilde kura ile yapıldığından, torpil, iltimas ve sair usûl ile objektiflikten uzak atamalar yapılması maddeten de mümkün olamaz.

Diğer taraftan, Sağlık Bakanlığı hastanelerine yönetici atamaları da Sağlık Bakanlığı Personeli Unvan Değişikliği ve Görevde Yükselme Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde yapılmakta olup; bu Yönetmelikte belirlenen şartları taşıyan bütün

personel görevde yükselme eğitim ve sınavına katılabilmekte ve bu eğitim ve sınav neticesinde başarı durumuna göre atama yapılmaktadır.

Kaldı ki, iddia makamının değerlendirmesinin aksine, Sağlık Bakanlığına ait bu tip sağlık hizmetleri sınıfı dışında personelin atanabileceği 1650 kadar yönetici kadrosundan, **AK PARTİ iktidarları döneminde Diyanet İşleri Başkanlığından atama veya görevlendirme suretiyle yönetici yapılan personel sayısı sadece 6'dır.** Oysa ki Diyanet İşleri Başkanlığı da, 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun uyarınca Başbakanlığın bağlı kuruluşu olup, bir kamu kurumudur.

8) Sağlık Kuruluşları Ruhsatlandırma Yönetmeliği Taslağının 113 üncü maddesindeki "hastaların dini gereklerini yerine getirebilecekleri mekânlar ayrılmasının ilk defa başlatıldığı" (İddianame, s. 110) iddiası da gerçek dışıdır. Çünkü:

a) Sağlık Bakanlığı böyle bir yönetmelik çıkarmamıştır.

b) İddianamedeki ibareleri içeren Hasta Hakları Yönetmeliği 10 senedir yürürlüktedir. 01/08/1998 tarihli ve 23420 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren "Hasta Hakları Yönetmeliği"nin (EK- 7) "Dini Vecibeleri Yerine Getirebilme ve Dini Hizmetlerden Faydalanma" başlıklı 38 inci maddesinde; "Sağlık kurum ve kuruluşlarının imkanları ölçüsünde hastalara dini vecibelerini serbestçe yerine getirebilmeleri için gereken tedbirler alınır. Kurum hizmetlerinde aksamalara sebebiyet verilmemek, başkalarını rahatsız etmemek ve personelce düzenlenip yürütülen tıbbi tedaviye hiç bir şekilde müdahalede bulunulmamak şartı ile hastalara dini telkinde bulunmak ve onları manevi yönden desteklemek üzere talepleri halinde, dini inançlarına uygun olan din görevlisi davet edilir. **Bunun için, sağlık kurum ve kuruluşlarında uygun zaman ve mekan belirlenir.** İfadeye muktedir olmayıp da dini inancı bilinen ve kimsesiz olan agoni halindeki hastalar için de, talep şartı aranmaksızın, dini inançlarına uygun olan din görevlisi çağrılır. Bu hakların nasıl ve ne zaman kullanılacağı ve bu konuda alınacak tedbirler, sağlık kuruluşunun çalışma usul ve esaslarını gösteren mevzuatta ayrıca düzenlenir." yolunda hüküm mevcuttur.

Türkiye'de 10 senedir yapılan uygulamanın, tasarlanan yeni yönetmelik taslağına taşınmasının düşünülmesini, ilk defa sağlık mevzuatına giriyormuş gibi göstermek ve iddia etmek, gerçeklerle bağdaşmamaktadır.

9) Samsun İli Gazi Beldesi Belediye Başkanı Süleyman Kaldırım'ın "Muhtasar İlmihal-Resimli Namaz Hocası" kitabına önsöz yazdığı ve bu kitabı ilköğretim öğrencilerine dağıttığı iddiası (İddianame, yerel yöneticiler, il, ilçe ve belde teşkilat yöneticileri hakkındaki 2 numaralı iddia, s. 103), asılsızdır (EK-8).

Çünkü:

a) Süleyman Kaldırım, bu kitaba bir önsöz yazmamıştır. İddia makamı, dağıtılan kitabı incelemiş olsaydı bu hususu görebilirdi. Ama maalesef incelemeyeceği için, yayınevini yazdığı önsöz, Süleyman KALDIRIM yazmış gibi göstermiştir.

b) Süleyman Kaldırım, bu kitabı, ilköğretim öğrencilerine dağıtmamıştır. Bu kitap, Gazi Beldesi'ndeki sadece yaz Kur'an Kursu'na giden öğrencilere dağıtılmıştır.

10) Ayşe Yüreklitürk Topal, İzmir İl Genel Meclisi'nin 2005 yılı Aralık ayında yapılan toplantısına türbanla gelerek, Adalet ve Kalkınma Partili meclis üyelerinin arasına oturduğu ve bu tutumunun ağır tartışmalara sebebiyet verdiği iddiası (İddianame, yerel yöneticiler, il, ilçe ve belde teşkilat yöneticileri hakkındaki 4 numaralı iddia, s. 104), asılsızdır (EK-9).

Çünkü:

a) Ayşe Yüreklitürk Topal, İl Genel Meclisi üyesi değildir. Ak Parti İzmir İl Yönetim Kurulu üyesidir.

b) Ayşe Yüreklitürk Topal, İl Genel Meclisi üyeleri arasına oturmamıştır.

c) Ayşe Yüreklitürk Topal, İl Genel Meclisi toplantı salonunun halka ayrılan kısmında oturmuş ve toplantıyı izlemiştir.

d) İl Genel Meclisi üyesi olmayan vatandaşlar için kıyafet zorunluluğu yoktur. Bu yüzden bir tartışma da yaşanmamıştır.

İzmir İl Genel Meclisi Başkanı bu hususu şöyle açıklamıştır: "... Ayşe Yüreklitürk, İl Genel Meclisi toplantıları halka açık yapıldığından görüşmeler sırasında, İl Genel Meclisi toplantı salonunun halka açık kısmında ve arka sıralarda oturmuştur."

11) Eyüp Belediye Başkanı Ahmet Genç'in, 2006 yılında 10.000 adet bastırıldığı "...Örtünmemek elbette dinden çıkmak değildir. Sadece günahkar olmaktır. Ancak başörtülüye eğitim ve sosyal sahalarda reva görülen muamele, sadece zulüm ve

haksızlık olarak değerlendirilemez. Aynı zamanda İslam dinini hatırlatan her şeye düşmanlıktır. Din ve vicdan özgürlüğüne açık bir müdahaledir" görüşlerini içeren "Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed" başlıklı broşür ile Diyanet İşleri Başkanlığının "Hz. Peygamberin Örnek Hayatı" isimli kitabını okullarda izinsiz olarak dağıttığı iddiaları da (İddianame, s. 104, EK- 137), asılsızdır. Çünkü Eyüp Belediye Başkanı veya Eyüp Belediye Başkanlığı (EK- 10):

a) "Sevgili Peygamberimiz Hazreti Muhammed" başlıklı bir broşür dağıtmamış ve dağıttirmamıştır.

b) Diyanet İşleri Başkanlığının "Hz. Peygamberin Örnek Hayatı" isimli kitabını da okullarda izinli veya izinsiz dağıtmamış ve dağıttirmamıştır.

c) Diyanet Vakfı Yayınları arasında çıkan Doç. Dr. Ferhat Koca'nın hazırladığı "Hz. Peygamberin Örnek Hayatı" isimli kitabı da, okullara, veya okullardaki öğrencilere ve velilere dağıtılmamıştır. Bu kitap, okul ve öğrenci ile hiçbir ilgisi olmaksızın vatandaşlara dağıtılmıştır.

d) Bir kısmı vatandaşa dağıtılan "Hz. Peygamberin Örnek Hayatı" isimli kitapta, iddianamede iddia edildiği gibi "...Örtünmemek elbette dinden çıkmak değildir. Sadece günahkar olmaktır. Ancak başörtülüye eğitim ve sosyal sahalarda reva görülen muamele, sadece zulüm ve haksızlık olarak değerlendirilemez. Aynı zamanda İslam dinini hatırlatan her şeye düşmanlıktır. Din ve vicdan özgürlüğüne açık bir müdahaledir" şeklinde herhangi bir kelime, cümle veya görüş kesinlikle yoktur.

e) Gazetelerde çıkan haberler üzerine Eyüp Kaymakamlığı, 21.04.2006 tarihli yazısı ile komu ile ilgili inceleme başlatmış ve 18.05.2006 tarihli "İnceleme Raporu"nda; "Eyüp Belediyesi tarafından Eyüp'te yaşayan vatandaşlara yönelik olarak broşür ve kitap dağıtım işlemlerinin yapıldığı, ancak okul müdür ve diğer idarecilerinin ve öğretmenlerinin bu dağıtım işleminde rol ve görev almadıkları" sonucuna varılmıştır.

Muhakkiklerin tanık olarak dinlediği ve iddianamenin 137 numaralı ekinde yer alan 10 okul müdürü de ifadelerinde; Eyüp Belediye Başkanlığı'nın okullarında herhangi bir kitap ve broşür dağıtmadığını açıkça ifade etmişlerdir.

12) Eyüp Belediye Başkanı Ahmet Genç'in 2006 yılı ramazan ayında, Eyüp Sultan Cami

bahçesine kurulan ramazan çadırına 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasının 87. maddesine aykırı olarak ismini ve sıfatını içeren afişler astırttığı iddiası (İddianame, s. 104), gerçek dışıdır.

İddianın asılsızlığı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının talebi üzerine Eyüp Cumhuriyet Başsavcılığının yaptığı tahkikat ve tespitle açıkça ortaya konmuştur: “13.10.2006 tarihinde müsnet suçun işlendiği iddia olunan Eyüp Sultan Camii Bahçesinde kurulu ramazan çadırında yapılan tespit ve çekilen fotoğraflarda çadırın içinde ve dışında bulunan pankart ve duvarda asılı resimlerin içeriğinde bir siyasi parti ile ilişkiyi gösteren herhangi bir bulgunun tespit edilmediği, bu hususun aynı tarihte düzenlenen tespit tutanağı ile imza altına alındığı. bu nedenle siyasi partiler yasasının 117’inci maddesinin uygulanmasını sağlayacak herhangi bir işlemin yapılmadığı”nı tespit etmiş ve “kovuşturmaya yer olmadığına dair karar” vermiştir (Eyüp Cumhuriyet Başsavcılığı’nın 26.03.2008 tarih ve 2006/23252 soruşturma no ve 2008/3699 kararı) ve bu karar da kesinleşmiştir(**EK- 11**).

Ayrıca İçişleri Bakanlığı da Eyüp Belediye Başkanı Ahmet Genç hakkında tahkikat yaptırmış ve sonunda iddianın gerçeği yansıtmadığını tespitle “İşleme konulmama” kararı vermiştir.

13) Silivri Belediye Başkanı Hüseyin Turan’ın, “2006 yılında belediye adına özel olarak bastırılan ve M.Ertuğrul Düzdağ tarafından yazılan önsözünde Atatürk’ün kişiliğine, ilke ve devrimlerine ağır saldırılar yapılan Mehmet Akif Ersoy’un “Safahat” isimli kitabın ilçedeki tüm lise öğrencilerine bedava dağıtmak üzere belediyeye ait taşıtlarla okullara getirildiği ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünce dağıtım izni bulunmayan kitapların bir kısmının lisedeki öğrencilere dağıtımının yapıldığı” iddiası da (İddianame, s. 104-105), asılsızdır (EK-12).

Çünkü:

a) M. Ertuğrul Düzdağ’ın yazdığı önsözde, Atatürk’ün kişiliğine, ilke ve devrimlerine saldırı yoktur. İki sayfa olan önsözde, imalı veya açık, hiçbir surette Atatürk veya ilke ve devrimlerinden bahsedilmemiştir.

b) Bu kitabın girişi de M. Ertuğrul Düzdağ tarafından yazılmıştır. Girişte; sadece Mehmet Akif Ersoy’un hayatı, eserleri, sanatı ve ahlakı anlatılmıştır. Girişin hiçbir yerinde, Atatürk’ün kişiliği, ilke ve devrimlerinden bahsedilmemiştir.

c) Nitekim bu gerçek, CHP Silivri İlçe Başkanı Mümin Tuğlu'nun şikayeti üzerine İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'nın, kitabın yazarı M. Ertuğrul Düzdağ ile yayıncısı Şaban Kurt hakkında yaptığı soruşturma sonucunda açıkça tespit edilmiştir: "...Kitabın giriş kısmında, Mehmet Akif Ersoy'un hayatı ve eserleri muhalif görüşlerine de yer verilerek anlatılmış olup, Mustafa Kemal ATATÜRK'ün manevi şahsiyetine hakaret suçunu oluşturacak herhangi bir ifade ve suç unsuru da bulunmadığı kanaatine varılmıştır" denilerek şüpheliler yayıncı Şaban Kurt ile yazar M. Ertuğrul Düzdağ hakkında kamu adına kovuşturmayla yer olmadığı kararı verilmiş ve bu karar da kesinleşmiştir (İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı Basın Bürosu, 31.08.2006 tarih, 2006/31172 Soruşturma No 2006/9252-193 Karar No).

14) Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı İbrahim Karaosmanoğlu'nun, üzerinde kartviziti ve AK PARTİ logosu bulunan 5.000 adet Kuran-ı Kerim'i Büyükşehir amblemini taşıyan çantalar içerisinde belediye personeli aracılığıyla kentte dağıttığı iddiası (İddianame, s. 105), asılsızdır (EK-13).

Çünkü:

a) Büyükşehir Belediye Başkanı, Belediye personeli vasıtasıyla kentte Kur'an-ı Kerim dağıttırmamıştır.

b) Kur'an Kursu öğreticileri ve Cami İmamlarının talebi üzerine Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Kur'an-ı Kerimleri temin etmiş ve bunlar sadece Kur'an Kursu öğrencilerine dağıtılmıştır.

c) Dağıtılan Kur'an-ı Kerimler üzerinde AK PARTİ logosu yoktur. Sadece Belediye Başkanının kartviziti vardır.

d) Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Siyasi Partiler Soruşturma Bürosu'nun 09.10.2006 tarih ve 2006/148 sayılı yazısına istinaden Kocaeli Cumhuriyet Başsavcılığı adli soruşturma başlatmış, soruşturma sırasında 22.01.2007 tarihli açma tutanağı başlıklı yazıda; "İl Müftülüğü tarafından gönderilen çantanın bir yüzünde Kocaeli Büyükşehir Belediyesi yazdığı, İzmit Saat Kulesi resmi olduğu ve ayrıca belediye web sayfası adresinin yazılı olduğu, diğer yüzünde aynı hususların İngilizce yazılı olduğu, herhangi bir siyasi partinin ilgisine rastlanmadığı, içinde bulunan kartvizitin ise Kur'an-ı Kerim kapağına yapıştırılmış vaziyette olduğu ve Büyükşehir Belediye Başkan İbrahim

Karaosmanoğlu'nun kartviziti olduğu, herhangi bir siyasi partinin işaretinin olmadığı” açıkça ifade edilmiştir.

Ayrıca Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı, iddia makamının dayanağı basında çıkan asılsız haberleri de tekzip etmiştir. Noter ihtarı ve Kocaeli Sulh Ceza Mahkemesinin 26.12.2006 tarih ve 2006/1275 D. İş Tekzip Kararına rağmen tekzipleri yayınlamayan Güngör Arslan ve Azime Telli hakkında Şikayette bulunmuş, Kocaeli Asliye Ceza Mahkemesinde yapılan yargılamada, sanıkların yayınlanmasına karar verilen tekzip metnini usulüne uygun yayınlamamak suretiyle basın kanununa aykırı davrandıkları gerekçesiyle ayrı ayrı adli para cezasına çarptırılmış ve tekzip metninin de traji 100000'in üzerinde olan iki gazetede yayımlanmasına karar verilmiştir (Kocaeli Asliye Ceza Mahkemesi, Dosya No: 2007/68, Karar Tarihi: 26.09.2007, Karar No: 2007/312).

15) Konya Seydişehir Belediye Başkanı İbrahim Halıcı'nın"Ben de bu okulda okudum. O dönem okul çok kalabalıktı, Şimdi azalmış. İnşallah bütün okullar imam hatip olacak" dediği iddiası (İddianame, s. 105), asılsızdır (EK- 14).

Çünkü:

a) İbrahim Halıcı, böyle bir söz söylememiştir. İbrahim Halıcı'nın anılan törende yaptığı konuşması, aynı gün yayınlanan yerel gazetelerde (30 mart 2006 tarihli “z Seydişehir”, 31 mart 2006 tarihli “Seydişehir Toroslar Gazetesi, 28 mart 2006 tarihli “Seydişehir Postası Gazetesi”, 28 mart 2006 tarihli “Memleket” ve 27 mart 2006 tarihli “Yeni Meram Gazetesi”nde ve ulusal düzeyde yayınlanan 27 mart 2006 tarihli “Yeni Şafak Gazetesi”) yer almıştır. **“İnşallah bütün okullar imam hatip olacak”** cümlesi, bu gazete haberlerinin hiç birisinde yoktur.

b) AK PARTİ hakkında kamu davasının açılmasından sonra, Seydişehir Belediye Başkanı İbrahim Halıcı'nın da yasak istenenler arasında olduğunu gören Seydişehir Gazeteciler Cemiyeti'nin “... Belediye Başkanı sayın İbrahim Halıcı'nın söylemediği bir sözden dolayı zan altında bırakılmasından...” bahseden açıklamaları, iddiayı tekzip etmektedir. Bu açıklama; 25 mart 2008 tarihli “Seydişehir Postası Gazetesi”, 20 mart 2008 tarihli “z Seydişehir Gazetesi”, 22 mart 2008 tarihli “Toroslar Gazetesi”, 28 mart 2008 tarihli “Memleket Gazetesi”nde yer almıştır.

Seydişehir Gazeteciler Cemiyeti'nin bu açıklamayı geç yapması, iddianın gerçek dışı

olduğu hakikatini ortadan kaldırmaz.

c) “İnşallah bütün okullar imam hatip olacak” cümlesi, sadece 26.03.2006 tarihli “Cumhuriyet Gazetesinde” yer almıştır. İbrahim Halıcı, bu habere vakıf olamadığı için tekzip edememiştir. Hukuk devletinde gazetelerde yayınlanan asılsız bir haber, sırf tekzip edilmedi diye doğru hale gelemmez. Asılsız olan haber, her zaman asılsız olmaya devam eder. Kaldı ki aynı gün çıkan yerel gazetelerin tamamı, Cumhuriyet Gazetesinde yer alan haberi zaten tekzip etmektedir.

16) 8.11.2003 tarihli resmi gazetede yayımlanan “Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”in 15. maddesinin kaldırıldığı, kaldırılan madde ile “Gençleri Cumhuriyet esaslarına göre hazırlayacak ve okullarda milli terbiyeyi kuvvetlendirecek tedbirleri almak” hükmünün yönetmelikten çıkarıldığı iddiası da (iddianame, s. 107), asılsızdır (EK- 15).

Çünkü:

a) 01.12.1984 tarihli ve 18592 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yönetmeliğinin 5’inci maddesinin (m) bendinde yer alan; “Gençleri Cumhuriyet esaslarına göre hazırlayacak ve okullarda milli terbiyeyi kuvvetlendirecek tedbirleri almak” hükmü yer almıştır.

b) Bu hüküm, : 31.01.1993 tarihli ve 21482 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yönetmeliği’nin 6’ıncı maddesinin (m) bendinde ve 15’inci maddesinin (h) bendinde aynen yer almıştır. Önceki yönetmelikle aradaki fark, madde numarasının değişmesi ve aynı hükmün 15’inci maddeye de konulmasıdır.

c) Aynı hüküm, 17.10.2003 tarihli ve 2562 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yönetmeliği’nin Değiştirilmesine Dair Yönetmelik” ile 6’ıncı maddesinin (s) bendinde ve 16’ıncı maddesinin (i) bendinde mükerreren yer almıştır.

d) iddianamede geçen 08.11.2003 tarihli ve 25283 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yönetmeliği’nin Değiştirilmesine Dair Yönetmelik” ile söz konusu yönetmeliğin 15’inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır. Kaldırılan 15’inci madde, 31.01.1993

tarihli ve 21482 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmeliğin “Program Dairesi”nin görevlerini düzenleyen maddesidir. Bunun sebebi ise ilgili dairenin adının “Eğitim-öğretim ve Program Dairesi Başkanlığı” olarak 17 Ekim 2003 tarihinde 25262 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan yönetmeliğin 16’ncı maddesi ile birleştirilmiş olmasıdır. Yönetmeliğin 16’ncı maddesinin (i) bendinde de aynı hüküm yer almaktadır. Dolayısıyla kaldırılmış bir hüküm yoktur, sadece yeri değiştirilmiş bir hüküm vardır.

Sonuç olarak; Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yönetmeliği’nin 15’inci maddesinin kaldırılmasıyla, “Gençleri Cumhuriyet esaslarına göre hazırlayacak ve okullarda milli terbiyeyi kuvvetlendirecek tedbirleri almak” hükmü yönetmelikten çıkarılmamıştır. Söz konusu madde hükmü, 1984 tarihli yönetmeliğin 5’inci maddesinin (m) bendinde, 1993 tarihli yönetmeliğin 6’ncı maddesinin (m) ve 15’inci maddesinin (h) bentlerinde, 2003 senesinden beri de aynı yönetmeliğin 6’ncı maddesinin (s) ve 16’ncı maddesinin (i) bentlerinde aynen ve mükerrer bir şekilde yer almaktadır. Ve söz konusu madde titizlikle uygulanmaktadır.

17) Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı’nda görevlendirilen personelin tek bir sendikaya üye olduğu iddiası (İddianame, s. 113), asılsızdır (EK-16).

İddianamede “Talim Terbiye Kuruluna sorulmaksızın görevlendirilen 33 kişinin Cumhuriyet devrimlerine aykırı faaliyetleriyle bilinen Eğitim Bir-Sen’e üye olanlar arasından seçildiği” ileri sürülmektedir (s.113). Halbuki, görevlendirilen öğretmenlerin 9’u Türk Eğitim-Sen, 4’ü Eğitim-Bir-Sen, 2’si Eğitim-Sen üyesidir. Diğerleri ise hiçbir sendikaya üye değildir.

Ayrıca, masumiyet karinesine herkesten çok dikkat etmesi gereken iddia makamının, yasal bir kuruluş olarak faaliyet gösteren bir sendikayı “Cumhuriyet devrimlerine aykırı faaliyetleriyle bilinen” bir kuruluş olarak nitelenmesi ve bu sendikaya üye devlet memurlarını da zan altında bırakması hukuk devleti anlayışıyla bağdaşmamaktadır.

18) AK PARTİ Hükümetine yönelik kadrolaşma ithamının hiçbir dayanağı yoktur

İddianamede kadrolaşma iddiaları ile ilgili olarak ileri sürülenler kamu personel rejimi açısından dayanaksızdır. Personel hukukunda kamu görevinin gerektirdiği nitelikler ve statüler Anayasa ve kanunlarla düzenlenmiştir. Anayasa’nın 70 inci maddesinde “Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez.” kuralı

yer almıştır. Kamu hizmeti görevlileriyle ilgili Anayasanın 128 inci maddesi, devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görüleceğini belirledikten sonra, memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceğini öngörmüştür.

Memurların ve diğer kamu görevlilerinin atanmasında statü hukuku uygulanmaktadır. Buna göre, sınav yapılmaksızın veya şartları taşımayan hiç kimse memur statüsünde göreve getirilemeyeceği gibi, asli ve sürekli görevlerin memur ve diğer kamu görevlileri dışında kişiler (örneğin, işçiler) eliyle yürütülmesi de mümkün değildir.

Öte yandan, hukuken memur statüsünde olan kişilerin kurum içinde ya da kurumlar arası naklen atanmaları yasal şartları taşımaları kaydıyla mümkündür. Bu atama ya da nakiller, idarenin diğer işlemlerinde olduğu gibi yargı denetimine tabidir. Dolayısıyla, Anayasa ve kanuna aykırı biçimde memur ataması yapılamayacağı gibi, kurum içi ya da kurumlar arası nakil yoluyla atama da yapılamaz.

Ayrıca “üst düzey yönetici kamu görevlileri” bakımından da özel düzenlemeler getirilmiştir. Anayasanın 8 inci maddesinde “Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından, Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir.” denilmekte, 104 üncü maddesinde de “kararnameleri imzalamak” Cumhurbaşkanının yürütme alanındaki görev ve yetkileri arasında sayılmaktadır. Anayasanın 104 üncü maddesinde sözü edilen “kararnameler”, kanun hükmünde kararnameler ile Bakanlar Kurulunun çeşitli kararnamelerinin yanında üst düzey yöneticilerin atanması ile ilgili müşterek kararnameleri de kapsamaktadır. Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulunca yerine getirildiğinden, söz konusu kararnamelerin hukuksal geçerliği için her iki tarafın da katılımı gerekmektedir. Anayasa Mahkemesine göre de, “Kamu politikasının tayinine katılan, etkin bir otoriteye sahip olan, kuruluşların amacının gerçekleşmesinde önemli yetki ve sorumluluklarla donatılan, planlama, örgütlenme, personel ve kadrolarını yöneten, denetim ve temsil gibi işlevleri yerine getiren kamu görevlilerinin, üst düzey yönetici konumunda olmaları nedeniyle bunların atamalarının da müşterek kararname ile yapılması Anayasal zorunluluktur.” (E. 2005/143, K. 2005/99, K.T. 19.12.2005).

Bütün bu statü ve sorumluluk rejimi Anayasa ve kanunlarda özel biçimde

düzenlenmiş olup, buna aykırı biçimde atama ve işlem yapılması da söz konusu değildir. Dolayısıyla Başsavcılığın iddianamedeki “Devlet kadrolarında siyasal İslamcı bir yapının oluşturulması, özellikle üst düzey atamalarda liyakat ve kariyer yerine dini inanç ve aidiyetin ölçüt olarak öne çıkarılması” (s.146) şeklindeki iddiası gerçek dışıdır. Zira atamalarda ölçütler kanunlarda açıkça düzenlenmiştir. Bunun dışında bir ölçüt getirilmesi Anayasa ve kanunlar karşısında zaten mümkün de değildir.

Öte yandan gerçekleştirilen tüm bu atamalar idari yargı denetimine tabi olduğundan, Anayasa veya kanunlara aykırı işlemlerin yargı tarafından iptal edilmesi yolu her zaman açıktır. Buna rağmen, yasalara tamamen uygun bir şekilde yapılan, tarafsız Cumhurbaşkanının onayladığı ve birçoğu yargı denetiminden geçmiş olan atamaları belli bir amaca matuf “kadrolaşma” olarak sunmak, hukuk devleti anlayışı ve iyi niyetle bağdaşmamaktadır.

Sonuç olarak, önceki iktidarlara karşılaştırıldığında AK PARTİ iktidarının kamu kurumlarına yönelik bir kadrolaşma politikasının olmadığı bir gerçektir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının partimizin kadrolaşmaya gittiği yönündeki iddialarını destekleyecek en ufak bir delil dahi yoktur. Dolayısıyla bu iddialar tamamen afakidir.

19) İçki yasağının yaygınlaştırılması ile ilgili iddialar (İddianame, s. 108-110), asılsızdır.

Çünkü:

a) Türkiye’de içki imalat, satış ve içilmesi yasak değildir. Sadece içki imalatı ve satışına dair belli kurallar vardır.

b) AK PARTİ, içki yasağı koyan veya içki kullanımını sınırlayan bir yasal düzenleme yapmamıştır.

c) Bizim dönemimizde içki imalatını veya satışını kısıtlayan bir düzenleme de yapılmamıştır. İddianamedekinin aksine, AK PARTİ iktidarları döneminde; 12.11.2003 tarih ve 5002 sayılı Kanunla daha önce meyhane, kahvehane, kıraathane, bar, elektronik oyun merkezleri gibi umuma açık yerler ile açık alkollü içki satılan yerlerin, okul binalarına 200 metre olan uzaklık şartı 100 metreye düşürülmüştür. Ayrıca, daha önce belediye ve mücavir alan sınırları dışında içkili yer bölgesi tespit edilemeyeceğine dair sınırlama da kaldırılmıştır (EK- 17).

d) AK PARTİ yaklaşık altı senedir merkezi yönetimde ve yerel yönetimlerin de büyük

ekseriyetinde yönetindedir. Bugüne kadar merkezi yönetimin veya herhangi bir yerel yönetimin içki yasağı getirdiği veya herhangi bir kısıtlamaya gittiğini gösteren tek bir örnek dahi yoktur. Gazetelerde çıkan birkaç asılsız haber bu gerçeği değiştirmez. Bugün Türkiye’de hiç kimse, bunun aksini ispat edemez.

e) İddia makamının, Ankara, İstanbul ve İzmir dışındaki illerde içki kullanımının sınırlandırıldığına ilişkin iddiası asılsızdır. Bunun bir tek örneği yoktur. Türkiye’de hiçbir il gösterilemez ki orada içki kullanımı AK PARTİ döneminde sınırlanmış olsun. Çünkü böyle bir yer yoktur.

f) İddianame ve esas hakkındaki görüşünde iddia makamının, alkollü içki satılması ve tüketilmesine ilişkin mevzuatta yapılan değişiklikleri, dini endişelerle ve laiklik karşıtlığıyla ilişkilendirilmesi, gerçeği çarpıtmaktır ve yanlıştır. Çünkü Anayasanın 58 inci maddesinde belirtildiği üzere, gençleri alkol düşkünlüğü, uyuşturucu madde kullanımı, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan korumak için gerekli tedbirleri almak Devletin temel görevlerinden biridir.

Nitekim idarenin haklı nedenlerin varlığı halinde içkili yerlere uyguladığı ruhsat iptali biçimindeki yaptırımların hukuka uygun olduğuna ilişkin çok sayıda yargı kararına rastlamak mümkündür. İlk derece mahkemelerinin bu yönde verdiği ve Danıştay tarafından da onanan bu kararlarda kanunda öngörülen koşullardan herhangi birini sağlamayan yerlere içki ruhsatı verilmesinin idarece iptalinde mevzuata aykırılık bulunmadığı açıkça belirtilmektedir. (Danıştay 10. Dairesinin bu yöndeki bazı kararlar için bkz. E. 1984/2783, K. 1986/1338, K.T. 29.5.1986; E. 1982/1970, K. 1983/1184, K.T. 18.5.1983; E. 1988/2465, K. 1990/2622, K.T. 19.11.1990; E. 1995/672, K. 1997/786, K.T. 10.3.1997; E. 1997/394, K. 1998/510, K.T. 4.2.1998; E. 1994/7751, K. 1996/1189, K.T. 6.3.1996; E. 1982/2271, K. 1983/2323, K.T. 16.11.1983; E. 1994/1396, K. 1995/4077, K.T. 4.10.1995).

20) “Cemaat” kavramının yasalara ilk defa girdiği iddiası(İddianame, s. 110-111), asılsızdır (EK-18).

Çünkü:

a) Ayrıca “Cemaat” kavramı 1961 tarihli Vergi Usul Kanununun 10 ve 94 üncü maddelerinde de geçmektedir.

b) 03.06.1949 Tarih ve 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu 1’inci maddesine 3239 sayılı kanunun 71’inci maddesiyle eklenen bent ile “**Bu kanunun tatbikatında**

sendikalar dernek; cemaatler vakıf hükmündedir.” (m. 1) düzenlemesinde de “cemaat” kavramına yer verilmiştir.

c) AK PARTİ döneminde; 13.6.2006 gün ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun “Mükellefler” başlıklı 2. maddesinde bu konuda bir değişiklik yapılmamış; sadece maddede geçen “Tatbikatında” kelimesi yerine “Uygulamasında”, “Hükmündedir” kelimesi yerine de “Sayılır” ibareleri konularak kelimeler bir nevi günümüz Türkçe’sine uyarlanmıştır.

c) Kaldı ki vergi hukuku tekniği açısından bu maddelerdeki “Cemaat” kavramı, iddia makamının iddia ettiği gibi “Tarikatları” değil, Türkiye’nin taraf olduğu bazı uluslararası antlaşmalarda bahsi geçen “Dini azınlıklara ait cemaatleri” ifade etmektedir. Düzenleme de; bu cemaatlere ait ticari işletmelerin vergileriyle ilgilidir.

21) Devlet Planlama Teşkilatı’nın 9. Kalkınma Planı hazırlıkları kapsamında oluşturulan “Gelir Dağılımı ve Yoksullukla Mücadele Özel İhtisas Komisyonu” taslak raporunda, "zekat" sisteminin özel kurum ve teşkilatına kavuşturulması, bu amaçla "Zekat Mağazalar Zinciri" oluşturulması önerisinde bulunulduğu iddiası (İddianame, s. 110), asılsızdır (EK-19).

Çünkü:

a) AK PARTİ Hükümetlerinin böyle bir çalışması ve önerisi olmamıştır.

b) Devlet Planlama Teşkilatı’nın 9. Kalkınma Planı hazırlıkları kapsamında oluşturulan “Gelir Dağılımı ve Yoksullukla Mücadele Özel İhtisas Komisyonu” taslak raporu yayınlanmıştır. Bu raporda "zekat" sisteminin özel kurum ve teşkilatına kavuşturulması, bu amaçla "Zekat Mağazalar Zinciri" oluşturulması önerisi yoktur.

c) Bu hususu, komisyonun bir üyesi dile getirmiş; ancak komisyon tarafından kabul görmeyip reddedilmiştir. Komisyon üyesi birinin sunduğu öneriyi AK PARTİ aleyhine delil olarak sunan iddia makamının, komisyonun öneriyi reddetmiş olmasına değinmemesi ve bunu da AK PARTİ lehine delil olarak kullanmaması, açık bir çelişkidir.

d) Ayrıca Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı da, kamuoyunda çıkan yanlış haberler üzerine, bir basın duyurusu ile yanlışlığı düzeltmiştir.

22) Adana milletvekili Dengir Mir Mehmet Fırat, Profesör Dr. Ergun ÖZBUDUN ve Mardin milletvekili Cüneyt YÜKSEL’in ABD’de Anayasa Taslağının tanıtımı için

Fetullah Gülen'in himayesindeki bir kuruluşun düzenlediği konferanslara katıldıkları iddiası (İddianame, s. 100-101) asılsızdır (EK-20).

Çünkü, Dengir Mir Mehmet FIRAT, Prof. Dr. Ergun ÖZBUDUN ve Mardin milletvekili Cüneyt YÜKSEL, Fethullah Gülen'in himayesindeki bir kuruluşun davetlisi olarak değil, bizzat Colombia Üniversitesi'nin davetlisi olarak ABD'ye gitmiştir.

23) AK PARTİ'nin "sistemi tartışmaya açtığı", "Bu tartışma nedeniyle toplumun ayrıştığı ve kamplara bölüldüğü" iddiası (Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın esas hakkındaki görüşü, s. 5), asılsızdır.

Çünkü:

AK PARTİ, hiçbir zaman sistemi tartışmaya açmamıştır. Yaklaşık altı senedir iktidarda olan AK PARTİ sistemi tartışmaya açmış olsaydı bunu sadece iddia makamı değil, herkes duyar ve bilirdi. Açılmamış ve yaşanmamış bir tartışmadan insanların ayrışıp kamplara bölünmesi de mümkün değildir.

Eğer iddia makamının bundan maksadı; yeni bir Anayasa yapılması gerektiğini vurgulamak ve bu konuda çalışma yapmak ise, bu, sistemi tartışmaya açmak değildir. Türkiye'nin yeni bir Anayasa'ya ihtiyaç duyduğu, herkes ve her kesim tarafından dile getirilen ve üzerinde çalışmalar yapılan bir konudur. Nitekim TÜSİAD 1992'de yeni bir Anayasa önerisi çalışması yaptırmış ve kamuoyu ile paylaşmıştır. 1993'te Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'nın aldığı inisiyatifle bütün siyasi partiler (ANAVATAN, CHP, MHP, SHP, DYP ve diğerleri) yeni Anayasa önerilerini Meclis Başkanlığına sunmuşlardır. Bunlar Meclis arşivlerinde mevcuttur. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği 2000 senesinde yeni bir Anayasa önerisi hazırlatmış ve kamuoyu ile paylaşmıştır. Türkiye Barolar Birliği 2001 ve 2007'de iki adet Anayasa önerisi hazırlatmış ve kamuoyu ile paylaşmıştır. En son geçen hafta TÜSİAD Başkanı Arzuhan Doğan YALÇINDAĞ, yeni bir Anayasa'ya ihtiyaç olduğunu ve bunun için de müşterek bir konvansiyon kurulması gerektiğini ifade etmiştir. Bütün bunlar, bilinen şeylerdir. Bu kadar farklı kesim Anayasa çalışması yaparken, onları sistemi sorgulamakla itham etmeyip AK PARTİ'yi sistemi sorgulamakla itham etmek, subjektif bir yaklaşımdır. Kaldı ki AK PARTİ'nin hazırlattığı ve ancak kamuoyuna henüz açıklanmamış taslakta Anayasa'nın 1,2,3,4, 24 ve 174'üncü maddeleri aynen korunmaktadır.

24) AK PARTİ'nin "İlgili İlgisiz her konuda dini inançları referans göstererek, bireylerin laik olamayacağını savunarak, laik inanca sahip olanları dinsizlikle eşdeğer tutmak suretiyle toplumda laik-antî laik bir kamplaşma yarattığı" iddiası (Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın esas hakkındaki görüşü, s. 5), asılsızdır.

Çünkü:

a) AK PARTİ veya üyelerinden hiç kimse, hiçbir konu veya olayla ilgili dini referans göstermemiştir. Bu yönde başta Genel Başkanımız olmak üzere hiçbir partimiz üyesinin bırakın bir cümlesini tek bir kelimesi dahi yoktur.

b) AK PARTİ Meclis Grubunun desteği ile başta Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu, Kabahatler Kanunu, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev Ve Yargılama Usullerine Dair Kanun, Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev Ve Yetkileri Hakkında Kanun, Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Kanunu, İş Kanunu, Karayolu Taşıma Kanunu, Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu, Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev Ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun, Dernek Ve Vakıfların Kamu Kurum Ve Kuruluşları İle İlişkilerine Dair Kanun, Basın Kanunu, Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Belediye Kanunu, Çocuk Koruma Kanunu, Nüfus Hizmetleri Kanunu, Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukukî Yön Ve Kapsamına Dair Kanun, Milletlerarası Özel Hukuk Ve Usul Hukuku Hakkında Kanun Ve Tanık Koruma Kanunu gibi temel yasalar olmak üzere yüzlerce kanunun yasalaşmasına katkıda bulunmuştur.

AK PARTİ Meclis Grubunun katkılarıyla çıkarılmış hiçbir kanunda, dini referanslı düzenlemeler yapılmamıştır. İddia makamı dahil hiçbir kimse bunun aksini ispat edemez.

c) AK PARTİ'nin hiçbir yetkili organı veya hiçbir parti üyesi; "laik olduğunu söyleyen bireyleri dinsizlikle eş değer tutan" bir anlayışın veya bir kabulün veya bir iddianın hiçbir zaman sahibi olmamıştır. Bu yönde partimize isnat edilebilecek hiçbir eylem veya beyan yoktur.

Partimiz hakkında böylesine ciddi bir iddiayı dile getiren iddia makamının, iddiasını destekleyen delil göstermesi gerekirken hiçbir delil göstermemiştir. Delilsiz itham,

hukuk devletinin kabul etmediği ve reddettiği bir yöntemdir.

25) AK PARTİ'nin "Laikliğin meşruiyetinin ve uygulanabilirliğinin referandum gibi yöntemlerle yeniden sorgulanması çabaları" (Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın esas hakkındaki görüşü, s. 11) içinde olduğu iddiası, asılsızdır.

Çünkü AK PARTİ, hiçbir zaman laiklik ilkesinin meşruiyetini tartışmaya açmamıştır. Laiklik ilkesini referanduma sunalım şeklinde hiçbir AK PARTİ üyesi veya yetkili organının beyanı yoktur. İddia makamı, bu kadar önemli bir iddiayı dile getirirken; AK PARTİ yetkili organları veya herhangi bir üyesinin bu yönde bir açıklamasını iddianamsine koyması veya esas hakkındaki mütalaasına eklemesi gerekmez miydi? Elbette gerekirdi. Ancak bu yönde hiçbir delil sunmamış ve sunamamıştır. Çünkü böyle bir beyan ve irade hiçbir zaman AK PARTİ'de olmamıştır. İddia makamının, olmayanı var göstermesi de mümkün değildir.

B- BAZI İDDİALAR OLUŞTURULMUŞTUR

İddia makamı bazı iddiaları oluşturmuştur. Örneğin:

1) AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan hakkındaki 7 numaralı iddia (İddianame, s. 28-29), iddia makamı tarafından oluşturulmuştur (EK-21).

Çünkü iddia makamının Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'a izafe ettiği tırnak "...” içindeki beyanlar, iddianın ekinde gösterilen hiçbir belgede bir bütün olarak yer almamaktadır. Burada iddia makamı, değişik gazetelerdeki haberleri parçalayıp kendisine göre birleştirerek ve hatta cümleler arasındaki öncelik ve sonralığı da değiştirerek yepyeni bir metin oluşturmuş ve bu metni Başbakan'a izafe etmiştir. Şöyle ki:

a) Ekte sunulan delillerden sadece Yeni Şafak ve Milliyet.com.tr.'nin haberi konuyla ilgilidir. Sabah 17.9.2005 - Erdal Şafak "Baykal'la yararlı bir ufuk turu" başlıklı haberin, Başbakanla hiçbir ilgisi yoktur. İddia makamının kurduğu ilgi de tarafımızdan tespit edilememiştir.

b) Bu haber metinleriyle iddianame karşılaştırıldığında; Milliyet.com.tr.'deki haberin ilk cümlesi "Herkesi yaratan Allah'tır. Ayrıma ne gerek var? Üst ortak paydada birleşerek el ele vereceğiz." iken, iddianamede "Hepimizi yaratan mutlak yaratıcı Allah'tır. Ayrıma ne gerek var. O üst ortak paydada birleşip el ele vereceğiz" biçimine

dönüştürülmüş - böylelikle metindeki “Herkesi” ibaresi “Hepimizi” şeklinde değiştirilirken, üçüncü cümlede başına metinde yer almayan “O” zamiri eklenmek suretiyle Allah ortak paydanın öznesi kılınmıştır. Oysa iddia makamının dayandığı haber metinleri okunduğunda, üst ortak paydanın öznesinin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı olduğu açıktır.

c) **“Hepimizi yaratan mutlak yaratıcı Allah’tır. Ayrımına ne gerek var. O üst ortak paydada birleşip el ele vereceğiz”** cümlesi haberde, metnin ilk cümlesi olduğu halde, iddianamede son cümle olarak yer almıştır.

Böylece iddia makamı, Başbakan’a ait metindeki cümlelerin bir kısmını takdim tehir ederek, metne bazı kelimeler ve bir zamir ekleyerek, açıklamanın anlamını farklılaştırmıştır.

d) Kaldı ki Başbakan, bugüne kadar yaptığı hiçbir konuşmada “Din üst kimliktir.” şeklinde veya bu anlama gelecek bir beyanda bulunmamıştır. Sadece dinin birleştirici vasfına vurgu yapmıştır. Ama Başbakanın, “Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı bizi birbirimize bağlayan üst kimliktir.” biçiminde ve anlamında sayısız açıklamaları vardır.

2) AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan hakkındaki 19 numaralı iddianın (İddianame, s. 36) belli bölümleri, belli metinlerde; diğer bölümleri, başka metinlerde yer almasına karşın, derleme yoluyla iddia makamınca, sanki Başbakan konuşuyormuş gibi ona izafe ettiği “Özgün” bir metin oluşturulmuştur (EK-22). Buna tam bir delil tasnii denir. Nitekim 19 numaralı ekte birinci sayfa olarak yer alan 09.05.2005 tarihli Cumhuriyet Gazetesinden herhangi bir pasaj alınmamış, yine ekte 2 nolu sayfa olarak yer alan 09.07.2005 tarihli Milliyet Gazetesinin sondan ikinci paragrafı aynen alınmış, bu alıntı, ekte üçüncü sayfada yer alan metinden birbirini izlemeyen pasajlar üç nokta konmaksızın ve birbirini izliyor görüntüsü içinde iddianameye dercedilmiştir.

3) AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan hakkındaki 31 numaralı iddianın (İddianame, s. 41-42) başında yer alan ve siyah harfler yazılı olan; “İngiltere, ağırlıklı olarak Hıristiyan ülke olmasına karşın kamu kurumlarında başörtülü insanların çalışabildiğini, ancak çoğunluğu Müslüman olan Türkiye’de kamu kurumlarında başörtülü çalışamadığını,...” ibarelerinden oluşan cümleler, Başbakan’a ait değildir (EK-23)

Bunlar, programdaki bir katılımcının Başbakanı sorduğu soruda kullandığı cümlelerdir. Nitekim bu husus Anadolu Ajansı tarafından verilen haberde ; “Başbakan Erdoğan, İngiltere ağırlıklı olarak Hıristiyan ülke olmasına rağmen kamu kurumlarında başörtülü insanların çalışabildiğini, ancak çoğunluğu Müslüman olan Türkiye’de kamu kurumlarında başörtülü çalışamadığını ifade eden bir katılımcının, bunu insan hakları bağlamında nasıl değerlendirdiğini sorması üzerine, başörtüsü konusunun bir insan hakkı olduğunu söyledi.” biçiminde yer almıştır. Doğrusu da budur. Hem gazete haberleri ve hem de programın CD’si bunun delilidir. Ayrıca iddianamede siyah harflerle yazılı bu cümlelerin içinde “... İfade eden bir katılımcının, bunu insan hakları bağlamında nasıl değerlendirdiğini sorması üzerine” ibarelerinin bulunduğu, hem ekte yer alan 29 Ekim 2005 tarihli Milliyet Com. tr., hem 28 Ekim 2005 tarihli Hürriyet Gazetesi ve hem de 29.10.2005 tarihli Star Gazetesi’ndeki haberlerden de anlaşılmaktadır. İddia makamının dayandığı bu deliller de, iddia makamını tekzip etmektedir. Bu açıklığa rağmen iddia makamının, Başbakanı ait sözlerin, bizzat Başbakan tarafından sarf edilmiş gibi göstermesini, hukukla, Anayasa ile veya herhangi bir yasaya uygunlukla izah etmek mümkün değildir.

İddia makamı, Başbakanın söylemediği sözleri o söylemiş gibi göstermek suretiyle oluşturulmuş bir delille, Başbakanın kamuda başörtülü çalışmayı savunduğunu ispat edemez. Çünkü:

a) Başbakanın böyle bir açıklaması yoktur.

b) Bunun dışında da başka yerde veya zamanda yapılmış bir açıklaması da yoktur.

c) Aksine Başbakanın başörtülülerin kamuda çalışması gerekmediğini ifade eden sözleri vardır. Örneğin iddia makamının, Başbakanın ve AK PARTİ’nin aleyhinde kullandığı 13 numaralı iddiada Başbakan; “Özel üniversitelerde türbanla eğitimi serbest bırakalım. Devlette görev verilmesin. Özel sektörde çalışsınlar.”(İddianame, Başbakan hakkındaki 13 numaralı iddia, Sayfa: 33) demiştir. Bu da, iddia makamını tekzip etmektedir.

d) Yukarıda belirtildiği üzere, bu iddianın dayanağı delillerde (EK-31)de böyle bir şey yoktur. Aksine bu deliller, iddia makamını tekzip etmektedir.

C- ADLİ YARGILAMA VEYA ADLİ SORUŞTURMA SONUCU VERİLMİŞ KARARLAR DİKKATE ALINMAMIŞTIR

Anayasa'ya göre; "Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz." (Anayasa, m. 38/4) Anayasa ve yasalarımız, suçüstü yakalanan bir kişiye dahi, suçluluğu kesinleşmiş mahkeme kararıyla sabit olmadıkça, suçlu denilmesini yasaklamaktadır.

Hukukumuzda mahkeme kararları, herkes için bağlayıcıdır. "Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez."(Anayasa, m. 138/4) Bu anayasal açıklığa rağmen iddia makamının; suçsuzluğu hükmen sabit olan veya beyanlarının iddia makamının iddia ettiği anlamda olmadığı kesinleşmiş mahkeme kararı veya adli soruşturma sonucu verilen kesinleşmiş kararlarla sabit olan kişiler hakkındaki kararlara itibar etmemesi ve bu kararlara konu eylem veya beyanları iddianameye alması, hukuk devletinin bir gereği olan hukuki güvenliği ortadan kaldırmaktadır.

1) HAKKINDA KESİNLEŞMİŞ MAHKEME KARARI OLAN İDDİALAR

a) Niğde Ulukışla İlçe teşkilatı il genel meclisi üye adayları **Ali Uğurlu, Kamil Ünal, Mustafa Burna** ile ilçe belediye başkan adayı **Ali Tekin** hakkında, 2004 yerel seçimlerinde kullandıkları "İktidarla el ele-84 yıllık karanlığa son" (İddianame, s. 103) sözlerini içeren slogan nedeniyle, Ulukışla Cumhuriyet Başsavcılığı "Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni alenen tahkir ve tezyif suçundan dolayı yargılanmaları ve cezalandırılmaları" istemiyle Ulukışla Asliye Ceza Mahkemesinde kamu davası açılmıştır.

Yapılan yargılama sonucunda Niğde Ulukışla Asliye Ceza Mahkemesi, "...tüm dosya kapsamından "İktidarla el ele 84 yıllık karanlığa son" sloganı ile sanıkların amacının ilçenin geri kalmışlığını ifade ederek, hem mensubu oldukları ve iktidarda bulunan siyasi partinin kendilerine sağlayacağı kolaylıklardan faydalanarak ilçeye daha iyi hizmet edeceklerini ifade etmek, bu suretle oy toplamak, hem de 2004 yılına kadar ilçede görev yapmış olan yerel yönetimleri eleştirmek olduğunun anlaşıldığı, açıklanan tüm bu nedenlerle sanıklarda suç kastının, dolayısıyla Türkiye Büyük Millet Meclisinin alenen tahkir ve tezyif kastının bulunmadığı, aksi yönde, her türlü

şüpheden uzak, somut, kesin ve inandırıcı delil de bulunmadığından, mahkememizce tüm sanıkların 5271 sayılı ceza muhakemesi kanununun 223/2-c maddesi uyarınca müsnet suçtan ayrı ayrı olmak üzere beraatlerine karar vermek gerekmiştir.” demek suretiyle, bu kişilerin beraatine karar vermiştir. (Ulukışla Aliye Ceza Mahkemesi 26.07.2005 tarih ve 2004/93 E. ve 2005/138 K.) Bu karar da kesinleşmiştir(EK- 24).

b) Dinar Belediye Başkanı Mustafa Tarlacı'nın 2005 yılı ramazan ayında teravih namazı kıldırıldığı iddiası (İddianame, s. 103), Dinar Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından soruşturulmuş ve sonuçta “Özel işaret ve kıyafetleri usulsüz kullanma” suçu nedeniyle cezalandırılması istemiyle **Mustafa Tarlacı hakkında Dinar Sulh Ceza Mahkemesine dava açılmış ve yapılan yargılama sonucunda Mustafa Tarlacı beraat etmiş ve kesinleşmiştir** (Dinar Sulh Ceza Mahkemesinin 13.03.2007 tarih ve 2006/203 E.. , 2007/86 K. ile) (EK-25)

c) AK PARTİ Ankara İl Gençlik Kolları Başkanlığının, 2006 yılı ramazan ayında iftar çadırı açtığı ve çadırın üzerinde 2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanununun 87. maddesine aykırı olarak “Hoş geldin Ya Şehr-i ramazan”, “Adalet ve Kalkınma Partisi”, “Gençlik Kolları”, “Her şey Türkiye için”, “Adalet ve Kalkınma Partisi Gençlik Kolları Ankara İl Başkanlığı İftar Çadırı” yazıları ile Adalet ve Kalkınma Partisi'nin amblemi ve genel başkanının dört ayrı fotoğrafı bulunduğu” iddiası (İddianame, s. 105), adli tahkikat ve adli yargılamaya konu olmuştur.

Bu iddiaya konu olayın soruşturulması sonucu Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, Siyasi Partiler Yasasının 117'inci maddesini ihlal ettiği iddiasıyla, AK PARTİ Ankara İl Gençlik Kolları Başkanı Orhan Yeğın hakkında Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesine kamu davası açmıştır.

Yapılan yargılama sonunda Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesi; “... 2820 Sayılı Yasa'nın 87. maddesinde “Siyasi partiler devletin sosyal veya ekonomik veya siyasi veya hukuki temel düzenini kısmen de olsa dini esas ve inançlara uydurmak amacıyla veya siyasi amaçla veya siyasi menfaat temin ve tesis eylemek maksadıyla dini veya dini hissiyatı veya dince mukaddes tanınan şeyleri alet ederek her ne suretle olursa olsun propaganda yapamaz, istismar edemez veya kötüye kullanamaz.” hükmü yer almaktadır.

Bu açık hükümden anlaşılacağı gibi maddede geçen eylemlerin suç sayılıp aynı yasanın 117. maddesi uyarınca yaptırım altına alınabilmesi için anılan eylemlerin siyasi partilerin yetkili kuruluşları ve kişileri tarafından gerçekleştirilmiş olması gerekir.

Somut olayda sanığın Adalet ve Kalkınma Partisi Ankara İl Başkanlığı Gençlik Kolları İl Başkanı olduğu sabitse de Adalet ve Kalkınma Partisini temsil yetkisi bulunmamaktadır.

Öte yandan parti yetkililerinin sanığa talimat verdiği de belirlenememiştir.

Adalet ve Kalkınma Partisini temsil yetkisi bulunmayan sanığın anılan parti adına hareket edemeyeceği gözetildiğinde kurduğu çadır üzerine yazdığı yazılar ile astığı fotoğrafların kendi kişisel görüşlerini yansıtacağı açıktır.

Bu durumda sanığın eyleminin suç oluşturmayacağı kabulü gerekir.

Çünkü yüklenen suçun oluşabilmesi için eylemin siyasi partiler veya siyasi partilerin yetkili kurulu tarafından veya talimat üzerine gerçekleştirilmesi gerekir.

O halde sanığın saptanan eyleminde yüklenen suçun yasal unsurları bulunmadığının kabulü ile buna göre uygulama yapılmalıdır.

Öyle ise dosyada var olan delillere itibar edilerek sanığın yasal unsurları itibariyle oluşmayan yüklenen suçtan beraatine karar verilmelidir.” (Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesi, Esas No: 2006/366; Karar Tarihi: 08.05.2007; Karar No: 2008/152) gerekçeleriyle Orhan Yeğin’in yasal unsurları itibariyle oluşmayan yüklenen suçtan oybirliği ile beraatine karar vermiş ve bu karar da kesinleşmiştir (EK- 26).

2) HAKKINDA KESİNLEŞMİŞ CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI KARARI OLAN İDDİALAR

a) Adana eski milletvekili Abdullah Çalışkan’ın içinde “yeşil devrim” ifadeleri geçen konuşması (İddianame, s.90-91) nedeniyle Adana Cumhuriyet Başsavcılığı, adli soruşturma başlatmış ve yaptığı soruşturma sonunda; yapılan konuşmada suç unsuru bulunmadığı, düşünce ve düşünceyi açıklama hürriyeti kapsamında olduğunu tespitle kovuşturmayaya yer olmadığına karar vermiş ve bu karar da

kesinleşmiştir(EK- 27).

b) 19-21 Mayıs 1995 tarihinde Sivas'ta yapılan bir konferansta yaptığı ve “Bilgi ve Hikmet” dergisinin Güz 1995 Tarihli -12. sayısında yayınlanan “21. Yüzyıla Girerken Dünya ve Türkiye Gündeminde İslam” konulu konuşmasındaki "...Türkiye’de Cumhuriyet ilkesinin yerini katılımcı bir yönetime devretmesi gerektiği ve nihayet laiklik ilkesinin yerinin İslam’la bütünleşmesinin gerekli olduğu kanaatini taşıyorum... "(İddianame, s. 75-76) ifadeleri nedeniyle Ömer Dinçer’in hakkında, Erzurum Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından adli soruşturma başlatılmış ve soruşturma sonucunda; “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ‘ifade Özgürlüğü’ başlığını taşıyan 16. maddesinde herkesin görüşlerini açıklama ve anlatım özgürlüğüne sahip olduğu belirtilerek, bu hakkın kanaat özgürlüğü ile kamu otoritelerinin müdahalesi ve ülke sınırları söz konusu olmaksızın haber veya fikir alma ve verme özgürlüğünü de içerdiği belirtilmiş, sözleşmenin uygulanmasına ilişkin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında da açıkça şiddet ve şiddete çağrı içermeyen her türlü düşüncenin ifade özgürlüğü kapsamında kabul edildiği vurgulanmıştır. Suç ihbarı dilekçesine ekli ‘Bilgi ve Hikmet’ isimli derginin Güz/1995 tarihli 12. sayısında neşredilen konuşma metninin kül olarak değerlendirilmesi neticesinde belirtilen konuşmanın şiddete çağrı ve suç işlemeye tahrik içermemesi, ifade özgürlüğü kapsamında kalması nedeniyle, TCK’ nun 146/2, 311, 312/1-2 maddelerinde düzenlenen suçların unsurlarının oluşmadığı anlaşılmakla; münnet fiillerle ilgili olarak sanık hakkında takibat yapılmasına mahal olmadığına...” karar verilmiş ve bu karar da kesinleşmiştir (Erzurum Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığı 07. 06. 2004 tarih 2004 / 128 Esas 2004 / 23 Karar sayılı kararı) (EK- 28) .

Kesinleşmiş bu adli karara rağmen iddia makamının, Ömer Dinçer’in şahsına dönük eleştiri sınırını aşan yazılar ve sözler nedeniyle açtığı ve ilk derece mahkemesince de kabul edilen manevi tazminat davası kararı hakkında Yargıtay tarafından verilen bozma kararının gerekçesinde yer alan bir cümleden hareketle bu kararı delil olarak sunması da hukuka aykırıdır.

c) “2006 Yılı ramazan ayında Eyüp Sultan Cami bahçesine kurulan ramazan çadırına 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasınının 87. maddesine aykırı olarak ismini ve sıfatını içeren afişler astırttığı ve tutanak tutulduğu” (İddianame, s. 104) iddiası ile ilgili olarak Eyüp Belediye Başkanı Ahmet Genç hakkında, Yargıtay Cumhuriyet

Başsavcılığının talebi üzerine Eyüp Cumhuriyet Başsavcılığı adli soruşturma başlatmış ve soruşturma sonucunda; “13.10.2006 tarihinde mûsnet suçun işlendiği iddia olunan Eyüp Sultan Camii Bahçesinde kurulu ramazan çadırında yapılan tespit ve çekilen fotoğraflarda çadırın içinde ve dışında bulunan pankart ve duvarda asılı resimlerin içeriğinde bir siyasi parti ile ilişkiyi gösteren herhangi bir bulgunun tespit edilmediği, bu hususun aynı tarihte düzenlenen tespit tutanağı ile imza altına alındığı. bu nedenle siyasi partiler yasasının 117’inci maddesinin uygulanmasını sağlayacak herhangi bir işlemin yapılmadığı”nı tespit etmiş ve “kovuşturmaya yer olmadığına dair karar” vermiştir (Eyüp Cumhuriyet Başsavcılığı’nın 26.03.2008 tarih ve 2006/23252 soruşturma no ve 2008/3699 karar). Bu karar da kesinleşmiştir (EK-29).

d) “Bursa Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyesi Prof Dr Hamdi Döndüren tarafından yazılan 'Delilleriyle Aile İlmihali' isimli kitabın dağıtıldığı” (İddianame, s. 104) iddiası nedeniyle Tuzla Belediye Başkanı Mehmet Demirci hakkında, Tuzla Cumhuriyet Başsavcılığı adli soruşturma başlatmış ve soruşturma sonucunda “Kovuşturmaya yer olmadığına” karar vermiştir (Tuzla Cumhuriyet Başsavcılığı, 12.03. 2007 tarih, Soruşturma no: 2006/20083, Karar: 2007/576) (EK-30).

e) “Silivri Belediyesince 2006 yılında belediye adına özel olarak bastırılan ve M.Ertuğrul Düzdağ tarafından yazılan önsözünde Atatürk’ün kişiliğine, ilke ve devrimlerine ağır saldırılar yapılan Mehmet Akif Ersoy’un “Safahat” isimli kitabın ilçedeki tüm lise öğrencilerine bedava dağıtmak üzere belediyeye ait taşıtlarla okullara getirildiği ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünce dağıtım izni bulunmayan kitapların bir kısmının lisedeki öğrencilere dağıtımının yapıldığı” (İddianame, s. 104-105) iddiasıyla ilgili olarak, CHP Silivri İlçe Başkanı Mümin Tuğlu’nun şikayeti üzerine İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, iddiaya konu kitabın önsöz ve girişinin yazarı M. Ertuğrul Düzdağ ile yayıncısı Şaban KURT hakkında, adli soruşturma başlatmış ve yapılan soruşturmanın neticesinde; “...Kitabın giriş kısmında, Mehmet Akif Ersoy’un hayatı ve eserleri muhalif görüşlerine de yer verilerek anlatılmış olup, Mustafa Kemal ATATÜRK’ün manevi şahsiyetine hakaret suçunu oluşturacak herhangi bir ifade ve suç unsuru da bulunmadığı kanaatine varılmıştır” denilerek şüpheliler yayıncı Şaban KURT ile yazar M. Ertuğrul Düzdağ hakkında kamu adına kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmiş ve bu karar da kesinleşmiştir (İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı Basın Bürosu, 31.08.2006 tarih, 2006/31172 Soruşturma

No 2006/9252-193 Karar No) (EK-31).

f) “Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı İbrahim Karaosmanoğlu'nun, 2006 tarihinde üzerinde kartviziti ve AKP logosu bulunan 5.000 adet Kuran-ı Kerim'i Büyükşehir amblemini taşıyan çantalar içerisinde belediye personeli aracılığıyla kentte dağıttığı” (İddianame, s. 105) iddiası ile ilgili olarak Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı İbrahim KARAOSMANOĞLU hakkında, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Siyasi Partiler Soruşturma Bürosu'nun 09.10.2006 tarih ve 2006/148 sayılı yazısına istinaden Kocaeli Cumhuriyet Başsavcılığı adli soruşturma başlatmış, soruşturma sırasında 22.01.2007 tarihli açma tutanağı başlıklı yazıda; “İl Müftülüğü tarafından gönderilen çantanın bir yüzünde Kocaeli Büyükşehir Belediyesi yazdığı, İzmit Saat Kulesi resmi olduğu ve ayrıca belediye web sayfası adresinin yazılı olduğu, diğer yüzünde aynı hususların İngilizce yazılı olduğu, herhangi bir siyasi partinin ilgisine rastlanmadığı, içinde bulunan kartvizitin ise Kur'an-ı Kerim kapağına yapıştırılmış vaziyette olduğu ve Büyükşehir Belediye Başkan İbrahim Karaosmanoğlu'nun kartviziti olduğu, herhangi bir siyasi partinin işaretinin olmadığı” (EK-32). açıkça ifade edilmiştir.

Ayrıca Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı, iddia makamının dayanağı basında çıkan asılsız haberleri tekzip etmiştir. Noter ihtarı ve Kocaeli Sulh Ceza Mahkemesinin 26.12.2006 tarih ve 2006/1275 D. İş Tekzip Kararına rağmen tekzipleri yayınlamayan Güngör Arslan ve Azime Telli hakkında şikayette bulunmuş, Kocaeli Asliye Ceza Mahkemesinde yapılan yargılamada, sanıkların yayınlanmasına karar verilen tekzip metnini usulüne uygun yayınlamamak suretiyle basın kanununa aykırı davrandıkları gerekçesiyle ayrı ayrı adli para cezasına çarptırılmış ve tekzip metninin de traji 100000'in üzerinde olan iki gazetede yayımlanmasına karar verilmiştir (Kocaeli Asliye Ceza Mahkemesi, Dosya No: 2007/68, Karar Tarihi: 26.09.2007, Karar No: 2007/312) (EK-33).

Sonuç olarak; kesinleşmiş adli yargı kararlarına uymak ve bunları doğru kabul etmek Anayasa'nın (Anayasa, m. 38/4, m. 138/4) ve hukukun evrensel ilkelerinin gereği olduğu halde iddia makamının bu kararlara uymaması ve subjektif bir yorumla bu kararları etkisizleştirmesi, Anayasa, hukuk ve hukukun evrensel ilkelerine açıkça aykırıdır.

D- TEKZİP EDİLEN HABERLER VE YORUMLAR DELİL OLARAK KULLANILMIŞTIR

“Düzeltilme ve cevap hakkı”, anayasal bir haktır. Anayasa’ya göre; “Düzeltilme ve cevap hakkı, ancak kişilerin haysiyet ve şereflerine dokunulması veya kendileriyle ilgili gerçeğe aykırı yayınlar yapılması hallerinde tanınır ve kanunla düzenlenir.

Düzeltilme ve cevap yayımlanmazsa, yayımlanmasının gerekip gerekmediğine hâkim tarafından ilgilinin müracaat tarihinden itibaren en geç yedi gün içerisinde karar verilir.” (Anayasa, m. 32)

Bir kişinin, hakkında basın ve yayın organlarında çıkan asılsız ve yanlış haber ve yorumları düzeltip veya tekzip edip “Bu bilgi yalandır, yanlıştır, eksiktir, çarpıtılmıştır veya doğrusu şudur.” diye düzeltme ve cevap hakkını kullanması halinde, aksi hukuken sabit oluncaya kadar bunun doğruluğunu kabul, hukuk devletinin (Anayasa, m. 2) gereğidir.

Buna rağmen iddia makamı tarafından;

1) AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan; dinin birleştiriciliğine vurgu yapan konuşması (İddianame, s. 28), kimi siyasiler ve basın yayın organları tarafından çarpıtılarak verilmesi üzerine, basın ve yayın organlarında çıkan haberlerin gerçek dışı olan kısımlarını tekzip etmiş, yanlış anlaşılan kısımlarını ise düzeltmiştir. Nitekim iddianamenin 28 ve 29’uncu sayfalarında yer alan 7 ve 8 numaralı iddialar, bu düzeltme ve tekzip açıklamalarını içermektedir. Bu durumda iddia makamının, tekzip ve düzeltme hakkına riayet edip, bu hakkı teminat altına alan Anayasa’ya uyup, tekzip edilen açıklamayı iddianameye almaması gerekirdi. Ama iddia makamı, hukukun ve Anayasa’nın kendisine yüklediği bu gerekliliğe uymamış, hukuken yapılmaması gerekeni yaparak hem tekzip edilen açıklamayı ve hem de bunu tekzip eden açıklamaları iddianamesine delil olarak koymuştur.

2) AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın, Alman Weltam Sonntag gazetesine 2005 yılı Şubat ayında verdiği demeci (İddianame, s. 34),

3) 2005 yılı Kasım ayında Almanya dönüşü uçakta gazetecilerle sohbet eden Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın, Fransa’nın varoşlarında başlayan isyan

eylemlerine ilişkin değerlendirmeleri (İddianame, s. 36-37),

4) 2005 yılı Kasım ayında Danimarka Avrupa Hareketi tarafından Kopenhag'da düzenlenen "Medeniyetler arası ittifak: Türkiye'nin rolü" konulu toplantıya katılan Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın beyanları (İddianame, s. 44),

5) Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın 7 Mart 2008 tarihinde partisinin Uşak ilinde düzenlediği bir toplantıdaki bir ifadesi (Ek.165) (İddianame, s. 54),

6) TBMM eski Başkanı Bülent Arınç'ın, 2005 yılı Nisan ayında katıldığı CNN Türk'te yayımlanan "Ankara Kulisi" programındaki açıklamaları (İddianame, s. 54-55),

7) TBMM eski Başkanı Bülent Arınç'ın 2003 yılı Eylül ayında, Türkiye Demokrasi Vakfı'nca Armada Otel'de düzenlenen toplantıda yaptığı "Meclis ve Demokrasi" konulu konuşma (İddianame, s. 62),

8) Mardin eski milletvekili Nihat Eri'nin TBMM Dışışleri Komisyonundaki açıklaması (İddianame, s. 77),

9) Yozgat milletvekili Mehmet Çiçek'in 2006 yılı Şubat ayında Star Tv'de katıldığı bir programdaki değerlendirmeleri (İddianame, s. 83-84),

10) Show TV' de yayınlanan 17.01.2008 tarihli " Siyaset Meydanı" isimli programda AK PARTİ Merkez Karar ve Yönetim Kurulu Üyesi Ayşe Böhürler ile Meclis Anayasa Komisyonu Başkanı Burhan Kuzu arasında geçen diyalog (İddianame, s. 95),

11) Konya milletvekili Hüsnü Tuna'nın Konya Gazeteciler Cemiyetini ziyareti sırasında söylediği sözler (İddianame, s. 96),

12) Gaziantep Milletvekili ve Kadın Kolları Başkanı Fatma Şahin'in değerlendirmeleri (İddianame, s. 97),

13) İstanbul milletvekili Egemen Bağış'ın 2008 Ocak ayı içinde Konrad Adaneur Vakfı'nı davetlisi olarak gittiği Berlin'de bir gazetecinin türban konusundaki sorusu üzerine yaptığı açıklama (İddianame, s. 97) ,

14) Türkiye Büyük Millet Meclisi Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanı Trabzon milletvekili Cevdet Erdöl'ün komisyondaki değerlendirmeleri (İddianame, s. 98-99)

15) Eyüp Belediyesi'nce, 2005 yılında ÖSYM'nin yaptığı Kamu Personeli Seçme Sınavı'yla alacağı zabıta memurları için imam-hatip mezunu olma şartı getirildiği (İddianame, s. 104),

16) Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı İbrahim Karaosmanoğlu'nun, 2006 tarihinde üzerinde kartviziti ve AK PARTİ logosu bulunan 5.000 adet Kuran-ı Kerim'i Büyükşehir amblemini taşıyan çantalar içerisinde belediye personeli aracılığıyla kentte dağıttığı (İddianame, s. 105),

17) Isparta Belediye Başkanı Hasan Balaman'ın, Isparta Müftülüğü tarafından düzenlenen "Hafızlık Taç Giyme Töreninde" yaptığı değerlendirmeleri (İddianame, s.106),

Konularına ilişkin haberlerin, basın ve yayın organlarında yanlış, eksik, gerçek dışı veya çarpıtılarak yer alması üzerine; ilgilileri tarafından düzeltme ve cevap hakkı kullanılarak düzeltilmiş ya da tekzip edilmiş olduğu halde delil olarak kullanılmıştır.

İlk cevabımızda, anılan tekzip ve düzeltmelerin bir kısmı, esas hakkındaki cevabımızda ise yukarıda sayılan açıklamaların tamamına ilişkin tekzip ve düzeltme metinleri Anayasa Mahkemesi'ne sunulmuştur.

Partimizin sunduğu bu tekzip metinleri karşısında iddia makamının, ya sunulan delillere itibar edip iddiasından sarfınazar etmesi ya da bunun aksini kanıtlaması gerekirken; bunların hiç birisini yapmamış, aksine; "Davalı parti genel başkan ve üyelerinin laikliğe aykırı bir beyanda bulunduktan sonra kamuoyunun tepkisi karşısında, bu beyanları inkâr etmeleri, yalanlamaları, yanlış yorumlandığını savunmaları, kullandıkları siyasal bir yöntemdir. Benzer olaylar ile birlikte değerlendirildiğinde yalanlama ve inkârların laikliğe aykırı bu söylemlerin özünü ve içeriğini değiştirmedeği anlaşılmaktadır." (İddia makamının esasa ilişkin mütalaası, s. 40) demek suretiyle; Anayasa ve hukukun evrensel kurallarını hiçe saymış; Burhan Kuzu'nun açık tekzipini "İtirazda bulunmayarak zımnen benimseme", Fatma Şahin'in tekzip ve düzeltmesini "içeriği değiştirmedeği", Egemen Bağış'ın

tekzibini ise “Soyut bir yalanlama” (İddia makamının esasa ilişkin mütalaası, s. 41-42) olarak nitelemiş ve iddialarından vazgeçmemiştir.

Anayasa'nın tanıdığı “Cevap ve düzeltme hakkına” (Anayasa, m. 32) üsteniden tekzip edilmiş veya düzeltilmiş bu iddialar, hukukun evrensel kuralları ve Anayasa gereği bir kişinin siyasi yasaklılığının ve onun üyesi olduğu partinin kapatılmasının nedeni olamaz ve bunlar hiçbir şekilde kapatma davarında delil olarak kullanılamaz.

E- AK PARTİ KURULMADAN ÖNCEKİ EYLEM VEYA BEYANLAR DELİL OLARAK KULLANILMIŞTIR

Anayasa'nın 69'uncu maddesi açıktır: İsnadın en erken başlama tarihi, partinin kuruluş günüdür. Çünkü henüz kurulmamış olan bir partiye her hangi bir isnat yapılamaz ve Anayasanın 69'uncu maddesindeki müeyyideler, işletilemez.

Bilindiği gibi Adalet ve Kalkınma Partisi, yasanın aradığı bildiri ve belgeleri İçişleri Bakanlığına vermek suretiyle (Siyasi Partiler Kanunu, m. 8) 14 Ağustos 2001'de kurulmuştur. Dolayısıyla da hak ve fiil ehliyetini de aynı gün kazanmıştır (Türk Medeni Kanunu, m. 47/1, 49; Siyasi Partiler Kanunu, m. 8).

Bu nedenle, 14 Ağustos 2001 tarihinden önceki hiçbir eylem veya söylemin AK PARTİ'ye isnadı hukuken ve fiilen mümkün değildir. Fiilen mümkün değildir, çünkü ortada kendisine isnat yapılacak bir AK PARTİ yoktur. Hukuken mümkün değildir, çünkü: Hiçbir hukuk devleti, bir tüzel kişiliğin mesuliyetini, hak ve fiil ehliyeti kazanmadan önceki bir tarihe götürmez ve götürülmesine de izin vermez. Ayrıca hukuk, başkalarının bir fiilinden dolayı, bu fiille hiçbir ilişkisi olmayan kişi veya tüzelkişilerin cezalandırılmasını istemez ve buna da izin vermez.

Bu gerçekliğe rağmen iddia makamı, iddianamede ve esas hakkındaki görüşünde, neredeyse tarihteki bütün olayların muharriki ve müsebbibi olarak AK PARTİ'yi görmekte ve göstermekte ve ilgisiz pek çok kişi, olay ve açıklama ile AK PARTİ arasında ilişki kurmaktadır. Şöyle ki:

1) AK PARTİ, 14 Ağustos 2001 tarihinde kurulmuştur. Bu tarihten önceki hadiselerle AK PARTİ arasında ilişki kurmak ve bu olaylardan dolayı AK PARTİ'nin sorumluluğunu talep ve dava, hukuken ve fiilen mümkün değildir.

Ancak iddia makamı, tarihteki bazı hadiselerle, AK PARTİ arasında irtibat

kurmaktadır. Örneğin:

a) “Emperyalizmin mandacı işbirlikçileri”,

b) “Kurtuluş savaşı yıllarında Ulusun kurtuluş mücadelesini sekteye uğratan isyanların elebaşları din taciri molla, şih, derviş, şeyh ve işbirlikçi mürteci zihniyet”,

c) “İşgalcilerin en büyük yerli destekçisi, 'sivil toplum kuruluşu' İngiliz Muhipleri Cemiyeti'nin kurucusu, Sait Molla isimli bir mürteci”,

d) “Mustafa Kemal'in ve tüm Kuva-yı Milliyecilerin idamına fetva veren bir diğer mürteci de Dürriyade Abdullah Efendi isimli şeyhülislam”,

e) “İrticanın kendi ulusuna ihanetleri, Kurtuluş Savaşı dönemi ile de sınırlı değildir. Cumhuriyet kurulduktan sonra da Şeyh Sait'ler, Derviş Vahdeti'ler İngiliz altınlarının parılmasıyla ve şeriat devieti-hilafet çığlıklanıyla ayaklanmışlar, binlerce şehit kanı dökmüşlerdir.”,

f) “Yakın tarihimizde din ve mezhep kışkırtmalarıyla gerçekleştirilen Malatya, Kahramanmaraş, Çorum ve Sivas katliamları” ,

g) “İrticanın, 1946 yılında çok partili rejime geçilmesiyle birlikte bazı siyasi partiler içine sızarak faaliyetlerini sürdürmesi”,

h) “İrticanın, ilk defa 26 Ocak 1970 tarihinde bir siyasi parti olarak örgütlenerek Milli Nizam Partisi adıyla Türk siyaset sahnesine çıkması”,

ı) “Milli Nizam Partisi ve onun devamı niteliğindeki diğer parti örgütlenmeleri olan Refah Partisi ile Fazilet Partisi, laikliğe aykırı faaliyetleri nedeniyle Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılması” (İddia makamının esasa dair görüşleri s. 3-4),

Oysaki iddia makamının dile getirdiği bu hadiselerle Ak Parti arasında hiçbir illiyet bağı yoktur.

Tarihçilerin tartışabileceği hususların, bir davada delil olarak sunulması, hukuken kabul edilemez.

2) Ak parti, hiçbir parti'nin devamı değildir. İddia makamının geçmişte kapatılmış kimi siyasi partilerle Ak PARTİ arasında ilişki kurmaya çalışması, hukuksuz ve beyhude bir gayrettir. İddia makamının; "Davalı Parti laikliğe aykırı faaliyetleri nedeniyle Anayasa Mahkemesi'nce kapatılan Fazilet Partisinde liderlik mücadelesi veren, kaybedince de ayrılan bir ekip tarafından kurulmuştur. Bu ekip mirasçısı olduğu laik rejim karşıtı partilerin geçmiş siyasi deneyimlerinden ders çıkarmış, siyasi amaçlarına, açık bir eylem ve söylem yerine, birkaç aşamada ve örtülü bir programla ulaşmayı hedeflemiştir." (s.5) değerlendirmesi, bu gerçeği değiştirmez ve iddia makamının Anayasa ve hukukun evrensel kurallarına aykırı olan değerlendirme ve iddiasını, Anayasa ve hukuka uygun bir hale getirmez.

İddia makamının bu yaklaşımı, yanlıştır. Çünkü:

a) Ak Parti hiçbir partinin devamı değildir. Ak Parti'nin kurucuları arasında; belli partilerde veya bir partide siyaset yapanlar değil, değişik siyasi partilerde siyaset yapmış kişiler bulunduğu gibi, ilk kez siyasete giren kişiler de bulunmaktadır.

b) Ak Parti'nin başka bir partide "liderlik mücadelesi veren bir ekip tarafından kurulduğu" iddiası, Ak Parti'yi başka bir partinin devamı yapmaz. Tıpkı CHP'den ayrılan Celal Bayar ile Adnan Menderes ve arkadaşlarının Demokrat Parti'yi kurmaları, Demokrat Parti'yi CHP'nin devamı yapmadığı gibi, tıpkı CHP Genel Başkanlığı yapmış Bülent Ecevit'in DSP'yi kurması, DSP'yi CHP'nin devamı yapmadığı gibi, Ak Parti'yi kuran lider kadronun FP'de siyaset yapmış olması da Ak Parti'yi FP'nin devamı yapmaz.

c) Bir partiden ayrılmak, ayrılanlar için o parti'nin düşünce ve politikalarını benimsemediğinin, bir nevi onları reddettiğinin kanıtıdır.

d) AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip ERDOĞAN, defalarca, başka bir partinin devamı olmadıklarını açıkça ifade etmiştir. İşte Ak Parti Genel Başkanı'nın o açıklamalarından birisi: "Biz, dine dayalı bir parti değiliz, başka partilerin devamı da değiliz." "Biz, herhangi bir partinin devamı değiliz. Din eksenli siyasi bir parti de değiliz. Biz insan eksenliyiz."

3) Hukuk devletinde, her hangi bir parti üyesinin, partinin kuruluşundan önceki beyanları partiye isnat edilemez. Bu beyanların, partinin kuruluşundan sonra yazılı veya görsel basınca -Konuşmayı yapanın iradesine rağmen - yayınlanması dahi aynı ilkeye tabidir. Kaldı ki yıllar önce yapılmış konuşmaların, konuşmayı yapanın iradesi

dışında yeniden yayınlanması, bu konuşmaları bugün yapılmış konumuna da getirmez.

Buna rağmen iddia makamı, partimiz üyelerinden bazılarının AK PARTİ kurulmadan önceki beyanlarını da delil olarak kullanmıştır:

a) AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan hakkındaki 12 numaralı iddianın (İddianame, s. 31) birinci kısmı (12 a-); RP İstanbul İl Başkanı olduğu 1994 yılında Refah Partisi'nin Ümraniye İlçe Örgütü'nün yeni hizmet binasının açılış töreninde yaptığı iddia olunan konuşma ile nerede ve ne zaman yapıldığı belli olmayan geçmiş tarihli konuşmalardan, ikinci kısmı (12 b-) ise AK PARTİ'nin kurulmasından sonraki beyanlardan oluşturulmuştur.

AK PARTİ'nin kuruluşundan yıllarca önce yapıldığı iddia edilen bu konuşmanın, AK PARTİ'ye isnadı mümkün değildir. Çünkü hem o tarihte Ak PARTİ yoktur ve hem de Recep Tayyip Erdoğan Ak PARTİ üyesi değildir.

12 b-'de yer alan açıklamada Başbakanın; "Siyasete girerken farklı, siyasetten sonra farklı bir yaşam tarzı mı uygulayacağım, halkımı mı aldatacağım? Dün neysem bugün de oyum, değişmem, değişmedim." sözlerinde geçen "Değişmedim" kelimesinden hareketle iddia makamının; AK PARTİ'nin kuruluşundan yaklaşık yedi sene önce söylendiğini iddia ettiği açıklamaları bugün yapılmış sayması ve öyle göstermesi, Anayasa ve hukukun evrensel kurallarına aykırıdır. Kaldı ki iddia makamının iddia ettiği gibi "Değişmedim" sözü, yıllar önceki konuşmaları, aynı kişi tarafından yıllar sonra konuşulmuş durumuna getirmez. Ayrıca "Değişmedim" sözünü Başbakan; "Başbakan olmasının kişisel ve aile yaşantısını değiştirmediğini, değiştirmesini gerektirmediğini, ferdi ve ailevi yaşantısının Başbakan olmadan önce nasılsa şimdi de aynen devam ettiğini ve bundan sonra da devam edeceğini" ifade için kullanmıştır. Yoksa Başbakan bu sözleri, düşünce; siyasi anlayış; dünyaya, olaylara ve ülke sorunlarına bakış ve çözüm üretme hususlarında değişmediği ve değişmeyeceği anlamında kullanmamıştır.

b) Meclis eski Başkanı Bülent Arınç'ın danışmanı olarak atanan Kemal Öztürk'ün Mir Mahmut Rıza adıyla yazdığı "Rahmetli-Bir Garip Oğlanın Hikayesi" isimli kitap (İddianame, s. 54), anılan kişinin göreve başlamasından tam 15 sene önce yayınlanmıştır. İddia makamının, kitabın yayın tarihini belirtmeden iddianamesine alması, onu yeni yayınlanmış kılmaz.

AK PARTİ'nin kuruluşundan yıllar önce yayınlanmış bir kitaptan dolayı, AK PARTİ'nin sorumlu tutulması, Anayasa ve hukukun temel ilkelerine aykırıdır.

c) Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik'in, "Türkiye'de Değişim, Demokrasi ve Aydınlar" adlı kitabına koyduğu "Bir başka açıdan Atatürkçülük" başlıklı makalesi (İddianame, s. 73-74), 1994 yılında yazılmış ve aynı yıl Türkiye Günlüğü Dergisinde yayınlanmıştır. AK PARTİ, bu tarihten yaklaşık 7 sene sonra kurulmuştur. Ayrıca bu tarihte Hüseyin Çelik de siyasetçi değildir, üniversitede görevli bir bilim adamıdır.

d) Ömer Dinçer'in 19-21 Mayıs 1995 tarihinde Sivas'ta yapılan bir konferansta yaptığı "21. Yüzyıla Girerken Dünya ve Türkiye Gündeminde İslam" konulu konuşması (İddianame, s. 75-76), "Bilgi ve Hikmet" dergisinin Güz 1995 Tarihli -12. sayısında yayınlanmıştır. Bu tarihte AK PARTİ isminde bir parti yoktur. AK PARTİ, konuşmanın yapıldığı ve dergide yayınlandığı tarihten yaklaşık 6 sene sonra kurulmuştur. Kaldı ki 1995 senesinde Ömer Dinçer, üniversitede öğretim üyesidir ve her hangi bir siyasi partinin de üyesi değildir.

F- PARTİ ÜYESİ OLMAYANLARIN EYLEM VE BEYANLARI DELİL OLARAK KULLANILMIŞTIR

Anayasa'nın 69'uncu maddesinin 6'ncı fıkrası uyarınca; ancak sınırlı ve belli şartların birlikte varlığı halinde siyasi parti üyelerinin sadece eylemleri, parti kapatma nedenidir. Söylemler, hiçbir şekilde siyasi parti kapatma nedeni değildir.

Parti üyesi olmayanların eylemleri veya söylemleri, partiye isnat edilemez. Ancak iddianamede, bazı kişilerin parti üyesi olmadığı dönemlerdeki söylemlerinin delil olarak gösterildiği ve halen parti üyesi olmayanlar hakkındaki iddiaların yer aldığı ve AK PARTİ'ye isnat edildiği görülmektedir.

1) AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan hakkındaki 12 numaralı iddianın (İddianame, s. 31) birinci kısmı (12 a-), partimizin tüzel kişilik kazanmadan yıllar önce (1994'te) yapıldığı söylenen beyanlardan, ikinci kısmı (12 b-) ise AK PARTİ'nin kurulmasından sonraki beyanlardan oluşturulmuştur.

Ak Parti'nin kuruluşundan yıllarca önce yapıldığı iddia edilen bu konuşmanın, Ak PARTİ'ye isnadı mümkün değildir. Çünkü hem o tarihte Ak PARTİ yoktur. Başbakan da Ak Parti üyesi değildir.

2) Meclis eski Başkanı Bülent Arınç'ın danışmanı olarak atanan Kemal Öztürk, Ak Parti üyesi değildir. AK PARTİ üyesi olmayan birinin yazdığı bir kitaptan dolayı AK PARTİ sorumlu tutulamaz.

3) Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, AK PARTİ üyesi değildir. Abdullah Gül, 28 Ağustos 2007'de Cumhurbaşkanı seçilmiş ve Anayasa gereği aynı gün Ak PARTİ ile üyelik ilişkisi sona ermiştir. Bu nedenle, hiçbir gerekçe ile Cumhurbaşkanı Abdullah Gül hakkında iddianamenin 65-70'inci sayfalarında yer alan iddiaların AK PARTİ'ye isnadı mümkün değildir.

4) Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik'in, "Türkiye'de Değişim, Demokrasi ve Aydınlar" adlı kitabına koyduğu "Bir başka açıdan Atatürkçülük" başlıklı makalesi (İddianame, s. 73-74), 1994 yılında yazılmış ve aynı yıl Türkiye Günlüğü Dergisinde yayınlanmıştır.

Makalenin yayınlandığı tarihte AK PARTİ diye bir parti yoktur ve Hüseyin Çelik de herhangi bir siyasi parti üyesi değildir.

5) Ömer Dinçer'in 19-21 Mayıs 1995 tarihinde Sivas'ta yapılan bir konferansta yaptığı "21. Yüzyıla Girerken Dünya ve Türkiye Gündeminde İslam" konulu konuşması (İddianame, s. 75-76), "Bilgi ve Hikmet" dergisinin Güz 1995 Tarihli -12. sayısında yayınlanmıştır. Bu tarihte AK PARTİ isminde bir parti yoktur. AK PARTİ, konuşmanın yapıldığı ve dergide yayınlandığı tarihten yaklaşık 6 sene sonra kurulmuştur. Kaldı ki 1995 senesinde Ömer Dinçer, üniversitede öğretim üyesidir ve AK PARTİ diye bir parti de yoktur ve Ömer Dinçer de herhangi bir siyasi partinin üyesi değildir.

İddianamede Ömer Dinçer'e isnat edilen açıklama, 24.12.2003 tarihlidir. Bu tarihte de Ömer Dinçer, AK PARTİ üyesi değildir. Ömer Dinçer'in AK Parti üyeliği, 22 Temmuz 2007'de milletvekili seçilmesiyle gerçekleşmiştir.

G- YASAMA SORUMSUZLUĞU KAPSAMINDA OLAN FAALİYETLER DELİL OLARAK KULLANILMIŞTIR

Yasama yetkisinin kullanılması, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne aittir. Türkiye Büyük Millet Meclisi, bu yetkisini, Anayasa'nın koyduğu esaslara göre kullanır (Anayasa, m. 6). Kanun çıkarmak, değiştirmek ve kaldırmak, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin görev ve yetkilerindedir (Anayasa, m. 87) Kanun teklif etmeye, Bakanlar Kurulu ve milletvekilleri yetkilidir. Kanun tasarı ve tekliflerinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülme usul ve esasları, İktüzükle düzenlenir (Anayasa, m. 88). Meclisin kabul ettiği kanunları, Cumhurbaşkanı onbeş gün içinde onaylar ya da bir daha

görüŖülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderebilir, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin aynen kabul ettiği kanunlar onaylanarak Resmi Gazete'de yayınlanır. (Anayasa, m. 89). Kanunların, kanun hükmünde kararnamelerin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Ŗekil ve esas bakımlarından Anayasa'ya uygunluk denetimi ile Anayasa değişikliklerinin sadece Ŗekil bakımından Anayasa'ya uygunluğunun incelenmesi ve denetlenmesi görev ve yetkisi, Anayasa Mahkemesi'ne aittir(Anayasa, m. 148).

Yasama faaliyetlerinin özgür bir ortamda yürütülebilmesi için "Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, Mecliste ileri sürdükleri düşüncelerden, o oturumdaki Başkanlık Divanının teklifi üzerine Meclisce başka bir karar alınmadıkça bunları Meclis dışında tekrarlamak ve açığa vurmaktan sorumlu tutulamazlar." (Anayasa, m. 83/1)

Buna rağmen iddia makamının; hükümetin Meclise kanun tasarısı sevk etmesini veya milletvekillerinin kanun teklifi vermesini ve milletvekillerinin yasalaşma süreçlerindeki konuşmalarını, iktidarın da bunları gerçekleştirecek güçte olmasını ve bunların partinin maçlarıyla örtüştüğünü belirterek, bunların AK PARTİ'ye isnat edilebileceğini iddia etmiş (İddianame, s. 26) ve bazı yasama çalışmalarını delil olarak kullanmıştır:

1) YASALAŞAN, KADÜK KALAN VE KOMİSYONLARDA BEKLEYEN KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

İddia makamı;

a) Yükseköğretim Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun TBMM Genel Kurulu'nda kabul edildiği, ancak bir daha görüŖülmek üzere Cumhurbaşkanı tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne geri gönderilmesi (İddianame, s. 70-71),

b) 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun 263'üncü maddesinin Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce değiştirilmesi ve bu değişikliğin yürürlüğe girmiş olması (İddianame, s . 66-68),

c) Fakir ve başarılı öğrencilerin Devletçe özel okullarda okutulmasıyla ilgili 31.7.2003 tarih ve 4967 sayılı Yasanın Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul

edilmesi ve bu yasanın bir daha görüşülmek üzere Cumhurbaşkanı tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne geri gönderilmesi (İddianame, s. 107),

d) 7.12.2004 günü yürürlüğe giren 5272 sayılı Belediye Kanununun 15. maddesinin 1. fıkrası “*ğayrisihhi müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek*” görevini belediyelere, belediye sınırları dışında ise 5320 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 7. maddesi mucibince “*İl Özel İdaresi*”ne vermesi (İddianame, s. 108-109),

e) 13.6.2006 gün ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun “Mükellefler” başlıklı 2. maddesinin beşinci fıkrasının değiştirilerek “cemaat” kavramının yasalara girmesi (İddianame, s. 110-111),

f) Diyanet İşleri Başkanlığı Teşkilatı Kanununda değişiklik öngören kanun teklifinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmesi (İddianame, s. 111) ,

g) Anayasanın 10'ncu ve 42'nci maddelerinde değişiklik teklifi ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun Ek 17'nci maddesinde değişiklik yapılmasına dair kanun teklifinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmesi (İddianame, s. 112-113),

Olarak özetleyebileceğimiz kanunlaşan, kadük kalan veya halen komisyonlarda bekleyen kanun tasarı ve tekliflerini partimiz aleyhine delil olarak kullanmıştır.

2) TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ ÇALIŞMALARINDA YAPILMIŞ KONUŞMALAR

Ancak iddia makamı, sadece kanunlaşan, kadük kalan veya halen komisyonlarda bekleyen kanun tasarı ve tekliflerini delil olarak kullanmakla kalmamış, ayrıca yasama çalışmaları sırasında milletvekillerinin yaptıkları konuşmaları da (Anayasa'nın 83'üncü maddesine rağmen) partimiz aleyhine delil olarak kullanmıştır. Bunlar;

a) Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın Meclis Grubu Genel Kurulunda (2 adet) (İddianame, s. 38; 52-53),

b) Türkiye Büyük Millet Meclisi eski Başkanı Bülent Arınç'ın, TBMM'nin açılışının 86.

yıldönümü, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı nedeniyle özel gündemle toplanan Genel Kurul'da (İddianame, s. 58-59),

c) Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik'in, 2005 yılı Kasım ayında TBMM Genel Kurulu'nda (İddianame, s. 72),

d) Mardin eski Milletvekili Nihat ERİ ve Ankara eski milletvekili Eyüp Sanay'ın 2003 yılı Aralık ayında TBMM Dışişleri Komisyonunda (İddianame, s. 77),

e) Diyarbakır eski Milletvekili Cavit Torun'un, TBMM'nin 19.6.2003 tarihli 96. birleşiminde (İddianame, s. 79),

f) Yozgat Milletvekili Mehmet Çiçek'in, TBMM Genel Kurulu'nun 27.4.2005 günlü 90. Bileşimin 4. oturumunda (İddianame, s. 83),

g) Türk Ceza Kanununun 263'üncü maddesinin değiştirilmesi sırasında Adıyaman Milletvekili Fehmi Hüsrev Kutlu'nun TBMM Genel Kurulu'nda (İddianame, s. 88),

h) Samsun eski milletvekili Musa Uzunkaya'nın, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'ndaki SHÇEK, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü ve Özürlüler İdaresi Başkanlığı'nın 2007 yılı bütçe görüşmelerinde (İddianame, s. 89),

ı) Samsun eski milletvekili Musa Uzunkaya'nın Plan ve Bütçe Komisyonu'nda (İddianame, s. 89),

i) Ankara eski milletvekili Eyüp Sanay'ın 2005 yılı Kasım ayında, TBMM'de (İddianame, s. 90),

j) Tokat eski milletvekili Resul Tosun'un, 2005 yılı Mayıs ayında, parti grup toplantısında AİHM'nin Leyla Şahin davası hakkındaki kararı ile ilgili olarak (İddianame, s. 92-93),

Yaptıkları konuşmalardır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, yasal düzenlemeleri, hem şekil ve hem de esas

bakımından Anayasa'ya uygun yapmak zorundadır. Meclisin kabul ettiği bir yasal düzenlemenin Anayasaya aykırı bulunması halinde tek müeyyidesi, Anayasa Mahkemesi tarafından iptaldir. Bunun başkaca bir müeyyidesi de yoktur. Anayasa Mahkemesi, çok sayıda kanun hakkında iptal kararı vermiştir. Bir kanun tasarı veya teklifinin Anayasa'ya aykırı olduğu iddiası veya Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesi, siyasi parti kapatma nedeni değildir. Aksinin kabulü, Meclisin, siyasi partilerin ve milletvekilliğinin gereksiz hale gelmesi anlamına gelir.

Burada Anayasaya aykırı olan, iddia makamının; Anayasa ve İçtüzük'e uygun yasama çalışmalarından, Anayasa ve laikliğe aykırı olduğu sonucuna ulaşması, iddia makamının kendini adeta yasama faaliyetlerini denetleme yetkisiyle donatmasıdır. Ancak Bakanlar Kurulu'nun Kanun Tasarısı veya milletvekillerinin kanun teklifi vermeleri, salt Cumhuriyet Başsavcılığının değerlendirmesiyle Anayasaya aykırı hale gelmez. İddia makamı bu tavrıyla, Anayasanın yalnızca Anayasa Mahkemesi'ne tanıdığı denetim yetkisini devşirmektedir. Oysa "Hiç kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz." (Anayasa, m. 6/3)

3- TÜRKİYE BÜYÜK MECLİSİ ÜYELERİNİN MECLİS ÇALIŞMALARINDAKİ OY VE SÖZLERİ İLE MECLİSTE İLERİ SÜRDÜKLERİ DÜŞÜNCELER YASAMA SORUMSUZLUĞU KAPSAMINDADIR

Oysaki iddia makamının kabul ve iddiasının aksine Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin Meclis çalışmalarındaki oy ve sözleri ile Mecliste ileri sürdükleri düşünceler, mutlak yasama sorumsuzluğu kapsamındadır. Anayasa'ya göre; "Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, Mecliste ileri sürdükleri düşüncelerden, o oturumdaki Başkanlık Divanının teklifi üzerine Meclisce başka bir karar alınmadıkça bunları Meclis dışında tekrarlamak ve açığa vurmaktan sorumlu tutulamazlar." (Anayasa, m. 83/1)

Yasama sorumsuzluğunun amacı milletvekillerine meclis çalışmalarındaki, oy, söz ve düşünce açıklamalarından mutlak manada sorumsuz tutulmasıdır. Demokrasilerde yasama sorumsuzluğu milletvekillerinin hiçbir şekilde hukuksal bir engelleme ile karşılaşmaksızın düşündüklerini özgürce ifade etmek için getirilmiş önemli bir güvencedir. Böylece, milletvekilleri kendileri yada mensup oldukları parti bakımından herhangi bir yaptırıma maruz kalmayacakları güvencesiyle yasama faaliyetlerine "özgür iradeleri" ile katılabileceklerdir.

İddianamede yasama sorumsuzluğu kapsamındaki oy verme ve yapılan konuşmaların kapatma davasına delil olarak sunulması, bir taraftan yasama sorumsuzluğunu temelden zedelemekte öbür taraftan da örgütlenme açısından olumsuz bir tesir icra etmektedir. Bu durum beraberinde pek çok sorunu da getirecektir.

Bizim siyaset hukukumuz partiler üzerine inşa edilmiştir. Öne çıkan partilerdir. Anayasanın 68. maddesinde “Demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsuru” olarak partileri öne çıkarmaktadır. Bir sorumsuzluk ki milletvekiline kolaylık getiriyor, kendi görevinin ifası noktasında bir imkan sağlıyor da partisini sıkıntıya soruyorsa o sorumsuzluğun aslında milletvekiline çok fazla bir yararı da yoktur, ve anlamı da kalmıyor. Çünkü benim şahsımı koruyor, partimi riske sokuyorsa ben zaten bu görevimi yeteri kadar yerine getiremem. Çünkü millet iradesinin büyük ölçüde siyasete yansması partiler aracılığı ile oluyor. Araç ortadan kalktıktan sonra benim zaten görev yapabilme imkanım da ortadan kalkıyor. Meclis çalışmaları sırasında yaptığım bir konuşmadan veya verdiğim bir tekliften dolayı eğer mensubu olduğum parti ha bugün kapatılıyor ha yarın kapatılıyor endişesini taşıyorsam o zaman yapacağım iki şey vardır. Ya susmak, ya da suya sabuna dokunmayan, vaziyeti kurtaran çalışmalarla durumu idare etmek.

Bunun bir başka sıkıntısı daha vardır. Eğer mutlak sorumsuzluk kapsamında bulunan bu konuşmalarından ve yaptığım çalışmalardan dolayı mensubu olduğum parti kapatılma durumu ile karşı karşıya olacaksa millet iradesi yirmidört saat, üçyüzatmışbeş gün iddia makamının nezaretinde olacaktır. Yani biz ve siyasi partiler denetimli serbestlik altındaki bir eski hükümlü durumunda olacağız. Meclisteki konuşmalar da buraya getirilebildiğine göre; biz, partimiz, bütün diğer siyasetçiler ve siyasi partiler tehdit altında olacağız demektir.

Diğer yandan kendisi için sorumluluk doğurmayan konuşmalar partisi için sorumluluk doğuruyorsa kendisi de bundan etkileniyor demektir. Mesela , ben mecliste bir konuşma yapıyorum, bu, yasama sorumsuzluğu kapmasına giriyor. Her türlü cezai müeyyidelerden kurtulmuş oluyorum, herhangi bir dava açılmıyor, tahkikat yapılmıyor, ama benim o konuşmalarından dolayı partim kapatma noktasına geliyorsa, hem ben, hem de partim kapatmanın sonuçlarından doğrudan ve dolaylı olarak etkilenebilecek demektir.

Kaldı ki başka bir sıkıntı daha karşımıza çıkıyor. Eğer yasama sorumsuzluğunu

görevle ilgili biri teminat olarak anlamaz da kişiye özgü bir sorumsuzluk anladığımız takdirde bağımsız milletvekili ile partili milletvekili arasında bir fark, bir eşitsizlik meydana geliyor. Mesela, aynı konuşmayı bağımsız milletvekili olarak yaptığımda herhangi bir müeyyide söz konusu değil, ama partili olarak aynı konuşmayı yaparsam hem benim için hem de partim için yasaklar gelebilmiş olmaktadır. Halbuki demokratik toplum bir ölçüde örgütlü toplumdur. Yani örgütlü toplum demokrasinin gelişmesine, kökleşmesine yardımcı oluyor. Demokrasi bu kanallardan geliyor, yaptığınız bir işi partili olarak yaptığınızda buna ister siyasi ister cezai müeyyide terettüp ediyorsa o zaman partili olmak cezalandırılıyor.

Bir başka hususu daha dikkatlerinize sunmak istiyorum. Türkiye’de siyasi hayat her zaman sıkıntılarla doludur. Zaman zaman demokrasinin askıya alındığı dönemler olmuştur. Bu nedenle bir başka demokratik ülkede olmazlar bu ülkede zaman zaman olabilmekte ya da gündeme gelmektedir. Konumuzla ilgili şöyle bir varsayımda bulunalım. Ben bir konuşma yapacağım, sistemi eleştiren bir konuşma yapacağım, ama bir partiliyim. Eğer ben bu konuşmayı bir partili olarak yaparsam hem kendi başımı hem de partimin başını belaya sokmuş olacağım yani cezai sorumluluk yok ama partim kapatılacak, ben de 5 yıl siyaset yasağına muhatap olacağım ama bu konuşmayı da önemsiyorum. O zaman şöyle bir muvazaa Türkiye’nin gündemine gelmiş olmaz mı? Bu sıkıntıyı aşabilmek için partimden ayrılacağım o tip konuşmaları meclis kürsüsünden bir süre yapacağım kamuoyuna vermem gereken mesajları, olaylar karşısındaki tepkilerimi dozunu kendimin ayarlayacağı üslupla söyleyeceğim, aradan zaman geçecek, sonra ayrıldığım partime geri döneceğim o takdirde Türkiye’de demokrasi bu tip muvazaalara sahne olacak. Hatta bazı partiler bu müeyyidelerden kurtulmak için birkaç milletvekilini muvazaalı olarak ayırıp söyleyeceklerini o kanaldan söylettirebilecektir.

Bu nedenle Anayasanın 69. maddesindeki 5 yıllık siyasi parti yasağı ve siyaset yasağı, 84. maddedeki milletvekilliğinin düşmesi, 83. maddedeki sorumsuzluk hükümlerinin birlikte değerlendirilerek uyumlu bir yoruma tabii tutulması zorunluluktur. Öyle bir değerlendirme sonucunda da 83. madde hükmünün daha özel bir hüküm olarak diğerleri karşısında üstün tutulması gerekir.

Kaldı ki, iddianamede partimiz milletvekillerine atfen yer verilen beyanların tamamı yasama sorumsuzluğu güvencesini gerektirmeyecek şekilde ifade özgürlüğü kapsamındadır.

H- CUMHURBAŞKANI ABDULLAH GÜL'ÜN EYLEMİ VE BEYANLARI DELİL OLARAK KULLANILMIŞTIR

Anayasamızın bir bütün olarak anlamı, sistemin üzerine oturduğu ilkeler ve sorumsuzluk kuralı birlikte değerlendirildiğinde, görevde bulunan bir Cumhurbaşkanı için yaptırım istenmesini hukuki bir temele bağlamanın imkanı yoktur. Şöyle ki:

1) “Cumhurbaşkanı Devletin başıdır. Bu sıfatla Türkiye Cumhuriyetini ve Türk Milletinin birliğini temsil eder; Anayasanın uygulanmasını, Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını gözetir.” (Anayasa, m.104/1).

2) Cumhurbaşkanı tarafsızdır. “Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisiyle ilişkisi kesilir ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer.” (m.101/4) Bu çerçevede Abdullah Gül, 28.8.2007 tarihinde TBMM tarafından Cumhurbaşkanı seçilmiş, bu tarihte de Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona ermiş ve AK PARTİ ile ilişkisi kesilmiştir.

3) Cumhurbaşkanının siyasi sorumluluğu yoktur.

Cumhurbaşkanının tek başına veya re'sen yaptığı işlemlerden kimse sorumlu olmadığı gibi bunlara karşı yargı mercisine de başvurulamaz. Anayasa'nın bu konudaki hükümleri açıktır: “Cumhurbaşkanının tek başına yapacağı işlemler ile Yüksek Askerî Şûranın kararları yargı denetimi dışındadır.” (Anayasa, m. 125/2) “Cumhurbaşkanının resen imzaladığı kararlar ve emirler aleyhine Anayasa Mahkemesi dahil, yargı mercilerine başvurulamaz.” (Anayasa, m. 125/2)

Cumhurbaşkanının, Başbakan ve ilgili bakanlar tarafından imzalanan kararlarından, Başbakan ve ilgili bakan sorumludur. “Cumhurbaşkanının, Anayasa ve diğer kanunlarda Başbakan ve ilgili bakanın imzalarına gerek olmaksızın tek başına yapabileceği belirtilen işlemleri dışındaki bütün kararları, Başbakan ve ilgili bakanlarca imzalanır; bu kararlardan Başbakan ve ilgili bakan sorumludur.” (Anayasa, m. 105/1)

Bu nedenlerle, parlamenter hükümet sistemini benimsemiş Türkiye'de, Türkiye Büyük Millet Meclisi veya başka bir organın, siyasi sorumluluğu olmayan

Cumhurbaşkanını görevinden uzaklaştırması da mümkün değildir.

4) Cumhurbaşkanı; belli şartların birlikte varlığı halinde sadece vatana ihanet suçundan dolayı suçlandırılabilir. Buradaki suçlandırılmama, sadece ceza hukuku anlamındaki yaptırımları değil, bütün kamusal yaptırımları içerir. Nitekim Anayasa, bu hususu net bir biçimde ortaya koymaktadır: “Cumhurbaşkanı, vatana ihanetten dolayı, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az üçte birinin teklifi üzerine, üye tamsayısının en az dörtte üçünün vereceği kararla suçlandırılır.” (Anayasa, m. 105/3)

“Vatana ihanetten dolayı bile; ancak Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az üçte birinin teklifi üzerine, üye tamsayısının en az dörtte üçünün vereceği kararla Cumhurbaşkanının suçlandırılmasını kabul eden Anayasa’nın, Cumhurbaşkanının siyasi yasaklılığının talebi istemiyle Anayasa Mahkemesi’nde yargılanmasını kabul ettiğini veya buna izin verdiğini söylemek, mümkün değildir. Böylesi bir kabul, Anayasa’nın 105’inci maddesi ile uyuşmadığı gibi, parlamenter sistemin gerekleri ve Anayasa’nın benimsediği anlayışla da uyuşmaz.

Bu anayasal gerçeklik ve zorunluluk karşısında Cumhurbaşkanı Abdullah Gül’ün davaya dahil edilmemesi gerekirken iddia makamının, “Diğer taraftan parti üyeliğinden ayrılanların fiil ve söylemleri de partiye isnat edilebilir. Bu anlamda Abdullah Gül’ün, parti kurucu üyesi, başbakan, başbakan yardımcısı ve dışişleri bakanı olarak eylem ve beyanları da partiye yüklenebilecektir.”(İddianame, s. 24) gerekçesiyle, iddianamenin 65-70’inci sayfaları arasında Cumhurbaşkanı hakkında 10 iddia ileri sürerek Cumhurbaşkanını davaya dahil etmesi, açık bir Anayasa ihlalidir.

Zira Abdullah Gül, Ak Parti üyeliğinden ayrılmış bir vatandaş değil, o yukarıda belirtilen Anayasal teminatlar altında Devletin başı, Türkiye’nin Cumhurbaşkanı’dır. İddia makamı, değişik yorum ve değerlendirmelerle Anayasa’nın açık hükümlerini kaldıramaz ve Anayasa’ya uygun bir hal, sırf iddia makamının iddiası veya değerlendirmesiyle Anayasaya aykırı hale gelmez. Çünkü Anayasamız, hukuk devleti anlayışımız ve benimsemiş olduğumuz hukukun evrensel ilkeleri buna imkan vermez.

Sonuç olarak; Cumhurbaşkanının, Cumhurbaşkanı olmadığı dönemdeki eylem ve söylemleri nedeniyle siyasi yasaklılığının ve o dönemde üyesi olduğu partinin kapatılmasının talep ve dava edilmesi ve bu davada Cumhurbaşkanının eylem veya söylemlerinin delil olarak kullanılması, parlamenter sistem, anayasa ve hukuk açısından mümkün değildir.

Kaldı ki, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'e yapılan isnatlar, Anayasa ve laikliğe aykırı değildir, "Düşünce ve kanaat hürriyeti" (Anayasa, m. 25) ve "Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti (Anayasa , m. 26) kapsamında olup, demokratik hukuk devletinin (Anayasa, m. 2) teminatı altındadır.

I - TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANI VE BAŞKANVEKİLİNİN EYLEM VE BEYANLARI DELİL OLARAK KULLANILMIŞTIR

Anayasa'nın 94 ncü maddesinin altıncı fıkrasına ve SPY'nın 24 ncü maddesinin ikinci fıkrasına göre, "Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkanvekilleri, üyesi buldukları siyasi partinin ve parti grubunun Meclis içinde veya dışındaki faaliyetlerine; görevlerinin gereği olan haller dışında, Meclis tartışmalarına katılamazlar; Başkanı ve oturumu yöneten Başkanvekili oy kullanamazlar." (Anayasa, m. 94/3)

Bu hükümden anlaşılacağı üzere Meclis Başkanı ve Başkanvekilleri, tarafsız olup, parti faaliyetlerine katılamamaktadır. Bu tarafsızlığın gereği olarak Meclis Başkanına, Türkiye Büyük Millet Meclisini Meclis dışında temsil etmek, Cumhurbaşkanına vekalet etmek, Cumhurbaşkanınca Meclis seçimlerinin yenilenmesine karar verilirken kendisine görüş bildirmek ve Meclisi doğrudan doğruya veya üyelerin beşte birinin yazılı istemi üzerine toplantıya çağırma gibi anayasal yetkiler verilmiştir.

Kuşkusuz Meclis Başkanı ve Başkanvekilleri, bir partinin üyesi olabilmektedir. Ancak konumu nedeniyle yaptıkları konuşmalar, partisi adına değil, kişisel olarak yapılmış sayılır. Bu nedenle Meclis Başkanının ve Başkanvekillerinin açıklamalarından üyesi olduğu partiyi sorumlu tutmak mümkün değildir.

Anayasa'nın bu açık hükmüne rağmen iddia makamı; "Ancak TBMM Başkanı ve Başkanvekillerine yönelik bu düzenleme, Başkan ve Başkanvekillerinin hiçbir eyleminin siyasi partiye isnat edilemeyeceği sonucunu doğurmamaktadır. Eğer Başkan ve Başkanvekillerinin eylemleri, açıkça bu kuralı da ihlal ederek, mensubu

oldukları siyasi partinin eylem ve söylemiyle örtüşüyor ve bu kişiler, siyasi partinin gerçekleştirmek istediği projeyi ifade ve bu projeye destek anlamında diğer parti mensupları gibi hareket ediyorlar ise, siyasi parti tarafından kabul gören bu eylemler de siyasi partiye isnat edilebilecektir.” biçimindeki yorumuyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkanvekillerinin eylem ve söylemlerinin de üyesi buldukları siyasi partiye isnat edilebileceği sonucuna ulaşmıştır.

İddia makamı, Anayasaya aykırı bu yorumuna müsteniden Türkiye Büyük Millet Meclisi eski Başkanı Bülent Arınç’ın başkanlığı dönemine ait 15 açıklamayı (İddianame, s. 54-65) ve Türkiye Büyük Millet Meclisi eski Başkanvekili Sadık Yakut’un Başkanvekilliği dönemine ait bir açıklamayı (İddianame, s. 93) delil olarak sunmuştur.

İddia makamının bu yaklaşımı; Anayasa’nın, hukukun ve hukuk devletinin yok edilmesi ve hukuki güvenliğin hiçe sayılmasıdır. Oysaki iddia makamı, değişik yorum ve değerlendirmelerle Anayasa’nın açık hükümlerini kaldıramaz ve Anayasa’ya uygun bir hal, sırf iddia makamının iddiası veya değerlendirmesiyle Anayasaya aykırı hale gelmez. Çünkü Anayasamız, hukuk devleti anlayışımız ve benimsemiş olduğumuz hukukun evrensel ilkeleri buna imkan vermez.

Sonuç olarak; Meclis eski Başkanı ve Meclis eski Başkanvekilinin görevde oldukları dönemdeki açıklamaları nedeniyle siyasi yasaklılıklarının ve üyesi oldukları partinin kapatılmasının talep ve dava edilmesi ve bu davada açıklamalarının delil olarak kullanılması, anayasa ve hukuk açısından mümkün değildir.

Kaldı ki, Meclis eski Başkanı Bülent Arınç ve Meclis eski Başkanvekili Sadık Yakut’un açıklamaları; Anayasa ve laikliğe aykırı değildir, “Düşünce ve kanaat hürriyeti” (Anayasa, m. 25) ve “Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti (Anayasa, m. 26) kapsamında olup, demokratik hukuk devletinin (Anayasa, m. 2) teminatı altındadır.

İ - YÜRÜTME ORGANININ EYLEM VE SÖYLEMLERİ DELİL OLARAK KULLANILMIŞTIR

Anayasaya göre; idare, kuruluş ve görevleri ile bir bütündür ve kanunla düzenlenir (Anayasa, m. 123/). Kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür. Memurlar ve diğer kamu görevlileri ile üst kademe yöneticilerinin göreve başlama, atama, nakil, yükselme ve her türlü özlük hakkı kanunla düzenlenir (Anayasa, m. 128) . Memurlar ve diğer

kamu görevlileri, Anayasa ve kanunlara sadık kalarak faaliyette bulunmakla yükümlüdür (Anayasa, m. 129/1) Kamu hizmetlerinde herhangi bir sıfat ve suretle çalışmakta olan kimselerin, üstünden aldığı emri, yönetmelik, tüzük, kanun veya Anayasa hükümlerine aykırı görmesi halinde, yerine getirmez. Bu durumda aykırılığı emri verene bildirir, üstü emrinde ısrar eder ve bu emrini yazı ile yenilirse, emri yerine getirir. Bu halde, emri yerine getiren sorumlu olmaz. Konusu suç teşkil eden emir, hiçbir suretle yerine getirilmez. (Anayasa, m. 137). Bütün bunlarla birlikte idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır (Anayasa, m. 125/1).

Bu yasal düzenlemeler karşısında; kamu hizmetlerinde çalışan kamu personeli, görevde kaldığı sürece kamu görevlisi statüsünde kamu hizmeti gören Başbakan, Bakanlar Kurulu ve bakanlar sadece Anayasa, kanun, tüzük ve yönetmeliklere uygun görevlerini yapmak zorundadırlar. Kanunlar, Anayasaya; tüzükler Anayasa ve kanuna; yönetmelikler ise tüzük, kanun ve Anayasaya aykırı olamazlar. Ayrıca hem yasal ve idari düzenlemelere ve hem de idari işlem ve eylemlere karşı yargı yolu da açıktır.

Bütün bu anayasal ve yasal düzenlemeler açıkça gösteriyor ki memurlar ve diğer kamu görevlileri, siyasi iktidarın kanunsuz ve keyfi emirlerinin veya siyasi partinin değil; sadece siyasi iktidarın Anayasa, kanun, tüzük ve yönetmelik hükümlerine uygun emirlerinin uygulayıcısıdır. Bu nedenle, kamu görevlilerinin hizmet sunarken siyasi amaçlar gütmeleri, mümkün değildir. Ayrıca hem kamu görevlisi alımı ve hem de üst düzey kamu görevlilerinin atanması kanunla düzenlenmiş olup, siyasi iktidarın kanuna aykırı uygulama yapması da mümkün değildir.

Anayasal ve hukuksal durum ile fiili gerçek bu iken iddia makamının “ ... Bu bağlamda, devlet birimlerinde siyasi parti mensuplarına yakın planda çalışan (müsteşar, genel müdür gibi) kişilerin eylemleri, siyasi partinin amaçlarını ifadeye yönelikse, bu eylemler o birim üstü parti mensuplarınca ve ayrıca/dolayısıyla siyasi parti organlarınca zımnen veya açıkça benimseniyorsa, bunlarda siyasi partiye isnat edilebilecektir. Çünkü, siyasi partinin özellikle iktidardaki siyasi partinin amaçladığı modeli oluşturmak adına, bir bütünlük içerisinde ve bir bütünün parçalarını oluşturmak adına bu eylemler gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla devlet kadrolarında yer alan anılan görevlilerin belirtilen eylemleri de, siyasi partinin bakış açısına ve bunun bir gereği olarak ortaya çıktığından, biçimlendiğinden, siyasi partiye isnat edilebilecektir.” (iddianame, s. 25) demek suretiyle;

- 1) Bazı okullarda ve TÜBİTAK ödül töreninde başörtülü öğrencilere ödül verilmesini (İddianame, s. 48),
- 2) “Diyanet İşleri Başkanlığı Kur’an Kursları ile Öğrenci Yurt ve Pansiyonları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” 24.11.2003 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanması ve bilahare 24.11.2003 tarihinde yapılan değişiklik ile getirilen düzenlemelerin kaldırılmasını (İddianame, s. 51),
- 3) Cumhurbaşkanı Abdullah Gül’ün Dışişleri Bakanı olduğu dönemde Bakanlığın, Büyükelçiliklerimize genelge göndermesini (İddianame, s. 65-66),
- 4) 2005 yılında Milli Eğitim Bakanlığı “Din Öğretimi Genel Müdürlüğü”nce din kültürü ve ahlak bilgisi dersi müfredatında değişiklik yapılmasını ve bilahare bundan vazgeçilmesini (İddianame, s. 72),
- 5) Milli Eğitim Bakanlığı’nın, "Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği”nde değişiklik yapmasını (İddianame, s. 106),
- 6) Milli Eğitim Bakanlığı’nın, Açık Öğretim Lisesi Yönetmeliği’ni yeniden düzenlemesini (İddianame, s. 107),
- 7) “Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”in 15. maddesinin yürürlükten kaldırılmasını (İddianame, s. 107),
- 8) Fakir ve başarılı öğrencilerin Devletçe özel okullarda okutulmasıyla ilgili yönetmelik çıkarılmasını (İddianame, s. 107),
- 9) Milli Eğitim Bakanlığı’nın 19.4.2006 gün ve 5855 sayılı Merkezi Sistem Sınav Yönergesi’nde değişiklik yapılmasını (İddianame, s. 107-108),
- 10) İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hazırlanarak 10.8.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandığı ve İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümlerinin uygulanmasına ilişkin İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü’nün 14.10.2005 gün ve 82663-

2005/107 sayılı genelge yayınlamasını (İddianame, s. 108-110),

11) Sağlık Bakanlığı'nca Sağlık Kuruluşları Ruhsatlandırma Yönetmeliği Tasarısı çalışması yapılmasını (İddianame, s. 110),

12) Devlet Planlama Teşkilatı'nın 9. Kalkınma Planı hazırlıkları kapsamında oluşturulan Gelir Dağılımı ve Yoksullukla Mücadele Özel İhtisas Komisyonun taslak raporunda, "zekat" sisteminin özel kurum ve teşkilatına kavuşturulması, bu amaçla "Zekat Mağazalar Zinciri" oluşturulması önerisinin bulunmasını (İddianame, s. 110)

13) Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan "Milli Eğitim Bakanlığı Açık Öğretim Lisesi Yönetmeliği"nin 14.12.2005 gün ve 26023 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmesini (İddianame, s. 111-112)

14) Bazı okullara türbanlı öğrencilerin girdiği iddialarını (İddianame, s. 111-112),

15) Milli Eğitim Bakanlığı'nın başkaca icraatlarını (İddianame, s. 113) ve diğer bakanlıklarda kadrolaşma iddialarını,

Hepsi birer yürütme organı tasarrufu olan hususları, iddianameye koyması açık bir Anayasa ihlalidir.

J - YEREL YÖNETİMLERİN İCRAATLARI, LAİKLİĞE AYKIRI EYLEM DEĞİLDİR

"Mahallî idareler; il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir.

Mahallî idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir.

...

Merkezî idare, mahallî idareler üzerinde, mahallî hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahallî ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idarî vesayet yetkisine sahiptir.

Mahallî idarelerin belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacı ile, kendi aralarında Bakanlar Kurulunun izni ile birlik kurmaları, görevleri, yetkileri, maliye ve kolluk işleri ve merkezî idare ile karşılıklı bağ ve ilgileri kanunla düzenlenir. Bu idarelere, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır.” (Anayasa, m. 127/1-2, 5-7)

Görüldüğü gibi yerel yönetimler; kuruluş, görev ve yetkileri yerinden yönetim ilkesine göre kanunla belirlenen ve yönetim organları seçimle işbaşına gelen tüzel kişilikler olup, mahalli hizmetleri kanunda belirtilen usul ve esaslara ve idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yerine getirirler. Merkezi idarenin, yerel yönetimler üzerinde vesayet denetimi vardır. Ayrıca yerel yönetimlerin her türlü iş ve işlemlerine karşı da yargı yolu açıktır (Anayasa, m. 125/1). Dolayısıyla yerel yönetimler; hem kendi meclisinin denetimine, hem halkın denetimine, hem merkezi idarenin vesayet denetimine ve hem de yargı denetimine tabidir.

Yerel yönetimler, bütün iş ve işlemlerini, Anayasa, kanun, tüzük ve yönetmeliklerde belirlenmiş usul ve esaslara göre yerine getirmek zorundadırlar.

Ayrı bir tüzel kişilik olan yerel yönetimlerin eylemlerinin, AK PARTİ'ye isnadı hukuken mümkün olmadığı gibi, bunların delil olarak kullanılması da mümkün değildir. Buna rağmen iddia makamı;

1) Samsun ili Gazi Beldesi Belediye Başkanı Süleyman Kaldırım'ın' önsöz yazdığı 'Muhtasar İlmihal-Resimli Namaz Hocası' adlı kitabı dağıtmasını (İddianame, s. 103),

2) Dinar İlçesi Belediye Başkanı Mustafa Tarlacı'nın, 2005 yılı Ramazan ayı boyunca 8 camide teravih namazı kıldırmasını (İddianame, s. 103),

3) Adalet ve Kalkınma Partisi İzmir Yönetim Kurulu Üyesi Avukat Ayşe Yüreklitürk'ün İzmir İl Genel Meclisi'nin 2005 yılı Aralık ayında yapılan toplantısına türbanla katılmasını (İddianame, s. 104),

4) Eyüp Belediye Başkanı Ahmet Genç hakkındaki iddiaları (İddianame, s. 104),

5) Tuzla Belediyesince "Delilleriyle Aile İlmihali" kitabının dağıtılmasını (İddianame,

s. 104),

6) Beyoğlu Belediyesi'nin, 2006 yılında ilköğretim öğrencilerine "Çocuklara Trafik Bilgileri ve Eğitimi" adlı trafik rehberini dağıtmasını (İddianame, s. 104),

7) Silivri Belediyesince 2006 yılında, önsözü M.Ertuğrul Düzdağ tarafından yazılan Mehmet Akif Ersoy'un "Safahat" isimli kitabının dağıtımını (İddianame, s. 104-105),

8) Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı İbrahim Karaosmanoğlu'nun, 2006 tarihinde üzerinde kartviziti ve Ak Parti logosu bulunan 5.000 adet Kuran-ı Kerim'i Büyükşehir amblemini taşıyan çantalar içerisinde belediye personeli aracılığıyla kentte dağıttırmasını (İddianame, s. 105),

9) Bolu Belediye Başkanı Alaaddin Yılmaz'ın 2004 yılı Kasım ve Aralık aylarında belediyenin görevleri içerisinde bulunmadığı halde belediye ait otobüsü seyyar mescit haline dönüştürmesini (İddianame, s. 105),

10) Konya'nın Seydişehir Belediye Başkanı İbrahim Halıcı'nın konuşmasını (İddianame, s. 105),

11) Denizli Belediye'sinin "Öğretmen Yusuf Batur Caddesi" ismini "Meclis Caddesi" olarak değiştirmesini (İddianame, s. 105),

12) Isparta Belediye Başkanı Hasan Balaman hakkındaki iddiaları (İddianame, s. 106),

Delil olarak kullanmıştır.

Kaldı ki söz konusu tasarruflarla ilgili sessiz kalınmamış, hepsi hakkında idari tahkikat ve kimileri hakkında da adli tahkikat yapılmıştır.

Ayrıca bazı Belediye Başkanları, kamuoyunda yanlış algılanan tasarruflarından derhal sarfınazar etmiş ve yanlış anlamaya yol açan hususları düzeltmişlerdir(Örneğin; Beyoğlu Belediye Başkanı Ahmet Misbah Demircan'ın trafik rehberini toplatıp eleştirilen kısmı düzeltilmesi ve Isparta Belediye Başkanı Hasan Balaman'ın dağıttığı kitabı toplatıp imha ettirmesi ve eleştirilen kısmı çıkarıp kitabı yeniden

basması).

Öte yandan AK PARTİ de; Belediye Başkanlarının faaliyetleri hakkında duyarlı davranmış ve Belediye Başkanlarını faaliyetlerinden dolayı uyarmıştır. Nitekim, AK PARTİ Yerel Yönetimler Başkanlığı, 2006 yılı Mayıs ayında bazı basın ve yayın organlarında yer alan “AK PARTİ’li belediyelerin kültürel faaliyetler çerçevesinde dağıttığı kitaplara ilişkin tartışmalar” nedeniyle, 24.5.2006 tarih, yyön/81.07./2006-1696 sayı ve “Kültürel Amaçlı Toplantılar ve Yayınlar” konulu genelgeyi bütün AK PARTİ’li belediye başkanlarına göndermiştir.

AK PARTİ Genel Başkan Yardımcısı, Yerel Yönetimler Başkanı ve Kocaeli Milletvekili Nihat Ergün imzası ile yayınlanan bu genelgede şu hususlara vurgu yapılmıştır (Bkz. Ek-2 Diğer parti mensuplarımız hakkındaki iddialara cevaplarımız, EK-30):

“Son zamanlarda belediyelerimizin kültürel içerikli toplantı, panel ve konferansları ile dergi, kitap, broşür gibi basılı neşriyatında, kamuoyunu yanlış yönlendirebilecek, yanlış anlaşılabilir, başkalarının istismar edilebilecek veya gereksiz tartışmalara yol açabilecek nitelikte politik-sosyal ve dini konular işlendiği görülmüştür. Belediyelerin asli görevleri arasında yer almayan ve basın yayın organlarına da intikal eden bu hususların parti programımıza, partimiz temel ilke ve amaçlarına da uygun olmadığı ve partimiz genel merkezince tasvip edilmediği bilinmelidir.

Sosyal ve kültürel amaçlı çalışmalar ve yayınlar konusunda yukarıdaki hususlara özen gösterilmesi gereğini önemle rica eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.”

K - KİŞİSEL GÖRÜŞLER KAPATMA DELİLİ OLARAK KULLANILMIŞTIR

Kişisel görüşler, kapatma nedeni ve kapatma davası delili olarak kullanılamaz ve bir siyasi partiye isnat edilemez.

İddianamede yer alan konuşmalardan, Genel Başkanın konuşmaları ile Mecliste Grup adına yapılan konuşmalar dışındaki açıklamaların tamamı, kişisel görüş açıklamasıdır. Bunların partiyi bağlaması mümkün değildir.

Ayrıca iddianamede yer alan değerlendirme ve tespitlerden bazıları, kendisinin kişisel görüş açıklaması olduğunu açıkça itiraf etmektedir. Örneğin;

1) Devlet Bakanı Mehmet Aydın'ın; 2004 yılı Nisan ayında Almanya'da Frankfurter Allgemeine gazetesine verdiği demeçte "Eğer bir kadın kapanması gerektiğini düşünüyorsa, **bu konuda bir demokrat olarak sadece şunu söyleyebilirim: buna hakkı var**" (İddianame, s. 89) ifadesi,

2) İstanbul milletvekili Egemen Bağış'ın, 2005 yılı Aralık ayında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Leyla Şahin davası hakkındaki kararı ile ilgili olarak; "Başörtüsü kullananların kullanma hakkına **saygı duyuyorum**. Aynı şekilde ben başörtüsünü savunduğum kadar **mini eteği de savunuyorum**. Çünkü ikisi de ifade özgürlüğünün gereğidir. İnsanlar ülkede istedikleri gibi yaşayabilmelidir, **diye düşünüyorum**... Leyla Şahin davasında karar verenler bu acıyı yaşayanlar değil, onların ülkesinde böyle bir sorun yok. Benim üniversiteye gidemeyen kardeşlerim, bacılarım arkadaşlarım var... Bu tamamen bir insan hakları ayıbıdır **benim açımdan**" (İddianame, s. 92) açıklaması,

3) İstanbul milletvekili Egemen Bağış'ın 2008 Ocak ayı içinde Konrad Adaneur Vakfı'nı davetlisi olarak gittiği Berlin'de bir gazetecinin türban konusundaki sorusu üzerine: "... **Bu benim düşüncem. Partimin düşüncesini soruyorsanız, henüz bu konuyu konuşmadık**." (İddianame, s. 98) değerlendirmesi, açık birer kişisel görüş açıklamasıdır.

Bu açıklığa rağmen iddia makamının; "...Bu noktada şunu da belirtmek gerekmektedir ki, partiyi temsil eden organlarca gerçekleştirilen eylem veya söylemlerin, partinin değil kendi kişisel görüşleri olduğu açıklanmadıkça, bu söylem ve eylemler de partiye isnat edilebilecektir. Ancak, siyasi partiyi sorumluluktan kurtarmak adına, siyasi partinin amaç ve hedefleriyle örtüşen eylem ve söylemlerin, kendi kişisel görüşleri olduğunun açıklanması da, kuşkusuz siyasi partiyi sorumluluktan kurtarmayacaktır." (İddianame, s. 24) demek suretiyle iddia makamı; bir taraftan "Kişisel görüş olduğu belirtilen açıklamaların partiye isnat edilemeyeceğini" ifade ederken, diğer yandan "Siyasi partinin amacıyla örtüşen eylem ve söylemlerin o partiyi sorumluluktan kurtarmayacağı" iddia etmesi, kendi

içinde bir çelişki olduğu gibi hukukun evrensel ilkeleri ve Anayasa ile de bağdaşmamaktadır.

Zira bir hukuk devletinde, hiçbir zaman bir kişinin kişisel görüşü, başkasına veya üyesi olduğu dernek, vakıf veya partiye isnat edilemez. Partinin görüş veya amaçlarıyla benzerlik taşıması da bu gerçeği değiştirmez.

Bu nedenlerle kişisel görüş açıklamaları, hukuken, siyasi parti kapatma nedeni ve siyasi parti kapatma davalarında delil olarak kullanılamaz.

L - LEHE OLAN DELİLLER TOPLANMAMIŞ VE KULLANILMAMIŞTIR

Hukuk devletinde iddia makamı, iddiasını maddi gerçekler üzerine bina eder. Maddi gerçeği araştırmak ve işin hakikatini ortaya çıkarmak, leh ve aleyhteki delilleri toplamak ve adil bir yargılanmanın yapılmasına yardımcı olmak, iddia makamının görevi ve yükümlülüğüdür. (Ceza Muhakemesi Kanunu, m. 160). “Cumhuriyet savcısı, doğrudan doğruya veya adli kolluk görevlileri aracılığı ile her türlü araştırmayı yapabilir; yukarıdaki maddede yazılı sonuçlara varmak için (Maddi gerçeği ortaya çıkarmak ve adil yargılamayı temin, CMK, M. 160) bütün kamu görevlilerinden her türlü bilgiyi isteyebilir. Cumhuriyet savcısı, adli görevi gereğince nezdinde görev yaptığı mahkemenin yargı çevresi dışında bir işlem yapmak ihtiyacı ortaya çıkınca, bu hususta o yer Cumhuriyet savcısından söz konusu işlemi yapmasını ister.” (Ceza Muhakemesi Kanunu, m. 161/1, ve devamı)

Görüldüğü üzere adil bir yargılama için, maddi gerçeğin ortaya çıkarılması yanında, tarafların lehinde ve aleyhindeki delillerinde hukuka uygun bir biçimde toplanması da iddia makamının görevi ve yükümlülüğüdür.

Partimiz hakkındaki iddianame ve bu iddianamedeki iddialar incelendiğinde, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın bu yükümlülüğünü ve görevini yerine getirmediği açıkça görülmektedir. Şöyle ki:

1) İddia makamı, iddianameye aldığı her bir iddiada aleyhe olduğunu düşündüğü hususları öne çıkarmış, lehe olan hususları görmezlikten gelmiş ve dikkate almamıştır. İddianameye alınan bir beyanın içinde, iddia makamının iddiasını tekzip eden beyanlar olduğu halde iddia makamı, bunları öne çıkarmamış, aksine aleyhe olduğunu düşündüğü kelime veya cümleleri “siyah”(koyu/bolt) yazarak öne çıkarmıştır. Her bir iddia da bu yaklaşımı görmek mümkündür. İddianame, bunun

açık bir kanıttır.

2) İddia makamı, lehe hiçbir delil toplamamıştır. Aksine iddia makamı, aslı olmayan iddiaları delil olarak iddianameye almış, delil oluşturmuş, delillerin lehe olan kısımlarını çıkarmış ve yapılmış açıklamaları da yorumla başkalaştırıp, onlara laiklik karşıtı anlamlar yüklemiştir.

Bir kişinin birkaç açıklamasından hareketle onu, laiklik karşıtı göstermek, hakkaniyet ve adaletle ve hukukla bağdaşmaz. Eğer laiklik karşıtlığı konuşma sayısına göre tespit edilebiliyorsa (İddia makamının yaklaşımına göre), o zaman herkesin laiklik lehine söylediği ve yaptığı şeyleri de tespit edip birlikte değerlendirmek hukukun gereği değil midir? Elbette ki bunu yapmak, hukukun, yasanın ve adaletin gereğidir. Ancak iddia makamı, hakkında siyasi yasak talep ettiği hiçbir kişinin laiklik lehine açıklamalarına ve hakkında kapatma talep ettiği AK PARTİ'nin laiklik lehine tek bir icraatına bile yer vermemiştir.

3) Ayrıca iddia makamı, iddianameye aldığı bazı beyanları, açıklamanın lehe olduğunu düşündüğü kısımlarını çıkartarak (Kırparak/cımbızlayarak) iddianameye almıştır. İşte birkaç örnek:

a) Ak Parti Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan hakkındaki 2 numaralı iddia (İddianame, s. 27), Yargıtay Başkanı Eraslan Özkaya'nın 2003 Adli Yılı açılış konuşmasında, "...Sınırsız din ve vicdan özgürlüğü isteyenlerle İslami devlet kurmak isteyenlerin amaçları aynı..." şeklindeki sözlerine ilişkin değerlendirme ve eleştirileri içermektedir.

Başbakanın aynı beyanı içerisinde açıkça; **"Din ve vicdan özgürlüğünü savunmak hiç bir zaman din devleti kurmak değildir, bunu böyle değerlendirmek çok yanlıştır"** dediği halde iddia makamı, iddianameye alınan metinde bu kısmı "...şeklinde geçmiş ve iddianameye almamıştır. İddianameye alınmayan bu kısım, iddia makamının iddiasını yalanlamaktadır.

Başbakanın sözlerinin bir kısmını makaslayan iddia makamı, bununla yetinmemiş, daha da ileri giderek Başbakanın açıklamalarını; söylenilen yer, zaman, neden ve muhatap bağlamından koparıp, söyleyenin kastına rağmen anlamlandırmış ve bu suretle Başbakanı **"Siyasal İslam'a sınırsız bir özgürlük alanı yaratmak"** ve **"Devleti bir inancın hüküm ve kuralları çerçevesinde yeniden biçimlendirmek ve dönüştürmek"** (İddianame, s. 116-117)le itham etmiştir. Halbuki Başbakanın, böyle

bir niyeti, böyle bir düşüncesi, böyle bir açıklaması ve böyle bir çalışması yoktur. Beş senelik AK Parti iktidarı ve yaptıkları, bunun tanığıdır.

Hukuk devletinde iddianameler; vehimler, tahminler veya yorumlar üzerine değil, Anayasa ve yasalara uygun somut gerçeklikler üzerine bina edilir.

b) Bekir Bozdağ'ın; "Kamu kurumları ve ortaöğretime yönelik bir çalışmamız, böyle bir niyetimiz yok. Anayasaya açık açık yazdık. Buna rağmen hala bu noktada sorgulama yapanlar var. Görüntülerin çoğunun yalan çıktığı, başka haberlerden de anlaşılıyor. Bu konuda süreci tıkamak isteyenlerin, iyi niyetten uzak gayretlerinin ürünü diye düşünüyorum." dediği, gazetecilerin basında yer alan fotoğrafları görüp görmediğini sormaları üzerine Bekir Bozdağ, " Gördüm. Daha önce de gördüm. Hepsi yalan çıktı." ifadeleri iddianameye alınırken (İddianame, s. 102), aynı konuşmada geçen ve basında yer alan; "Bozdağ, bugün bazı hastanelerde başörtülü personelin çalıştığını gösteren haberlerin hatırlatılması üzerine de "Biz bu konudaki düşüncemizi gayet açık söyledik. Dedik ki sadece yükseköğrenime dönük düzenleme yapıyoruz. Hatta eleştiriler olunca hazırladığımız metne 'yükseköğrenim' kelimesini de ekledik. Bizim kamu kurumlarına veya ortaöğretime dönük bir çalışmamız yoktur, böyle bir niyetimiz de yoktur. Biz bunu defalarca açıkladık. Böyle bir niyetimiz yok, böyle bir çalışmamız yok, böyle bir uygulamamız yok..." şeklinde konuştu.

Bozdağ, bu açıklamalara rağmen hala "sorgulama yapanların" iyi niyetli hareket etmediklerini söyledi. Görüntülerin hatırlatılması üzerine de Bozdağ şöyle konuştu:

"Görüntüleri çoğunun yalan çıktığı daha sonraki başka haberlerden de anlaşılıyor. Bunlarla ilgili görüntüsü olanlar ilgili makamlara ihbarda bulunur, onlar da gereğini yapar. Bu konuda süreci tıkamak isteyenlerin iyi niyetten uzak gayretlerinin ürünü diye düşünüyorum.

Daha önce de fotoğraflar gördük, daha sonra hepsi yalan çıktı. En son geçen haftalarda yaşadık, aynı gazetenin verdiği örnekler... Arkası boş... Böyle bir uygulama varsa ilgili makamlara bildirilir, onlar da gereğini yapar. Yapmazlarsa yapmayanlar hakkında gereği yapılır. En son Tarsus'ta yaşanan hadise... Nerelere çekildi, arkasından neler çıktı. Bizim dönemimizde böyle bir uygulama olmamıştır, olmasında da müsaade etmedik. Bundan sonra da etmeyeceğiz. Bizim kamuya, ortaöğretime veya ilköğretime dönük bir çalışmamız yok... Ama bizim olmayan

niyetimizi, olmayan çalışmamızı varmış gibi gösterenler kendi ahlak anlayışları içerisinde bunu yansıtabilirler.” (Anadolu Ajansı, 25.02.2007) açıklamaları hiç görmemiş ve iddianameye almamıştır.

M - AK PARTİ VE LAİKLİKLE İRTİBATI KURULMAYAN İLGİSİZ İDDİA VE EKLERLE İDDİANAME VE EKLERİ KABARTILMIŞTIR

1) İddianamede laiklikle uzaktan yakından ilgisi olmayan, Mahkeme Başkanlarının veya mahkeme kararlarının veya muhalefetin veya basın veya YÖK'ün veya toplumsal sorunların eleştirisi, değerlendirilmesi mahiyetindeki konuşmaların muhatabı laiklik olmadığı halde, bu konuşmaların tamamına laiklik muhatap kılınmış ve neredeyse iddianamedeki açıklamaların tamamı bu minval bir kurgu ve yorumla laiklik karşıtı beyanlar olarak takdim edilmiştir. Bu, zoraki bir ilgi kurmadır. Hukukten ve fiilen olmayan bir ilgiyi iddia makamı kuramaz. Bunun aksine ise hukuk izin vermez. Ama ne gariptir ki iddia makamı neredeyse her iddiasında, ilgisiz bir açıklamadan laiklik karşıtlığı çıkarmayı başarmıştır.

2) İddianamenin ekleri arasında da ilgisiz bir sürü delil sunulmuştur. İddianamenin 138-139'uncu sayfalarındaki 4 paragrafta (2,3, 4 ve 5'inci paragraflar), iddianamenin eki 12-13'üncü klasörlere; iddianamenin 139'uncu sayfasındaki 2'inci paragrafta, iddianamenin eki olarak 14-17'klasörlere atıf yapılmıştır.

12 ve 13 numaralı klasörlerde yer alan ekler (Deliller), 4 paragrafla ilgilidir. Klasörler incelendiğinde, hangi ekin ne için konulduğunu tespit mümkün değildir.

Yine aynı şekilde, 14-17'nci klasörler, yani 4 adet klasör dolu ekler (Deliller), sadece bir paragrafla ilgilidir.

Bu klasörlerdeki eklerin, hangi iddia ile ilgili olduğunu ve niçin konulduğunu tespit mümkün değildir. Hukuk devletinde iddia makamı, hangi delili niçin koyduğunu açıklamak ve hangi delille neyi ispat etmek istediğini göstermek zorundadır. Aksi takdirde bu eklere, sağlıklı bir cevap vermek ve bu eklerden hareketle hukuka uygun sonuçlara ulaşarak hüküm kurmak mümkün değildir.

İddia makamının, iddianamenin eki klasörleri ve içindeki eklerini, adeta Seka Kağıt Deposu olarak görüp, eline ne geçtiyse, aslı var mı yok mu?, maddi gerçeği

yansıtır mı yansıtmıyor mu? demeden ve bu yönde bir araştırma yapmadan iddianamenin ekine koyması, Anayasa ve hukuka uygun bir yaklaşım değildir.

3) Öte yandan hangi iddia ile ilgili olduğu belli olan ekler de var. Ancak bu ekler, karışık verilmiştir. İddianamedeki metnin, hangi ekten alındığı kesin belli olmasa da, eklerin iddia ile irtibatının kurulması mümkün olabilmektedir. Ancak iddianamede öyle ekler var ki, bunların iddia ile ilgisini kurmak mümkün olamamıştır. İşte bu eklerden bazıları:

a) AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan hakkındaki 12 numaralı iddia (İddianame, s. 31) ekinde (12 numaralı ek); yazar Ergün Poyraz'a ait, 15.10.2002' Ankara'da yayımlanan 264 sayfadan ibaret "Patlak Ampül" adlı bir kitap fotokopisi yer almaktadır.

İddianamenin hiçbir yerinde bu kitaba yapılmış doğrudan veya dolaylı bir yollama yoktur. Buna rağmen bu kitabın 12 numaralı iddianın ekine konulmuş olması, dikkat çekicidir.

b) AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan hakkındaki 47 numaralı iddianın (İddianame, s. 49) ekleri arasında, CD var; ama deşifresi yok.

Ayrıca CD izlendiğinde, 22 Temmuz seçimleri öncesi NTV'de yapılan programın CD'si olduğu ve iddianamede tırnak içinde yazılı metinle ilgisinin bulunmadığı açıktır.

47 Numaralı iddiada, 22 Temmuz seçimlerinden önce yapılmış bir konuşma, Ocak 2008'de yapılmış bir konuşma olarak sunulmuştur.

c) Bülent Arınç hakkındaki 1 numaralı iddiada (İddianame, s. 54) adı geçen ve Meclis Başkanı danışmanı olarak atanan Kemal Öztürk'ün yazdığı kitap ve hazırladığı belgesel ile Ak Parti arasında hiçbir illiyet bağı yoktur.

d) Bülent Arınç hakkındaki 13 numaralı iddianın (İddianame, s. 62-63) ekleri (EK-68) arasında İran İslam Cumhuriyeti Anayasası yer almaktadır. İran İslam Cumhuriyeti Anayasası ile Bülent Arınç'ın konuşması arasında veya AK PARTİ arasında veya iddianame arasında bir bağ kurmak mümkün değildir.

e) Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik'in, "*Türkiye'de Değişim, Demokrasi ve Aydınlar*" adlı kitabına koyduğu "Bir başka açıdan Atatürkçülük" başlıklı makalesi (İddianame, s. 73-74), 1994 yılında yazılmış ve Türkiye Günlüğü Dergisinde yayınlanmıştır.

Makalenin yayınlandığı tarihte AK PARTİ diye bir parti bulunmadığı gibi, Hüseyin Çelik de siyasetçi değildir, üniversitede görevli bir bilim adamıdır.

f) Ömer Dinçer hakkındaki iddia (İddianame, s. 75-76), AK PARTİ ile ilgili değildir. AK PARTİ'nin kuruluşundan yaklaşık 6 sene önce üniversitede öğretim üyesi olan birisinin yaptığı bir konuşmasından ve bu konuşmanın bir dergide yayınlanmasından AK PARTİ'yi sorumlu göstermek hukuken mümkün değildir. Bu iddianın, iddianame ile ve AK PARTİ ile hiçbir ilgisi yoktur.

g) Ankara Üniversitesi Senatosu'nun Kuran kurslarıyla ilgili aldığı karar ve Ankara Üniversitesi Rektörü Nusret Aras'ın milletvekillerine gönderdiği mektubun Ak Parti ile bir ilişkisi yoktur. Kaldı ki bir üniversite senatosu kararının, bir ölçü norm olmadığı ve Anayasa'nın laiklik anlayışı gibi algılanamayacağı da açıktır (İddianame, s. 79).

ı) Anayasa Mahkemesi'nin 43. kuruluş yıldönümü töreninde, dönemin Anayasa Mahkemesi Başkanı Mustafa Bumin'in "Laiklik ilkesinin Türkiye için önemi" konulu konuşmasının AK PARTİ ile bir ilgisi yoktur (İddianame, s. 80-83).

i) İlim Yayma Cemiyeti'nin 52. Genel Kurultayında, İlim Yayma Cemiyeti Genel Başkanı Hamza Akbulut'un konuşmasının AK PARTİ ile hiçbir ilişkisi yoktur (İddianame, s. 84).

j) YÖK Başkanı Prof. Dr. Yusuf Ziya Özcan'ın 24.02.2008 gün ve 225 sayı ile üniversite rektörlerine gönderdiği bir yazının AK PARTİ ile hiçbir ilgisi yoktur. YÖK özerktir (İddianame, s. 100).

N - YORUMLA TAHRİF EDİLEN EYLEM VE BEYANLAR DELİL OLARAK KULLANILMIŞTIR

Görüldüğü üzere Anayasa ve hukukun evrensel kurallarına aykırı bir biçimde iddia

makamı;

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün açıklamalarını, Türkiye Büyük Millet Meclisi eski Başkanı Bülent Arınç'ın açıklamalarını, Türkiye Büyük Millet Meclisi eski Başkanvekili Sadık Yakut'un beyanlarını, yasama organının yasama faaliyetlerini ve milletvekillerinin Meclis çalışmaları sırasındaki konuşmalarını, yürütme organının iş ve işlemlerini, yerel yönetimlerin faaliyetlerini, asılsız haberleri, tekzip edilmiş açıklamaları, kişisel görüşleri, bizzat kendi oluşturduğu delilleri, AK PARTİ'nin kuruluşundan önceki olay ve açıklamaları, AK PARTİ üyesi olmayanların eylem veya söylemlerini, AK PARTİ ile hiçbir illiyet bağı olmayan kişi, konu, olay ve açıklamaları, adli yargılama veya adli soruşturma sonucu iddia edildiği gibi veya aslı olmadığı ortaya çıkan olay veya açıklamaları, delil olarak kullanmış ve lehe hiçbir delil de toplamamıştır.

Ancak iddia makamı sadece bunlarla da yetinmemiş, daha da ileri gitmiş ve AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile diğer partililerin sözlerini; söylenen yer, neden, zaman ve muhatap bağlamından koparmış, söylenenleri söyleyenin iradesine rağmen kendince anlamlandırmış ve kendi verdiği anlamları partimiz mensupları söylemiş gibi takdim etmiş ve bu subjektif yorumlarıyla da onların siyasi yasaklılığını ve üyesi oldukları AK PARTİ'nin kapatılmasını talep ve dava etmiştir. Örneğin iddianamede geçen;

- 1) "Modern bir İslam devleti olarak Türkiye, medeniyetlerin uyumuna örnek olabilir" (İddianameme,s.27),
- 2) "Acelemiz yok" (İddianameme,s.27),
- 3) "Türkiye'de din bir çimentodur." (İddianameme,s.29),
- 4) "Tabii, bunun taymingi (zamanlama) önemli." (İddianameme, s. 31),
- 5) "Siyasete girerken farklı, siyasetten sonra farklı bir yaşam tarzı mı uygulayacağım, halkımı mı aldatacağım? Dün neysem, bugün de oyum, değişmem, değişmedim"(İddianameme, s. 33),
- 6) "Kamusal alanın henüz tanımı yoktur." (İddianameme, s. 35),
- 7) "Halk nezdinde bir mutabakatı kastetmiyorum. Orada zaten mutabakat var. Parlamento içi mutabakat gerekir. Parlamento halkın iradesini yansıtmıyor. Sıkıntı burada." (İddianameme, s. 36),
- 8) Eğer evrensel hakları görmemezlikten gelirsek, ülkemize yazık ederiz. Bir hak, dünyanın bir ucunda farklı, bir başka ucunda farklı olamaz. Çünkü hak, hukuktan doğar; kanundan doğmaz. Hak, kanunlarla güvence altına alınır. Şu anda bütün

gayretimizi ülkemizdeki bu mutabakat üzerine tahsis ediyoruz." (İddianameme, s. 37),

9) "Çok acelecisiniz, biz sorumluluk sahibiyiz. Bu işi kangren haline getirenlerin şimdi dışarıdan konuştuklarını görüyoruz, siz de onların oyununa geliyorsunuz, sabırlı olun." (İddianameme, s. 38),

10) "Kesin bir takvimimiz yok. Biraz atmosfer ve zemin olayı.." (İddianameme, s. 38),

11) "Gönlümün derinliklerinde yatan hıçkırıklar var. Bunu da açıkça söylemek zorundayım. Fakat şunu bilmenizi istiyorum; her şey zamana gebe. Zira millet iradesi birçok şeyi halledecektir. Ama sabırlı olmaya mecburuz." (İddianameme, s. 39),

12) "Şunu unutmayın, sağlıklı bir doğum, 9 ay 10 günde olur" ... "Bazılarının tahriklerine sakın aldanmayın. Biz dertliyiz. Biz nerde, neyin, nasıl dertleri olduğunu biliyoruz. Ama her şey bir yol haritası içerisinde yürüyecektir." (İddianameme, s. 43),

13) "Ölümün nerede ne zaman geleceği belli mi? Musalla taşına yatırıldığınız zaman 'Falanca cumhurbaşkanıydı, falanca başbakandı' veya 'Cumhurbaşkanı niyetine ya da başbakan niyetine' demeyecekler. 'Er kişi niyetine' diyecekler. Bu makamlar, bu mevkiler gelip geçici. Bunlar bizleri şımartmasın. Ben tüm Adalet ve Kalkınma Partiler'e şunları söylüyorum: Mütavazı ol"..." (İddianameme, s. 47),

14) "İdam sehpasının yolunu gösteriyor. Biz bu yola çıkarken daha önce de demokrasiye inanmış insanların söylediğini söylüyoruz. **Biz o beyaz çarşaflarla beraber yola çıktık. Biz bu konuda bedel ödemeye hazırız. Bu konuda rahatız.**" (İddianameme, s. 53) ,

15) "...Af yok, suç işleyen cezasını çeker, Devlet katili affetme yetkisine sahip değildir. **Katili affetme yetkisi aslında maktulün varislerine aittir. Öyle olması lazım...**" (İddianameme, s. 54) ,

Biçiminde laiklik karşıtlığıyla açık veya gizli hiçbir ilgisi bulunmayan açıklamalardan hareketle iddia makamı, açık bir ifadede gizli anlam aramış veya başka anlamlara çekilmesi mümkün olmayan açıklamalara niyet okumak suretiyle gizli anlamlar yüklemiştir. İddia makamının bu yaklaşımı, aleni bir anlam tahrifi ve delil tasnii olup, hem hukuken ve hem de fiilen mümkün değildir. Hukuken mümkün değildir,

çünkü bu, Anayasa ve hukukun evrensel ilkelerine aykırıdır. Fiilen mümkün değildir, çünkü iddianamedeki metinde bunun ne anlamda kullanıldığı yoruma ve teville imkan bırakmayacak açıklık ve netliktedir. İddia makamı, niyet okuyucu değildir, olamaz da. Hukuk devletinde iddia makamı, somut gerçeklikten hareket eder. Aksinin kabulü, Anayasanın 2'inci maddesinde ifadesini bulan demokratik hukuk devleti ilkesinin açık ihlalidir.

Kaldı ki iddianamede yer alan açıklamaların veya eylemlerin muhatabı kesinlikle laiklik ilkesi değildir. İddiaların bizzat içinde görüldüğü üzere açıklamalar; ya bir mahkeme kararının veya mahkeme başkanı ve başkaca açıklama yapanların açıklamalarının veya YÖK'ün açıklama ve uygulamalarının veya basın veya siyasi muhalefetin veya yaşanan sorunların eleştirisi ve değerlendirmesi mahiyetinde olup, hiç birinin muhatabı laiklik değildir ve hiçbir beyan da laiklik karşıtı değildir. Yani konuşmanın muhatapları bellidir. İddia makamının muhatabı belli olan bir konuşmaya, laiklik ilkesini muhatap kılması hukuken kabul edilemez.

Kaldı ki bir kişinin kendisine dönük eleştirilere cevap vermesi veya başkalarını eleştirmesi veya ülke sorunlarını konuşması, ne laiklik ilkesine ve ne de Anayasaya aykırıdır. Aksine bunları yapmak, Anayasa'nın teminatı altındadır. İddia makamının iddiasıyla da Anayasaya uygun bir şey, Anayasaya aykırı hale gelmez.

Sonuç olarak; görüldüğü üzere iddia makamı, iddianamesini hazırlarken Anayasa, yasa ve hukukun evrensel kurallarının kendisine yüklediği görev ve yükümlülükleri objektif bir biçimde yerine getirmemiş, subjektif bir yaklaşımla hareket etmiş ve sonuçta Anayasa'nın; 2, 4, 6,7, 8, 10, 11, 12, 17,19, 24, 25, 26, 32, 38, 58, 67, 68, 69, 70, 75, 80, 83, 84, 87, 88, 89, 90, 94, 104, 105, 109, 110, 111, 112, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 136, 137, 138, 148, 155, 174 ve 175'inci maddelerinin sağladığı hukuki güvenliği açıkça ihlal etmiştir.

İddianamede örnekleri sıkça görüldüğü üzere bu davada iddia makamı; "Susmuşsan, neden sustun?", "Susmamışsan neden konuştun?"; "Tekzip etmemişsen, neden tekzip etmedin?", "Tekzip etmişsen baskı üzerine veya sorumluluktan kurtulmak için tekzip ettin"; "Şahsi görüşüm dememişsen, neden demedin?", "Şahsi görüşüm demişse, sorumluluktan kurtulmak için dedin"; "Bir açıklamaya tavır koymamışsan, neden koymadın?", "Açıklamayı reddedip,

eleştirmiş ve parti adına tavır koymuşsan, sorumluluktan kurtulmak için yaptın”, “Disiplin hükümlerini uygulamamışsan, neden uygulamadın?” “Disiplin soruşturması yapıp ceza vermişse, sorumluluktan kurtulmak için yaptın veya ceza göstermelik veya yeterli değildir” değerlendirmelerinde bulunmuştur. Bunlar, iddia makamının, hukuka rağmen ulaştığı hükümlerdir. Hiçbir iddia makamı, bu denli keyfiligi hukuk giysisine büründüremez. Hukuk, her ne ise o dur; ancak asla bu değildir.

Sayın Başkan,

Sayın üyeler,

IV - AK PARTİ LAİKLİĞE AYKIRI EYLEMLERİN ODAĞI HALİNE GELMEMİŞTİR

Bir siyasi partinin laiklik karşıtı eylemlerin odağı olması nedeniyle kapatılabilmesini Anayasa; Anayasa'nın 68'nci maddesinin dördüncü maddesine aykırı bir eylemin işlenmiş olması, eylemi işleyenlerin parti üyesi olması, partinin Anayasa'da sayılan yetkili organlarının işlenen eylemleri açıkça veya zımnen benimsemiş olması ya da partinin yetkili organlarının bu eylemleri kararlılıkla ve doğrudan işlemiş olması, bu suretle işlenmiş eylemlerin belli bir yoğunluğa ulaşması ve bütün bunların odak olmaya yeterli olduğunun Anayasa Mahkemesi tarafından tespit edilmesi koşullarının birlikte varlığına bağlamıştır (Anayasa, m. 69/6). Bu koşulların hepsi, somut olup, bizzat gerçekleşmiş olması da şarttır.

Anayasa, bir siyasi partinin odaktan kapatılmasını, belli koşullar altında somut ve gerçekleşmiş eylemlerin varlığını zorunlu görmesine rağmen iddia makamının; “...Yine eylem ve söylemlerin özellikle bir iktidar partisi yönünden somutlaşması yani sonuçlarının ortaya çıkması gerekmemektedir. Yasama organında çoğunluğa sahip bir siyasi partinin, bu eylem ve söylemleri her an için gerçekleştirebilecek konumda olması karşısında, bu eylem ve söylemlerin gerçekleşebilir olması karşısında, soyut olarak varlığı dahi, kapatma yaptırımına dayanak olabilecektir.”(İddianame, s. 24) demek suretiyle “Soyut bir tehlikeyi” parti kapatmak için yeterli görmesi, Anayasa'nın 68 ve 69'uncu maddelerine aykırıdır. Böylesi bir odaklaşma kriteri veya soyut tehlike anlayışıyla kapatılmayacak parti yoktur. Bu anlayışın, hukuka, hukuk devletine ve Anayasa'nın 69'uncu maddesine uyan bir yönü yoktur

Odak haline gelmenin şartları Anayasada bu şekilde sayılmakla birlikte, “odaklaşma” için şart koşulan eylemlerin “niteliği” belirtilmemiştir. Anayasanın bu

hükmü, Siyasi Partiler Kanunu ile de aynen tekrarlanmış, ancak Kanunda da odak haline gelmede esas alınacak fiillerin niteliğine dair bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Siyasi Partiler Kanununa 1986 yılında eklenen, ancak Anayasa Mahkemesi tarafından 1998 yılında iptal edilen hüküm (m.103/2) odaklaşmada dikkate alınacak fiillerin mahkeme kararıyla “sübuta ermesi”ni şart koşmaktaydı. Siyasi Partiler Kanununun 103 üncü maddesinde yer alan ve odak olma için partilerin “aykırı fiillerin işlendiği bir mihrak haline geldiğinin sübuta ermesi” şartını arayan hükmün Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş olması, “fiillerin varlığı” zorunluluğunu ortadan kaldırmamaktadır.

Odak olma koşulu için yine ceza hukuku anlamında fiillerin varlığı gereklidir, ancak bunların “mahkeme kararıyla sübuta ermiş olması” şart değildir. Başka bir ifadeyle, Anayasa Mahkemesi, parti kapatma davalarında odaklaşmanın gerçekleşip gerçekleşmediğini araştırırken henüz bir mahkeme kararıyla sübut bulmamış olan fiilleri de dikkate alabilecektir. Ancak bu fiillerin ceza hukuku anlamında “aykırı fiil” niteliğine sahip olması gerekmektedir.

Çünkü, odaklaşmanın şartları 2001 değişikliğiyle Anayasaya konulduktan sonra, fiillerin niteliğine ilişkin somutlaştırıcı bir düzenleme her ne kadar Anayasa hükmünü tekrarlayan Siyasi Partiler Kanununun 101’inci maddesine konulmamışsa da, aynı Kanunun 102’nci maddesine 12.8.1999 tarih ve 4445 sayılı kanunla eklenen ikinci fıkra hükmünden, **Anayasanın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan hükümlere aykırı fiillerin ceza hukuku anlamındaki fiiller olduğu anlaşılmaktadır.**

Bu hükme göre, “Parti büyük kongresi, merkez karar ve yönetim kurulu veya bu kurulun iki ayrı kurul olarak oluşturulduğu haller, Türkiye Büyük Millet Meclisi grup yönetim kurulu, Türkiye Büyük Millet Meclisi grup genel kurulu, parti genel başkanı dışında kalan parti organı, mercii veya kurulu tarafından Anayasanın **68 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan hükümlere aykırı fiilin işlenmesi** halinde, fiilin işlendiği tarihten başlayarak iki yıl geçmemiş ise Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı söz konusu organ, mercii veya kurulun işten el çektirilmesini yazı ile o partiden ister. Parti üyeleri **68 inci maddenin dördüncü fıkra hükümlerine aykırı fiil ve konuşmalarından dolayı hüküm giyerler ise** Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı bu üyelerin partiden kesin olarak çıkarılmasını o partiden ister.”

Bu düzenlemede geçen “hüküm giyerler ise” ibaresi, **Anayasanın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan hükümlere aykırı fiillerin, ceza hukuku anlamındaki fiiller olması gerektiğinin kanıtıdır.**

Siyasi Partiler Kanununun 102 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan düzenleme ile, bir siyasi partinin devlet yardımından yoksun bırakılmasına dayanak oluşturacak fiillerin ceza hukuku anlamında fiiller olması şart koşulmuştur. Devlet yardımından yoksun bırakma gibi daha hafif bir yaptırımın uygulanabilmesinde bile ceza hukuku anlamında fiillerin varlığı şart koşulduğuna göre, bir siyasi partinin kapatılmasına yol açabilecek olan odak haline gelmede dikkate alınacak fiillerin **evleviyetle** ceza hukuku anlamında fiiller olacağı açıktır.

Anayasanın “Suç ve cezaların kanuniliği ilkesi”ni düzenleyen 38 inci maddesinde; “Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez. Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur. Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz. Ceza sorumluluğu şahsîdir.” kuralı yer almıştır. Suç ve cezalara ilişkin genel kanun niteliğinde olan Türk Ceza Kanununun 2 nci maddesine göre de; “(1) Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. Kanunda yazılı cezalardan ve güvenlik tedbirlerinden başka bir ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunamaz. (2) İdarenin düzenleyici işlemleriyle suç ve ceza konulamaz. (3) Kanunların suç ve ceza içeren hükümlerinin uygulanmasında kıyas yapılamaz. Suç ve ceza içeren hükümler, kıyasa yol açacak biçimde geniş yorumlanamaz.”

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 98 ilâ 108 inci maddelerini kapsayan “Siyasi Partilerin Kapatılması” başlıklı beşinci kısmında; parti yasaklarına aykırılık halinde uygulanacak yaptırımlar; ceza (hapis - m.117) ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri (parti kapatma, işten el çektirme, ihraç, devlet yardımından yoksun bırakma -m.101,102,103 ve 104) olarak düzenlenmiştir.

Siyasi Partiler Kanununun “Kanuna aykırı sair davranışlar” başlıklı 117 nci maddesi hükme göre; ***“Bu Kanunun dördüncü kısmında yazılı yasak fiilleri işleyenler, fiil daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, altı aydan az olmamak üzere hapis cezası ile cezalandırılırlar”.***

Anayasa Mahkemesi de bir kararında aynı görüşe yer vermiştir (1):

“117. maddede..., 4. kısımda yazılı yasak eylemleri işleyenlerin, eylemin daha ağır bir cezayı gerektirmemesi durumunda, altı aydan az olmamak üzere hapis cezası ile cezalandırılacakları öngörülmüştür. Bu hüküm, 4. kısım

1 AYMK., Esas Sayısı:1986/13,Karar Sayısı:1987/12; Karar günü:22/5/1987.

kurallarına aykırı eylemlerin tümünün suç niteliğinde olduğunu kabul etmeyen önceki 648 sayılı Siyasi Partiler Yasası'na göre bir yeniliktir. Anayasa'nın ilgili kurallarında aykırı eylemin suç oluşturup oluşturmaması ya da bu konuda kesinleşmiş yargı kararının bulunması aranmamakla birlikte bunu yasaklayıcı bir hüküm de yoktur. Nitekim 2820 sayılı Yasanın 117. maddesi, 4. kısımdaki yasaklara aykırılığı hiçbir ayırım yapmadan, tümüyle, suç olarak nitelendirmiştir... Anayasa'nın 15. ve 38. maddelerine göre, suçluluğu hükümlle belli edilinceye kadar kimse suçlu sayılamaz. Hakkında böyle bir karar bulunmayan kişinin gerçekten yasaklara aykırı davranıp davranmadığı bilinemeyeceğinden Cumhuriyet Başsavcısı'nın subjektif değerlendirmesiyle, yargı kararıyla kesinlik kazanmadan önce, asileri partiden çıkarmak gibi sonuçları çok ağır işlemlere bağlı tutmak siyasi hakları önemli ölçüde zedeler... Çünkü, bir yasaya aykırı davranmaktan söz edebilmek için, o yasağın ceza yasalarında ya da disiplin yönetmeliklerinde yer almış olmasına göre, bir yargı kararı ya da yargı yolu açık bir disiplin kurulu kararı ile eylemin saptanması gerekir.” (E. 1986/13, K. 1987/12, K.T. 22.5.1987).

Basit bir suç nedeniyle veya bir kabahat nedeniyle yapılan yargılama da bile isnat edilen suçun maddi ve manevi unsurlarının oluşması aranırken, partinin idamı anlamına gelecek parti kapatma davasında, partiye veya üyelere isnat edilen eylem veya beyanlarda aynı unsurların aranmaması hukukun evrensel kurallarıyla bağdaşmaz.

2820 sayılı Kanunun 117 nci maddesi gereğince kapsamı Anayasanın 24 üncü maddesinde belirtilen laikliğe aykırı eylemlerin suç niteliğinde olduğu dikkate alındığında, iddianamede isnat edilen eylem ve söylemler söz konusu suçun yasal unsurlarını taşımadığı gibi, “eleştiri” ve “propaganda” hakkının kullanılması niteliğinde olan ve Anayasanın 24, 25 ve 26 ncı, AİHS'in 9, 10 ve 11 nci maddelerinin koruması altında olan düşünce açıklamaları niteliğinde olup, “**hukuka ve dolayısıyla laikliğe aykırı**” bir nitelik taşımamaktadırlar.

Ayrıca Anayasa Mahkememizin 29.01.2008 tarih 1/1- Parti Kapatma sayılı HAKPAR Kararı ile kurduğu içtihat, davayı hukuki temelden çöktürmektedir. Parti kapatma davalarında yeni bir dönemi de başlatan içtihadı göre, eylem kategorisi dışında kalan veriler (düşünce açıklamaları, öneriler, tüzükler, programlar, projeler ve benzerleri) hiçbir şekilde kapatmanın sebebi kılınmaz. Projelerin gerçekleşmesinde Anayasa dışı bir yöntem benimsenmedikçe, bu gibi veriler

çoğulcu demokrasinin ve ifade ve örgütlenme özgürlüğünün dokunulamaz alanlarına girmektedir. Partimiz, hiçbir zaman ve hiçbir şekilde anayasa dışı bir yönetime başvurmamıştır. Yüksek Mahkememizin anılan kararının ilgili bölümü aynen şöyledir: **“Tüzük ve programında ifade edildiği biçimde partinin Kürt sorunu olarak ele alıp değerlendirdiği soruna, kendine göre çözüm önerileri getirmesi, vatandaşlık temelinde ulus kavramının reddi olarak nitelendirilemez. Kapatma davasının partinin kuruluşundan kıs bir süre sonra açıldığı da gözetildiğinden, belli bir sorunun varlığına ve buna dair çözüm önerilerine ilişkin ifadelerin, demokratik bir rejimde düşünce ve ifade hürriyeti kapsamında değerlendirilmesi gerekir. Gerek iddianamede, gerekse sonraki aşamalarda, Partinin söz konusu amaçları gerçekleştirmek için Anayasa dışı bir yöntemi uygulayacağına ilişkin her hangi bir kanıtta da yer verilmemiştir.**

Yukarıda açıklama ve değerlendirmeler çerçevesinde, Partiye, tüzük ve programında yer alan ifadelere dayanılarak yaptırım uygulanması, örgütlenme ve ifade özgürlüğüne ağır bir müdahale oluşturacağından, İddianamede ileri sürülen gerekçelerle Parti hakkında kapatma ya da yerine başka bir yaptırım uygulanması, demokratik bir toplumda zorunlu bir tedbir niteliğinde görülemez.”

Partimiz hakkında açılan bu davada, bir siyasi partinin laikliğe karşı eylemlerin odağı haline gelmesi için Anayasa'nın tahdidi olarak belirttiği zorunlu koşullardan hiç birisi, gerçekleşmemiştir. Çünkü:

A- AK PARTİ'NİN LAİKLİK ANLAYIŞI ANAYASA VE MODERN LAİKLİK ANLAYIŞI İLE UYUMLUDUR

Ak Parti'nin benimsediği laiklik anlayışı, 1982 Anayasa'sının benimsediği laiklik anlayışı ve modern laiklik anlayışı ile uyumludur.

1) 1982 ANAYASA'SININ LAİKLİK ANLAYIŞI

1982 Anayasasınının 2'nci maddesine göre, “Türkiye Cumhuriyeti... laik... bir... devlet”tir.

“Hiçbir zaman dinsizlik anlamına gelmeyen laiklik ise, her ferdin istediği inanca, mezhebe sahip olabilmesi, ibadetini yapabilmesi ve dini inançlarından dolayı diğer

vatandaşlardan farklı bir muameleye tabi kılınmaması anlamına gelir.” (Anayasa’nın 2’inci maddesi gerekçesi)

“Laikliğin, (a) din hürriyeti, (b) din ve devlet işlerinin ayrılığı olarak iki cephesi vardır.

Din hürriyeti, vicdan ve ibadet hürriyetlerini de kapsar. Bunlardan ilki, Anayasa’nın 24’üncü maddesinin ilk fıkrasında “herkes, vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir” şeklinde ifade edilmiştir. Bu hürriyet, herkesin dilediği dini inanç ve kanaate sahip olabileceğini ifade ettiği gibi, dilerse hiçbir dini inanca sahip olmama hürriyetini de içerir. Maddenin üçüncü fıkrası da, inanç hürriyetinin doğal bir uzantısıdır. Buna göre; “kimse ... dini inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dini inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz.”

İbadet hürriyeti ise, kişinin inandığı dinin gerektirdiği ibadetleri, ayin ve törenleri serbestçe yapabilmesidir. Anayasa’ya göre, “14’üncü madde hükümlerine aykırı olmamak şartıyla ibadet, dini ayin ve törenler serbesttir. Kimse ibadete, dini ayin ve törenlere katılmaya, ... zorlanamaz.”

Laikliğin diğer bir cephesi ise, din ve devlet işlerinin ayrı olmasıdır. Din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılmış sayılması; resmi bir devlet dininin bulunmaması, devletin bütün dinlerin mensuplarına eşit davranması, din kurumlarıyla devlet kurumlarının ayrılmış olması, hukuk kurallarının din kurallarına uyma zorunluluğunun bulunmaması ve devlet yönetiminin din kurallarından etkilenmemesi koşullarının birlikte varlığına bağlıdır.” (Ergun ÖZBUDUN, Türk Anayasa Hukuku, Yetkin Yayınları, 7. Baskı, Ankara – 2002, Sahife: 76-82; (Kemal GÖZLER, Türk Anayasa Hukuku, Ekin Kitabevi Yayınları, Bursa – 2000, Sahife: 137-153)

2) AK PARTİ’NİN LAİKLİK ANLAYIŞI

Adalet ve Kalkınma Partisi, cumhuriyetimizin laik niteliğine bağlıdır. Ak Parti, bu bağlılık içinde laiklik anlayışını parti programına koymuştur. Buna göre Ak Parti:

“Partimiz, laik, demokratik, sosyal hukuk devletinin, sivilleşmenin, demokratikleşmenin, inanç özgürlüğünün ve fırsat eşitliğinin esas kabul edildiği bir zemindir.” (AK PARTİ Programı, Giriş, s. 1)

- “Dini insanlığın en önemli kurumlarından biri, laikliği ise demokrasinin vazgeçilmez şartı, din ve vicdan hürriyetinin teminatı olarak görür.

- Laikliğin, din düşmanlığı şeklinde yorumlanmasına ve örselenmesine karşıdır,

- Esasen laiklik, her türlü din ve inanç mensuplarının ibadetlerini rahatça icra etmelerini, dini kanaatlerini açıklayıp bu doğrultuda yaşamalarını ancak inançsız insanların da hayatlarını bu doğrultuda tanzim etmelerini sağlar.

- Bu bakımdan laiklik, özgürlük ve toplumsal barış ilkesidir.

- Partimiz, kutsal dini değerlerin ve etnisitenin istismar edilerek siyaset malzemesi yapılmasını reddeder.

- Dindar insanları rencide eden tavır ve uygulamaları ve onların, dini yaşayış ve tercihlerinden dolayı farklı muameleye tabi tutulmalarını anti-demokratik, insan hak ve özgürlüklerine aykırı bulur.”

- Öte yandan dini, siyasi, ekonomik veya başka çıkarlara alet etmek veya dini kullanarak farklı düşünen ve yaşayan insanlar üzerinde baskı kurmak da kabul edilemez (AK PARTİ Programı, Temel hak ve özgürlükler, m. 2.1, s. 2)

3) AK PARTİ İLE 1982 ANAYASASI’NIN LAİKLİK ANLAYIŞININ BİRBİRİNE UYUMU

Ak Parti’nin programına koyduğu laiklik anlayışı ile 1982 Anayasası’nın laiklik anlayışı birebir örtüşmektedir. Şöyle ki:

a) Ak Parti laikliği, dinsizlik veya din karşıtlığı olarak görmemekte, laikliğin din karşıtı gösterilerek örselenmesine karşı çıkmakta ve laikliği bütün dinlerin ve inançların teminatı olarak görmektedir. Nitekim Anayasa’nın 2’inci maddesinin gerekçesinde de laiklik aynı şekilde nitelendirilmiştir: “Hiçbir zaman dinsizlik anlamına gelmeyen laiklik ise, her ferdin istediği inanca, mezhebe sahip olabilmesi, ibadetini yapabilmesi ve dini inançlarından dolayı diğer vatandaşlardan farklı bir muameleye tabi kılınmaması anlamına gelir.”

b) Ak Parti, laikliği, din ve vicdan hürriyetinin, her türlü din ve inanç mensuplarının ibadetlerini rahatça icra etmelerinin, dini kanaatlerini açıklayıp bu doğrultuda yaşamalarının ve inançsız insanların da hayatlarını bu doğrultuda tanzim etmelerinin sigortası, bir özgürlük ve barış ilkesi olarak görmektedir. Anayasa'nın 24'üncü maddesine göre de "Herkes, vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir.

14 üncü madde hükümlerine aykırı olmamak şartıyla ibadet, dinî âyin ve törenler serbesttir.

Kimse, ibadete, dinî âyin ve törenlere katılmaya, dinî inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dinî inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz." (Anayasa, m. 24/1-3)

c) Ak parti, kutsal dini değerlerin istismar edilerek siyaset malzemesi yapılmasını dinin; siyasi, ekonomik veya başka çıkarlara alet edilmesini; Devletin sosyal, ekonomik, siyasi veya hukuki temel düzenini kısmen de olsa din kurallarına dayandırmayı, reddeder. Anayasa da; "Kimse, Devletin sosyal, ekonomik, siyasî veya hukukî temel düzenini kısmen de olsa, din kurallarına dayandırma veya siyasî veya kişisel çıkar yahut nüfuz sağlama amacıyla her ne suretle olursa olsun, dini veya din duygularını yahut dince kutsal sayılan şeyleri istismar edemez ve kötüye kullanamaz." (Anayasa, m. 24/4) demektedir.

d) Ak Parti, dindar insanları rencide eden tavır ve uygulamaları ve onların, dini yaşayış ve tercihlerinden dolayı farklı muameleye tabi tutulmalarını veya dini kullanarak farklı düşünen ve yaşayan insanlar üzerinde baskı kurulmasını kabul etmez ve bu tür yaklaşımları anti-demokratik, insan hak ve özgürlüklerine aykırı bulur. Anayasaya göre de aynı şekilde; "14 üncü madde hükümlerine aykırı olmamak şartıyla ibadet, dinî âyin ve törenler serbesttir.

Kimse, ibadete, dinî âyin ve törenlere katılmaya, dinî inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dinî inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz." (Anayasa, m. 24/1-3) Nitekim Anayasa'nın 2'inci maddesinin gerekçesinde de laiklik aynı şekilde nitelendirilmiştir: "Hiçbir zaman dinsizlik

anlamına gelmeyen laiklik ise, her ferdin istediği inanca, mezhebe sahip olabilmesi, ibadetini yapabilmesi ve dini inançlarından dolayı diğer vatandaşlardan farklı bir muameleye tabi kılınmaması anlamına gelir.”

e) Ak Parti, laikliğin dindarlığa mani olmadığını ve dindarlığın teminatı olduğunu, dindar birinin de devletin laik yapısını benimsemesinin mümkün olduğunu ve bu nedenle sadece dindar diye insanların laiklik karşıtı gösterilemeyeceğini, hiç kimsenin dindarlığı nedeniyle itham edilemeyeceğini ifade eder. Anayasa da laikliği, “Türkiye Cumhuriyeti ... laik ... bir ... devlettir.”(Anayasa, m. 2) diyerek, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin bir niteliği olarak kabul eder. Ve ayrıca Anayasa, kimsenin “...Dini inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz.” (Anayasa, m. 24/3) demek suretiyle, dindarlığın da anayasa ve laikliğin teminatı altında olduğunu ve dindarlığın laik devlet yapısını benimsemeye mani olmadığını kabul eder.

f) Ak Parti, laikliğin bir diğer yönünü ise; din ve devlet işlerinin bir birinden ayrı olması, din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılmış sayılmasını ise ; devletin bütün dinlerin mensuplarına eşit davranması, din kurumlarıyla devlet kurumlarının ayrılmış olması, hukuk kurallarının din kurallarına dayandırılmaması, hukuk kurallarının din kurallarına uyma zorunluluğunun bulunmaması, devlet yönetiminin dine dayanmaması ve devlet yönetiminin din kurallarından etkilenmemesi olarak görmektedir. Anayasa’da aynı ilkeleri benimsemiştir.

Sonuç olarak görüldüğü üzere Ak Parti’nin laiklik anlayışı, 1982 Anayasasının laiklik anlayışı ile birebir örtüşmektedir.

4) AK PARTİ İLE MODERN LAİKLİK ANLAYIŞININ BİRBİRİNE UYUMU

AK Parti’nin laiklik anlayışı, çağdaş demokratik toplumların özgürlükçü laiklik anlayışıyla tamamen uyumlu bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Partimizin savunduğu laiklik anlayışı, başkalarının temel hak ve özgürlüklerine asla bir tehdit içermemektedir. Aksine, bu anlayış tüm bireylerin farklı inanış ve yaşam biçimleriyle barışçıl bir şekilde bir arada yaşamasını öngörmektedir. Buna rağmen, iddianame partimizin demokratik ve özgürlükçü laiklik anlayışını ve onun gereklerini laikliğe aykırılık olarak göstermeye çalışmaktadır. Buna delil olarak da, Başbakan’ın

laikliğin bir din olmadığı, dine alternatif olarak sunulmasının yanlış olduğu ve bireylerin değil devletin laik olabileceği yönündeki bazı sözlerini kullanılmaktadır (s.28, 30).

Modern laiklik anlayışı, farklı din ve inançları sosyolojik bir gerçeklik olarak kabul ederek, onların bir arada barışçıl beraberliğini sağlamayı hedefleyen siyasi bir ilkedir. Bu nedenle laiklik bireyi değil, devleti muhatap alır. Nitekim, Anayasamızın 2 nci maddesinde değiştirilmesi teklif dahi edilemeyecek bir ilke olan laiklik, Devletin bir niteliği olarak sunulmuştur. Anayasanın 24 üncü maddesindeki din istismarı yasağının amacı da, esasen Devletin laik niteliğinin aşındırılmasını engellemektir. Devletin temel niteliklerinden biri olarak laiklik, toplumdaki her türlü inanç ve düşünce karşısında eşit mesafede durmayı gerektirmektedir. Partimizin bu laiklik anlayışı Anayasanın 2 nci maddesinin gerekçesinde de ifadesini bulmuştur. Bu maddenin gerekçesine göre “Hiçbir zaman dinsizlik anlamına gelmeyen lâiklik ise, her ferдин istediği inanca, mezhebe sahip olabilmesi, ibadetini yapabilmesi ve dinî inançlarından dolayı diğer vatandaşlardan farklı bir muameleye tâbi kılınmaması anlamına gelir.”

Bu anlamda laiklik, çağdaş demokrasilerin benimsediği temel ilkelere biri olan devletin tarafsızlığının din-devlet ilişkilerine yansımalarını ifade etmektedir. Devletin inançlar karşısında tarafsız kalabilmesi, siyasi ve hukuki düzenini herhangi bir dinin esaslarına dayandırmaması ile mümkündür. Bu, laik düzende din işleri ile devlet işlerinin ayrılmasına işaret etmektedir. Kısacası, çağdaş laiklik anlayışı bir yandan devlet düzeninin dini kurallara dayanmamasını, diğer yandan da devletin bireylerin sahip olduğu din ve vicdan özgürlüğünü güvenceye almasını gerektirmektedir. İktidarımız süresince laikliğin bu iki temel ayağını aksatacak herhangi bir icraatın içinde olmadık, bundan sonra da olmayacağız.

Kurucu üyesi olduğumuz Avrupa Konseyi'ne bağlı Parlamenterler Meclisi'nin 1993 yılında aldığı 1202 sayılı karar da Avrupa ortak mekanına hakim olan laiklik anlayışını yansıtmaktadır. “Demokratik Toplumlarda Dini Hoşgörü” başlığını taşıyan bu kararda birey-toplum ve din ilişkilerine dair şu tespitlerde bulunmaktadır:

- Din, bireyin kendisi ve yaratıcısıyla olduğu kadar, dış dünya ve içinde yaşadığı toplumla da ilişkilerini zenginleştirici bir işlev görür.
- Batı Avrupa farklı dini inançların hoşgörü içerisinde birlikte yaşayabildiği bir seküler demokrasi modeli geliştirmiştir.

- İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi (m.18) ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (m.9) tarafından güvence altına alınan ve insan onurundan kaynaklanan din özgürlüğünün kullanılması, özgür ve demokratik bir toplumu gerektirmektedir.

Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi, bu tespitlerin ardından, Bakanlar Komitesi, Avrupa Topluluğu (Birliği) ve üye devletlere yasal güvenceler konusunda da şunları tavsiye etmektedir:

- Din, vicdan ve ibadet özgürlüğünü güvence altına almaya yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.
- Giyim, yiyecek ve dinsel günlerin kutlanması gibi konularda farklı dini uygulamalar için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

Görüldüğü gibi, AK Partinin dinin birey, toplum ve devlet ile ilişkisine bakışı, Avrupa ülkelerindeki hakim anlayışla uyum içindedir. Dolayısıyla, bu bakış açısını yansıtan beyanların laiklik ilkesine aykırı olduğunu ileri sürmek, çağdaş demokrasilerdeki anlayıştan habersiz olmak demektir.

5) AK PARTİ LAİKLİK ANLAYIŞINI SADECE PAOGRAMINA YAZMAKLA KALMAMIŞ AYNI ZAMANDA UYGULAMIŞTIR

AK PARTİ, laiklik anlayışını sadece programına yazmakla kalmamış, aynı şekilde bu anlayışını uygulamış ve bu husustaki hassasiyetini uygun her platformda dile getirmiştir.

a) AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, sayısız konuşmasında, kendisinin ve partisinin laiklik anlayışını açıklıkla ifade etmiş, beyanları ve eylemleriyle cumhuriyetimizin laik niteliğinin güçlenmesine katkıda bulunmuştur. İşte bu konuşmalardan bazıları:

“Erdoğan partisinin, “Olmazsa olmaz” diye nitelediği üç kırmızı çizgisini de, “Dincilik, ırkçılık, bölgecilik” diye ilan etti. Erdoğan, “Bu kırmızı çizgilerin dışına çıkanlar için gereğini yaparız. Bu böyle biline” uyarısında bulundu.” (AK PARTİ Genel Başkanı ve

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın 16 Mayıs 2003 tarihinde Antalya'da milletvekillerine yaptığı konuşmadan)

“Biz legal siyaset alanında bile, dinin, ırkın ve bir bölgeye mensup olmanın istismarı anlamına gelen; dincilik, ırkçılık ve bölgecilik temelinde siyaset yapmanın “kırmızı çizgilerimiz” olduğunu söyleyen tutarlı ve büyük bir hareketin mensuplarıyız. (AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın 2 Aralık 2003 tarihli Grup konuşmasından)

“AK PARTİ, “biz ve diğerleri” ayrımı yapan; tek bir mezhebi, etnik unsuru veya dini anlayışı siyasetinin ana gövdesi yaparak, diğer seçenekleri karşısına alan bir söylem ve örgütlenme biçimlerini dışlayıcı ve ayrıştırıcı bir özellik taşıyacağına inanmaktadır. Bunlar partimizin kırmızı çizgileridir.

AK PARTİ, “laiklik”i devletin tüm dinler ve düşünceler karşısında nötr kalmasını ve eşit mesafeyi korumasını sağlayan, inanç farklılıklarının veya farklı mezhep ve anlayışların çatışmaya dönüşmeden sosyal barış içinde yaşatılabilmesi için takınılan kurumsal bir tutum ve yöntem olarak tanımlamakta; laikliğin temel hak ve özgürlüklerin anayasal güvence altına alınarak bir tür hakem müessesesi gibi işletilebilmesi için demokrasiyle taçlanması ve uzlaşılı ortamı sunması gerektiğini düşünmektedir.” (AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın 10 Nisan 2004'te İstanbul'da “Muhafazakarlık ve Demokrasi Sempozyumunda” yaptığı konuşmadan)

“Açık söylüyorum, bizim 3 kırmızı çizgimiz var:

Bölgesel milliyetçiliği kabul etmiyoruz.

Etnik milliyetçiliği kabul etmiyoruz. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı hepimizin ortak paydasıdır. Etnik olarak sen yine Kürt ol ama anayasal kimlik olarak Türk vatandaşsın, bunu da kabul et, sana bundan getiren götüren bir şey yok.

Dinsel milliyetçiliği kabul etmiyoruz. Burada laiklik tanımını önem arz ediyor. Biz 1982 Anayasası'nın gerekçeli kararındaki laiklik tanımını parti programımıza da aldık, yeni Anayasa çalışmasında da var. Bu noktada laikliği en büyük güvence olarak görüyoruz. Devlet tüm inanç gruplarına karşı eşit mesafededir.” (AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın 8 Aralık 2007 tarihinde Lizbon'da yaptığı açıklamadan)

b) İddia makamını, AK PARTİ'yi laiklik karşıtı eylemlerin odağı olduğunun delili olarak sunduğu bazı açıklamalar, hem onun iddialarını tekzip etmekte ve hem de AK PARTİ'nin bu konudaki anlayışını yansıtmaktadır. İddianamede yer alan ve iddianameyi tekzip eden beyanlardan bazıları şunlardır:

"Laiklik çok farklı bir konudur. Laik olduğumuz Anayasa'da belirtilmiştir. İnsanlar dini gereklerini böylece yerine getirebilir. İslam ile laikliği yan yana tanım olarak getirmek yanlış olur. Kişiler laik olmaz." (İddianame, s. 28)

"Bazıları laikliği din gibi algılıyor. Laiklik din olursa aynı anda Müslüman olunamaz. İnsan iki dine mensup olamaz. Asıl itibarıyla laiklik bir sistemdir ve fertlerin değil, devletin laikliği söz konusudur. Dine mensupluksa ferdi bir tasarruftur. O manada söyledim." (İddianame, s. 28)

"Laikliği din haline getirirseniz halkı üzersiniz"... "Bizim laiklikle derdimiz yok. 1982 Anayasası'nın laikliği düzenleyen maddesinin gerekçesinde bir tanım mevcut. Gerekçe, 'bütün dinlere eşit mesafede olmak' diyor. İnançlar, devlet güvencesinde. Tekrar ediyorum: Ben insan olarak laik değilim; devlet laiktir. Buna mukabil laik düzeni korumakla yükümlüyüm. Ama siz laikliği bir din gibi takdim ederseniz, bu ülkenin halkını üzersiniz. Türkiye iyiye gidiyor, hükümet başarılı, laikliği gündeme getirip, bundan nemalanmak isteyenler var. Türkiye'de 'niyet okuyucuları' haksız isnadlar ortaya atıyor" (İddianame, s. 30)

"Laik toplumda din, laik yönetimin güvencesindedir. Laiklik, tüm inanç gruplarına eşit mesafede olmak şeklinde tanımlanmıştır ve zaten bu temin edildiği içindir ki, laiklik bizim için bir yerde sigortadır." (İddianame, s. 36)

"İrticanın siyasete, eğitime ve devlete sistemli bir şekilde sızmaya çalıştığını" söyleyen Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'e tepki göstererek, bazılarının zaman zaman "laiklik tehlikede" diyerek havayı bulandırma gayreti içine girdiğini savunduğu, "Bu yanlıştır. 14 milyon kişinin oyunu almış ve iktidar olmuş bir parti, laiklik karşıtı olarak bu sahneye çıkmadı" (İddianame, s. 52)

c) AK PARTİ, 14 ağustos 2001'de kurulmuş ve kısa süre sonra da milletin iradesiyle iktidar olmuştur. İktidar olduğu için de laiklik konusu dahil her konudaki anlayış, yaklaşım ve uygulaması, aleni ve milletimizin gözü önündedir. Ak Parti'nin gizli bir

anlayışı, gizli bir tüzüğü, gizli bir programı ve gizli bir niyeti yoktur. Hiçbir zaman da olmamıştır.

Ak Parti iktidar olduğu günden bugüne, kimsenin; dini inanışına, düşünce ve kanaatine, ibadetine, dini ayin ve törenlerine müdahale etmemiş ve edilmesine de müsaade etmemiştir. Hiç kimse, “AK PARTİ geldi de benim dini, sosyal, siyasi, ekonomik vb. hayatım, laiklik ilkesi aleyhine olumsuz etkilendi veya değişti” diye iddia edemez. Kaldı ki böyle bir iddia da varit değildir. AK PARTİ, hiç kimseyi dini inanç ve kanaatlerini açıklamaya veya değiştirmeye zorlamamış ve başkalarının zorlamasına da izin vermemiştir. AK PARTİ, hiç kimseyi dini inanç ve kanaatlerinden dolayı kınamamış ve suçlamamış, başkalarının kınaması ve suçlamasına da göz yummamıştır. Her din, inanç ve mezhebe eşit mesafede durmuş ve bu duruşunu kararlılıkla sürdürmeye de özen göstermiştir.

d) Ayrıca AK PARTİ iktidarında, 22. dönemde yasama Meclisi, bütün cezacıların; rejimin karakterini gösteren esas Anayasa diye nitelediği Türk Ceza Kanununu ve Ceza Muhakemesi Kanunu yasalaştırmış ve başkaca pek çok yasa çıkarmıştır. Bu yasalar da yürürlüktedir. Yapılan her düzenlemeyle laiklik ilkesi biraz daha güçlenmiştir.

e) Avrupa Birliği, laik sistemin sahibi ve de uygulayıcısıdır. Laik bir sisteme sahip Avrupa Birliğinin üyesi olma yönünde en önemli adımların atılması ve en önemli dönemeçlerin geçilmesi, AK PARTİ iktidarlarında olmuş ve neticede Türkiye, Avrupa Birliği ile müzakere eden ülke statüsüne yükselmiştir.

Sonuç olarak; AK PARTİ, yaklaşık altı senelik iktidar döneminde; milletimize ve devletimize yaptığı hizmetlerle, laikliğe aykırı eylemlerin değil, Türkiye Cumhuriyetine, cumhuriyetimizin değişmez ve değiştirilmesi teklif dahi edilemez niteliklerine ve milletimize hizmetin odağı olmuştur. Ak Parti ile hem devletimiz, hem cumhuriyetimizin nitelikleri ve hem de milletimiz daha da güçlenmiştir. Bunun tanığı, Türk milletidir.

Onun için, AK PARTİ'nin laikliğe aykırı eylemlerin odağı olduğu iddiası, gerçek dışı olup, Anayasa, yasa ve uluslar arası sözleşmelere, Anayasa Mahkemesi ve AİHM kararlarına açık ve tartışmasız aykırıdır.

B- AK PARTİ ÜYELERİNİN VE YETKİLİ ORGANLARININ LAİKLİĞE AYKIRI HİÇ BİR EYLEMİ YOKTUR

AK PARTİ'nin üyelerinin ve yetkili organlarının, laikliğe aykırı hiçbir eylemi yoktur. İddia makamı da, Anayasa'nın öngördüğü somut koşulları taşıyan hiçbir eylemi delil olarak gösterememiştir.

İddia makamının laikliğe aykırı eylemlere delil olarak gösterdiği şeyler; Anayasa'nın teminatı altındaki bir kısım yasama faaliyetleri, Anayasa ve yasalara uygun yürütme organının ve bir kısım yerel yöneticilerin bazı icraatları ile yine Anayasa'nın teminatı altında olan düşünce açıklamalarıdır. Bu iddia ve isnatların hiç biri ; laikliğe, Anayasa ve yasaya ve uluslar arası sözleşmelere aykırı değildir. Bu nedenle, laikliğe aykırı eylemlerin odağı olmanın belirlenmesinde birer delil ve kriter olarak kullanılmaları mümkün değildir. Aksinin kabulü, hukukun evrensel kuralları ve Anayasa'nın açık ihlalidir.

İddia makamının iddianamesinde, Ak Parti'nin üyelerinin ve Genel Başkanının laikliğe aykırı olarak kabul ve takdim ettiği beyanları ve faaliyetlerinin tamamı, laikliğe aykırılık oluşturmak bir yana, insan haklarına bağlı, laiklik, demokrasi ve hukuk devletinden yana olan bir partinin savunması gereken düşünce ve politikalarından oluşmaktadır. "Anayasaya aykırı eylem" olarak iddianameye konulan ifadelerde laikliğe, insan haklarına, demokrasiye ve hukuk devletine vurgu yapılmaktadır. Bu beyanların hepsi, Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile güvence altına alınan "ifade özgürlüğü" kapsamındadır.

Demokratik bir hukuk devletinde siyasi partilerin ve parti mensuplarının, ülke sorunları, yasalar ve uygulamalara dair tespit, değerlendirme ve eleştirilerde bulunması ve kendi çözüm önerilerini insanların bilgi ve onayına sunması; siyasi parti, örgütlenme ve siyasal ifade özgürlüğünün gereğidir. Bu gereklilik, "Düşünce ve kanaat hürriyeti" (Anayasa, m. 25) ile "Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti" (Anayasa, m. 26)nin doğal bir sonucudur. "Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz." (Anayasa, m. 25) "Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel

değildir.” (Anayasa, m. 26/1) Anayasa'nın herkese tanıdığı düşünme ve düşündüğünü açıklama ve yayma hak ve hürriyetini, buna en fazla gereklilik duyan siyasi parti, Genel Başkan, Başbakan, Bakan, milletvekili ve siyasi parti üyelerinden esirgediği düşünülemez.

İddianamede, laikliğe aykırı eylem veya söylem olarak sunulan iddialar, laikliğe aykırı eylem veya söylemler değildir. Aksine bunların hepsi, “eleştiri” ve “propaganda” hakkının kullanılması niteliğinde olan ve Anayasanın 24, 25 ve 26 ncı, AİHS'in 9, 10 ve 11 nci maddelerinin koruması altında olan düşünce açıklamaları niteliğinde olup, “hukuka ve dolayısıyla laikliğe aykırı” bir nitelik taşımamaktadırlar.

1) YASAMA YETKİSİNİN KULLANILMASI, LAİKLİK İLKESİNE AYKIRI BİR EYLEM DEĞİLDİR

Yasama yetkisinin kullanılması, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne aittir. Türkiye Büyük Millet Meclisi, bu yetkisini, Anayasa'nın koyduğu esaslara göre kullanır (Anayasa, m. 6). Kanun çıkarmak, değiştirmek ve kaldırmak, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin görev ve yetkilerindedir (Anayasa, m. 87) Kanun teklif etmeye, Bakanlar Kurulu ve milletvekilleri yetkilidir. Kanun tasarı ve tekliflerinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülme usul ve esasları, İçtüzükle düzenlenir (Anayasa, m. 88). Meclisin kabul ettiği kanunları, Cumhurbaşkanı onbeş gün içinde onaylar ya da bir daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderebilir, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin aynen kabul ettiği kanunlar onaylanarak Resmi Gazete'de yayınlanır. (Anayasa, m. 89). Kanunların, kanun hükmünde kararnamelerin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün şekil ve esas bakımlarından Anayasa'ya uygunluk denetimi ile Anayasa değişikliklerinin sadece şekil bakımından Anayasa'ya uygunluğunun incelenmesi ve denetlenmesi görev ve yetkisi, Anayasa Mahkemesi'ne aittir(Anayasa, m. 148).

Yasama faaliyetlerinin özgür bir ortamda yürütülebilmesi için “Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, Mecliste ileri sürdükleri düşüncelerden, o oturumdaki Başkanlık Divanının teklifi üzerine Meclisce başka bir karar alınmadıkça bunları Meclis dışında tekrarlamak ve açığa vurmaktan sorumlu tutulamazlar.” (Anayasa, m. 83/1)

Buna rağmen iddia makamının;

- 1- 7.12.2004 günü yürürlüğe giren 5272 sayılı Belediye Kanununun 15. maddesinin 1. fıkrası,
- 2- 5320 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 7. maddesi,
- 3- 13.6.2006 gün ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun “Mükellefler” başlıklı 2. maddesinin beşinci fıkrası,
- 4- Türk Ceza Kanununun 263’üncü maddesi,
- 5- Anayasa’nın 10 ve 42’inci maddelerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından değiştirilmesini ve bu çalışmalar sırasında milletvekillerinin konuşmalarını ve ayrıca;
1- Yükseköğretim Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun Cumhurbaşkanı tarafından bir daha görüşülmek üzere TBMM’ye geri gönderilmesi ve alt komisyona havalesini,
2- Fakir ve başarılı öğrencilerin Devletçe özel okullarda okutulmasına imkan veren 31.7.2003 tarih ve 4967 sayılı Yasanın kabulü ve Cumhurbaşkanı tarafından bir daha görüşülmek üzere TBMM’ye geri gönderilmesini,
3- Diyanet İşleri Başkanlığı Teşkilat Kanununda değişiklik öngören kanun teklifinin ile,
4- 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun Ek 17’inci maddesine bir fıkra eklenmesinin öngören kanun teklifinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olmasını, laikliğe aykırı eylem olarak göstermesi, Anayasa’nın ihlalidir.

İddia makamının yaklaşımının doğru kabul edilip, bir partinin yasal değişiklik yapacak güçte olmasının tehlike olarak görülmesi halinde; parlamenter sistem, işlemez hale gelir. Çünkü bu kabul, bütün iktidar partilerinin, laiklik veya demokratik düzen için tehlike olarak görülmesi sonucunu doğurur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, yasal düzenlemeleri, hem şekil ve hem de esas bakımından Anayasa’ya uygun yapmak zorundadır. Meclisin kabul ettiği bir yasal düzenlemenin Anayasaya aykırı bulunması halinde tek müeyyidesi, Anayasa Mahkemesi tarafından iptaldir. Bunun başkaca bir müeyyidesi de yoktur. Anayasa Mahkemesi, sayısız kanun hakkında iptal kararı vermiştir. Bir kanunun tasarı veya teklifinin Anayasa’ya aykırı olduğu iddiası veya Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesi, siyasi parti kapatma nedeni değildir. Aksinin kabulü, Meclisin, siyasi partilerin ve milletvekilliğinin gereksiz hale gelmesi anlamına gelir.

2) YÜRÜTME ORGANININ İCRAATLARI LAİKLİĞE AYKIRI EYLEM DEĞİLDİR

Anayasaya göre; idare, kuruluş ve görevleri ile bir bütündür ve kanunla düzenlenir (Anayasa, m. 123/). Kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür. Memurlar ve diğer kamu görevlileri ile üst kademe yöneticilerinin göreve başlama, atama, nakil, yükselme ve her türlü özlük hakkı kanunla düzenlenir (Anayasa, m. 128) . Memurlar ve diğer kamu görevlileri, Anayasa ve kanunlara sadık kalarak faaliyette bulunmakla yükümlüdür (Anayasa, m. 129/1) Kamu hizmetlerinde herhangi bir sıfat ve suretle çalışmakta olan kimselerin, üstünden aldığı emri, yönetmelik, tüzük, kanun veya Anayasa hükümlerine aykırı görmesi halinde, yerine getirmez. Bu durumda aykırılığı emri verene bildirir, üstü emrinde ısrar eder ve bu emrini yazı ile yenilerse, emri yerine getirir. Bu halde, emri yerine getiren sorumlu olmaz. Konusu suç teşkil eden emir, hiçbir suretle yerine getirilmez. (Anayasa, m. 137). Bütün bunlarla birlikte idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır (Anayasa, m. 125/1).

Bu yasal düzenlemeler karşısında; kamu hizmetlerinde çalışan kamu personeli, görevde kaldığı sürece kamu görevlisi statüsünde kamu hizmeti gören Başbakan, bakanlar ve Bakanlar Kurulu sadece Anayasa, kanun, tüzük ve yönetmeliklere uygun görevlerini yapmak zorundadırlar. Kanunlar, Anayasaya; tüzükler Anayasa ve kanuna; yönetmelikler ise tüzük, kanun ve Anayasaya aykırı olamazlar. Ayrıca hem yasal idari düzenlemelere ve hem de idari işlem ve eylemlere karşı yargı yolu da açıktır. Bu şartlar altında Başbakan, Bakanlar Kurulu, bakanlar, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin; Anayasa, laiklik, kanun, tüzük ve yönetmeliklere aykırı davranması mümkün değildir.

3) YEREL YÖNETİMLERİN İCRAATLARI, LAİKLİĞE AYKIRI EYLEM DEĞİLDİR

“Mahallî idareler; il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir.

Mahallî idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir.

...

Merkezî idare, mahallî idareler üzerinde, mahallî hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahallî ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idarî vesayet yetkisine sahiptir.

Mahallî idarelerin belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacı ile, kendi aralarında Bakanlar Kurulunun izni ile birlik kurmaları, görevleri, yetkileri, maliye ve kolluk işleri ve merkezî idare ile karşılıklı bağ ve ilgileri kanunla düzenlenir. Bu idarelere, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır.” (Anayasa, m. 127/1-2, 5-7)

Bu hükümler karşısında yerel yönetimlerin faaliyetleri, ayrı bir tüzelkişiliğe sahip Ak Partiye isnat edilemez.

C- AK PARTİ ÜYELERİNİN VE YETKİLİ ORGANLARININ DÜŞÜNCE AÇIKLAMALARI LAİKLİĞE AYKIRI EYLEM DEĞİLDİR

Düşünce ve düşünceyi ifade özgürlüğü, insan hak ve özgürlükleri içinde hayat hakkıyla birlikte en önemli olanıdır. Düşünce ve düşünceyi ifade özgürlüğünün bulunmadığı yerde gerçek bir demokrasiden ve ilerlemeden söz edilemez. İnsanın düşünemediği ve daha doğrusu düşüncesini açıklayamadığı yerlerde, ne bilim ve teknik, ne sosyal ve siyasal bilimler ne de siyasal görüş ve akımlar gelişir.

Düşünceyi özgürce ifade hürriyeti olmadıkça düşünce edinmeye yarayan hürriyetler ve kanaat hürriyeti fazla bir anlam taşımaz.

İddianamede yer alan düşünce açıklamaları, laikliğe ve Anayasaya aykırı bir eylem değildir. Aksine düşünce açıklamaları, demokratik hukuk devleti olmanın gereği olup Anayasanın teminatı altındadır.

Anayasa’da 03.10.2001 Tarih ve 4709 Sayılı Yasa’nın 1’inci maddesi ile Başlangıcın beşinci fıkrasında geçen “Düşünce ve mülahaza” ibaresi, “Faaliyetin” olarak değiştirilmiş ve aynı kanunun 25’inci maddesi ile 69’uncu madde de yapılan değişiklikle, odak olmanın temel şartının - belli koşullarla birlikte -“Eylemler” olduğu hüküm altına alınmıştır. Anayasa’da eş zamanlı olarak yapılan bu değişiklikler, odak olmanın tespitinde beyanların, bir ölçü ve kriter olmadığını ifade etmektedir.

Demokratik bir hukuk devletinde siyasi partilerin, ülke sorunları, yasalar ve

uygulamalara dair tespit, değerlendirme ve eleştirilerde bulunması ve kendi çözüm önerilerini insanların bilgi ve onayına sunması; siyasi parti, örgütlenme ve siyasal ifade özgürlüğünün gereğidir. Bu gereklilik, “Düşünce ve kanaat hürriyeti” (Anayasa, m. 25) ile “Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti” (Anayasa, m. 26)nin doğal bir sonucudur. “Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz.” (Anayasa, m. 25) “Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir.” (Anayasa, m. 26/1) Anayasa’nın herkese tanıdığı düşünme ve düşündüğünü açıklama ve yayma hak ve hürriyetini, buna en fazla gereklilik duyan siyasi parti, Genel Başkan, Başbakan, Bakan, milletvekili ve siyasi parti üyelerinden esirgediği düşünülemez.

Kaldı ki iddianamede yer alan beyanların hepsi, Anayasanın 2, 24, 25 ve 26 ncı, AİHS’in 9, 10 ve 11 nci maddelerinin koruması altında olan düşünce açıklamaları niteliğinde olup, hiç biri “**hukuka ve laikliğe aykırı**” değildir:

1) DİNİN BİRLEŞTİRİCİLİĞİ’NE VURGU YAPMAK LAİKLİK İLKESİNE AYKIRI DEĞİLDİR

Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK dahil bütün Devlet adamları ve siyasetçiler, toplumumuz bakımından İslam Dininin birleştirici yönüne vurgu yapmıştır. Türkiye’de siyasiler; “Bizi bir birimize bağlayan en önemli bağ dindir” veya “Türkiye’de din çimentodur” veya “Türkiye’de din toplumun harcıdır” veya “İslam, demokrasi ve laiklik altın üçgendir” ve “% 99’u veya kahir ekseriyeti Müslüman bir ülke” vb. ifadelerle dinin birleştirici ve bütünleştirici özelliklerini ifade etmişlerdir.

Nitekim daha Cumhuriyetimizin başlangıcında kurcu irade; Anayasal kuruluş olan Diyanet İşleri Başkanlığı’nı kurarak, dine ve onun birleştiriciliğine verdiği önemi göstermiştir. Anayasa’nın 136’ncı maddesine göre; “Genel idare içinde yer alan Diyanet İşleri Başkanlığı, lâiklik ilkesi doğrultusunda, bütün siyasî görüş ve düşüncülerin dışında kalarak ve **milletçe dayanışma ve bütünleşmeyi amaç**

edinerek, özel kanununda gösterilen görevleri yerine getirir.” (Anayasa, m. 136) Anayasamız, “Lâiklik ilkesi doğrultusunda, bütün siyasî görüş ve düşünüşlerin dışında kalarak ve **milletçe dayanışma ve bütünleşmeyi amaç edinerek**” hizmet etme görevini Diyanet İşleri Başkanlığı’na vermiştir. Şayet İddia makamının iddiası kabul edilip, dinin birleştiriciliğine vurgu yapmak laikliğe aykırı kabul edilirse, bugün binlerce camide din hizmetlerini yürüten ve din konusunda toplumu aydınlatan Diyanet İşleri Başkanlığı görevini yerine getiremez. Anayasa’nın hem 2’inci, hem 24’üncü, hem 25 ve 26’ıncı ve hem de 136’ıncı maddeleri, bu yönüyle işlevsiz hale gelir.

AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, dinin her türlü istismarına karşı çıkmış ve siyaseten yola çıktığında bu konudaki yaklaşımını açıkça ortaya koymuş ve parti olarak ta bu çizgiye hep sadık kalmışlardır.

Başbakan, bugüne kadar yaptığı hiçbir konuşmada “Din üst kimliktir.” şeklinde veya bu anlama gelecek bir beyanda bulunmamıştır. Sadece dinin birleştirici vasfına vurgu yapmıştır. Ama Başbakanın, “Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı bizi birbirimize bağlayan üst kimliktir.” biçiminde ve anlamında sayısız açıklamaları vardır:

“Parti olarak 3 kırmızı çizgilerinin bulunduğunu vurgulayan Başbakan Erdoğan, asla dine dayalı, ırka dayalı ve bölgeye dayalı milliyetçilik yapmayacaklarını, birleştirici unsur olarak Anayasal vatandaşlığı esas alacaklarını belirtti. Erdoğan, "Bunu başardığımız zaman önümüzde kimse duramaz" (AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın 26 Temmuz 2003 Ak Parti Bursa İl 1. Olağan Kongresindeki konuşmasından)

"Hükümetimizin 3 kırmızı çizgisi var; etnik, bölgesel ve dinsel milliyetçiliğe karşıyız. Dolayısıyla ben siz değerli kardeşlerimi, vatandaşlarımızı bütün bu olaylar karşısında daha mutedil olmaya çağırıyorum. Ne ocaklar söndü bu bölgelerde. El ele, omuz omuza verelim, bu kini, nefreti ortadan kaldıralım. Terör gruplarının insan haklarıyla ilgili hiçbir özelliği yoktur. Özgürlüklere saygısızdılar. Onlar sadece kan ve ölümden zevk alırlar. Ve biz hiçbir zaman terör gruplarıyla da barışık olamayız. Ben halkımı bu noktada net olmaya daha duyarlı olmaya özellikle davet ediyorum." (AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın 21 Kasım 2005’te Şemdinli’de yaptığı açıklamalardan)

“3 Kırmızı çizgilerinin bulunduğunu tekrarlayan Başbakan Erdoğan, “AK PARTİ’DE etnik milliyetçilik yok. Etnik milliyetçiliğe karşıyız, bunu böyle bilin. 73 milyonun kardeşliğine inanıyoruz. Etnik unsurlar var; Türkü, Kürdü, Lazı, Çerkezi, Gürcüsü, Abhazası, Boşnak’ı, Arnavut’u vs... Hepsine bizler aynı mesafedeyiz. Hep birlikte, farklı etnik kimliklere sahibiz. Fakat bizi birleştiren bağ, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığıdır. Onun için de diyoruz ki; tek bayrak Türk Bayrağı, tek millet Türk milleti, tek vatan Türk vatanıdır. Bu vatan, 780 bin kilometre karelik vatan topraklarıdır. AK PARTİ, bölgesel milliyetçilik de yapmaz.” (AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın 15 Nisan 2006’da Tunceli ziyaretinde yaptığı konuşmadan)

“Açık söylüyorum, bizim 3 kırmızı çizgimiz var:

Bölgesel milliyetçiliği kabul etmiyoruz.

Etnik milliyetçiliği kabul etmiyoruz. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı hepimizin ortak paydasıdır. Etnik olarak sen yine Kürt ol ama anayasal kimlik olarak Türk vatandaşsın, bunu da kabul et, sana bundan getiren götüren bir şey yok.

Dinsel milliyetçiliği kabul etmiyoruz. Burada laiklik tanımı önem arz ediyor. Biz 1982 Anayasası’nın gerekçeli kararındaki laiklik tanımını parti programımıza da aldık, yeni Anayasa çalışmasında da var. Bu noktada laikliği en büyük güvence olarak görüyoruz. Devlet tüm inanç gruplarına karşı eşit mesafededir.” (AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın 8 Aralık 2007’de Lizbon’da yaptığı açıklamadan)

“AK PARTİ’nin 3 kırmızı çizgisi olduğunu söyleyen Erdoğan,”Biz etnik, bölgesel, dinsel milliyetçiliğe karşıyız. Bazıları 'Türkiye Cumhuriyeti 36 etnik unsurdan oluşuyor' diyor. Bizi birbirimize bağlayan bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı var. Yaratılanı Yaradan’dan ötürü seveceğiz. 70 milyonun tamamına eşit mesafede durmak, ayırım yapmamak zorundayız. Bu ülkeye ayrılık tohumunu ekenler, hiçbir zaman bu ülkede iktidar olamayacaklardır”(AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın 22 Aralık 2007’de AK PARTİ Üsküdar İlçe Teşkilatı bayramlaşma törenindeki konuşmasından)

Ayrıca iddianamede yer alan aşağıdaki cümleler de bunun kanıtıdır ve iddianameyi tekzip etmektedir:

“Herkes kendi kimliğiyle övünebilir. Bu onun en doğal hakkıdır. Kürt Kürtlüğüyle, Türk Türklüğüyle, Çerkez Çerkezliğiyle, Laz Lazlığıyla övünebilir. Etnik kimlik anlamında söylüyorum. **Ama bizi üstte birbirimize bağlayan üst kimlik TC vatandaşlığıdır. Bu ortak paydadır”...**” (İddianame, s.28-29)

“Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın bugüne kadar “din bir üst kimliktir” ifadesi kullanmadığını vurgulayarak, “Üst kimlik olarak kullandığım ifade; Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığıdır ve bunun defaatle açıklamalarını yaptık. Ama buna rağmen bazıları anlamak istemiyor. Yine söylüyorum, din bir çimentodur ve şu anda en önemli birleştirici unsurumuzdur. Tarih boyunca bu böyledir....” (İddianame, s. 29)

Ayrıca Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, hiçbir zaman Türkiye için “İslam Devleti” ismini ve nitelemesini de kullanmamıştır. “İslam ülkesi” ismini ve nitelemesini kullanmış ve bunun “İslam Devleti” anlamına gelmediğini, ikisinin ayrı şeyler olduğunu da ifade etmiştir. Kaldı ki “İslam ülkesi”, “Çoğunluğu Müslüman ülke”, “% 95’i Müslüman ülke” veya “Kahir ekseriyeti Müslüman ülke” nitelemelerini yapmamış bir siyasetçi Türkiye’de yoktur. Hatta AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakanı bu cümleleri kullandığı için laiklik aleyhine beyanda bulunmakla itham eden iddia makamı bile esas hakkındaki görüşünde benzer bir değerlendirmeyi yapmıştır. İşte iddia makamının değerlendirmesi: **“Türkiye Cumhuriyeti çoğulcu demokrasinin de esasları olan bu ilkeleri 85 yıllık tarihi serüveni içerisinde hayata geçirebilmiş nüfusunun ekseriyeti İslam olan yegane ülkedir.”**(Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’nın esas hakkındaki görüşü, s. 10) İddia makamının, kendisinin aynı mahiyette ifadeler kullanmasını laikliğe aykırı görmezken AK PARTİ üyelerinin benzer cümleler kurmasını laikliğe aykırı görmesi, açık bir çelişkidir ve de manidardır. Hukuk Devleti ve eşitlik ilkesi, herkes için aynı değerlendirmeyi gerekli kılar. Bir cümle, söyleyene göre hukuka uygun veya aykırı olamaz.

Bütün bunlara rağmen iddia makamının; Başbakan Recep Tayyip Erdoğan hakkında (İddianame, s.27; 28; 29 ve 39;) bu konulara yer vermiş olması açık bir Anayasa ihlalidir.

Burada dava vesilesi ile bir önemli hususa ileride bizi sıkıntıya sokacak bir muhakkak gerilime, yıllarca insanlarımızı karşı karşıya getirecek bir anlayışa dikkatlerinizi çekmek istiyorum.

İddianamede yer alan din ve İslâm'la ilgili bazı görüşler ve imajlar hem yanlış, hem de yanıltıcıdır. Bu görüşlerin kabulü bir yüksek Mahkeme kararına mesnet teşkil etmesi durumunda, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Anayasa ve Yasalarla kendisine yüklenen görev ve sorumluluk alanlarını daralacak hatta, bize göre özgü bir anayasal kurum işlevsiz hale gelecektir. Laiklikle ilgili yanlış algılamaları ve tasavvurları pekiştirecek, bu da din ve devlet işlerini sağlıklı bir zeminde ayrıştırılmasını imkansız kılacaktır.

Bir siyasi parti ile ilgili kapatma davasında hukuk metnlerinin esas alınmasında şüphe yoktur. Buna rağmen iddia makamı hazırladığı metinlerde laik hukukun sınırları dışına çıkarak din ve İslâm adına çeşitli yargı cümleleri kurmakta, dini ve İslâmi kavramlar ve öğretiler bağlamından soyutlanarak yanlış ve yanıltıcı şekilde ele alınmaktadır. Dinin ilmen muteber kaynakları dikkate alınmadan değerlendirmeler yapılmaktadır.

Her şeyden önce iddianamede ortaya konulan din anlayışı, bilim insanlarının ve akademisyenlerin (kelamcılarının, din felsefecilerinin, dinler tarihçilerinin vs.) üzerinde uzlaşabilecekleri tanım ve tasavvurlardan bir hayli uzaktır.

İddianamede din ile ilgili değerlendirmelerin temelini, özellikle 19 ncu yüzyılda batıda beliren felsefi akımlardan biri olan pozitivist bakış açısı oluşturmaktadır. İddianame metni siyasi partilerin demokratik süreç içerisinde yüzyıldır devam eden aşamalarına dikkat çekilmekte fakat bu aşamalarla orantılı bir şekilde seyreden ülkemizde uluslar arası toplumda din ve inanç özgürlüğü alanındaki gelişmelere hiç değinilmemektedir. Böylelikle siyasi partilerin geçirdiği gelişimin son noktası ile din ve inanç özgürlüğü alanına yönelik ikiyüzyıl öncesinin bakış açısı karşı karşıya getirilmektedir. İddianamenin hukuki bir metin olarak kabul görmesi durumunda demokratik kazanımlar açısından din ve vicdan özgürlüğü alanı pozitivism'in dogmaları ile doldurulmuş olacaktır.

Genel anlamda din, sosyal bir varlık olan insanın mutluluğunu hedefler. Türkiye Cumhuriyetinin kurucu iradesi bu kabulden hareketle, dinin toplum için vazgeçilmez bir unsur olduğunu görmesi sebebiyledir ki, daha ilk günden Diyanet İşleri Başkanlığı gibi bir kuruma ihtiyaç duymuştur.

İddianame metninde ortaya çıkan Diyanet İşleri Başkanlığı imajı ne kurumun yapısı ve amaçlarını belirleyen Anayasal statüsü ile ne de Türkiye Cumhuriyeti Devleti toplumu nezdindeki konumu ile ve ne de milli birlik ve beraberliğe yaptığı dinamik katkılarıyla örtüşmektedir. Anayasanın 136ncı maddesinde Diyanet İşleri Başkanlığı'na "Milletçe dayanışmayı ve bütünleşmeyi amaç edinme" görevini vermektedir. İddianamede yer alan ve dini toplumsal birliğin "çimentosu" olarak değerlendiren ifadenin parti kapatma sebebi olarak sunulması Diyanet İşleri Başkanlığı'nın anayasal görevini de yerine getirmesini imkansızlaştırmaktadır. Bu metnin hukuki bir referans olarak onaylanması durumunda halkının büyük çoğunluğu Müslüman olan bir ülkede devlet-toplum ilişkileri ve dinlerin ve kültürlerin uluslar arası toplumsal ilişkilerde giderek artan önemi göz önüne alındığında çeşitli alanlarda riskler oluşturma ihtimali söz konusudur.

İddianamede (İddianame, s. 38) Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kadro talebinin, siyasiler tarafından dile getirilmesi eleştirilmekte ve laikliğe aykırı eylemler olarak zikredilmektedir. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın din hizmetlerinde nitelikli görevlileri istihdam etmesi ve boş camilere atama yapılması Milli Güvenlik Kurulu'nun tavsiye kararlarında ve dolayısı ile Türkiye Cumhuriyeti'nin devlet politikası çerçevesinde yer almaktadır. Ayrıca, Terörle Mücadele Yüksek Kurulu Sekreteryası hazırladığı "Bölücü Faaliyetlere Yönelik Eylem Planı" çevresinden özellikle doğu ve güneydoğu illerimizde kadrosu bulunmayan camilere din görevlilerinin istihdamının önemine değinmiş ve bu konuda kadro ihdasını önermiştir.

Yine iddianamede (İddianame, s. 118) dini gün ve bayramlarda milli bayramlar arasında karşılaştırma yapılmasının milli birlik ve bütünlüğümüz açısından son derece vahim olduğu gözden uzak tutulmamalıdır. Dini bayram ve günler ile milli bayram ve günleri adeta birbirlerinin alternatifi imiş gibi karşılaştırmanın, milli birlik ve bütünlüğe katkıda bulunmayacağı gibi, toplumun zihninde karmaşıklığa yol açacağı ortadadır.

İddianamede (İddianame, s. 89) Kur'an Kurslarının Diyanet İşleri Başkanlığı Müfettişlerince teftiş edilmesine yönelik düzenlemeler laikliğe aykırı olarak görülmektedir. İddianamenin öne sürdüğü gibi bu konu ile ilgili yapılan teklifte Kur'an Kurslarının denetim yetkisi sadece Diyanet İşleri Başkanlığı Müfettişlerine verilmiş değildir. Yasa teklifinin asıl amacı, genel teftişin yanında mesleğin gerektirdiği bilgi, birikim ve deneyimi nedeniyle Kur'an eğitim ve öğretimi açısından

Diyamet MüfettiŐlerinin teftiş ve denetimdeki sorumluluklarını artırmaktır. Kaldi ki anayasal bir kurum olan Diyanet Müfettişleri ile Milli Eğitim Müfettişleri arasında bir ayırım yaparak Diyanet Müfettişlerine güvensizlik anlamına gelecek söz ve tavır içinde bulunmak da son derece sakıncalı ve incitcidir.

İddianame metninde hemen hemen tüm baŐlıklar altında dini ve İslâmi kavramlar kullanılmıştır. Bu kavramlara literatürde karŐılıkları bulunmayan yanlış anlamlar yüklenmiştir. Dini kavramlar ve terimler birbirine indirgenmiŐ rneği “Din” İslâm’a; ”İslâm” siyasal İslâm, İslmcılık ve Őeriata ; “Cihat” Şiddet, İslâmi terör ve savaŐa; “Din ve Vicdan zgrlğ Talebi” takiiyeye hasredilerek açıklanmaya aılıŐtır.

Siyasal İslâm üzerinden genel olarak İslâm, siyasetçiler üzerinden de dindar insanlar töhmet altında bırakılmıŐtır. Dini kavramlar ve dindar kesimler potansiyel zanlı olarak takdim edilmiş ve bu insanlar hakkında “Őüpheli” imajı oluşturulmuştur.

İddianamede din tanımı farklı pasaj ve alıntılardaki kullanımında çelişki ve tutarsızlıklarla doludur (İddianame, s. 13, 15, 17, 128, 136, 139, 144). Mesela: Din, “kutsal”dır. Bununla birlikte “din, kendi alanında, vicdanlardaki yerinde, Tanrı-İnsan arasındaki inanış olgusudur (İddianame, s. 18). Din, vicdan iŐidir. Daha çok bireysel ve duygusal düzeyde kalması gerekli bir olgudur. Onun dış dünyaya kamuya yansıyan yönlerine sosyal tezahrlarına vurgu yapılması laikliğe aykırıdır (İddianame, s. 17)

Bir başka değerlendirmede ise, “laik düzende özgün bir kurum olan din” denilmek suretiyle dinin özgün biri sosyal kurum olduğu belirtilmektedir.

Din zgn bir sosyal kurum ise, sosyal hayata yansıyan formal yönüne, sosyal tezahrlarına “vurgu yapılmaması” mümkün değildir. Dinin hukuki düzenlemelere mesnet teşkil etmemesi ayırđır ve bu doğrudur. Ama dünya hayatına bireysel ve toplumsal yaŐantıya yönelik değer ve davranıŐlarda inanan insanlar için kaynak olarak gösterilmesi ayırđır. İddianamenin değerlendirilmesi açısından bakıldığında dinin toplumsal iliŐkilere yansıyan herhangi bir yönü olmamalıdır. Dini sosyal hayat ile bağlantısı mabedin kapısında baŐlamalı ve orada bitmelidir. Bu anlayışa göre; dini bayramların resmi tatil olması; ezanın okunması ve kilise anının alınması; Cami’de, Killise’de ve Havra’da ibadet edilmesi; vakit namazı, Cuma namazı, bayram

namazı ve cenaze namazı kılınması; diğer cenaze işlemlerinin yapılması; Kur'an Kurslarında Kur'an öğrenimi; ramazan ayında oruç tutması, televizyonlarda dini program yapması ve gazetelerin dini içerikli ekler vermesi; hac ibadetinin yapılması, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın varlığı ve hizmetlerini sürdürmesi laikliğe aykırıdır. Çünkü sayılan bu hususların hiç biri gizli yapılamaz, hepsinin dışa yansıyan ve zaruri olan formel yönleri vardır. Böyle bir laiklik anlayışı, hem Anayasa'mızın benimsediği laiklik anlayışı ve hem de batının benimsediği ve uyguladığı demokratik laiklik anlayışı ile uyumlu değildir. Çünkü bu tür bir laiklik anlayışının karşılığı, hiçbir laik sistemde yoktur. Yine iddianamede din, aklın karşıtı olarak sunulmuş, dinin akılla bağdaşamayacağı zimmen vurgulanmıştır (İddianame, s. 12, 17, 18) böylece kişinin vicdanında yer alan kutsal ve dini değerler bir bakıma akıl dışı olarak tavsif edilmiştir.

Ve yine iddianamede (İddianame, s. 10, 11, 17) din ve bilim kelimeleri bir birinin zıttı olarak sunulmuş, bilimin dinin bittiği yerde başladığı iddia edilmiş, adeta din ve bilimin örtüştüğü hiçbir alanın olamayacağı düşüncesi işlenmiştir.

İddianamenin bir başka yerinde İslâm'ın özelliği olarak bahsedilen hususlar, bir başka yerde Siyasal İslâm'ın özelliği olarak belirtilmiş ve böylece İslâm, siyasal İslâm'a indirgenerek açıklanmıştır (İddianame, s. 114, 116) İddianamenin bir başka yerinde Şi'a'ya mahsus özellik olan takiyye tüm İslâmi inanışlar için genelleştirilmiştir. Halbuki Türkiye'deki dini anlayışa göre takiyye , dinen anlayışla karşılanan bir husus değildir.

Sonuç olarak, iddianame metninde dini ve İslâmi kavramlara ülkemizdeki akademik, dini çalışmalar ve ilahiyat birikimi gözetilmeden keyfi ve izafi anlamlar yüklenmiştir. Temel kaynaklara müracaat edilmeksizin ve herhangi bir yöntem belirlenmeksizin geliş güzel bir şekilde kullanılmıştır.

2) "DINDAR BİRİNİN LAİK DEVLET YAPISINI BENİMSEYEBİLECEĞİNİ" VEYA "LAİKLİĞİN DINDARLIĞIN TEMİNATI OLDUĞUNU" SÖYLEMEK VEYA LAİKLİK KONUSUNDA DEĞERLENDİRMELER YAPMAK, LAİKLİK İLKESİNE AYKIRI DEĞİLDİR

Laiklik konusunda değerlendirmeler yapmak, "Dindar birinin de laik devlet yapısını benimseyebileceğini" veya "Laikliğin dindarlığın teminatı" veya "Laikliğin

bir din olmadığını” veya “Laikliğin din ve vicdan özgürlüğünün teminatı” olduğunu söylemek, laiklik ilkesine aykırı değildir. Aksine bunları söylemek, Anayasa’da yer alan laiklik ilkesi ve gereklerine uygundur.

Laiklik ilkesi; Türkiye Cumhuriyeti Devletinin ayrılmaz, değiştirilmez ve değiştirilmesi teklif dahi edilemez bir niteliği (Anayasa, m.2,4) olup, hiçbir zaman dinsizlik değildir ve kişilerin dinini yaşamasına veya dindar olmasına da mani değildir. Aksine laiklik; bütün dinlerin, inançların ve ibadetlerin teminatı, bu konulardaki hak ve hürriyetin ifadesidir. Bu husus, Anayasanın 2’inci maddesinin gerekçesinde de açıkça ifade edilmiştir: “Hiçbir zaman dinsizlik anlamına gelmeyen laiklik ise, her ferdin istediği inanca, mezhebe sahip olabilmesi, ibadetini yapabilmesi ve dini inançlarından dolayı diğer vatandaşlardan farklı bir muameleye tabi kılınmaması anlamına gelir.”

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, din ve vicdan özgürlüğünü bir hak olarak tanımış ve teminat altına almıştır. Anayasa’daki “Herkes, vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir.

14’üncü madde hükümlerine aykırı olmamak şartıyla ibadet, dini ayin ve törenler serbesttir.

Kimse ibadete, dini ayin ve törenlere katılmaya, dini inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dini inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz.” (Anayasa, m. 24/1-3) hükmü, bunun açık bir kanıtıdır.

AK PARTİ’nin ve üyelerinin savunduğu laiklik anlayışı budur. Biz hiçbir zaman “laiklik, dinsizliktir veya laik inanca sahip olanlar dinsizdir” demedik. Bizim söylediğimiz şudur: Laiklik dinsizlik değildir. Laiklik, kişilerin dinini yaşamasına veya dindar olmasına mani değildir. Aksine laiklik; bütün dinlerin, inançların ve ibadetlerin teminatı, bu konulardaki hak ve hürriyetin ifadesidir. Bu husus, Anayasanın 2’inci maddesinin gerekçesinde de açıkça ifade edilmiştir: “Hiçbir zaman dinsizlik anlamına gelmeyen laiklik ise, her ferdin istediği inanca, mezhebe sahip olabilmesi, ibadetini yapabilmesi ve dini inançlarından dolayı diğer vatandaşlardan farklı bir muameleye tabi kılınmaması anlamına gelir.” Bu nedenle iddia makamının, AK PARTİ’yi “Laik inanca sahip olanları dinsizlikle eşdeğer” (Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, esas hakkındaki görüşü, s. 5) tuttuğu

iddiası da asılsızdır. Müddei iddiasını ispatla mükelelftir. Onun için İddia makamı, bu iddiasını ispat etmelidir. İspat için de en azından AK PARTİ ve mensuplarının söylediği bir kelime, tek bir cümle veya yapılmış tek bir vakayı delil olarak göstermek zorundadır. Ama iddia makamı, bu yönde tek bir delil dahi sunmaksızın; sadece subjektif bir beyanla partimizi ve üyelerimizi haksız ve hukuksuz bir biçimde itham etmiştir.

Sonuç olarak: Herkes laikliğin bir sistem olduğunu vurguluyor. Başbakan ve diğer parti mensupları da laiklik bir sistemdir diyor; yani aynı şeyi söylüyor. Anayasa da laikliği, bireyin değil Türkiye Cumhuriyeti Devletinin niteliklerinden biri olduğunu söylüyor. Başbakan ve diğer parti mensupları da aynı şeyi söylüyor. Herkes laikliğin din, inanç ve ibadet hürriyetinin teminatı olduğunu ve dindarlığa mani olmadığını söylüyor, Başbakan ve diğer parti mensupları da laikliğin din, inanç ve ibadet hürriyetinin teminatı olduğunu ve dindarlığa mani olmadığını, dindar bir kişinin de laiklik ilkesini benimseyebileceğini söylüyor. Özetle ifade etmek gerekirse Başbakan ve diğer parti mensuplarının söylediği, Anayasa, Anayasa Mahkemesi ve doktrinin söylediklerinin, farklı bir üslupla tekrar ve ifadesidir.

AK PARTİ, laikliğin teminatıdır. Nitekim Ak Parti Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın, Türkiye Cumhuriyeti'nin laik niteliğini benimsediğini, laikliğin teminatının Ak Parti olduğunu, laikliğin bir sigorta olduğunu ifade eden ve laikliğin önemine vurgu yapan sayısız konuşmaları vardır. Bunların bazıları iddianamede yer almakta (İddianame, s. 28, 30, 36) olup, bazılarını da yukarıda verdik.

AK PARTİ üyelerinin, laiklikle ilgili değerlendirmeleri, Anayasaya ve laiklik ilkesine aykırı değildir, Anayasa ve laiklik ilkesi ile uyumludur.

3) YÜKSEK ÖĞRENİM HAK VE ÖZGÜRLÜĞÜ KONUSUNDAKİ SORUNLARI TARTIŞMAK VE ÇÖZÜMÜNE DAİR ÖNERİLER GEİTRMEK LAİKLİK İLKESİNE AYKIRI DEĞİLDİR

Siyasi ve fikri çoğulculuğun egemen olduğu demokratik sistemlerde, iktidarda olsun veya olmasın hiçbir siyasi parti veya hiçbir siyasetçi, toplumda yaşanan sorunları görmezlikten gelemes; toplumdan yükselen çözüm taleplerine karşı kayıtsız kalamaz. Aksine bu sorunları topluma faydalı bir biçimde çözenin

yöntemlerini üretip kamuoyu ile paylaşır ve çözümü için milletten yetki ister. Bu, demokrasinin ve demokratik işleyişin bir gereğidir.

Nitekim demokratik bir ülke olan Türkiye’de, kimi öğrenciler bakımından yükseköğrenim hak ve özgürlüğünü ölçsüz sınırlanması sorununun varlığını kabul etmeyen ve çözümüne dair görüşlerini kamuoyu ile paylaşmayan hiçbir siyasi parti yoktur. Bazı siyasi partiler sorunun çözümünü parti programına koyarken, bazı milletvekilleri kanun teklifi vermiş ve bazı siyasi partiler ise sorunu çözmek amacıyla yasal düzenlemeler yapmışlardır. Türkiye Büyük Millet Meclisi de, bu sorunu incelemek üzere bir Araştırma Komisyonu kurmuştur.

AK PARTİ’nin ve onun Genel Başkanı ve Türkiye Cumhuriyeti Başbakanının ve diğer parti mensuplarının, bu soruna dair değerlendirme, tespit ve eleştirilerde bulunması, sorunun çözümüne dair bir arayış içinde olması normaldir ve demokratik hukuk devleti olmanın gereği Anayasa’nın teminatı altındadır.

Demokratik hukuk devletinde siyasetçilerin, demokrasi ve hukuk içinde kalarak ülke sorunlarına çözüm araması, çözüm üretmesi ve iktidarda ise sorunları çözmesi, yadsınamaz ve kınanamaz. Aksinin varit olması, o ülkenin demokratik niteliğine gölge düşürür.

Üniversitede okuyan geç kızlarımız aleyhine sonuçlar doğuran, eğitim-öğretim hak ve hürriyetini, hukuk devleti ve eşitlik ilkesi ile bağdaşmayacak biçimde sınırlayan, özgürlük alanını daraltan bir yasağı, bir sorunu konuşmak ve bunun çözümüne dair Anayasa ve yasalara uyararak ve hukukun içinde kalarak çözüm aramak, Anayasa ve laiklik ilkesine aykırı değildir. Kaldı ki AK PARTİ mensuplarının yaptığı açıklamalar ile Türkiye Büyük Millet Meclisindeki yasama faaliyetleri kapsamındaki çalışmalar, Anayasa ve hukukun tanıdığı yetki ve sınırlara uyararak yapılmıştır.

4) ÜNİVERSİTEYE GİRİŞTEKİ KATSAYI SORUNUNU KONUŞMAK VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ GETİRMEK LAİKLİĞE AYKIRI DEĞİLDİR

Meslek Liselerinde yaşanan katsayı sorunu, Türk eğitimimin ortak sorunudur. Bizim konuya yaklaşımımız, İmam-Hatip Liseleri özelinde değildir, genel bir

yaklaşımıdır. Cumhurbaşkanının bir daha görüşülmek üzere Meclise geri gönderdiği tasarı da sadece İmam Hatip Liselerini değil bütün mesleki ve teknik eğitimi kapsamaktadır. Ancak bu sorunda taraf olanlar, her vesile ile “Meslek liselerindeki katsayı sorununu” sadece İmam-Hatip Lisesi sorununa indirgemişlerdir. Biz, bizim dışımızda yapılan bu değerlendirmelere karşı olduğumuzu her defasında ifade ettik. Eşitlikçi bir bakışı benimsedik. Bu yaklaşım, laikliğe karşıtlık değil laikliğin gerçek anlamı ile kullanılmasına yöneliktir.

İmam Hatip Liseleri de diğer liseler gibi Devletin kurduğu, giderlerini karşıladığı, öğretmenlerini atadığı, yönetimini icra ettiği, program ve kitaplarını tespit edip uygulattığı, öğrencisini kaydettiği ve mezununa diplomasını verdiği, kısaca devletin gözetim ve denetimi altında faaliyet gösteren bir okuldur.

Devletin gözetim, denetim ve yönetimindeki meslek liselerinden İmam Hatip Lisesinde okumayı tercih eden kişilerin ve velilerinin, salt bu okulları tercihleri nedeniyle laik sistemi benimsememekle itham edilmesi veya bunların laik sistem için tehlike görülmesi ve gösterilmesi, büyük bir haksızlık ve hukuksuzluktur. Laiklik ilkesi, müfredatında dini konular bulunan bir Devlet okulunda eğitim ve öğretim görmeyi tercih eden öğrencileri ve velilerini veya bu öğrencilerin sorunlarının çözümü konusunda değerlendirme ve çalışma yapılmasını, yasaklamaz. Aksine laiklik, bu tercihlerin ve bu okulların teminatıdır.

Bir yandan Devletin kurduğu yüzlerce İmam Hatip Lisesi eğitim ve öğretimini sürdürürken ve bu durum Anayasa ve laiklik ilkesine aykırı görülmezken, diğer yandan bu okulların ve buralarda okuyan öğrencilerin ve bu okullar nedeniyle mağdur edilmiş bulunan öteki meslek liselerinin sorunlarını konuşmak ve çözümü için yasal zeminde çalışma yürütmeyi Anayasa ve laiklik ilkesine aykırı görmek ve bu sorunları konuşup çözüm arayan siyasetçilerin siyasi yasaklılığını ve üyesi buldukları partinin de kapatılmasını talep ve dava etmek, temel bir hukuk ve mantık çelişkisi değil midir? Ayrıca Anayasa değişmediği halde, 1998'e kadar yapılan bir uygulamanın, 1998'den sonra Anayasa ve laiklik ilkesine aykırı hale gelmesi ve bunun parti kapatma nedeni olarak görülmesi ve gösterilmesi diğer bir çelişkidir. Eğer bugün 1998 öncesindeki uygulamayı istemek parti kapatma nedeni sayılırsa, 1998'den önce hükümet etmiş bütün partilerin de kapatılması gerekmez miydi?

Devlet, kendi eğitim-öğretim kurumlarına ikircikli bakmaz ve bakılmasına da müsaade etmez.

Pek çok siyasetçi, akademisyen, araştırmacı, yazar, gazeteci, sivil toplum örgütü ve siyasi parti tarafından dile getirilen Meslek liselerine uygulanan katsayı adaletsizliği sorunu, onlar için Anayasa ve laiklik ilkesine aykırı görülmez iken, aynı sorunları AK Parti'nin dile getirmesi halinde Anayasa ve laiklik ilkesine aykırı görülüp Anayasanın 69'uncu maddesine göre kapatılma nedeni sayılması ve hakkında dava açılması, Anayasanın 2'inci maddesinde ifadesini bulan demokratik devlet ilkesi ile 10'uncu maddesindeki eşitlik ilkesine açık bir aykırılıktır. Hukuk devletinde sözler veya fiiller, adalet terazisinde söyleyene göre tartılmaz.

Kaldı ki bu konudaki açıklamalarda; laikliğe aykırı bir anlam ve laiklik ilkesine yönelik bir saldırı yoktur. Tam tersine bu açıklamalarda; laiklik ilkesini kuvvetlendirmeye ve onu istismar edenlerin ellerinden kurtarmaya çalışarak, laiklik ilkesinin hiç kimseyi dışlamadığına dair bir değerlendirme, tespit ve yaklaşım vardır.

5) YÜRÜRLÜĞE GİRMİŞ ANAYASA VE YASA DEĞİŞİKLERİNİN UYGULANMASI GEREKTİĞİNİ SÖYLEMEK LAİKLİK İLKESİNE AYKIRI DEĞİLDİR

Anayasa ve yasa değişiklikleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilip, Cumhurbaşkanı tarafından onaylandıktan sonra Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girer (Anayasa, m. 89; 175).

Anayasa'nın 10 ve 42'inci maddesinde yapılan değişiklikler; Anayasa ve İctüzük'e uygun yasalaşmış ve yürürlüğe girmiştir.

Anayasa, herkesi bağlayıcı, en üstün hukuk normudur. Nitekim "Anayasa'nın bağlayıcılığı ve üstünlüğü" başlıklı 11. maddesine göre; "Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.

Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz."(Anayasa, m. 11)

Anayasa hükümleri, açık ve uygulanma kabiliyeti varsa doğrudan uygulanabilir. Nitekim bu nitelikleri taşıyan Anayasa'nın bazı hükümleri, doğrudan uygulanmıştır. Örneğin, Anayasa'nın; "Hiç kimse, yalnızca sözleşmeden doğan yükümlülüğünü yerine getirememesinden dolayı özgürlüğünden alıkonamaz." (Anayasa, m. 38/8), "Ölüm cezası ... verilemez." (Anayasa, m. 38/10), "İspat hakkı" (Anayasa, m. 39), "Cumhurbaşkanı seçimine ilişkin Anayasa'nın 102'inci maddesi ve Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerine ilişkin 104'üncü maddeleri doğrudan uygulanmışlardır.

Anayasa Mahkemesi, Danıştay ve Yargıtay; Anayasa hükmünün yeterince somut ve açık olması halinde doğrudan uygulanabileceğine dair muhtelif kararlar vermişlerdir.

Bir milletvekilinin; yürürlükteki bir Anayasa hükmünün herkes için bağlayıcı olduğunu ve uygulanması gerektiğini ifade etmesi, ne laikliğe ve ne de Anayasa'ya aykırıdır.

Değişik milletvekillerinin Anayasa değişikliklerinin uygulanması gerektiği yönündeki değerlendirmeleri; Anayasa'nın 11'inci maddesinin farklı bir üslupla tekrarı niteliğindedir. Anayasaya veya laiklik ilkesine aykırı değildir.

6) KİŞİ, ORGAN, KURUM, KARAR, SORUN, YASA VE OLAYLARI ELEŞTİRMEK LAİKLİK İLKESİNE AYKIRI DEĞİLDİR

Düşünce ve düşünceyi ifade özgürlüğü, insan hak ve özgürlükleri içinde hayat hakkıyla birlikte en önemli olanıdır.

Düşünceyi özgürce ifade hürriyeti olmadıkça düşünce edinmeye yarayan hürriyetler ve kanaat hürriyeti fazla bir anlam taşımaz.

Eleştiri hakkı da kaynağını düşünce hürriyetinden alır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine göre düşünce özgürlüğü; sadece kabul gören veya zararsız veya önemsiz bilgiler, haberler veya fikirler için değil aynı zamanda eleştiri niteliğindeki fikirler için de geçerlidir. Eleştiri mahiyetindeki düşüncelerin, bir övgüyü

içermeyeceği, eleştirilen için bir hoşgörüyü gerekli kılacağı açıktır. Demokratik hukuk devletlerinde; eleştirilmez kişi, yasa, organ, kurum, kuruluş, makam, karar, sorun, olay, iş veya işlem yoktur. Olamaz da.

a) Cumhurbaşkanının görüşlerini eleştirmek laiklik ilkesine aykırı değildir

Cumhurbaşkanının görüş ve kararlarını eleştirmek, demokratik hukuk devletinin gereğidir, laiklik ilkesine aykırı değildir.

İddia makamı, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan (iddianame, s.28, 52 ve 53) ile Bülent Arınç (İddianame, s. 62-63)'ın Cumhurbaşkanının görüşlerine dönük eleştirilerini, laiklik ilkesine aykırı bir eylem olarak kabul etmiştir.

Halbuki eleştirinin muhatabı, Cumhurbaşkanının görüşleridir, şahsı veya laiklik ilkesi değildir.

b) Milletvekillerinin hükümeti eleştirmesi ve Başbakanın eleştirilere cevap vermesi laiklik ilkesine aykırı değildir

Milletvekillerinin bir tutumu nedeniyle partilerini veya hükümeti eleştirmesi ve eleştiriye muhatap olanların da buna cevap vermesi, laiklik ilkesine aykırı değildir. Kaldı ki bu eleştirilerin muhatabı, laiklik değil hükümettir. Cevabın muhatabı da laiklik değil, eleştiri yöneltten milletvekilleridir. Konunun laiklikle ilgisi yoktur.

İddianamede; eski milletvekillerinden Ersönmez Yarbay, Mehmet Elkatmış, Eyüp Sanay, Abdullah Çalışkan ve Resul Tosun'un, AİHM'in 4. Dairesinin kararının onanmasını istemesi nedeniyle hükümeti eleştirmişlerdir (İddianame, s. 90, 92). Bu eleştirileri de Başbakan Recep Tayyip Erdoğan cevaplandırmıştır (İddianame, s. 38, 51) İddia makamının mantığıyla baktığınızda lehe olacak bu hususlar bile aleyhe değerlendirilmiştir.

c) Siyasi partileri ve siyasetçileri eleştirmek laiklik ilkesine aykırı değildir

Partiler arası siyasi rekabet, çoğulcu demokratik hayatın bir gereğidir. Partilerin rekabet yaparken, birbirlerini eleştirmesi, daha iyi proje ve çözüm konusunda

yarışması demokrasinin icabıdır.

Bir siyasi parti Genel Başkanının, diğer bir parti Genel Başkanını eleştirmesi veya eleştirilerine cevap vermesi veya başka partilerin birbirini veya karşılıklı partilerini eleştirmeleri, ne laiklik ilkesine ve ne de Anayasa'ya aykırıdır.

İddia makamı; Başbakanın CHP Genel Başkanı Deniz Baykal'a dönük eleştiri ve cevapları (İddianame, s. 28, 29, 49 ve 53) ile Burhan Kuzu'nun CHP milletvekillerine cevapları (İddianame, s. 101)nı, laiklik ilkesine aykırı bulmuştur. Bir iktidar partisi Genel Başkanının, kendisini eleştiren Anamuhalefet Partisi liderini eleştirmesi veya bir milletvekilinin diğer parti milletvekilini eleştirmesinin, laiklikle hiçbir ilgisi yoktur. Aksinin kabulü siyaseti işlemez hale getirir. Partiler veya siyasetler arasında geçen tartışmalardan ve bu tartışmalarda bir birlerine karşı söylediklerinden, laiklik aleyhtarlığı sonucuna varılamaz. Çünkü bu eleştiri ve tartışmaların hiç birisinin muhatabı laiklik değildir. Muhatap siyasi parti veya parti mensuplarının laiklik hakkındaki görüşlerinin eleştirilmesi, laikliğin eleştirisi değildir. Bu, sadece o partinin veya parti üyelerinin anlayışının eleştirisidir. Eğer CHP'nin veya MHP'nin laiklik görüş ve yorumunu eleştirmek laikliğe aykırı kabul edilirse, o zaman çoğulcu demokratik siyasi hayatın işlemesi mümkün olmaz. Bu anlayış, siyaseti ve siyasi partilerin varlığını anlamsız kılar.

d) Mahkeme başkanlarının görüşlerini eleştirmek laiklik ilkesine aykırı değildir

Mahkeme Başkanlarının görüşlerini eleştirmek, laiklik ilkesine aykırı değildir.

Fakat iddia makamı, aksi görüştedir. Çünkü iddianamede; Başbakan Recep Tayyip Erdoğan (İddianame, s. 37), Bülent Arınç (İddianame, s. 55-59), İrfan Gündüz (İddianame, s. 83) ve Mehmet Çiçek (İddianame, s. 83)'in, dönemin Anayasa Mahkemesi Başkanı Mustafa Bumin'in görüşlerini eleştiren düşünce açıklamaları ile Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın, Yargıtay eski Başkanı Eraslan Özkaya'nın görüşlerini eleştiren düşünce açıklamalarını (İddianame, s. 27), laikliğe aykırı eylem olarak kabul ve takdim edilmiştir.

Mahkeme Başkanlarının görüşlerinin eleştirisinin, laiklikle hiçbir ilişkisi yoktur. Demokratik hukuk devletinde, görüşü eleştirilmez kişiler yoktur.

e) Mahkeme kararlarını eleştirmek laiklik ilkesine aykırı değildir

Mahkeme kararları da eleştirilebilir. Mahkeme kararlarının bağlayıcı olması, onların eleştirilmez olduğu anlamına gelmez. Nitekim Yüksek Mahkeme'nin pek çok değerli Başkanı da aynı kanaattedirler. "Anayasa Mahkemesi kararlarının kesin ve bağlayıcı olması, onların eleştirilemez olduğu anlamına gelmemektedir. Diğer deyişle, mahkeme kararlarına uyma yükümlülüğü, söz konusu kararları eleştirme hakkını ortadan kaldırmamaktadır. Bir hukuk devletinde, yargı kararlarının da eleştirilebilmesi doğaldır. Mahkeme kararlarının oybirliği ile alınmadığı durumlarda, azlık oyu kullanan üyelerin düşüncelerinin de bu anlamda karşı hukuki düşüncüyü oluşturduğu açıktır. Anayasa Mahkemesi'nin işin esasına girerek reddettiği konularda on yıl geçtikten sonra tekrar başvuruda bulunulabilmesi, Anayasa Mahkemesi kararlarının eleştiriye açık ve değişebilir nitelikte olduğunun bir diğer kanıtıdır.

Bir hukuk devletinde, mahkeme kararlarının gerek akademik çevrelerde, gerekse uygulayıcılar tarafından ele alınıp incelenmesi gerekli ve yararlıdır. Bu tür eleştirilerin yargıya yeni ufuklar açma olasılığı her zaman vardır. Bununla birlikte, doğruyu bulmak adına yapılacak eleştirilerin belirli bir düzeyde ve nitelikte olması gerektiği de kuşkusuzdur." (Tülay Tuğcu, Anayasa Mahkemesi eski Başkanı, Anayasa Mahkemesi'nin 44. kuruluş günü töreni konuşmasından)

Mahkeme kararlarının eleştirisi, laiklik ilkesine aykırı değildir. Ancak hakikat bu olmasına karşın iddia makamı;

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan (5 adet) (İddianame, s. 42, 43, 44, 45); Bülent Arınç (2 adet) (İddianame, s. 63, 64, 65), Abdullah Gül (3 adet) (İddianame, s.66, 67, 68, 69), Hüseyin Çelik (2 adet) (İddianame, s. 72-73), Tayyar Altıkulaç (İddianame, s. 78), Ömer Özyılmaz (İddianame, s. 78), Sadullah Ergin (İddianame, s. 78-79), Asım Aykan (İddianame, s. 80), Egemen BAĞIŞ (İddianame, s. 92) , Resul TOSUN (İddianame, s. 92-93) ve Hayati Yazıcı (İddianame, s. 93)'nın , AİHM'in Leyla Şahin kararını,

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan (2 adet) (İddianame, s. 45 ve 47), Abdullah Gül

(İddianame, s. 70), Mehmet Çiçek (iddianame, s. 83-84), Hasan Kara (İddianame, s. 94) , Selami Uzun (İddianame, s. 94), Muzaffer Külcü (İddianame, s. 94)'ünün Danıştay 2. Dairesi'nin Aytaç Kılınc'a ilişkin 26.10.2005 gün ve 2004/4051-2005/3366 sayılı kararını,

Ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan(İddianame, s. 54), Anayasa Mahkemesi'nin Cumhurbaşkanı seçimi ile ilgili kararını,

Eleştirmelerini, laiklik ilkesine aykırı bir eylem olarak kabul ve takdim etmiştir.

İddia makamının bu yaklaşımı, Anayasa ve Anayasa Mahkemesi'nin kabullerine de aykırıdır.

f) YÖK'ü ve uygulamalarını eleştirmek laiklik ilkesine aykırı değildir

YÖK'ü ve uygulamalarını eleştirmek, düşünciyi açıklama hürriyeti kapsamında olup, demokratik hukuk devletinin teminatı altındadır.

YÖK ve uygulamaları ile üniversitenin ve öğrencilerin sorunları ve çözümü konularında siyasetçilerin değerlendirme, tespit ve eleştirilerde bulunmaları, laiklik ve Anayasaya aykırı değildir. Aksine ifade hürriyetinin gereği olup, demokratik hukuk devletinin teminatı altındadır.

İddia makamı, anayasal ve yasal teminatları yok sayarak; Başbakan Recep Tayyip Erdoğan (İddianame, s. 49, 51, 52, 53, 54,), Bülent Arınç (İddianame, s. 60-62), Cavit Torun (İddianame, s. 79-80), Akif Gülle, (İddianame, s. 85), Musa Uzunkaya (İddianame, s. 89), Sadık Yakut (İddianame, s. 93) ve Muzaffer Gülyurt (İddianame, s. 98)'un, YÖK'ü ve uygulamalarını, YÖK Başkanını, Üniversiteler Arası Kurul'u ve bazı öğretim üyelerini eleştirmesini, laiklik ilkesine aykırı bir eylem olarak kabul ve takdim etmiştir.

g) Basının veya başka kişileri eleştirilmek laiklik ilkesine aykırı değildir

Siyasi partiler ve siyasi parti mensupları, hem basını ve hem de kendilerini eleştiren veya eleştirmeyen kişileri de eleştirebilirler. Eleştiriler, bazen kendileri hakkındaki yanlış ve kasıtlı habere dayanabileceği gibi, bazen de ülke sorunları

konusunda yanlış ve yanlış yaklaşımları nedeniyle de yapılabilir.

Basının veya başkaca kişilerin eleştirilmesi, laiklik ilkesine aykırı değildir.

Buna rağmen iddia makamı, basının veya başkaca kişilerin eleştirilmesini, eleştiride kullanılan cümleler nedeniyle laikliğe aykırı eylemler olarak kabul ve iddia etmiştir.

Örneğin, iddia makamı; Başbakan Recep Tayyip Erdoğan (İddianame, s. 49, 51 ve 53), Mehmet Cemal Öztaylan (İddianame, s. 97), Hüseyin Tanrıverdi (İddianame, s. 99), Bekir Bozdağ ve Recep Akdağ (İddianame, s. 102)'ın laiklikle hiçbir ilgisi olmayan; sadece basının yalan ve yanlış haber ve yorumlarına dönük eleştirilerini, laiklik ilkesiyle irtibatlandırmış ve Anayasa'ya aykırılığını kabul ve iddia etmiştir.

h) Ülkenin değişik sorunları hakkında değerlendirme, tespit ve eleştiriler yapmak laiklik ilkesine aykırı değildir

Demokratik bir hukuk devletinde siyasi partilerin ve parti mensuplarının, ülke sorunları, yasalar ve uygulamalara dair tespit, değerlendirme ve eleştirilerde bulunması ve kendi çözüm önerilerini insanların bilgi ve onayına sunması; siyasi parti, örgütlenme ve siyasal ifade özgürlüğünün gereğidir. Bu gereklilik, "Düşünce ve kanaat hürriyeti" (Anayasa, m. 25) ile "Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti" (Anayasa, m. 26)nin doğal bir sonucudur. Anayasa'nın herkese tanıdığı düşünme ve düşündüğünü açıklama ve yayma hak ve hürriyetini, buna en fazla gereklilik duyan siyasi parti, Genel Başkan, Başbakan, Bakan, milletvekili ve siyasi parti üyelerinden esirgediği düşünülemez.

İddia makamı, demokratik bir hukuk devletinin teminatı altında olan siyasal düşünce özgürlüğü kapsamında kalan değerlendirme, tespit, eleştiri ve tavsiyeleri, laiklik ilkesine aykırı görmüş ve göstermiştir. Örneğin; kadın hakları (İddianame, s. 35 ve 39), eğitim nedeniyle yurt dışına giden döviz (İddianame, s. 37), kamusal alan (İddianame, s. 35-36 ve 55), teşkilata öğütler (İddianame, s. 43, 46 ve 47), özgürlük (İddianame, s. 45, 60, 67), din adamı ihtiyacı (İddianame, s. 54), af (İddianame, s. 54), AB İlerleme Raporu (İddianame, s. 66), din eğitimi (iddianame, s. 78), hükümet icraatları (İddianame, s.84-85), genel sorunlar (İddianame, s. 89, 96 ve 98), yasalar (İddianame, s.97,98 ve 99) gibi konulardaki değerlendirme, tespit ve eleştirileri

iddia makamı, laiklik ilkesine aykırı kabul ve takdim etmiştir.

Halbuki bu değerlendirme, tespit ve eleştirilerin hiç birisi, laiklik ilkesine aykırı değildir. Ülke sorunlarına dair değerlendirme, tespit ve eleştiri hak ve hürriyeti, demokratik hukuk devletinin gereği olup Anayasanın teminatı altındadır.

Sonuç olarak iddia makamı, AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakan ile diğer partililerin sözlerini; söylenilen yer, neden, zaman ve muhatap bağlamından koparmış, söylenenleri söyleyenin iradesine rağmen kendince anlamlandırmış ve kendi verdiği anlamları sanki onlar söylemiş gibi takdim etmiş ve bu sözlerden dolayı da partimiz mensuplarının siyasi yasaklılığını ve partimizin kapatılmasını talep ve dava etmiştir.

Ayrıca iddia makamı; muhatapları belli olan ve muhatapları kesinlikle laiklik olmayan düşünce açıklamalarına laikliği muhatap kılmış; açık ifadelerde gizli anlam aramış veya niyet okumak suretiyle başka anlamlara çekilmesi mümkün olmayan açıklamalara gizli anlamlar yüklemiş ve bu suretle her açıklamayı laiklik aleyhinde bir beyana (Kendince) dönüştürmüştür. Bu, aleni bir anlam tahrifi ve delil tasnii olup, hukuken ve fiilen kabulü mümkün değildir. Hukuken mümkün değildir, çünkü Anayasa ve hukukun evrensel ilkeleri, niyet okumayı yasaklamıştır. Fiilen mümkün değildir. Çünkü iddianamedeki beyanlar, yoruma ve teville imkan bırakmayacak açıklık ve netliktedir. İddia makamı, niyet okuyucu değildir, olamaz da. Hukuk devletinde iddia makamı, somut gerçeklikten hareket eder. Hukuk devletinde iddia makamı kişileri, kedi yaptığı yorum ve değerlendirmelerle değil de onların yaptıklarıyla itham eder. Aksinin kabulü, Anayasanın 2'inci maddesinde ifadesini bulan demokratik hukuk devleti ilkesinin açık ihlalidir.

Neticeten her hangi bir konuda değerlendirme, tespit ve eleştiride bulunmak, ifade hürriyeti kapsamındadır. İfade hürriyeti, demokratik hukuk devletinin tanıyıp teminat altına aldığı temel bir hak ve hürriyettir. Demokratik hukuk devletlerinde; "Cumhurbaşkanı, hükümet, muhalefet partileri, mahkeme başkanları, mahkeme kararları, milletvekilleri, basın, YÖK, ülke sorunları ve yasalar eleştirilmez; aksi takdirde laiklik ilkesine aykırı olur" biçiminde kurallar yoktur. Aynı şekilde Anayasamızda da benzer kurallar yoktur. Aksine hukukumuzda göre; herkesin görüşünün eleştirisi mümkün olduğu gibi yasama, yürütme ve yargı organları;

mahkeme kararları; Cumhurbaşkanı, hükümet, mahkeme başkanı, siyasi partiler ve genel başkanları, YÖK başkanı, milletvekilleri, diğer kişiler ve basın görüşleri ile ülkenin değişik sorunları ve uygulamalarının değerlendirilmesi ve eleştirisi de mümkündür.

Demokratik hukuk devletlerinde; tabu organ, mahkeme, kurum, kişi ve kararlar olmadığı gibi, tabu niteliğinde eleştirilmez görüş, konu ve kararlar da yoktur. Her şey eleştirilebilir. Sadece otoriter ve totaliter rejimlerde; tabu ve eleştirilmez organ, mahkeme, makam, kurum, kuruluş, kişi, konu ve kararlar vardır.

“Düşünce ve kanaat hürriyeti (Anayasa, m. 25) ve “Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti” (Anayasa, m. 26) Anayasamızın tanıyıp teminat altına aldığı, hak ve hürriyetlerdendir.

Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahip olduğu gibi Başbakan dahil partimiz üyeleri de aynı hak ve hürriyete sahiptir. Anayasanın herkese tanıdığı bir hak ve hürriyeti, Başbakandan ve diğer parti mensuplarından esirgediği düşünülemez. Herkes gibi Başbakan ve AK PARTİ üyelerinin de; Cumhurbaşkanı, Anayasa Mahkemesi Başkanı, Yargıtay Başkanı, YÖK Başkanı, anamuhalefet ve muhalefet partileri Genel Başkanları, basın ve diğer kişilerin de Cumhurbaşkanının görüşlerine katılmamak veya gerektiğinde eleştirme hak ve hürriyeti vardır. Ayrıca mahkeme kararlarını da eleştirme hak ve hürriyetleri vardır. İddia makamının yorumları, bu hak ve hürriyetleri sınırlandıramaz, kullanılmaz hale getiremez ve yok sayamaz. Anayasa ve yasalara uygun bir durum, sadece iddia makamının iddiasıyla Anayasaya aykırı hale gelmez.

D- AK PARTİ YETKİLİ ORGANLARININ AÇIKÇA VEYA ZİMNEN BENİMSEDİĞİ HİÇBİR EYLEM VEYA SÖYLEM YOKTUR

Bir siyasî partinin Anayasa'nın 68' inci maddesinin dördüncü fıkrası hükümlerine aykırı eylemlerinden ötürü kapatılabilmesini Anayasa; 68'inci maddenin 4'üncü fıkrasına aykırı fiillerin parti üyelerince işlenmiş olması, partinin yetkili oranlarının işlenmiş bu fiilleri açıkça veya zimnen benimsemiş olması ya da partinin yetkili organlarının bu fiilleri doğrudan ve kararlılık içinde işlemiş olması, parti üyelerinin işlediği ve parti yetkili organlarının benimsediği fiiller ile parti yetkili organlarının

doğrudan ve kararlılıkla işlediği fiillerin belli bir yoğunluğa erişmiş olması ve Anayasa Mahkemesi'nin odak olmanın koşullarının gerçekleştiğini tespit etmesi şartlarının birlikte varlığına bağlıdır.

Bir siyasi parti üyesinin işlediği fiilin, partiye isnat edilebilmesi için, partinin yetkili organları tarafından açıkça veya zımnen benimsenmiş olması şarttır. Aksi takdirde üyenin fiili, partiye isnat edilemez.

Açıkça benimseme, Anayasada sayılan parti organ ve kurullarının sözlü veya yazılı beyanlarıyla veya kararlarıyla parti üyelerinin Anayasaya aykırı eylemlerini benimsediklerini ortaya koymasıyla olur.

Örtülü (zımni) benimseme ise, yetkili parti organ ve kurullarının, parti üyelerinin Anayasaya aykırı eylemlerini bildikleri halde susma veya engelleyici bir harekette bulunmama suretiyle, yani hiçbir işlem yapmayarak bu eylemleri örtülü biçimde onaylamalarıyla olur.

Parti yetkili organ ve kurulların bilgisi dahilinde olmayan üye eylemlerinin benimsendiğinden söz edilemez.

Öte yandan, örtülü benimsemenin tespitinde, parti üyelerinin Anayasaya aykırı eylemlerinden parti yetkili organlarının müdahale edebilecek sürede haberdar olduklarının ve yine de müdahalede bulunmadıklarının kesin olarak ispat edilmesi gerekir.

İlk cevabımızda, esas hakkındaki cevabımızda ve sözlü cevaplarımızda ifade ettiğimiz gibi AK PARTİ üyelerinin, Anayasa'nın 68'inci maddesinin dördüncü fıkrasına aykırı işlenmiş ve partimizin yetkili organlarınca açıkça veya zımnen benimsenmiş hiçbir eylem veya beyanı yoktur. Nitekim partimiz hakkında açılan davada iddia makamı, parti üyelerine ait olduğu belirtilen "eylemler" in parti yetkili organlarınca benimsendiğine dair hiçbir delil sunamamıştır.

1) AK PARTİ'nin yetkili organları iddianın aksine laiklik ilkesinden yana tavır koymuştur

Adalet ve Kalkınma Partisi, cumhuriyetimizin laik niteliğine bağlıdır. Bütün eylem ve söylemlerinde laiklikten yana tavır koymuş ve laiklik ilkesiyle uyumlu icraatlarda bulunmuştur. Şöyle ki:

a) AK PARTİ, Anayasa'ya uygun laiklik anlayışını benimsediğini açıkça parti programına koymuştur:

- “Dini insanlığın en önemli kurumlarından biri, laikliği ise demokrasinin vazgeçilmez şartı, din ve vicdan hürriyetinin teminatı olarak görür.

- Laikliğin, din düşmanlığı şeklinde yorumlanmasına ve örselenmesine karşıdır,

- Esasen laiklik, her türlü din ve inanç mensuplarının ibadetlerini rahatça icra etmelerini, dini kanaatlerini açıklayıp bu doğrultuda yaşamalarını ancak inançsız insanların da hayatlarını bu doğrultuda tanzim etmelerini sağlar.

- Bu bakımdan laiklik, özgürlük ve toplumsal barış ilkesidir.

- Partimiz, kutsal dini değerlerin ve etnisitenin istismar edilerek siyaset malzemesi yapılmasını reddeder.

- Dindar insanları rencide eden tavır ve uygulamaları ve onların, dini yaşayış ve tercihlerinden dolayı farklı muameleye tabi tutulmalarını anti-demokratik, insan hak ve özgürlüklerine aykırı bulur.”

- Öte yandan dini, siyasi, ekonomik veya başka çıkarlara alet etmek veya dini kullanarak farklı düşünen ve yaşayan insanlar üzerinde baskı kurmak da kabul edilemez (AK PARTİ Programı, Temel hak ve özgürlükler, m. 2.1, s. 2)

b) AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, sayısız konuşmasında, kendisinin ve partisinin laiklik anlayışını açıklıkla ifade etmiş, beyanları ve eylemleriyle cumhuriyetimizin laik niteliğinin güçlenmesine katkıda bulunmuştur. Bu konuşmalardan bazılarında yukarıda yer verilmiştir.

c) AK PARTİ üyelerinin çoğunlukta bulunduğu yasama organının kabul ettiği sayısız kanunla, cumhuriyetimizin nitelikleri daha da güçlendirilmiştir. Ceza hukukçuları ve pek çok hukukçu tarafından rejimin asıl karakterini gösteren (diğer bir ifadeyle rejimin anayasası diye nitelenen) yasalar olarak nitelenen ceza mevzuatı, bu dönemde baştan aşağı yenilenmiştir. Bu meyanda Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu, Kabahatler Kanunu ve Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı

Hakkında Kanun yasalaştırılmıştır. Bunlar dışında da sayısız kanun değişikliği yapılmıştır. Yapılan her düzenleme, cumhuriyetimizin niteliklerini biraz daha güçlendirmiştir.

d) AK PARTİ iktidarları döneminde, hiç kimsenin siyasi, ekonomik, kültürel, sosyal vb. yaşamına asla müdahale edilmemiş ve başkalarının müdahalesine de imkan verilmemiştir. Bugün hiç kimse, AK PARTİ hükümetleri döneminde, benim tercihlerim veya yaşantım laiklik ilkesinin sağladığı teminatlar yok edilerek daraltılmış veya zorlaştırılmıştır iddiasında bulunamaz. AK PARTİ hükümetleri yaptıkları icraatlarla, cumhuriyetimizin bütün niteliklerinin daha da güçlenmesini temin etmiştir. Ayrıca laiklikle ilgisi olmadığı halde, laiklikle ilişkilendirilen kimi faaliyetlerini ise derhal durdurmuş veya iptal etmiştir. Örneğin; Açık Öğretim Lisesi Yönetmeliği ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Müfredatı ile ilgili çalışmalar iptal edilmiş ve Sağlık Kuruluşları Ruhsatlandırma Yönetmeliği Tasarısından vazgeçilmiştir. Ayrıca Mahkeme kararlarıyla iptal edilen konular, yeniden gündeme getirilmemiştir.

e) Avrupa Birliği, laik sistemin sahibi ve de uygulayıcısıdır. Laik bir sisteme sahip Avrupa Birliğinin üyesi olma yönünde en önemli adımların atılması ve en önemli dönemeçlerin geçilmesi, AK PARTİ iktidarlarında olmuş ve neticede Türkiye, Avrupa Birliği ile müzakere eden ülke statüsüne yükseltilmiştir. Avrupa Birliği üyeliğinden yana tavır koymak, açıkça laiklikten yana tavır koymaktır.

f) Yerel Yönetimler üzerinde hükümetin vesayet denetimi olduğundan, AK PARTİ hükümetleri, yerel yönetimlerin faaliyetlerini Anayasa ve yasalara uygun yürütmelerine özen göstermiştir. Kamuoyunda, laiklikle ilişkilendirilen yerel yönetim faaliyetleri ile ilgili derhal idari tahkikatlar başlatılmış ve ilgililer hakkında gerekenler yapılmıştır. İddianamedeki yerel yöneticilerle ilgili iddiaların kamuoyuna intikal edenlerin tamamı hakkında idari tahkikat yaptırılmıştır.

Ayrıca bazı yerel yöneticiler, laiklikle ilişkilendirilmeye çalışılan kimi faaliyetlerinden Bizzat Kendileri Vazgeçmiştir. Örneğin; Beyoğlu Belediye Başkanı Ahmet Misbah DEMİRCAN (İddianame, s. 104'teki iddia ile ilgili olan) "Çocuklara Trafik Bilgileri ve Eğitimi" kitabını toplatmış, eleştirilen metinleri çıkartmış, akabinde kitabı yeniden bastırmış ve dağıttirmiştir. Aynı şekilde, Isparta Belediye Başkanı Hasan Balaman (İddianame, s. 106'daki iddia ile ilgili olan) "Küçük Gezgin, Güller Ve Halılar Diyarı

Isparta'da" adlı kitabı toplatıp, imha ettirmiş, eleştirilen kısımları çıkarttırıp kitabı yeniden bastırılmış ve dağıttırılmıştır.

g) AK PARTİ, bazı belediyelerin eleştirilen faaliyetleri nedeniyle belediye başkanlarını uyarmıştır. Nitekim AK PARTİ Yerel Yönetimler Başkanlığı, 2006 yılı Mayıs ayında bazı basın ve yayın organlarında yer alan "AK PARTİ'li belediyelerin kültürel faaliyetler çerçevesinde dağıttığı kitaplara ilişkin tartışmalar" nedeniyle, 24.5.2006 tarih, yyön/81.07./2006-1696 sayı ve "Kültürel Amaçlı Toplantılar ve Yayınlar" konulu genelgeyi bütün AK PARTİ'li belediye başkanlarına göndermiştir:

"Son zamanlarda belediyelerimizin kültürel içerikli toplantı, panel ve konferansları ile dergi, kitap, broşür gibi basılı neşriyatında, kamuoyunu yanlış yönlendirebilecek, yanlış anlaşılabilir, başkalarının istismar edilebilecek veya gereksiz tartışmalara yol açabilecek nitelikte politik-sosyal ve dini konular işlendiği görülmüştür.

Belediyelerin asli görevleri arasında yer almayan ve basın yayın organlarına da intikal eden bu hususların parti programımıza, partimiz temel ilke ve amaçlarına da uygun olmadığı ve partimiz genel merkezince tasvip edilmediği bilinmelidir.

Sosyal ve kültürel amaçlı çalışmalar ve yayınlar konusunda yukarıdaki hususlara özen gösterilmesi gereğini önemle rica eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim."

h) AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakan (Genel Başkanlık bir parti organıdır) ve pek çok AK PARTİ üyesi, basın yayın organlarında yer alan pek çok haberi tekzip etmiştir. Tekzip ve düzeltme, basında yer alan haber ve yorumun yalanlanması anlamına geldiği gibi, tekzip edilen veya düzeltilen haberde veya yorumda yer alan düşüncelerin de tekzip eden veya düzelten kişi tarafından kabul edilmediği, reddedildiği anlamına da gelir. Bu gerçeğe rağmen tekzip edilen veya düzeltilen açıklamaların iddianamede yer almıştır. Bu hususta detaylı bilgi, delillerin değerlendirilmesi bölümünde verilmiştir.

ı) AK PARTİ, bazı olaylarda da bizzat disiplin mekanizmasını işleterek tavır koymuştur. Örneğin:

1) İddianamenin 84'üncü sayfasında yer alan ve EK-101'de delili sunulan beyanlarından dolayı Mehmet Çiçek hakkında, konuşmayı kendi adına yapmış

olmasına ve basında çıkan haberleri de tekzip etmiş olmasına rağmen AK PARTİ Meclis Grup Başkanlığı Grup Yönetim Kurulu 16.02.2006 tarih ve 40 sayılı yazısı ile derhal ön inceleme başlatmış, Mehmet Çiçek'in savunmasını almış ve sonuçta ikaz edilmesine karar verilmiş ve gerekli ikazlar da yapmıştır.

2) Konya milletvekili Hüsnü Tuna, AK PARTİ adına değil şahsı adına konuşmasına ve de konuşmasını da tashih etmesine rağmen AK PARTİ Meclis Grup Yönetimi, hem Hüsnü Tuna'nın görüşlerine katılmadığını açıklamış ve hem de hakkında inceleme başlatmıştır. Yapılan inceleme sonunda Hüsnü Tuna "Uyarma" ile cezalandırılması istemiyle Müşterek Disiplin Kuruluna sevk edilmiştir. Parti Müşterek Disiplin Kurulu da, Hüsnü Tuna'nın "Uyarma" ile tecziyesine karar vermiş ve bu karar da kesinleşmiştir

3) 2004 Yılı mahalli idareler seçimi öncesi yapılan seçim çalışmalarında, Niğde Ulukışla İlçesinde "İktidarla el ele 84 yıllık karanlığa son" sloganını kullandıkları iddia edilen Ali Tekin, Ali Uğurlu, Mustafa Burma, Kamil Ünal Ve Yusuf Uğurlu hakkında Ak Parti Teşkilat Başkanlığının talimatıyla derhal tahkikat başlatılmış. Tahkikat sonunda, Ali Uğurlu, Mustafa Burna ve Kamil Ünal o tarihte parti üyesi olmadıklarından, Ali Tekin de ilçe başkanlığından ayrılmış olduğundan herhangi bir disiplin cezası verilmemiş; ancak parti üyesi olan Yunus Uğurlu Niğde İl Disiplin Kurulu'nun 22.03.2004 tarihli kararı ile partiden kesin ihraç edilmiş ve bu karar da kesinleşmiştir.

4) Isparta Belediye Başkanı Hasan Balaman'ın Isparta Müftülüğü tarafından düzenlenen 'Hafızlık Taç Giyme Töreninde' yaptığı konuşma nedeniyle (İddianame, s. 106) -konuşmasının şahsi görüşü olduğunu açıkladığı ve basına düzeltme gönderdiği halde- AK PARTİ Yerel Yönetimlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Hüseyin Tanrıverdi, söz konusu konuşma metni, CD'si veya bu konuya dair açıklamaları derhal AK PARTİ Yerel Yönetimler Başkanlığına gönderilmesini bir yazıyla istemiş ve bir inceleme başlatmıştır.

Sonuç olarak; AK PARTİ, yaklaşık altı senelik iktidar döneminde; milletimize ve devletimize yaptığı hizmetlerle, laikliğe aykırı eylemlerin değil, Türkiye Cumhuriyetine, cumhuriyetimizin değişmez ve değiştirilmesi teklif dahi edilemez niteliklerine ve milletimize hizmetin odağı olmuştur. AK PARTİ ile hem devletimiz, hem cumhuriyetimizin nitelikleri ve hem de milletimiz daha da güçlenmiştir. Bunun

tanığı, Türk milletidir. Bilinmelidir ki AK PARTİ'nin gizli bir anlayışı, gizli bir tüzüğü, gizli bir programı ve gizli bir niyeti yoktur. Hiçbir zaman da olmamıştır. Bundan sonra da olmayacaktır.

E- AK PARTİ'NİN YETKİLİ ORGANLARINCA DOĞRUDAN VE KARARLILIKLA İŞLENMİŞ HİÇ BİR EYLEMİ VEYA BEYANI YOKTUR

Bir siyasi partinin, Anayasa'nın 69 uncu maddesinin 6 ncı fıkrasında sayılan organlarının, Anayasa'nın 68 inci maddesinin 4 üncü fıkrasındaki yasaklara aykırı eylemleri kararlılık içinde işlemeleri halinde de, o parti söz konusu fiillerin odağı haline gelmiş sayılır.

Anayasanın 69 uncu maddesinin altıncı fıkrasına göre; odak haline gelme durumunun belirlenmesinde eylemleri esas alınacak parti organ ve kurulları şunlardır:

- Büyük kongre,
- Genel başkan,
- Merkez karar veya yönetim organları,
- Türkiye Büyük Millet Meclisindeki grup genel kurulu,
- Türkiye Büyük Millet Meclisindeki grup yönetim kurulu.

Bu davada partimiz yetkili organlarınca alınmış laikliğe aykırı herhangi bir karar yoktur. Anayasada sayılan yetkili organlardan sadece Genel Başkan "tek kişi"dir, diğer organlar "kurul" niteliğindedir. Kurul niteliğindeki organların eylemlerinden söz edebilmek için **bu kurullarca alınmış kararların bulunması zorunludur.** Halbuki, iddianamede sunulan deliller arasında tek bir kurul kararı dahi bulunmamaktadır.

AK PARTİ Genel Başkanının laikliğe aykırı hiçbir eylemi yoktur. İddianamede yer alan isnatlar, eylem değil söylemdir. Kaldı ki bu söylemlerden kimisinin aslı yok, kimisi tekzip edilmiş, kimisi iddia makamı tarafından oluşturulmuş veya yorumla başkalaştırılmıştır. **AK PARTİ Genel Başkanın beyanları, laiklik ilkesine aykırı değildir, "Düşünce ve kanaat hürriyeti"(Anayasa, m. 25) ve "Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti" (Anayasa, m. 26) kapsamında olup, demokratik hukuk devleti olmanın gereği Anayasa'nın teminatı altındadır.**

F- BU DAVADA ANAYASA'NIN ARADIĞI "YOĞUNLUK" VE "KARARLILIK" İÇİNDE İŞLENMİŞ OLMASI KOŞULLARI DA GERÇEKLEŞMEMİŞTİR

Bu davada "yoğunluk" ve "kararlılık" şartları gerçekleşmemiştir: Odak olma için Anayasanın aradığı "yoğunluk" ve "kararlılık" şartlarının gerçekleşebilmesi için değişik zamanlarda ve değişik yerlerde Anayasaya aykırı fiillerin sıklıkla ve ısrarla icra edilmiş olması gerekir.

Oysa bu davada Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının yaptığı şey, her biri tek başına laikliğe aykırılık oluşturmayan ifadelerin abartılarak tekrarlanması suretiyle "yoğunluk" ve "kararlılık" şartlarının gerçekleşmiş olduğu izlenimini vermektir ibarettir.

AK PARTİ üyelerinin ve yetkili organlarının, laikliğe aykırı herhangi bir söylemi veya eylemi yoktur. Olmayan eylem veya söylemlerin yoğunluğundan söz etmekte mümkün değildir.

V- AK PARTİ DEMOKRATİK DÜZEN İÇİN TEHLİKE DEĞİLDİR.

1961 Anayasası ve 1982 Anayasası'nın 2'inci maddesine göre, "Türkiye Cumhuriyeti ... demokratik ... bir ... devlettir..."

"Demokratik devlet, egemenliğin bir kişi, zümre veya sınıf tarafından, belli sınıflar yararına kullanılmadığı, serbest ve genel seçimin iktidara gelmede ve iktidardan ayrılmada tek yol olarak kabul edildiği ve iktidarın bütün millet yararına kullanıldığı... bir idare biçimidir." (Anayasa Mahkemesi, 1963/173 E., 26.09.1965 Tarih ve 1965/40 K., AMKD, S. 4, Sahife: 301)

Siyasal iktidarın hür ve rekabetçi bir ortamda millet iradesine göre belirlenmesini ve el değiştirmesini öngören demokrasilerde, siyasi partiler, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez bir unsurudur. Nitekim Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na göre de "siyasi partiler, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır." (Anayasa, m. 2-3)

"İnsanlar, ciddi bir cezalandırma tehdidi altında olmaksızın, geniş anlamıyla siyasi meseleler ve ülke sorunları hakkında, görevlilerin ve yönetenlerin, rejimin, sosyoekonomik düzenin ve yürürlükte bulunan ideolojinin eleştirisi de dahil olmak

üzere, kendi düşüncelerini ifade etme hakkına sahiptirler.

İnsanlar, siyasal partiler ve çıkar grupları da dahil, görece özerk kuruluşlar ve örgütler oluşturma hakkına da sahiptirler. (Robert A. Dahl, Demokrasi ve Eleştirileri, Çeviren: Levent KÖKER, Yetkin Yayınları, Ankara-1996, Sahife: 281)

“Demokrasi açık tartışmaya, ikna ve uzlaşmaya dayanır. Tartışmada demokratik vurgu, sadece farklı görüşlerin olması değil aynı zamanda farklı görüşlerin açıklanma ve dinlenme haklarıdır. Vatandaşlar arasında eşitliği olduğu kadar toplum içinde çoğulculuk ve farklılığı da öngörür demokrasi. Ortaya çıkan farklılıkları çözümlenmenin demokratik yolu tartışma, ikna ve uzlaşmadır; basitçe güç kullanımı veya zorla kabul ettirme değildir. Demokrasiler sık sık “Konuşma dükkanları” olarak karikatürize edilmektedir.” (David BEETHAM-Kevin BOYLE, Demokrasinin temelleri, Çeviren: Vahit BIÇAK, Liberte Yayınları, Ankara – 1995, Sahife: 4)

“Demokrasi temel özgürlükleri güvence altına alır. Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmelerinde ifadesini bulan ifade özgürlüğü, örgütlenme özgürlüğü, hareket özgürlüğü ve kişi güvenliği gibi haklar ve özgürlükler olmadan sosyal farklılıkları açıklama ve çözme metodu olan açık tartışma söz konusu olamaz.” (David BEETHAM-Kevin BOYLE, Demokrasinin Temelleri, Çeviren: Vahit BIÇAK, Liberte Yayınları, Ankara – 1995, Sahife: 5)

AK PARTİ, 14 Ağustos 2001 tarihinde demokrasinin gereği olarak kurulmuş ve demokratik usulle de iktidar olmuştur. AK PARTİ, hem kuruluşunu ve hem de iktidar oluşunu demokrasiye ve Türkiye’deki demokratik hukuk devleti anlayışının işlenmesine ve işletilmesine borçludur.

Varlığını ve iktidarını demokrasiye borçlu olan AK PARTİ’nin demokrasi ve demokratik düzen için bir tehlike oluşturduğunu iddia etmek abesle iştigaldir. Varlık sebebi ve kuruluş gayesi demokrasiyi geliştirip pekiştirmek suretiyle temel hak ve özgürlükleri daha iyi korumak olan bir siyasi partinin demokrasiye tehlike teşkil etmesi düşünülemez.

AK PARTİ, kurulduğu günden bugüne, cumhuriyetimizin demokratik niteliğini güçlendirmek için çalışmış ve bu yolda da önemli mesafeler almıştır. Demokrasimizi güçlendirmek amacıyla pek çok anayasal ve yasal düzenlemeler yapmıştır. Ancak Anayasa'yı tek başına değiştirecek çoğunluğa ulaştığı halde bugüne kadar hiçbir Anayasa hükmünü tek başına değiştirmemiş, uzlaşmayla değiştirme yolunu tercih etmiştir. Anayasa değişikliklerinin birisini ANAP ve DYP'nin, birini MHP, DTP, BBP ve bağımsızların ve diğerlerinin tamamını ise CHP'nin desteğiyle yapmıştır. Ayrıca AK PARTİ'nin iktidarda olduğu dönemde bir mahalli idareler seçimi, bir milletvekili genel seçimi ve bir de referandum gerçekleştirilmiş ve hepsi de usul ve yasalara ve demokratik düzenin gereklerine uygun ve güven içinde cereyan etmiştir.

AK PARTİ hükümetleri, Türkiye'nin Avrupa Birliğiyle entegrasyonu için gece gündüz çalışmıştır. Bu yönde önceki iktidarlar döneminde başlatılan reform süreci hızlandırılarak, başta Anayasa olmak üzere yasalar ve diğer hukuk kurallarındaki değişiklikler birbiri ardına çıkarılmıştır. Nitekim, Avrupa Komisyonu'nun yıllık ilerleme raporlarında bu gelişmelerden duyulan memnuniyet açıkça dile getirilmiştir. Kısacası, Kopenhag siyasi kriterleri arasında yer alan demokrasi, hukukun üstünlüğü ve temel haklar konusunda çok önemli ilerlemeler sağlayan ve bu yolla ülkeyi AB'ye bir adım daha yaklaştıran bir iktidar partisinin demokrasiyle bağdaşmayan bir projeye sahip olduğu iddiasının hiçbir dayanağı yoktur. Bu tür bir iddia, ancak bir hayal ürünü olabilir.

Buna rağmen iddia makamı, iddianamede olduğu gibi, esas hakkındaki görüşünde de AK PARTİ'nin iktidarda olmasının demokrasiye yönelik tehlikeyi daha da "yakın" hale getirdiğini savunmaktadır. Buna göre, "Siyasi partinin iktidar olması, istediği düzenlemelerin her an yasalaşmasını sağlaması olanağı bulunması nedeniyle demokrasi için tehlikeyi somut ve yakın kılar. Bu açıdan davalı partinin devleti teokratik bir yapıya dönüştürmesi beklenilmeden dava açılmıştır" (İddianame, s.16).

Teorik düzeyde iktidarda bulunan her siyasi parti için üretilebilecek bu iddianın partimiz bağlamında hiçbir olgusal dayanağı yoktur. Dahası, belki yeni iktidara gelmiş ve icraatları henüz ortaya çıkmamış olan bir siyasi parti için böylesi bir "risk"ten söz edilebilir. Ancak, AK PARTİ altı yıldır iktidarda olan bir partidir. Bu süre bir siyasi partinin amaç ve politikalarının belirlenmesi için yeteri kadar uzundur. AK

PARTİ, bu süre içinde şimdiye kadar anayasal demokratik düzenin temel ilkelerini zedeleyici hiçbir girişimde bulunmamıştır. Anayasayı değiştirecek çoğunluğa sahip olmasına rağmen, yasama işlemlerinin anayasal denetimini veya idari işlemlerin yargısal denetimini ortadan kaldırmaya yönelik hiçbir düşüncesi ve girişimi olmamıştır. Bu çerçevede, AK PARTİ döneminde çıkarılan bazı yasalar hatta son örnekte olduğu gibi bazı anayasa değişiklikleri bile Anayasa Mahkemesi tarafından denetlenmiştir. Dolayısıyla bir iktidar partisinin “istediği düzenlemelerin her an yasalaşmasını sağlaması”, onu demokrasi için “somut ve yakın tehlike” haline getirmez. Esasen etkin anayasal ve yargısal denetimin olduğu herhangi bir demokratik rejimde böylesi bir tehlikeden de bahsedilemez.

Bu hayali iddiayı inandırıcı kılmak amacıyla sunulan deliller, AİHM’in içtihatları ışığında ortaya çıkan delil hukuku bakımından hiçbir değere sahip değildir. “Delil” olarak sunulan parti mensuplarına ait konuşmaların, yukarıda açıklandığı üzere, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 10 uncu maddesinde korunan ifade özgürlüğünün kapsamı içinde olduğu açıktır. Bu konuşmaların içerikleri analiz edildiğinde, neredeyse tamamının eşitlik, özgürlük, çoğulculuk, hoşgörü ve bir arada yaşama gibi demokratik toplumun temel değerlerine vurgu yapıldığı görülmektedir. Dolayısıyla, bu sözlerin hiçbirinde ifade özgürlüğü konusunda AİHM’in kırmızı çizgileri olan şiddet kullanmaya, silahlı mücadeleye veya ayaklanmaya teşvik söz konusu değildir. Sonuç olarak, partimizin amaçlarının “demokrasiyle bağdaşmadığı” şeklindeki asılsız ve mesnetsiz iddiaların gerekçesi olarak sunulan sözde “deliller”in Avrupa İnsan Hakları Hukuku bağlamında da delil vasfı bulunmamaktadır.

Sınırlı veya sınırlandırılmış demokrasi, gözetim veya denetim altında demokrasi, belli seçkin kesimin endişe ettiği bir demokrasi, varlığını ve hayatiyetinin devamını demokrasiye borçlu olan demokrasinin aktörlerinden daima şüphe eden bir demokrasi, demokrasinin bütün aktörlerini teksesliliğe ve tekliğe zorlayan bir demokrasi, zaman zaman siyasete hiza ve istikamet aldirmayı doğru kabul eden bir demokrasi, gerçek bir demokrasi olamaz ve böylesi bir demokrasi anlayış ve uygulaması Türkiye’ye yakışmaz ve de yakıştırılmaz. Ayıplı, arızalı ve sakat anlayışlar ve yaklaşımlar üzerine, Türkiye’nin demokrasi anlayışını bina edemeyiz.

A- AK PARTİNİN TASAVVUR ETTİĞİ VE SAVUNDUĞU TOPLUM MODELİ “DEMOKRATİK TOPLUM”DUR

AIHM, siyasi partiler içerisinde bazı üyeler demokrasiyle bağdaşmayan nitelikte münferit eylem ve beyanlarda bulunsa bile bunların tek başına partinin yasaklanmasına yol açmayacağını kabul etmektedir. Bu nedenle, alt alta sıralanan “ilgili ve yeterli” delillerin aynı zamanda bir bütün olarak, söz konusu partinin savunduğu antidemokratik bir siyasi modelin açık ve anlaşılabilir bir resmini çizmesi gerekmektedir. Oysa mevcut davada, ileri sürülen gerekçeler ne tek tek ne de bir bütün olarak böyle bir modelin silüetini dahi ortaya koyamamaktadır.

İddianamede AK PARTİ'nin önceki bazı partilerin devamı olduğunun ileri sürülmesi ve sık sık AIHM'in Refah Partisi kararına atıf yapılması da, birbiriyle ilgisiz konuların ilgiliymiş gibi gösterilmesidir ve bu anlamda tam bir hedef saptırma örneğidir. Ortada birbirinden tamamen farklı iki siyasi parti vardır. AIHM'in Refah kararının isabetli olup olmadığı bir yana, bu kararlar partimiz hakkındaki davanın hiçbir benzerliği yoktur.

İlk olarak, AIHM Refah Partisinin kamuoyu yoklamalarına göre sürekli yükselişte olduğunu ve tek başına iktidara gelme olasılığının yüksek olduğunu belirtmiştir. Mahkemeye göre, tek başına iktidara geldiğinde bu partinin demokrasiye aykırı bir “toplum modeli”ni hayata geçirmesi ihtimali vardır (Refah ve diğerleri/Türkiye, Büyük Daire, par.107, 108). Bu nedenle, “demokrasiye aykırı politikaları ve söylemleri” olan bir siyasi partinin iktidarı ele geçirerek, parlamentoda istediği kanunları önermesini beklemek gerekmemektedir (par. 110). Oysa mevcut davada, AK PARTİ'nin iktidarı tek başına ele geçirmesi ve programını hayata geçirme şansını elde etmesi diye bir durum söz konusu değildir. AK PARTİ, altı yıldır zaten tek başına iktidardır. Ayrıca, AK PARTİ'nin politikaları ve söylemleri de sözleşmede korunan hak ve özgürlüklerin tüm toplumu kapsayacak şekilde yaygınlaştırılmasına ve demokrasinin konsolidasyonuna yöneliktir.

İkincisi, AIHM'in Refah davasında kabul ettiği kapatma gerekçeleri de bu davada kesinlikle geçerli değildir. Mahkeme, Refah Partisinin kapatılması kararının “zorlayıcı toplumsal gereksinim” kriterini karşıladığı sonucuna ulaşırken; bu partinin (a) dini inançlar arasında ayrımcılığa yol açacak bir çok hukukluluğu savunduğunu, (b) bu çerçevede şariat hükümlerinin uygulanmasını amaçladığını ve (c) partililerin

siyasi yöntem olarak şiddet kullanımını dışlamadığını belirtmiştir (RP/Türkiye, par.116).

İddia makamı, RP ile AK PARTİ arasında zorlama bir benzerlik kurabilmek için bu iddiaları temellendirecek gerekçelerin partimiz hakkında açılan davada da geçerli olduğunu ileri sürmektedir. Bu bağlamda AK PARTİ'nin çok hukukluluk anlayışını savunduğu ileri sürülmekte, ancak bu konuda hiçbir somut delil sunulamamaktadır. AK PARTİ'nin vatandaşların kendi farklı hukuklarına tabi olması gerektiğine dair hiçbir söylemi veya eylemi bulunmamaktadır. Aksine partimiz hukuk birliğini savunmaktadır. Nitekim çok hukukluluğu savunan bir siyasi partinin, iç hukukunu Avrupa standartlarına çıkarmaya çalışarak AB hukuk düzenine ve böylece evrensel hukuka uygun hale getirme çabası da anlamsız kalacaktır.

İddianamede çok hukukluluk tezinin tek delili olarak Başbakan'a atfen "Af yetkisi maktulün mirasçılarına aittir" şeklindeki sözü gösterilmiştir. Bu beyan, din hükümlerini referans gösterme çabalarının örneği olarak sunulmuştur. Oysa burada af yetkisinin maktulün mirasçılarına bırakılmasına dair sözün çok hukuklulukla ilgisi yoktur. Başbakan bu sözüyle kanuni bir düzenleme yapılarak af yetkisinin mağdura bırakılmasını değil, adi suçlar bakımından sık sık af kanunu çıkarılarak toplumdaki adalet duygusunun zedelenmemesi gerektiğine işaret etmiştir.

Konuşmanın içeriği bütünüyle incelendiğinde, ülkemizde sık sık uygulanan affın toplumda rahatsızlıklar meydana getirdiği, özellikle zarar görenlerin ya da ölenlerin yakınları tarafından da dile getirilen bir olgu olduğu anlaşılacaktır. Bu çerçevede af yetkisinin devlet tarafından sıklıkla kullanılmasının, ölenin ya da zarar gören insanların yakınlarını veya kendilerini vicdanen rahatsız ettiği, bunun suçları önlemek yerine artmasını teşvik edeceği, bu nedenle toplum vicdanında genel olarak kabul görmeyeceği dile getirilmiştir. Kısacası eleştirilen konu af uygulamasının toplum vicdanlarında oluşturduğu rahatsızlıktır.

Diğer yandan, partimizin şeri hükümlerin uygulanması ve bu amaçla şiddete başvurulabileceği yönünde bırakın eylemi, en ufak bir söylemi hatta iması bile bulunmamaktadır. Dolayısıyla, iddia makamının AK PARTİ'nin siyasi programının demokrasiyle bağdaşmadığına dair iddiası boşlukta kalmaktadır.

Partimiz hakkında açılan davada delillerin büyük bir kısmı, parti yetkililerinin başörtüsüyle ilgili açıklamalarından oluşmaktadır. **Halbuki AİHM'e göre başörtüsüne ilişkin açıklamalar, Türkiye'deki laik rejime yönelik bir tehdit oluşturmamaktadır** (RP/Türkiye, par.73). Bu durum, Başsavcının AİHM Refah Kararı ile AK PARTİ hakkındaki dava arasında kurmaya çalıştığı irtibatın mevcut olmadığını ortaya koymaktadır. AİHM, siyasi partilere yönelik müdahalelerin haklı bir sebebe dayanıp dayanmadığını incelerken, sadece taraf devletin takdir yetkisini makul, dikkatli ve iyi niyetli bir şekilde kullanıp kullanmadığına bakmamaktadır. AİHM, aynı zamanda, sınırlamaya davanın bütünlüğü içerisinde bakarak, (a) müdahalenin “izlenen meşru amaçlarla orantılı” ve (b) sunulan sınırlama sebeplerinin “ilgili ve yeterli” olup olmadıklarını değerlendirmektedir. Bunu yaparken Mahkeme, “ulusal yetkililerin 11 inci maddedeki prensiplerle uyumlu standartları uyguladıkları ve ayrıca kararlarını ilgili olguların kabul edilebilir bir değerlendirmesine dayandırdıkları” konusunda ikna olmalıdır. (Jersild/ Danimarka, par. 31; Goodwin/Birleşik Krallık, par. 40; Partidul Comunistilor (Nepeceristi) ve Ungureanu/Romanya, par. 49).

AK PARTİ hakkında açılan davada kapatma talebine gerekçe olarak sunulan eylem ve söylemlerin AİHM içtihatları ışığında “ilgili ve yeterli” olması gerekmektedir. Halbuki, tek tek incelendiğinde ileri sürülen gerekçelerin hiçbir şekilde “ilgili ve yeterli” olmadığı anlaşılmaktadır. Yukarıda belirtildiği gibi, iddianamede yer verilen konuşmaların tamamı ifade özgürlüğü kapsamındadır. Dolayısıyla bunların partimizin kapatılmasında “ilgili ve yeterli” gerekçe oluşturmadıkları açıktır. İkincisi, iddianamede AK PARTİ'nin şiddete başvurabileceği yönündeki gerekçeler de tamamen ilgisiz varsayımlardan kaynaklanmaktadır. İddia makamının, kim olduğu ve partimizle ilişkisinin olup olmadığı bile belirtilmeyen meçhul bir kişinin bir televizyon programında Mussolini'den bahisle yaptığı iddia edilen konuşmayla partimiz arasında irtibat kurmaya çalışması, sunulan gerekçelerin “ilgili” olmadığına tipik bir göstergesidir. Bunun gibi AK PARTİ ile uzaktan yakından ilişkisi olmayan Danıştay saldırısı failinin, belli karanlık odakların emellerine hizmet edecek şekilde, partimiz liderine yaptığı çağrının delil olarak sunulması tam bir kötüniyet ve kurgulamanın ürünüdür. Bu tür sözde gerekçeler kesinlikle AİHM İçtihadı çerçevesinde “ilgili ve yeterli” sebep olarak kabul edilemez.

AİHM, 14 Şubat 2006 tarihli Hristiyan Demokratik Halk Partisi/Moldova kararında başvurucu partinin geçici olarak siyasi faaliyetlerinin durdurulmasına gerekçe gösterilen nedenlerin hiç birini “ilgili ve yeterli” görmemiştir. Hatta söz konusu muhalefet partisi tarafından organize edilen toplantıda iktidardaki Komünist Partiyi protesto etmek için söylenen ve içinde “Diktatör olmaksızın, holigan olmayı tercih ederim”, “Komünist olmaksızın ölmeyi tercih ederim” gibi sözlerin geçtiği şarkı da şiddet çağrısı olarak görülmemiştir. Mahkeme, bu öğrenci marşının bir şiddet çağrısı olarak yorumlanamayacağını, ulusal makamların da bu sözlerin neden ve nasıl şiddete çağrı olduğunu açıklamadıklarını belirterek, bu yöndeki sınırlama sebebinin “ilgili ve yeterli” kabul edilemeyeceği sonucuna ulaşmıştır. Mahkemeye göre, “bir siyasi partinin faaliyetlerinin yasaklanmasını, ancak siyasal çoğulculuğu veya temel demokratik ilkeleri tehlikeye düşürmek gibi çok ciddi ihlallerin bulunması haklılaştırılabilir.” Mahkeme, söz konusu davada, başvurucu partinin toplantısının, hükümeti şiddet yoluyla devirmeye çağrı içermediğini veya çoğulculuk ve demokrasi ilkelerini zedeleyecek hiçbir faaliyetin bulunmadığını, bu nedenle uygulanan yaptırımın belirtilen meşru amaçla orantılı ve “zorlayıcı toplumsal gereksinimi” karşılamaya yönelik olmadığını belirtmiştir. (Hristiyan Demokratik Halk Partisi/Moldova, par. 75, 76).

VI - AK PARTİ’NİN ŞİDDETLE İLİŞKİLENDİRİLME GAYRETİ ABESLE İŞTİGALDİR

İddia makamı, esas hakkındaki görüşünde, Venedik Komisyonu raporunda siyasi partilere yönelik yasaklama nedenlerinin şiddetle sınırlı olmadığını ileri sürmektedir. Buna göre, “Venedik Komisyonu raporunda yer alan yasaklama ilkeleri, yalnızca ‘şiddet’ ile sınırlı değildir. Yasaklama ilkeleri arasında; ‘ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve hoşgörüsüzlük’ de bulunmaktadır.” İddia makamı, “Laikliğin dinsel hoşgörüyü sağlayan, güvence altına alan bir ilke olduğu gerçektir” sözüyle dolaylı olarak laikliğin Venedik Kriterleri arasında yer aldığını ima etmektedir (Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, esas hakkındaki görüşü, s.13).

Venedik Komisyonu, siyasi partilerin yasaklanması ve kapatılmaları konusundaki 2000 tarihli raporunda şu yedi kriteri belirlemiştir:

“1. Devletler, herkesin serbestçe siyasi partiler bünyesinde bir araya gelme hakkını tanımalıdır. Bu hak, siyasi görüşlere sahip olma ve kamu otoritelerinin müdahalesi olmaksızın ve sınırlar dikkate alınmaksızın bilgi alma ve yayma özgürlüğünü de

kapsamaktadır. Siyasi partilere yönelik kayıt zorunluluğu tek başına bu hakkın ihlali olarak kabul edilemez.

2. Siyasi partilerin faaliyetleri üzerinden söz konusu bu temel insan haklarının kullanımına yönelik sınırlamalar, normal ve olağanüstü dönemlerde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile diğer uluslararası sözleşmelerin hükümlerine uygun olmalıdır.

3. **Siyasi partilere yönelik yasaklama veya kapatma yaptırımı, sadece partilerin şiddet kullanımını savunma veya demokratik anayasal düzeni yıkmak için şiddeti siyasi bir araç olarak kullanma, böylece anayasayla güvence altına alınan hak ve özgürlükleri ortadan kaldırma durumlarında haklılaştırılabilir. Bir siyasi partinin anayasada barışçıl yöntemlerle bir değişiklik yapmayı savunması tek başına onun yasaklanması ya da kapatılması için yeterli bir delil olarak görülemez.**

4. Bir siyasi parti, partinin yetkilendirmediği üyelerin siyasi faaliyetleri çerçevesinde münferit davranışlarından dolayı sorumlu tutulamaz.

5. Özellikle çok ağır bir tedbir olan siyasi partilerin yasaklanması veya kapatılması, nihai yaptırım olarak kullanılmalıdır. Hükümetler veya diğer devlet organlarının, yetkili yargısal organdan bir siyasi partinin yasaklanması veya kapatılmasını talep etmeden önce ülkenin durumunu dikkate almak suretiyle partinin gerçekten hür demokratik siyasi düzene veya bireysel haklara yönelik tehlike oluşturup oluşturmadığını ve varsa bu tehlikenin daha hafif tedbirlerle önlenip önlenemeyeceğini değerlendirmesi gerekmektedir.

6. Siyasi partilerin yasaklanmasına ya da kapatılmasına yönelik hukuki tedbirler, anayasaya aykırılık şeklindeki yargısal kararın sonucu olmalıdır. Bu tedbirler, aynı zamanda, orantılılık ilkesine uygun ve istisnai nitelikte olmalıdır. Bu tür yaptırımların, sadece parti üyelerinin değil, bizzat partinin anayasal olmayan araçlar kullanmak veya kullanmaya hazırlanmak suretiyle siyasi hedefler izlediğine dair yeterli delillere dayandırılması gerekmektedir.

7. Bir partinin yasaklanması veya kapatılması kararı Anayasa Mahkemesi veya başka ilgili yargısal organlar tarafından, hukuka uygunluk, alenilik ve adil yargılanma güvencelerini sağlayan bir prosedür izlenerek alınmalıdır.”

Bu kriterlerden anlaşılacağı üzere, siyasi partiler ancak şiddet kullanımını savundukları veya demokratik anayasal düzeni yıkmak için şiddeti siyasal bir araç olarak kullandıkları takdirde, yargılama güvencelerine sahip bir prosedür izlenmek koşuluyla ve son çare olarak kapatılabilmektedir. Dolayısıyla yasaklama ilkeleri

“şiddet”le sınırlıdır. İddia makamının “şiddet” dışında saydığı “ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve hoşgörüsüzlük” müstakil yasaklama ilkeleri değildir. Bunlar, Venedik Komisyonu raporunun temel kriterleri açıklayan ekinde yer alan ve şiddetle bağlantılı olarak bahsedilen kavramlardır. Nitekim, “Açıklayıcı Rapor”un 10 uncu paragrafına göre yasaklamaya “yetkili organların bir siyasi partinin şiddeti (şiddetin özel yansımaları olarak ortaya çıkan ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve hoşgörüsüzlük/tahammülsüz dahil olmak üzere) savunduğuna veya terörist yahut yıkıcı faaliyetlere karıştığına dair yeterli delile sahip olması gerekmektedir.” (Venedik Komisyonu Raporu)

Kaldı ki, hoşgörüsüzlük bir siyasi parti için tek başına bir yasaklama kriteri olarak alınsa bile, AK PARTİ’ye isnat edilebilecek bir nitelik olamaz. Başta partimiz genel başkanı olmak üzere, tüm organ ve üyeleriyle kurulduğundan beri herkesi kucklamaya çalışan, farklılıklara saygıyı ve bir arada yaşama hedefini siyasi önceliği haline getiren bir siyasi partinin “hoşgörüsüzlük”le itham edilmesi akla, mantığa ve insaf ölçülerine aykırıdır. İşin üzücü yanı, partimize yönelik böylesi bir ithamın farklı olan her şeye ve herkese karşı tahammülsüzlüğün nerdeyse her satırına sindiği bir iddianamede ve esas hakkındaki görüşte dile getirilmiş olmasıdır.

Diğer yandan, Venedik Komisyonu kriterlerinin bağlayıcı olmadığını ifade eden iddia makamının, esas hakkındaki görüşünde Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi (AKPM)’nin siyasi parti yasakları konusunda aldığı tavsiye niteliğindeki kararına atıf yapması ve söz konusu kararın İngilizcesini ekte sunması ilginçtir. İddia makamına göre, AKPM “Venedik İlkelerinden farklı olarak bir parti sivil barışı ve demokratik anayasal düzeni tehlikeye sokuyorsa bu amaca ulaşmak için demokratik yolları kullanıyor olsa dahi, kapatılabileceği kuralını getirmiştir” ((Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, esas hakkındaki görüşü, s.14).

Esas hakkında görüşe eklenen söz konusu kararı okuyacak kadar İngilizcesi olan herhangi bir kişinin hemen fark edebileceği gibi, **“bu amaca ulaşmak için demokratik yolları kullanıyor olsa dahi”** ibaresi kararın aslında olmayan bir ilavedir. Esasen bu karar, siyasi partilerin kapatılması konusunda yeni bir kriter getirmemekte, Venedik Kriterlerini tekrarlamaktadır. Dolayısıyla “Venedik İlkelerinden farklı olarak” ibaresiyle, Avrupa siyasi kurumlarının “şiddet” dışında kriterler geliştirdiği izlenimi verilmek istenmektedir. İddia makamının, mevcut davayı haklılaştırmak amacıyla bu tür uluslararası belgelerin anlamlarında yaptığı çarpıtmalar manidardır.

Anayasa Mahkemesini bu konuda doğru bilgilendirmek amacıyla, Avrupa Konseyi

Parlamenteler Meclisinin 1308 sayılı kararında ortaya konan ilkeleri aynen belirtmekte fayda vardır. AKPM, siyasi partilere yönelik yaptırımlar konusunda üye devletlere Şu ilkelere uymaları çağrısında bulunmuştur:

- i. Siyasal çoğulculuk her demokratik rejimin temel ilkelerinden biridir;
- ii. Siyasi partilere yönelik sınırlama ve kapatma yaptırımları, ilgili partinin Şiddet kullanması veya toplumsal barışı ve ülkenin demokratik anayasal düzenini tehdit etmesi durumunda uygulanabilecek istisnai tedbirler olarak görülmelidir;
- iii. Mümkün olduğu ölçüde, kapatmadan daha hafif tedbirlere başvurulmalıdır;
- iv. Bir siyasi parti, üyelerinin parti tüzüğüne veya faaliyetlerine aykırı eylemlerinden dolayı sorumlu tutulamaz;
- v. Bir siyasi parti, ülkenin anayasal düzenine uygun olarak ve adil yargılamanın tüm güvencelerini sağlayan bir prosedür izlenerek, en son çare olarak yasaklanabilir veya kapatılabilir;
- vi. Üye devletlerin hukuk sistemleri, partileri sınırlamaya yönelik tedbirlerin yetkililer tarafından keyfi uygulanmasını engellemek için özel hükümlere yer vermelidir”.

İddianamede sunulan hiçbir delilde partimize isnat edilebilecek herhangi bir Şiddet, Şiddete çağrı ve suça teşvik edici unsur yer almamaktadır. Nitekim iddianamede, partinin Şiddetle ilişkilendirilmeye çalışılması bağlamında yapılan değerlendirmede konunun ne derece tutarsız, art niyetli ve zorlama yorumlama ile birlikte sunulmaya çalışıldığı da rahatlıkla fark edilebilmektedir. İddianamedekinin aksine, iktidarda bulunduğu zaman içerisinde çok değişik vesilelerle AK PARTİ, ısrarlı biçimde birlik, bütünlük ve barıŐa vurgu yapan söylemleriyle aslında iddianamedeki bu tezi açıkça çürütmektedir.

İddia makamı, hem iddianamede hem de esas hakkındaki görüşünde akıl ve mantık kurallarını alt üst edecek Şekilde partimizle Şiddet arasında zoraki bir bağlantı kurmaya çalışmaktadır.

Aslında AK PARTİ mensuplarının ısrarlı bir Şekilde Şiddeti reddeden açıklama ve tutumları iddianamenin bu konuda ne derece gerçeklikten uzak ve önyargılı biçimde hazırlandığını gözler önüne sermektedir. AK PARTİ, terör ve Şiddeti kesin biçimde reddeden, bunu da eylem ve söylemleriyle açık biçimde ortaya koyan bir partidir.

Buna karşın iddia makamı, parti üyesi olmayan kişilerin televizyonlarda yaptığı konuşmaları bile partiye isnat etmeye çalışmaktadır. Parti üyesi olmayan kişilerin eylem ve söylemleri ile parti arasında bağ kurmaya çalışmak hukuka aykırıdır. Tıpkı “İlimli İslam projesi” gibi öteden beri belli odaklarca AK PARTİ'ye isnat edilmeye çalışılan yakıştırmaların da, iddia makamının iddialarına esas teşkil etmesi gibi, bu konu da iddia makamının siyasi yaklaşımını da ortaya koymaktadır.

Partimiz demokratik özgürlükçü ortamı şiddet ve terörün en büyük düşmanı olarak görmektedir. AK PARTİ, bunun için çoğulcu demokrasiye sahip çıkılmasını, iktidara gelmede ve onu koruma yolunda şiddetin değil demokratik seçimlerin geçerli olduğunu savunan ve bunu eylem ve söylemlerine de açıkça yansıtan bir partidir.

Terör ve şiddete karşı gerek içeride ve gerekse dışarıda yürütülen kararlı mücadele kamuoyunun da bilgisi dahilindedir. AK PARTİ Genel Başkanı değişik konuşmalarında ısrarla “terörün dini, ırkı, milleti, vatani yoktur.” Nereden gelirse gelsin terörizmin içinde olan, terörizmin hedeflerini benimseyen herkes teröristtir. Buna karşı mücadelemizi sonuna kadar vermeye devam edeceğiz” diyerek, terörle hem içeride hem de dışarıda sonuna kadar mücadele edileceğini vurgulamıştır (AA. 28.12.2007).

İddianamede partimiz mensupları ile ilgili delillerden hiçbirisinde en ufak bir şiddet içeren, şiddetle bağlantı kurulması mümkün olan ya da tahrik çağrısı olarak nitelendirilebilecek bir ifade yer almamasına rağmen, tamamen zorlama ve artniyetli yorumlarla şiddet bu sürecin içerisine sokuşturulmaya çalışılmaktadır. Partimizi şiddetle ilintili gösterme gayreti akıl ve mantığın sınırlarını zorlamaktadır.

İddia makamının, toplumda infial uyandıran ve herkes tarafından lanetlenen Danıştay saldırısı ile, Genel Başkanın sözleri arasında dolaylı bir bağ kurma çabaları ve bu olayın faillerinin kullandığı bazı sözlerin partinin yaklaşımlarına bağlanmaya çalışılması son derece tehlikelidir. İddia makamının, kapatma davasında bu elim olayı partimizin aleyhine kullanmak istemesi kabul edilemez.

Türkiye'yi kaosa sürüklemek isteyen odakların tezgahladığı iğrenç Danıştay saldırısıyla, partimiz arasında bir ilişki kurmaya yönelik ifadeler, en hafif tabirle, iftiradır. İddia makamı, iddianamede olduğu gibi, esas hakkındaki görüşünde de, “bir iktidar partisinin tehdit ve hakarete varan açıklamalarının bu tür saldırıları cesaretlendireceği açıktır” demek suretiyle adeta bu iftira kampanyasına iştirak etmektedir. Partimizin herhangi bir yargı organına karşı “tehdit ve hakaret” içeren en ufak bir açıklaması olmamıştır. Kamu adına görev yapan bir yargı mensubunun

böyle bir iddiada bulunurken, açık ve somut “tehdit ve hakaret” örnekleri vermesi gerekirken, bunun yerine genel ve soyut kategorik ifadelerin arkasına sığınarak yargıda bulunması kabul edilemez. Ayrıca, her siyasi parti gibi, AK PARTİ de savunduğu temel ilkelere aykırı bulduğu yargı kararlarını eleştirmiştir. Demokratik rejimlerde, yargı kararlarına uymak farklı bu kararları eleştirmek farklıdır. Unutulmamalıdır ki, eleştirinin olmadığı yerde dogmatizmin saltanatı vardır.

İddia makamının, bu nedensellik mantığı bizi kabul edilemeyecek sonuçlara götürür. Sözgelimi, hakkımızda düzenlenen ve partimizi laikliğe aykırı eylemlerin odağı ve demokrasiye yönelik bir tehdit olarak gösteren iddianameden sonra partimiz mensuplarına karşı bir saldırı olduğu takdirde bunu iddia makamının cesaretlendirdiği söylenebilir mi?

Yine İddianamede “Bu yolda siyasal İslam'ın ya da Türkiye'ye giydirilmek istenen ‘ılımlı İslam’ modelinin bir şariat devletine dönüşmesi ve gerekirse bu yolda İslami terörün de kullanılması uzak bir olasılık değildir. Nitekim yakın tarihte bölgemizde geçiş dönemi örneği olarak, sıkça öne çıkarılan kimi devletlerin daha sonra kaçınılmaz biçimde radikal bir değişikliğe uğrayarak köktendinci bir rejime dönüştüğü görülmüştür” denilmektedir (İddianame, s.114). İddianamenin değerlendirme kısmında yer alan bu hususun Anayasa Mahkemesini etkilemeye yönelik olduğu açıkça sezilmektedir.

İktidar partisi ile şiddet arasında bağlantı kurulurken iddianamede yer verilen ve bünyesinde ciddi bir mantıksal çelişki barındıran şu görüşün kabulünün de imkansız olduğu açıktır: “Zaten iktidar olmanın avantajları ile ve demokratik yöntemi kullanarak hedefe ulaşma olanağı elde edilmişse, bu aşamada şiddet kullanmanın gereksizliği de ortadadır. Kapatma yaptırımı, son aşamada şiddet ve şiddet çağrısını amaçlayan bir modeli engellemeye yönelik olması nedeniyle hukuka uygundur” (İddianame, s.157).

İddianamedeki bu ifade ile **aslında şiddet kullanımının söz konusu olmadığı da açıkça tescil edilmektedir**. Ancak, aynı yerde, şiddetin bundan sonraki dönemlerde kullanılabileceği biçiminde bir kehanette bulunularak, bu nedenle partinin kapatılması gereğine değinilmektedir. Unutmamak gerekir ki, Türkiye demokratik bir hukuk devletidir. Demokratik hukuk devletinde siyasi iktidarın nasıl denetleneceği de bellidir. Partimizin ileride şiddete başvurabileceği varsayımı tamamen vehimlere dayalı bir iddiadır. Demokratik bir hukuk devletinde tüm icraatları hukuka uygun olan bir iktidar partisinin kapatılmak istenmesi kabul edilemez.

Bu bağlamda iddianamede yer verilen şu ifadeler de ilginçtir:

“Gösterilen deliller, Anayasanın 10. ve 42 nci maddelerinin laiklik ilkesinin özüne dokunmak amacıyla değiştirildiğini kanıtlamaktadır. Çünkü artık köktendinciler isteklerini türbanın kamusal alanda da serbest kalmasının ötesine taşımışlar, televizyonlardaki açık oturumlarda ‘türbanın yasaklanmasını savunanların Mussolini gibi yargılanacaklarını ve cezalandırılacaklarını’ çekinmeden söylemeye başlamışlardır. Sadece bu durum bile laik devlet ilkesini ve Türkiye’de laikliği savunanları nasıl bir tehlikenin beklediğini göstermeye yeterli olup, şeriatın içerdiği şiddet unsurunu da sergilemektedir” (s.117) .

Böyle bir televizyon konuşması, hangi partimiz tarafından nerede, ne zaman ve hangi televizyonda yapılmıştır? Eğer böyle bir konuşma var ise, parti ile ilgisi bulunmayan -yönlendirilmiş- bir kişiye mi aittir? Yoksa parti yasaklamada sadece şiddeti ölçü alan Venedik kriterlerinin gerçekleştiği izlenimini uyandırmak için herkesi güldürecek uydurma delil mi yaratılıyor? İddianamede dayanılan diğer konuşmalar eklerde yer almasına rağmen, bu faili meçhul ve içeriği hiçbir şekilde kabul edilemeyecek konuşma neden ekler arasında bulunmamaktadır?

Görüldüğü gibi iddianame, olgulardan tamamen uzak bir şekilde ideolojik kaygılara dayalı bir iddiaya delil üretme çabası içindedir. İddianamedeki partimizin şiddetle ilişkisini kurmaya yönelik tüm ifadeler, tamamen hayal dünyasında üretilen spekülasyon ve vehimlerden ibarettir.

Ayrıca, partimiz dışında bazı basın ve yayın organlarında farklı kişilerin din özgürlüğü ve laiklik bağlamında ortaya koydukları kişisel görüş ve değerlendirmelerle partimizin doğrudan ya da dolaylı olarak hiçbir ilgisi olmadığı halde, böyle bir irtibat varmış gibi gösterilmeye çalışılması hukuk devletinin gerektirdiği asgari iyi niyet anlayışıyla bağdaşmamaktadır.

Diğer yandan, iddianameye göre “davalı partinin sahip olduğu iktidar olma çerçevesinde amaçladığı yasa dışı siyasi modele yönelik eylemleri karşısında, **iktidar gücünden çekinen ve sessiz kalan büyük bir kitle de söz konusudur.** Bu durum bile davalı partinin hedefine ulaşmasını kolaylaştırmaktadır” (İddianame, s.158). Bu ifade ile ilgili olarak öncelikle şu soru akla gelmektedir: “İktidar gücünden çekinen ve sessiz kalan büyük bir kitle”nin varlığı nasıl tespit edilebilmiştir? İddia makamının bu tespite hangi teknolojik ölçüm aletlerini kullanarak ulaştığı büyük bir merak konusudur. Acaba iddia makamına bu konuda “sessiz kitleler”den ulaşan

milyonlarca şikayet mi vardır? Varsa her türlü gazete haberini iddianameye “delil” olarak ekleyen bir makam, bu şikayetleri neden eklememiştir?

Kaldı ki, iddianamede ileri sürüldüğü gibi AK PARTİ'ye karşı olan ve pek de sessiz oldukları söylenemeyecek hatırı sayılır miktarda sesli bir muhalefet de vardır.

VII- AK PARTİ'Yİ “HOŞGÖRÜSÜZLÜKLE” İTHAM ETMEK GÜLÜNÇTÜR

Hayali bir “şiddet” argümanını destekleyen inandırıcı delillerin olmadığını anlayan iddia makamı, esas hakkındaki görüşünde “hoşgörüsüzlük” ithamını öne çıkarmak istemektedir. Esas hakkındaki görüşte “hoşgörüsüzlük” ve “ayrımcılık”la partimizin ilişkilendirilmesi hususunda şu gerekçeye yer verilmektedir: “Bu bağlamda, davalı partinin şiddet çağrısı yapmadığı veya açıkça şiddete başvurmadığı, bu nedenle iç hukuk ve uluslar arası anlaşmalar ile Venedik İlkeleri ve Avrupa Komisyonu Parlamenterler Meclisi kararı gözetildiğinde kapatma kararı verilemeyeceği savunması yersizdir. Çünkü davalı siyasi partinin, hoşgörünün olmadığı ve ayrımcılığın ön planda tutulduğu bir siyasi sistemi hedeflediği beyan ve eylemleriyle açıktır.” (s.44).

Partimize yönelik olarak özellikle esas hakkındaki görüşte iddia makamı tarafından daha yoğun biçimde kullanılan hoşgörüsüzlük ve ayrımcılık isnadı da asılsız ve ağır bir ithamdır ve asla gerçeği yansıtmamaktadır. Partimiz 6 yıllık iktidarında, farklı din ve inanç mensuplarına saygı esasına dayalı politikaları hayata geçirmiştir.

Ayrımcılık yasağı ve hoşgörü aynı zamanda laiklik ilkesinin de bir gereğidir. AK PARTİ, özgürlükçü bir laiklik anlayışını savunduğu için kapatma davası ile karşı karşıya kalmıştır. Batılı anlamdaki laikliği savunan ve bu bağlamda farklı din ve inançları sosyolojik gerçeklik olarak kabul edip onların bir arada barışçıl biçimde birlikteliğini sağlamayı hedefleyen bir partiyi hoşgörüsüzlük ve ayrımcılıkla itham etmenin ne derece asılsız olduğu açıktır.

Partimiz hakkındaki “hoşgörüsüzlük” iddiasının örnekleri olarak gösterilen söylemlerin hoşgörüsüzlükle ilgisi bulunmamaktadır. İddia makamı, partimiz mensuplarının Danıştay'ın bir kararına yönelik eleştirilerini bile hoşgörüsüzlük örneği olarak göstermektedir. **Burada eleştiri ile hoşgörüsüzlük birbirine karıştırılmaktadır.** Halbuki, eleştiri tam da hoşgörünün bir gereğidir. Mahkeme kararlarının eleştirilmesine bile tahammül edemeyen ve bu eleştirilerle mahkeme üyelerine

yönelik saldırı arasında ilişki kurmaya çalışan iddia makamının, partimizi hoşgörüsüzlükle itham etmesi paradoksal bir durumdur.

Diğer yandan, iddia makamına göre “TBMM Başkanı Bülent Arınç’ın “..Onlar bu kıyafetiyle giremezken, çok sevgili arkadaşları hangi kıyafetle okula giriyorlar, hepiniz biliyorsunuz...” sözünün türban takmayanlar için beslenen bir hoşgörüsüzlüğü barındırdığı, anayasal düzeni ve demokrasiyi tehlikeye soktuğu görülmektedir” (Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, esas hakkındaki görüş, s. 14). Bu sözün bir hoşgörüsüzlük örneği olarak gösterilmesi anlaşılır gibi değildir. Bu söz, üniversite öğrencilerinin her türlü kıyafetle öğrenimlerine devam edebildiklerini, bu anlamda başörtüsünün de serbest olması gerektiğini ifade etmektedir. Dolayısıyla üniversitelerde uygulanan “başörtüsü yasağı”nı eleştirmeye yönelik bir beyan, başörtüsü takmayanlara karşı bir hoşgörüsüzlüğe delil olarak sunulamaz. Daha da önemlisi, bu sözün “anayasal düzeni ve demokrasiyi tehlikeye soktuğu” iddiası, ancak bir siyasi paranoya örneği olabilir.

Aynı şekilde, Bülent Arınç’ın parlamentonun gerekirse Anayasa Mahkemesini bile kaldıracabileceğine, demokratik ülkelerde bizdeki mahkemeye benzer bir kurumun bulunmadığına dair sözleri de “hoşgörüsüzlük” örneği olarak gösterilmektedir. İddia makamı, diğer örneklerde olduğu gibi, burada da bu sözün hangi bağlamda ve neden söylendiğini dikkatten kaçırmaktadır. Bu söz, Anayasa Mahkemesi eski başkanlarından Mustafa Bumin’in başörtüsü konusunda artık parlamentonun düzenleme yapamayacağını söylemesi üzerine verilen bir cevaptır. TBMM’yi temsil eden bir kişinin temsil ettiği kurumun anayasal yetkilerini hatırlatmasından ve anayasa yargısı hakkında değerlendirme yapmasından daha doğal ne olabilir. Dolayısıyla, en fazla “siyasi eleştiri” olarak görülebilecek bu sözlerin hoşgörüsüzlük olarak nitelenmesi, bizatihi eleştiriye tahammülsüzlük ve hoşgörüsüzlük örneğidir.

Kurulduğu andan itibaren AK PARTİ, gerginliklere yol açılmaması, toplumsal barış ve huzurun bozulmaması için özel bir ihtimam göstermiştir. Hatta bu bağlamda partimiz bazen en demokratik haklarını bile kullanmaktan imtina etmiştir. Nitekim, 22 Temmuz 2007 genel seçimlerinden önce düzenlenen ve doğrudan AK PARTİ hükümetini hedef alan mitinglere rağmen, milyonlarca üyesi bulunan partimiz sükunetini muhafaza ederek karşı mitingler düzenlemekten bile kaçınmıştır.

İddia makamının, iddianamede olduğu gibi esas hakkındaki görüşünde de çok yoğun biçimde olaylar, kavramlar hukuki düzenlemeler ile mantıksal ve hukuksal bağlantılar tamamen AK PARTİ aleyhine sonuç elde etmek amacıyla kötüye kullanılmıştır. Böylesine bir değerlendirmenin bir hukuk makamı olan iddia makamı

tarafından yapılması son derece endişe vericidir. Şiddet ve hoşgörüsüzlük örneklerinde yapılmaya çalışılan zorlama yorum ve bağlantılarda olduğu gibi “hukuk”un belli bir ideolojik bakışın hizmetine sokulmaya çalışıldığı bir yerde aslında hukukun bir güvence unsuru olmasından bahsetmek de mümkün değildir.

VIII - AK PARTİ HÜKÜMETLERİNİN DIŞ POLİTİKASI İLE LAİKLİK İLKESİ ARASINDA BİR İLİŞKİ KURULMASI YANLIŞTIR

İlk cevabımızdaki açıklamalarımıza rağmen, iddia makamı AK PARTİ hükümetlerinin dış politikası ile laiklik ilkesi arasında sanal bir ilişki kurma ısrarını esas hakkındaki görüşünde de sürdürmektedir. İddia makamına göre partimiz, “bir büyük yayılcı proje” olarak takdim edilen Büyük Ortadoğu Projesinin (BOP) bir parçasıdır (İddianame, s.24).

Her şeyden önce, BOP olarak nitelenen proje uluslararası hukukun konusu olan herhangi bir anlaşma ya da sürece dayanmamaktadır.

İddia makamının BOP konusundaki görüşlerini desteklemek üzere dosyaya koyduğu CD’ler, 14 Mayıs 2008 tarihinde İşçi Partisi Genel Merkezi tarafından gündeme getirilen bir dosyadan alınmıştır. Bu partinin olayları nasıl değerlendirdiği herkesçe bilinmektedir. İddia makamının diğer belgelerde olduğu gibi bu bilgileri yeterince araştırma yapmadan, bilginin doğruluğunu teyit etmeden kullanmış, gerekli hukuki titizliği göstermemiştir.

Resmi dökümanlardaki adıyla “Geniş Ortadoğu ve Kuzey Afrika Girişimi” olarak bilinen bu girişim, G-8’lerin organize ettiği ve Ak PARTİ Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın da davet edildiği resmi bir konferanstır.

Ancak Türkiye’de bu konu, AK PARTİ’yi eleştirmek ve yıpratmak için, üzerine siyasi planlar da yüklenmek suretiyle siyasi bir söylem olarak kullanılmaktadır. İddia makamının bu siyasi söylemleri, adeta bir ölçü norm gibi kabul etmesini, hukuken izah mümkün değildir. Çünkü bir takım siyasi aktörlerin argümanlarının Anayasa ve yasa yerine ikame edilmesi halinde, orada hukuktan, adaletten ve hukukun evrensel kuralarından söz edilemez.

İddia makamının BOP konusundaki ek iddiaları, bir takım senaryoları ve muhayyel planları esas almaktadır. Amerika’da çıkan bir dergide yayımlanan bir yazı ve haritadan hareketle Hükümetin bölge ülkelerinin sınırlarını değiştirmek, Irak’ın

kuzeyinde bağımsız bir Kürt devletinin kurulmasına destek olmak ve Türkiye'nin üniter yapısını ve ulus-devlet kimliğini zayıflatmak ya da değiştirmek gibi bir planın ve çabanın içinde olduğunu iddia etmek, temelsiz ve ideolojik bir suçlamadan ibarettir. Ortadoğunun karmaşık siyasi yapısı, iç dengeleri ve sorunları hakkında yapılan resmi ve gayr-resmi değerlendirmeleri, yorumları ve gelecek senaryolarını, muhayyel bir planın parçası olarak görmek ve Hükümeti de bu planın destekçisi olmakla suçlamak, en temel uluslar arası siyaset ve ilişkiler kavramlarından ve tartışmalarından haberdar olmamak anlamına gelmektedir.

Benzer bir bilgi ve yorum hatası, Türkiye'nin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin himayesinde İspanya ile eş başkanlığını yaptığı "Medeniyetler İttifakı" girişimi için de yapılmaktadır. Bütün resmi beyan ve belgelerde de açıkça ifade edildiği gibi bu girişimin amacı, dünya barışına katkı sağlamak, medeniyetlerin çatışması gerektiğini savunan görüşleri boşa çıkartmak ve Türkiye'nin de içinde olduğu bölgesel ve küresel barış ortamına katkı sağlamaktır. Geçmişinde farklı din, dil ve kültürlerle bir arada yaşamış ve bu konuda engin bir tecrübeye sahip olmuş Türk devletinin ve Anadolu insanının günümüzün sorunlarına ilgisiz kalması düşünülemez. Bir arada yaşama tecrübesini uluslararası bir proje haline getiren bu girişimin temel hareket noktası ve referansları, kendi tarihimizde bulunmaktadır.

Medeniyetler İttifakı girişimi çerçevesinde doğudan ve batıdan dünyanın önde gelen ilim ve fikir adamlarından müteşekkil bir akıl adamlar grubu oluşturulmuş ve bu grubun hazırladığı rapor, 12 Kasım 2006'da dönemin BM Genel Sekreteri Kofi Annan'ın başkanlığında İstanbul'da yapılan bir toplantıda kamuoyuna açıklanmıştır. Bu toplantıda Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan, İspanya Başbakanı Jose Luis Zapatero, İslam Konferansı Teşkilatı Genel Sekreteri Prof. Dr. Ekmeleddin İhsanoğlu ve pek çok üst düzey yetkili hazır bulunmuştur. Akil adamlar grubunun raporunda bölgesel ve küresel barışın önündeki engeller dile getirilmiş; siyasal temsil, gençlik, göç ve medya alanlarında atılması gereken somut adımlar tartışılmıştır. Raporda da dile getirildiği üzere, bölgesel ve küresel çatışmalar farklı toplum ve kültürler arasındaki farklılıkları derinleştirmekte ve çatışmaya yol açmaktadır. Medeniyetler İttifakı girişimi çatışmanın değil, barış ve uzlaşmanın hakim olması için atılmış önemli bir adımdır. Bu adımı "bir başka siyasi hegemonya projesi" olarak nitelendirmek, ancak bu konudaki bilgisizliğin ve ideolojik ön yargının ürünü olabilir.

İlk cevabımızda da belirttiğimiz gibi Türkiye'nin bölgesel ve küresel platformlarda etkin olması, ulusal birlik ve beraberliğini, üniter yapısını güçlendiren bir etkiye

sahiptir. Küreselleşmenin bütün dengeleri altüst ettiği bir dünyada milli güvenlik, ulusal sınırların ötesinde başlamaktadır. Türkiye'nin sınır güvenliğinden dış tehditlere, insan ve uyuşturucu kaçakçılığından terörizme kadar pek çok kronik soruna çözüm bulması bir "ileri cephe siyaseti" izlemesiyle mümkündür. Nitekim Türkiye'nin bu alanlarda attığı adımlar, geliştirdiği yaklaşımlar ve politikalar, sadece Türkiye'nin bölgedeki ve dünyadaki itibarını arttırmamış, aynı zamanda Türkiye'nin ulusal güvenliğini güçlendirmiş ve terörizmle mücadelesindeki haklı konumunu bütün dünya kamuoyuna anlatmasını sağlamıştır.

Diğer yandan, Başsavcılık esas hakkındaki görüşünde partimizin "22 Temmuz 2007 seçimlerinden güçlenerek çıkınca kendisini siyasal rejimin gözünde meşrulaştıracak iç ve dış ittifaklara (AB dahil) sırt çevirmiş" olduğunu ileri sürmektedir (Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, esas hakkındaki görüş, s.11). Bu iddianın gerçeğe bir ilgisi yoktur. 2006 ve 2007 yıllarında Türkiye'nin AB üyelik sürecinde görülen yavaşlama, büyük ölçüde Kıbrıs meselesinde yaşanan siyasi tıkanmadan kaynaklanmıştır. AK PARTİ hükümeti Kıbrıs Türk kesimini haksız ve mağdur duruma düşüren her türlü teklif ve düzenlemeye şiddetle karşı çıkmış ve AB kararlarını eleştirmiştir. Türkiye'nin yoğun çabaları ve kararlı tutumu sonucunda AB yetkilileri Kıbrıs sorununu çözmeden Kıbrıs Rum kesiminin Avrupa Birliğine tam üye kabul edilmesinin büyük bir hata olduğunu kabul ve itiraf etmişlerdir. Fakat üye olduktan sonra tam veto yetkisine sahip olan Kıbrıs Rum kesimi, her tür barış ve uzlaşma girişimine karşı olduğunu söz ve davranışlarıyla ortaya koymuştur.

Kıbrıs Rum kesiminin uzlaşmaz tutumundan kaynaklanan siyasi sorunlar bir kenara bırakıldığında müzakere süreci teknik düzeyde kesintiye uğramamış; tarama, uyum ve yeni fasılların açılıp kapanması ve müzakeresi devam etmiştir. Fransa ve Almanya gibi bazı AB üyesi ülkelerin muhalefetine rağmen bu süreç bugün de devam etmektedir.

AK PARTİ hükümetlerinin yürüttüğü dış politikanın, tamamen ülkemizin ve milletimizin yüksek menfaatlerini gözetmeye yönelik olmasına rağmen, iddianamede ve esas hakkındaki görüşte adeta laikliğe aykırılığın kanıtı olarak sunulmaya çalışılması bu tür iddiaların gerçeklikten kopuk ve hayal mahsulü olduğunu göstermektedir.

Esasen demokrasilerde temel dış politika tercihlerinin belirlenmesi ve bunların uygulanması yetkisi siyasi sorumluluğa sahip olan hükümetlere ait olup, bunların parti kapatma davalarına konu edilmesi de mümkün değildir.

IX - ANAYASA, İKTİDAR PARTİSİNİN ODAK OLMASINA İMKAN VERMEZ

Türkiye’de “yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından, Anayasa ve kanunlara uygun olarak yerine getirilir ve kullanılır.”(Anayasa, m. 8) “İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır.” (Anayasa, m. 125/1) Yürütme görevini ifa eden AK PARTİ Hükümetlerinin bütün idari eylem ve işlemleri, yargı denetimine açıktır. Yapılan işlemde Anayasa veya yasalara aykırılık olması halinde, mahkeme kararıyla iptali mümkündür.

“Yasama yetkisi, Türk milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisine aittir. Bu yetki devredilemez.” (Anayasa, m. 7) Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin yasama faaliyetleri, hem kamuoyunun, hem meclis içi ve dışı siyasi partilerin ve hem de sivil toplum örgütlerinin açık denetimine tabidir. Bunun yanında Cumhurbaşkanı da çıkan yasaları bir daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderebilir (Anayasa, m. 89). Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin kabul ettiği yasalara karşı, hem Cumhurbaşkanı ve hem de Anamuhalefet Partisi, Anayasa Mahkemesi’ne iptal davası açma hakkına sahiptir. Mahkeme, Anayasaya aykırılık görmesi halinde, yasayı iptal eder, aksi takdirde davayı reddeder (Anayasa, m. 148, 149, 150).

AK PARTİ Hükümetlerinin icraatları, İdari Yargı’nın denetimine, Meclis Grubunun katkısıyla çıkarılan yasalar ise Anayasa Mahkemesi’nin denetimine tabidir. Yürütme organının Anayasa ve yasalara aykırı idari eylem ve işlemleri, idari yargı tarafından; yasama organının Anayasaya aykırı yasama çalışmaları ise Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilir.

Bu nedenlerle demokratik hukuk devletinde iktidar partisinin, Anayasa’nın 68’inci maddesinin dördüncü fıkrasına aykırı eylemlerin odağı olması mümkün değildir. Çünkü Anayasa ve Anayasanın kurduğu sistem, iktidar partisinin odak olmasına imkan vermemektedir. Esasen, kuvvetler ayrılığının anlamı ve önemi de burada yatmaktadır.

X - İKTİDAR PARTİSİNİN KAPATILMASININ İSTENMESİ DEMOKRATİK DEVLET İLKESİNE AYKIRIDIR

1961 Anayasası ve 1982 Anayasası'nın 2'inci maddesine göre, "Türkiye Cumhuriyeti ... demokratik ... bir ... devlettir..."

"Demokratik devlet, egemenliğin bir kişi, zümre veya sınıf tarafından, belli sınıflar yararına kullanılmadığı, serbest ve genel seçimin iktidara gelmede ve iktidardan ayrılmada tek yol olarak kabul edildiği ve iktidarın bütün millet yararına kullanıldığı... bir idare biçimidir." (Anayasa Mahkemesi, 1963/173 E., 26.09.1965 Tarih ve 1965/40 K., AMKD, S. 4, Sahife: 301)

Türkiye'nin demokrasi serüveni incelendiğinde, Türkiye'de siyasal iktidarların, zaman zaman askeri darbelerle ve bazen de hukuk kullanılarak Meclis içi usullerle veya mahkemelerde açılan davalar bahane edilerek oluşturulan ortamlarda antidemokratik, hukuka uygun düşmeyen yöntemlerle el değiştirdiği kuşkuya yer bırakmayan tarihi birer gerçekliktir. Ülkemizde yaşanan bu tecrübeler, iktidar mücadelesinde hukuk dışı ve antidemokratik bir geleneğin oluşmasına yol açmıştır. Bu nedenle "...siyasal iktidarı sandıkta kaybedenler, iktidarı ele geçirmenin başka yollarını arıyorlar. Bir demokraside siyasal iktidarı ele geçirmenin yolu sadece ve sadece sandıktır. Sandıkta kaybedenlerin yapması gereken şey, halkı ikna ederek gelecek seçimleri kazanmaktan ibarettir... Bir demokrasi de iktidar olmanın yolu, ... halktan ve halkın temsilcilerinden geçer. (Kemal Gözler, "Hukukun Siyasetle İmtihanı: Kim Sınıfta Kaldı?", Türkiye Günlüğü, Yıl; 2007, Sayı; 89, s.16)

Parlamentar sistemlerde iktidarda olan siyasi partinin genel başkanı, aynı zamanda devletin de Başbakanı olmaktadır. İktidardaki siyasi partinin kapatılması ve genel başkanına siyasi yasak konması halinde, hükümet de kendiliğinden düşer.

Bu; sandıkta kaybedenlerin mahkeme önünde kazanması veya halk nezdinde haksız çıkanların yargı organları önünde haklı çıkması ve mahkeme kararıyla hükümet değişikliği veya hükümetin düşürülmesidir. Dünyanın hiçbir demokratik ülkesinde, halkın vermediği iktidarı mahkemeler veremez ve halkın yapmadığı hükümet değişikliğini mahkemeler yapamaz. Mahkeme kararlarıyla iktidarların değiştiği ülkeler demokratik devletler değil, jüristokratik devletlerdir.

Bu nedenle iktidar partisi olan Ak Parti hakkında kapatma davası açılması veya yargılama sonunda kapatma kararı verilmesi, Anayasa'nın ikinci maddesinde ifadesini bulan "demokratik devlet" ilkesine tartışmasız aykırıdır.

Sayın Başkan,

Sayın üyeler,

Burada ayrıca Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının 1 Temmuz 2008 tarihinde Yüksek Mahkeme huzurunda sunduğu sözlü mütalaası üzerinde de kısaca durmak istiyorum.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının yaptığı sözlü açıklamalar, esasen iddianame ve esas hakkındaki görüşte dile getirilen iddiaların bir tekrarı niteliğindedir. Bu iddiaların hiçbir olgusal ve hukuki dayanağının bulunmadığı ön ve esas cevaplarımızda ve şu ana kadar sunduğum sözlü açıklamalarımızda ayrıntılı olarak üzerinde durduk. Bununla birlikte, öne çıkan bazı konular hakkında partimizin görüşlerini tekrarlamakta fayda görüyoruz.

1) AK PARTİNİN İDDİA MAKAMINA CEVAPLARI HUKUK ÇERÇEVESİNDEDİR

İddia makamı, partimizin "hukuki bir savunma yapmak yerine", kendilerini "hedef alan; hiçbir hak, insaf ve nefaset ölçüsüne riayet edilmeden küçültücü sıfat ve tanımlamalarla saldırıya geçmiş" olduğunu ileri sürmektedir. Bu suçlamayı kabul etmemiz mümkün değildir. Hakkımızdaki iddialara verdiğimiz cevaplarda herhangi bir kurumu hedef alan, küçültücü sıfat ya da tanımlamalara yer veren ifadeler bulunmamaktadır.

Ancak, hemen belirtelim ki ortada bir saldırı vardır. Bu saldırının muhatabı da partimizdir. Varlık nedeni demokrasiyi geliştirmek olan bir partinin demokrasiye yönelik "açık ve yakın tehlike" olarak gösterilmesi başlı başına bir saldırı değil midir? En büyük gayesi toplumsal barışı ve kamu düzenini korumak olan bir partiyi, aslı olmayan ve üretilmiş sözde delillerle "şiddete teşvik"le suçlamak saldırı değilse nedir? Kurulduğu günden beri aziz milletimizin daha müreffeh bir ülkede yaşaması ve devletimizin bölgesinde ve tüm dünyada sözü geçen bir siyasi aktör haline gelmesi için gece gündüz çalışan bir partiyi, adeta emperyalizmin uşağı olarak lanse etmek "küçültücü sıfat" kullanmak değilse nedir? Bu Örnekleri çoğaltarak, vaktinizi daha fazla almak istemiyorum. Ancak, bilinmesi gerekir ki, partimiz kendisine yöneltilen bu tür haksız ve insafsız saldırılar karşısında, tamamen hukuki çerçevede kalarak, hak, insaf ve nefaset ölçüleri içerisinde hukuki cevaplarını vermiştir. Bizim yaptığımız iş, en temel insan hakkı olan savunma hakkını kullanmaktır, hiç kimseyi incitmek değildir.

2) İDDİA MAKAMININ SÖYLEMİNE SİYASİ/İDEOLOJİK DİL HAKİMDİR

Bu davada iddia makamı, baştan beri partimize yönelik suçlamalarını siyasi ve ideolojik bir dil kullanarak yöneltmektedir. Bunun son örneği iki gün önce huzurunuzda yaptıkları sözlü açıklamalardır. İddia makamı burada da "Cumhuriyet tarihinin "gerici ayaklanmalara tanıklık ettiği", "yüksek bir medeniyetin temsilcisi olduklarını iddia edenler"ın dünyanın her tarafında, Özellikle de ülkemizin içinde bulunduğu coğrafyada "acımasız uygulamaların sergilemekte" olduğu ve "emperyalizmin icadı ılımlı İslam rejimini bu ülkeye dayatacaklarını sananlar"ın hüsrana uğrayacakları gibi tamamen siyasi ve ideolojik yaklaşımları yansıtan bir söylemi benimsemiştir.

Bu siyasi retoriği, marjinal bazı siyasi partilerin beyanlarından veya yayın organlarından biliyoruz. İktidara geldiğimiz andan itibaren kendilerini soğuk savaş döneminden kalma etiketle "anti-emperyalist" olarak niteleyen bazı siyasi grupların

partimize yönelttiği bu tür ithamların hakkımızda açılan bir davada da karşımıza çıkması düşündürücüdür. Çoğu kez gülerek okuyup geçtiğimiz ve hiçbir şekilde ciddiye almadığımız bu tür siyasi mizah konusu olabilecek sözleri, kamu adına hareket eden ve tarafsız olması gereken bir iddia makamının kullanması bizi üzmüştür.

Daha da ilginç, iddia makamı, sözlü açıklamalarında adeta muhalefet partisi mensubu gibi davranarak, "işsizlik, ekonomik kriz, kuraklık, çevre sorunları, katlanan dış borçlar ve büyüyen cari açık, tıkanan AB süreci, etnik ve bölücü terör gibi çözüm bekleyen onlarca temel sorun artarak büyürken" iktidar partisinin "türbanı son altı yılın en önemli sorunu olarak" sunduğunu ileri sürmektedir. İddia makamının bu siyasi değerlendirmeleri bile hukuki zeminde kalması gereken bir davanın doğal mecrasından çıkarıldığı göstermek için yeterlidir.

Halbuki AK PARTİ hükümetleri, Türkiye'yi her alanda bir adım daha ileri götürmüşler, ülkenin bütün sorunlarının üzerine gitmiş ve önemli bir kısmını da çözmüştür. AK PARTİ ile birlikte Türkiye'nin itibarı hem içeride ve hem de dışarıda artmıştır. İddia makamının bu beyanı karşısında Türkiye'nin AK PARTİ ile nerelere geldiğini gösteren bazı temel göstergeleri (Devletin resmi kayıtlarından) ekte sunuyoruz vermekte fayda vardır: (EK- 34).

3) AK PARTİ'NİN İLİMLİ İSLAM PROJESİ YOKTUR

AK PARTİ'nin ılımlı İslam projesi yoktur. Hiçbir zaman da böyle bir düşüncesi ve projesi olmamıştır. Bundan sonrada olmayacaktır. İddia makamının bu konudaki iddiası, gerçek dışıdır (Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın sözlü mütalaası, s. 1) Bu, AK PARTİ'ye karşı olanların, partimizi yıpratmak adına kullandıkları ideolojik ve siyasi bir argümandır. Partimize dönük gerçek dışı bir karalama kampanyasının sloganı haline gelmiş "ılımlı İslam" yakıştırma ve yaftasının iddia makamı tarafından da gerçekmiş gibi takdimi, hukuken kabul edilemez. Kaldı ki AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, pek çok açıklamasında bu iddiayı reddetmiştir.

4) AK PARTİ ATATÜRK'ÜN GÖSTERDİĞİ MUASIR MEDENİYETİN ÜZERİNE ÇIKMAK İÇİN ÇALIŞMIŞTIR

İddia makamının, partimizin ATATÜRK'e hakaret ettiği ve saldırıda bulunduğu yönündeki iddiaları, asılsızdır ve mesnetsizdir (Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın sözlü mütalaası, s. 2). İddia makamı, bu iddiasını ispat için hiçbir somut delil gösterememiştir. Kimi gazetelerdeki haber ve yorumlar ile televizyon programlarında yapılan konuşmaların AK PARTİ ile hiçbir ilgisi yoktur. AK PARTİ'lilerin yapmadığı haber, yorum, program ve beyanlar nedeniyle partimizin itham edilmesi kabul edilemez.

Kaldı ki AK PARTİ; hiçbir zaman Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'e saldırmamış, onu karalamamış, ona hakaret etmemiş, başkalarının bunları yapmasına da rıza göstermemiş ve izin vermemiştir.

AK PARTİ, "Atatürk ilke ve inkılaplarını, Türk toplumunu çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkarmanın en önemli vasıtası olarak algılar ve bunu toplumsal barışın bir unsuru olarak görür." (AK PARTİ Programı, 2.1 Temel Hak ve Özgürlükler başlığı 6. paragraf)

AK PARTİ, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurucusu Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'e, onun emanet ve hedeflerine samimiyetle sahip çıkmış, devletimizi ve milletimizi onun gösterdiği muasır medeniyetin ilerisine taşımak için gecesini gündüzüne katarak çalışmıştır. AK PARTİ, bu anlayış ve yaklaşımından hiçbir biçimde bugüne kadar taviz vermemiştir. Nitekim Partimiz üyesi ve İstanbul Büyükşehir Mimar Sinan Belde Belediye Başkanı Cuma Bozgeyik, Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK hakkında anlattığı ifade edilen fıkra nedeniyle ve partimizden temelli ihraç istemiyle 06.03.2007 tarih ve 147 Sayılı kararla (İstanbul İl Başkanlığı) İstanbul İl Disiplin Kurulu'na sevk edilmiş ve sonuçta 12.03.2007 tarihinde İstanbul İl Disiplin Kurulu oy birliği ile Cuma Bozgeyik'in kesin ihracına karar vermiştir (AK PARTİ İstanbul İl Disiplin Kurulu, Dosya no: 2007/1; Karar no: 2007/1) (EK- 35).

5) AK PARTİ HİÇ BİR ANAYASAL KURUMUN VARLIĞINI TARTIŞMAYA AÇMAMIŞTIR

AK PARTİ, hiçbir anayasal kurumun varlığını tartışmaya açmamıştır. İddia makamının bu konudaki yaklaşımı da (Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın sözlü mütalaası, s. 2) asılsızdır.

İddia makamı, bu iddiasını açıkça ifade etmesi yetmez, bunu delilleriyle ispat etmesi lazımdır. Böylesi bir ispatı var mı? yok.

İddia makamının; Yargıtay eski Başkanı Eraslan Özkaya ve Anayasa Mahkemesi eski Başkanı Mustafa Bumin'in görüşlerini ile kimi mahkeme kararlarının eleştirilmesini ve yargı adına yapılan kimi açıklamalara cevap verilmesini, yargının varlığını tartışmaya açmak ve yargının kaldırılmasını istemek olarak algılaması hukuken kabul edilemez.

Mahkeme kararları da eleştirilebilir. Mahkeme kararlarının bağlayıcı olması, onların eleştirilmez olduğu anlamına gelmez. Nitekim Yüksek Mahkeme'nin pek çok değerli Başkanı da aynı kanaattedirler. "Anayasa Mahkemesi kararlarının kesin ve bağlayıcı olması, onların eleştirilemez olduğu anlamına gelmemektedir. Diğer deyişle, mahkeme kararlarına uyma yükümlülüğü, söz konusu kararları eleştirme hakkını ortadan kaldırmamaktadır. Bir hukuk devletinde, yargı kararlarının da eleştirilebilmesi doğaldır. Mahkeme kararlarının oybirliği ile alınmadığı durumlarda, azlık oyu kullanan üyelerin düşüncelerinin de bu anlamda karşı hukuki düşüncüyü oluşturduğu açıktır. Anayasa Mahkemesi'nin işin esasına girerek reddettiği konularda on yıl geçtikten sonra tekrar başvuruda bulunulabilmesi, Anayasa Mahkemesi kararlarının eleştiriye açık ve değişebilir nitelikte olduğunun bir diğer kanıtıdır.

Bir hukuk devletinde, mahkeme kararlarının gerek akademik çevrelerde, gerekse uygulayıcılar tarafından ele alınıp incelenmesi gerekli ve yararlıdır. Bu tür eleştirilerin yargıya yeni ufuklar açma olasılığı her zaman vardır. Bununla birlikte, doğruyu bulmak adına yapılacak eleştirilerin belirli bir düzeyde ve nitelikte olması gerektiği de kuşkusuzdur." (Tülay Tuğcu, Anayasa Mahkemesi eski Başkanı, Anayasa Mahkemesi'nin 44. kuruluş günü töreni konuşmasından)

6) LAİKLİK SİYASİ VE HUKUKİ BİR İLKEDİR

AK Partinin laiklik ilkesinin içeriğini boşalttığı iddiası dayanaksızdır. Tersine partimiz, demokrasi, hukuk devleti ve insan hakları gibi kavramlarla buluşturmak suretiyle laikliğe içerik kazandırmış, geniş toplum kesimlerince bu ilkenin benimsenmesine katkıda bulunmuştur.

Laik devlet, bireylerin şu ya da bu nedenle tercih ettikleri yaşam biçimlerine uygun olarak birbirlerine zarar vermeden bir arada var olmasını sağlamaya yönelik hukuksal ve siyasal bir ortamı sağlamakla yükümlüdür. Bunun yolu da iki şartın gerçekleşmesinden geçer. Birincisi, toplumdaki farklı dinlerin ya da inançların esasları devlet yönetimine hakim olmayacak. Kısacası, laik devlette yönetim din kurallarına dayanmayacak. İkincisi, laik devlet toplumda mevcut olan tüm dinler, inançlar ve inançsızlıklar karşısında eşit mesafede duracak. Laikliğin bu ikinci unsuru, özellikle bireylerin din ve vicdan özgürlüklerini teminat altına almaktadır.

İddia makamının, partimizin "laikliği toplum içindeki inançlara göre tayin edip her inanca hak ve özgürlük tanınması biçiminde yorumladığı" biçimindeki tespiti yanlıştır. AK Parti laikliği kesinlikle "toplum içindeki inançlara göre tayin edilecek" bir kavram olarak görmemektedir. Toplum içindeki inançlar karşısında devletin siyasi bakımdan tarafsızlığını gerektiren bir kavram olarak görmektedir. Bu anlamda laiklik, elbette toplumda var olan her inanç mensubunun hak ve özgürlüklere sahip olmasını gerektirir. Halbuki, laikliği bir yaşam biçimi olarak yorumlayan anlayış, belli inançları otomatik olarak dışlayacak, bu da beraberinde bazı kişilerin hak ve özgürlüklerden mahrum bırakılması sonucunu doğurabilecektir.

Sonuç olarak, laikliği bir "yaşam biçimi" olarak görmek bu ilkenin içeriğini boşaltmak anlamına gelmektedir. Onu siyasal ve hukuki bir ilke olmaktan çıkararak, bireylerin

gündelik hayat tarzlarıyla ilgili bir kavram haline getirmek laikliğin toplumsallaşmasını da engelleyecektir.

7) AK PARTİ'NİN LAİKLİK ANLAYIŞI TOPLUMU TARİKATLARA GÖRE ŞEKİLLENDİRME ANLAYIŞI DEĞİLDİR

İddia makamının; partimizin laikliği nasıl yorumladığına ilişkin değerlendirmesi ve tarikatlara göre devleti ve toplumu şekillendirmek istediği iddiası, gerçek dışıdır. İddia makamının iddiasına delil olarak gösterdiği Dengir Mir Mehmet Fırat'a ait olduğu söylenen; "dini her alandan kovan felsefi bir laikçiliğin temsilcisi değiliz." sözü, laikliğe aykırı değildir. Çünkü laiklik, dini her alandan kovan bir anlayış değil, din ve vicdan özgürlüğünün, herkesin serbestçe dinin ibadet, ayin ve törenlerinin yapmasının ve bundan dolayı da suçlanıp kınanmamasının teminatıdır (Anayasa, m. 24). Eğer iddia makamının yaklaşımı benimserseniz, o vakit, camide ezan okunması, kilisede çan çalınması, Cuma namazı ve bayram namazı kılınması, kurban kesilmesi, cenaze namazı kılınması, hac ibadeti yapılması gibi dinin dışı yansıyan bütün tezahürlerini laikliğe aykırı görüp yasaklamak gerekecektir. Halbuki laiklik, kişilerin dini inançlarının gereklerini hür ve emniyet içinde yapmasının teminatıdır.

Adalet ve Kalkınma Partisi, cumhuriyetimizin laik niteliğine bağlıdır. "Partimiz, laik, demokratik, sosyal hukuk devletinin, sivilleşmenin, demokratikleşmenin, inanç özgürlüğünün ve fırsat eşitliğinin esas kabul edildiği bir zemindir." (AK PARTİ Programı, Giriş, s. 1)

AK PARTİ'nin benimsediği laiklik anlayışı, 1982 Anayasa'sında yazılı olan laiklik anlayışıdır. Bu anlayışımızı; ilk cevabımız, esas hakkındaki cevabımız ve sözlü cevaplarımızın önceki kısımlarında detaylı bir biçimde izah ettik.

8) AK PARTİ'NİN ANAYASAL SİSTEMİ DİN KURALLARINA DAYALI BİR REJİME DÖNÜŞTÜRMEK GİBİ BİR AMACI VE ÇALIŞMASI YOKTUR

İddia makamının, partimizin asıl amacının, anayasal sistemi din kurallarına dayalı bir rejime dönüştürmek için sistemli bir biçimde çalıştığı ve bunu bir plan dahilinde aşamalı olarak yürürlüğe koyduğu iddiası, hayal ve vehim ürünü asılsız ve mesnetsiz iddialardır(Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın sözlü mütalaası, s. 4-5).

Çünkü:

a) AK PARTİ, söylemlerinde dini referanslar kullanmamıştır.

AK PARTİ Meclis Grubunun desteği ile başta Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu, Kabahatler Kanunu, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev Ve Yargılama Usullerine Dair Kanun, Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev Ve Yetkileri Hakkında Kanun, Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Kanunu, İş Kanunu, Karayolu Taşıma Kanunu, Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu, Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev Ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun, Dernek Ve Vakıfların Kamu Kurum Ve Kuruluşları İle İlişkilerine Dair Kanun, Basın Kanunu, Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Belediye Kanunu, Çocuk Koruma Kanunu, Nüfus Hizmetleri Kanunu, Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukukî Yön Ve Kapsamına Dair Kanun, Milletlerarası Özel Hukuk Ve Usul Hukuku Hakkında Kanun Ve Tanık Koruma Kanunu gibi temel yasalar olmak üzere bugüne kadar 1006 kanunun yasalaşmasına katkıda bulunmuştur.

AK PARTİ Meclis Grubunun katkılarıyla bugüne kadar hiçbir yasal düzenleme yapılmamıştır.

b) İddia makamının; "İkinci husus, laikliğe aykırı söylemlerin düzeyinin, partinin kuruluşundan kapatma davasının açıldığı tarihe kadar yükselen bir ivme izlemiş olması" (Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Sözlü Mütalaa, s. 4) iddiası, asılsızdır. Çünkü olmayan söylemlerin, yoğunlaşmasından ve giderek artan bir ivme kazanmasından söz edilemez.

c) İddia makamının; partimizin gerginlik politikasını sıklıkla kullandığı iddiası da (Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Sözlü Mütalaa, s. 4) asılsızdır.

Çünkü AK PARTİ, hiçbir zaman gerginlik politikası uygulamamıştır. Yükseköğrenim hakkının kısıtlanmasına yol açan sorunların tartışılması ve çözümünün aranması, bugünün konusu değildir. Yaklaşık 28 senedir bu sorun, ülkemizin gündemindedir. Bu konuda konuşmadık kimse yoktur. Bu sorun, 1989 ve 1991’de yasal düzenlemelere, 1993’te Meclisin incelemesine konu olmuş ve değişik vesilelerle de Anayasa Mahkemesi’nde dava konusu olmuş ve hakkında kararlar verilmiştir. Böylesi köklü bir sorunun çözümünde AK PARTİ’nin benimsediği üslup, “mutabakatla çözümdür.” Mutabakatın iki ayağı var, biri toplumsal mutabakat, diğeri kurumsal mutabakat. Kurumsal mutabakat, Meclis içindeki partilerin mutabakatıdır. AK PARTİ, bu mutabakatlar oluşmadan sorunun çözümünü gündemine almamıştır. Sorunun çözümünü talep edenlere karşı hep, “Biz sorunun mutabakatla çözümünden yanayız, gerilim istemiyoruz” şeklinde cevaplar verilmiştir. Bu cevaplar, iddianamede de yer almıştır. Toplumsal ve kurumsal mutabakat oluşuktan sonra, sorunun çözümü gündeme gelmiştir. Anayasa’nın 10 ve 42’inci maddelerinde yapılan değişiklikler, AK PARTİ, MHP, DTP, BBP’ ye mensup milletvekilleri ile bağımsız bazı milletvekillerinin oylarıyla yasalaşmıştır. Gerilimden yana olan bir parti, böyle bir yaklaşım içinde olabilir mi?

AK PARTİ iktidarı döneminde yapılan Anayasa değişikliklerinden birisi ANVATAN Partisi, ikisi MHP ve DTP ile diğerlerinin tamamı ise CHP ile birlikte yapılmıştır. AK PARTİ, tek başına hiçbir Anayasa değişikliği yapmamıştır.

AK PARTİ’nin Meclis Grubunun katkılarıyla çıkarılan Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu, Kabahatler Kanunu ve benzeri pek çok kanun Mecliste sağlanan uzlaşmayla çıkarılmıştır.

Bunlar, gerginlikten yana olan bir partinin yapacağı bir iş değildir.

Buna rağmen “mutabakat, toplumsal mutabakat” gibi uzlaşma ve hoşgörü ifade eden kavramlardan iddia makamının, gerilim üretmesi ve bunda gizli anlamlar arayıp partimizi kendince ihdas ettiği gizli manalarla itham etmesi, hukukun evrensel kuralları

ve Anayasaya aykırıdır.

d) AK PARTİ'nin iktidar gücünü kullanarak temin ettiği bir medya yoktur. Basın ve yayın organlarında yer alan haber ve yorumlarla partimizin ilişkilendirilmesi, mümkün değildir.

e) AK PARTİ'nin laik cumhuriyetin ve demokrasinin güvencesi olan kurumlara dönük bir saldırısı kesinlikle yoktur. AK PARTİ, hiçbir kurum veya kuruluşa "Statükocu" veya "Darbeci" dememiştir.

10) AK PARTİ ŞERİATI VE ÇOK HUKUKLU BİR DÜZENİ AMAÇLAMAMIŞ VE SAVUNMAMIŞTIR

AK PARTİ'nin anayasal düzeni değiştirip yerine şeriat devleti kurma düşüncesi, niyeti, amacı ve çalışması hiçbir zaman olmamıştır, bundan sonra da olmayacaktır. Bu konuda partimize yönelik itham ve isnatların tamamı, asılsızdır. Çünkü:

a) "Partimiz, laik, demokratik, sosyal hukuk devletinin, sivilleşmenin, demokratikleşmenin, inanç özgürlüğünün ve fırsat eşitliğinin esas kabul edildiği bir zemindir." (AK PARTİ Programı, Giriş, s. 1)

AK PARTİ, kutsal dini değerlerin istismar edilerek siyaset malzemesi yapılmasını dinin; siyasi, ekonomik veya başka çıkarlara alet edilmesini; Devletin sosyal, ekonomik, siyasi veya hukuki temel düzenini kısmen de olsa din kurallarına dayandırmayı, reddeder(AK PARTİ Programı, Temel hak ve özgürlükler, m. 2.1, s. 2). Anayasa da; "Kimse, Devletin sosyal, ekonomik, siyasî veya hukukî temel düzenini kısmen de olsa, din kurallarına dayandırma veya siyasî veya kişisel çıkar yahut nüfuz sağlama amacıyla her ne suretle olursa olsun, dini veya din duygularını yahut dince kutsal sayılan şeyleri istismar edemez ve kötüye kullanamaz." (Anayasa, m. 24/4) demektedir. Görüldüğü gibi AK PARTİ'nin laiklik anlayışı anayasa ile uyumlu olup, devletin anayasal düzeninin dine dayandırılması anlayışına karşıdır.

AK PARTİ , din ve devlet işlerinin bir birinden ayrı olmasını, din ve devlet işlerinin

birbirinden ayrılmış sayılmasını ise ; devletin bütün dinlerin mensuplarına eşit davranması, din kurumlarıyla devlet kurumlarının ayrılmış olması, hukuk kurallarının din kurallarına dayandırılmaması, hukuk kurallarının din kurallarına uyma zorunluluğunun bulunmaması, devlet yönetiminin dine dayanmaması ve devlet yönetiminin din kurallarından etkilenmemesi olarak görmektedir (AK PARTİ Programı, Temel hak ve özgürlükler, m. 2.1, s. 2). Anayasa'da aynı ilkeleri benimsemiştir.

b) AK PARTİ, 14 ağustos 2001'de kurulmuş ve kısa süre sonra da milletin iradesiyle iktidar olmuştur. İktidar olduğu için de laiklik konusu dahil her konudaki anlayış, yaklaşım ve uygulaması, aleni ve milletimizin gözü önündedir. Ak Parti'nin gizli bir anlayışı, gizli bir tüzüğü, gizli bir programı, gizli bir amacı ve gizli bir niyeti yoktur. Hiçbir zaman da olmamıştır.

Ak Parti iktidar olduğu günden bugüne, kimsenin; dini inanışına, düşünce ve kanaatine, ibadetine, dini ayin ve törenlerine müdahale etmemiş ve edilmesine de müsaade etmemiştir. Hiç kimse, "AK PARTİ geldi de benim dini, sosyal, siyasi, ekonomik vb. hayatım, laiklik ilkesi aleyhine olumsuz etkilendi veya değişti" diye iddia edemez. Kaldı ki böyle bir iddia da varit değildir. AK PARTİ, hiç kimseyi dini inanç ve kanaatlerini açıklamaya veya değiştirmeye zorlamamış ve başkalarının zorlamasına da izin vermemiştir. AK PARTİ, hiç kimseyi dini inanç ve kanaatlerinden dolayı kınamamış ve suçlamamış, başkalarının kınaması ve suçlamasına da göz yummamıştır. Her din, inanç ve mezhebe eşit mesafede durmuş ve bu duruşunu kararlılıkla sürdürmeye de özen göstermiştir.

c) AK PARTİ Meclis Grubunun desteği ile başta Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu, Kabahatler Kanunu, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun dahil toplam 1006 kanunun yasalaşmasına katkıda bulunmuştur.

AK PARTİ Meclis Grubunun katkılarıyla çıkarılmış hiçbir kanunda, dini referanslı düzenlemeler yapılmamıştır.

d) Avrupa Birliği, laik sistemin sahibi ve de uygulayıcısıdır. Laik bir sisteme sahip Avrupa Birliğinin üyesi olma yönünde en önemli adımların atılması ve en önemli dönemeçlerin geçilmesi, AK PARTİ iktidarlarında olmuş ve neticede Türkiye, Avrupa Birliği ile

müzakere eden ülke statüsüne yükselmiştir. Anayasal düzeni değiştirmek isteyen, laikliğe karşı olan ve çok hukukluluğu savunan bir partinin, bütün bunları reddeden Avrupa Birliği'ne üye olmak için mücadele etmesi ve önemli reformları yapması ve Türkiye'yi müzakere eden ülke haline getirmesi bir çelişki değil midir?

e) AK PARTİ Meclis Grubunun katkılarıyla Anayasa'nın 90'uncu maddesinin son fıkrasına "(Ek: 7.5.2004-5170/7 md.) Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır." cümlesinin ilave edilmesi bile tek başına partimiz hakkındaki şeriat devleti ve çok hukukluluğu savunuyor iddialarını çökertmek için kafidir. Zira şeriat devletini ve çok hukukluluğu savunan bir partinin, böyle bir düzenleme yapılmasına katkı vermesi mümkün değildir.

f) 25/4/2006 ve 5490 Sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun 35'inci maddesinin 2'inci fıkrası ile "Aile kütüklerindeki din bilgisine ilişkin talepler, kişinin yazılı beyanına uygun olarak tescil edilir, değiştirilir, boş bırakılır veya silinir." Hükmü getirilmiştir. Şeriat devletini isteyen veya çok hukukluluğu savunan bir parti bunu savunabilir mi?

Sonuç olarak; AK PARTİ, yaklaşık altı senelik iktidar döneminde; milletimize ve devletimize yaptığı hizmetlerle, laikliğe aykırı eylemlerin değil, Türkiye Cumhuriyetine, cumhuriyetimizin değişmez ve değiştirilmesi teklif dahi edilemez niteliklerine ve milletimize hizmetin odağı olmuştur. Ak Parti ile hem devletimiz, hem cumhuriyetimizin nitelikleri ve hem de milletimiz daha da güçlenmiştir. Bunun tanığı, Türk milletidir.

İ) İddia makamının şeriat devleti ve çok hukukluluk iddiasını ispat için gösterdiği delillerin hiç birisi, iddia makamını doğrulamamaktadır, aksine hepsi iddia makamını tekzip etmektedir. İddia makamı, subjektif yorumlarıyla gerçeği değiştiremez. Bunlardan af ve ulema konusundaki açıklamalar ile AK PARTİ Genel Başkanı ve Başbakan hakkındaki 2 ve 50 numaralı iddialara bireysel cevaplarda ayrıntılı cevap verildiğinden burada ayrıca değinilmeyecektir.

Ancak daha önce açıklanmamış bulunan Devlet Planlama Teşkilatının 9. Kalkınma Planı kapsamında oluşturulan özel ihtisas komisyonu raporunda, zekat sisteminin

özel kurum ve teşkilatına kavuşturulması, bu maksatla zekat mağazalar zinciri oluşturulması iddiası üzerinde kısaca durulacaktır.

İddia makamının bu iddiası da diğerleri gibi asılsızdır.

Çünkü:

- AK PARTİ Hükümetlerinin böyle bir çalışması ve önerisi olmamıştır.

- Devlet Planlama Teşkilatı'nın 9. Kalkınma Planı hazırlıkları kapsamında oluşturulan "Gelir Dağılımı ve Yoksullukla Mücadele Özel İhtisas Komisyonu" taslak raporu yayınlanmıştır. Bu raporda "zekat" sisteminin özel kurum ve teşkilatına kavuşturulması, bu amaçla "Zekat Mağazalar Zinciri" oluşturulması önerisi yoktur.

- Bu hususu, komisyonun bir üyesi dile getirmiş; ancak komisyon tarafından kabul görmeyip reddedilmiştir. Komisyon üyesi birinin sunduğu öneriyi AK PARTİ aleyhine delil olarak sunan iddia makamının, komisyonun öneriyi reddetmiş olmasına değinmemesi ve bunu da AK PARTİ lehine delil olarak kullanmaması, açık bir çelişkidir.

- Ayrıca Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı da, kamuoyunda çıkan yanlış haberler üzerine, bir basın duyurusu ile yanlışlığı düzeltmiştir.

11) AK PARTİ HİÇ BİR ZAMAN ŞİDDETİ BENİMSEMEMİŞ, ŞİDDETİ SAVUNMAMIŞ, ŞİDDETİ TEŞVİK ETMEMİŞTİR

AK Parti, terör ve şiddeti kesin biçimde reddeden, bunu da eylem ve söylemleriyle açık biçimde ortaya koyan bir partidir. Partimiz demokratik özgürlükçü ortamı şiddet ve terörün en büyük düşmanı olarak görmektedir. AK Parti, bunun için çoğulcu demokrasiye sahip çıkılmasını, iktidara gelmede ve onu koruma yolunda şiddetin değil demokratik seçimlerin geçerli olduğunu savunan ve bunu eylem ve söylemlerine de açıkça yansıtan bir partidir.

Terör ve şiddete karşı gerek içeride ve gerekse dışarıda yürütülen kararlı mücadele kamuoyunun da bilgisi dahilindedir. AK Parti Genel Başkanı değişik konuşmalarında ısrarla "terörün dini, ırkı, milleti, vatani yoktur." Nereden gelirse gelsin terörizmin içinde

olan, terörizmin hedeflerini benimseyen herkes teröristtir. Buna karşı mücadelemizi sonuna kadar vermeye devam edeceğiz” diyerek, terörle hem içeride hem de dışarıda sonuna kadar mücadele edileceğini vurgulamıştır. (AA. 28.12.2007)

İddianamede partimiz mensupları ile ilgili delillerden hiçbirisinde en ufak bir şiddet içeren, şiddetle bağlantı kurulması mümkün olan ya da tahrik çağrısı olarak nitelendirilebilecek bir ifade yer almamasına rağmen, tamamen zorlama ve arniyetli yorumlarla şiddet bu sürecin içerisine sokuşturulmaya çalışılmaktadır. Partimizi şiddetle ilintili gösterme gayreti akıl ve mantığın sınırlarını zorlamaktadır.

İddia makamının bu konudaki iddiasının delili olarak sunduğu konuların hepsi, ilk cevabımız ve esas hakkındaki cevabımızda detaylı bir biçimde cevaplandırılmıştır. Onun için tekrarı yapılmayacaktır. Ancak iki konuyu tekraren ve özetle dile getirmek istiyoruz.

Birincisi, Danıştay saldırısıdır. İddia makamının, Danıştay saldırısını gerçekleştiren gözü dönmüş katil teröristler ile AK PARTİ arasında bağ kurma gayretleri, beyhude bir çaba olup, abesle iştigaldir. AK PARTİ, bu saldırıyı da, bu saldırıyı yapanları da ve bunun arkasında olanları da lanetlemiştir.

Toplumda infial uyandıran ve herkes tarafından lanetlenen Danıştay saldırısı ile AK PARTİ arasında dolaylı bir bağ kurma çabaları ve bu olayın faillerinin kullandığı bazı sözlerin partinin yaklaşımlarına bağlanmaya çalışılması son derece tehlikelidir.

Türkiye’yi kaosa sürüklemek isteyen odakların tezgahladığı iğrenç Danıştay saldırısıyla, partimiz arasında bir ilişki kurmaya yönelik ifadeler, en hafif tabirle, iftiradır.

İddianamede olduğu gibi, esas hakkındaki görüşünde ve sözlü mütalaasında da iddia makamının “bir iktidar partisinin tehdit ve hakarete varan açıklamalarının bu tür saldırıları cesaretlendireceği açıktır” demek suretiyle adeta bu iftira kampanyasına iştirak etmektedir.

Partimizin herhangi bir yargı organına karşı “tehdit ve hakaret” içeren en ufak bir açıklaması olmamıştır. Kamu adına görev yapan bir yargı mensubunun böyle bir iddiada bulunurken, açık ve somut “tehdit ve hakaret” örnekleri vermesi gerekirken, bunun yerine genel ve soyut kategorik ifadelerin arkasına sığınarak yargıda bulunması kabul edilemez. Ayrıca, her siyasi parti gibi, AK Parti de savunduğu temel ilkelere aykırı bulduğu yargı kararlarını eleştirmiştir. Demokratik rejimlerde, yargı kararlarına uymak farklı bu kararları eleştirmek farklıdır. Unutulmamalıdır ki, eleştirinin olmadığı yerde

dogmatizmin saltanatı vardır.

İddia makamının bu nedensellik mantığı bizi kabul edilemeyecek sonuçlara götürür. Sözelimi, hakkımızda düzenlenen ve partimizi laikliğe aykırı eylemlerin odağı ve demokrasiye yönelik bir tehdit olarak gösteren iddianameden sonra partimiz mensuplarına karşı bir saldırı olduğu takdirde bunu iddia makamının cesaretlendirdiği söylenebilir mi?

Yine İddianamede “Bu yolda siyasal İslam'ın ya da Türkiye'ye giydirilmek istenen ‘ılımlı İslam’ modelinin bir şeriat devletine dönüşmesi ve gerekirse bu yolda İslami terörün de kullanılması uzak bir olasılık değildir. Nitekim yakın tarihte bölgemizde geçiş dönemi örneği olarak, sıkça öne çıkarılan kimi devletlerin daha sonra kaçınılmaz biçimde radikal bir değişikliğe uğrayarak köktendinci bir rejime dönüştüğü görülmüştür” denilmektedir. (s.114). İddianamenin değerlendirme kısmında yer alan bu hususun Anayasa Mahkemesini etkilemeye yönelik olduğu açıkça sezilmektedir.

İktidar partisi ile şiddet arasında bağlantı kurulurken iddianamede yer verilen ve bünyesinde ciddi bir mantıksal çelişki barındıran şu görüşün kabulünün de imkansız olduğu açıktır: “Zaten iktidar olmanın avantajları ile ve demokratik yöntemi kullanarak hedefe ulaşma olanağı elde edilmişse, bu aşamada şiddet kullanmanın gereksizliği de ortadadır. Kapatma yaptırımı, son aşamada şiddet ve şiddet çağrısını amaçlayan bir modeli engellemeye yönelik olması nedeniyle hukuka uygundur” (s.157).

İddianamedeki bu ifade ile **aslında şiddet kullanımının söz konusu olmadığı da açıkça tescil edilmektedir**. Ancak, aynı yerde, şiddetin bundan sonraki dönemlerde kullanılabileceği biçiminde bir kehanette bulunularak, bu nedenle partinin kapatılması gereğine değinilmektedir. Unutmamak gerekir ki, Türkiye demokratik bir hukuk devletidir. Demokratik hukuk devletinde siyasi iktidarın nasıl denetleneceği de bellidir. Partimizin ileride şiddete başvurabileceği varsayımı tamamen vehimlere dayalı bir iddiadır. Demokratik bir hukuk devletinde tüm icraatları hukuka uygun olan bir iktidar partisinin kapatılmak istenmesi kabul edilemez.

Bu bağlamda iddianamede yer verilen şu ifadeler de ilginçtir:

“Gösterilen deliller, Anayasanın 10. ve 42 nci maddelerinin laiklik ilkesinin özüne dokunmak amacıyla değiştirildiğini kanıtlamaktadır. Çünkü artık köktendinciler isteklerini türbanın kamusal alanda da serbest kalmasının ötesine taşımışlar, televizyonlardaki açık oturumlarda ‘türbanın yasaklanmasını savunanların

Mussolini gibi yargılanacaklarını ve cezalandırılacaklarını' çekinmeden söylemeye başlamışlardır. Sadece bu durum bile laik devlet ilkesini ve Türkiye'de laikliği savunanları nasıl bir tehlikenin beklediğini göstermeye yeterli olup, şeriatın içerdiği şiddet unsurunu da sergilemektedir" (s.117) .

Böyle bir televizyon konuşması, hangi partimiz tarafından nerede, ne zaman ve hangi televizyonda yapılmıştır? Eğer böyle bir konuşma var ise, parti ile ilgisi bulunmayan - yönlendirilmiş- bir kişiye mi aittir? Yoksa parti yasaklamada sadece şiddeti ölçü alan Venedik kriterlerinin gerçekleştiği izlenimini uyandırmak için herkesi güldürecek uydurma delil mi yaratılıyor? İddianamede dayanılan diğer konuşmalar eklerde yer almasına rağmen, bu faili meçhul ve içeriği hiçbir şekilde kabul edilemeyecek konuşma neden ekler arasında bulunmamaktadır?

Görüldüğü gibi İddianame, olgulardan tamamen uzak bir şekilde ideolojik kaygılara dayalı bir iddiaya delil üretme çabası içindedir. İddianamedeki partimizin şiddetle ilişkisini kurmaya yönelik tüm ifadeler, tamamen hayal dünyasında üretilen spekülasyon ve vehimlerden ibarettir.

İkincisi, Binali Yıldırım'a atfedilen "Reformlar sancılı olur. Güle oynaya yapılmaz. Tarihte de bu reformlar gerçekleştirilirken birçoğu kanlı oldu. Bu konuda sabır ve zamana ihtiyacımız var." (İddianame, s. 85) sözleridir.

İddia makamının bu iddiası da asılsızdır.

Çünkü:

Bu ifadeler, Binali Yıldırım'a ait değildir.

İddianamede bahsedilen konuşmanın metni, İstanbul Valiliği ve İçişleri Bakanlığının resmi kayıtlarından olan "Toplantı zabitleri"nda vardır. Bu zabitler incelendiğinde Binali Yıldırım'ın; "... Reformlar sancılı olur. Reformları uzlaşarak yapmak toplumun menfaatinedir. Reformların bir kısmının sonu alındı. Bir kısmının da zamana bağlı olarak alınacaktır. Kırıp dökmeden iş yapmak istiyoruz." dediği açıktır. Bu konuşmanın ses kaydı da vardır.

Görüldüğü üzere Binali Yıldırım'ın konuşmasında; "... Güle oynaya yapılmaz. Tarihte de

bu reformlar gerçekleştirilirken birçoğu kanlı oldu. Bu konuda sabır ve zamana ihtiyacımız var. Önemli olan bir şeyi yaparken kırıp dökmek ve bu da bizim hassasiyetimiz. Yolumuza da bu şekilde devam edeceğiz. Devam ederken de gerekenler yapılacak.” ifadeleri, yoktur (EK-36).

Binali Yıldırım'ın zabıtlarda yer alan konuşması, bir derneğin genel kurulunda herkesin yaptığı mutlak konuşmalardan biridir. Konuşmasında; İlim Yayma Cemiyetini ve hizmetlerini övmüş ve AB sürecinde yapılan reformlardan bahsetmiştir. Binali Yıldırım'ın konuşmasında geçen “Reform” kelimesini, kendi görev alanına giren haberleşme ve ulaştırma alanlarında ve AB sürecinde yapılan köklü değişiklikleri ifade için kullanmıştır. Konuşmanın hiçbir yerinde “Bu konuşmanın, Anayasaya aykırı bir yönü olmadığı gibi laiklikle irtibatlandırılması da mümkün değildir.

Kaldı ki AK PARTİ, her zaman şiddeti her zaman reddetmiştir. Nitekim iddianamede yer alan başörtüsü sorunuyla ilgili Ordu milletvekili Eyüp Fatsa'nın; “Bu iş sokakta değil, ancak uzlaşmayla çözülebilir.”(İddianame, s. 77) Milli Eğitim Komisyonu Başkanı **Tayyar Altıkulaç**'ın; “Hiçbir eylemi desteklemem. Haklılar, ama sokak çözüm değil.” (İddianame, s. 78) sözleri, şiddet konusunda iddiayı ve iddianameyi tekzip etmektedir

12) DELİL SERBESTLİĞİ, "NE BULURSAN KOY SERBESTLİĞİ" DEĞİLDİR

Esas hakkındaki cevabımızda da ifade ettiğimiz gibi, bu dava tarihe "google davası" olarak geçebilecek niteliktedir. Elbette, iddia makamı "delil serbestliği" ilkesi gereğince internet kaynaklarından yararlanabilir. Buna bir itirazımız yok/ Ancak, delil serbestisi, internet gibi bilgi kirliliğinin en yoğun olarak yaşandığı bir ortamda, arama motorlarına bazı terimler girmek suretiyle karşınıza çıkan her şeyi araştırmadan, delil olarak dosyaya koymak anlamına gelmemektedir. Bu yöntemle, her siyasi parti hakkında kolayca dava açabilirsiniz.

İddia makamının delil anlayışı problemlidir. Sözlü açıklamalarda ifade edilen "hukukta

bilinenin ispatı da gerekmez" sözü de bu problemlili bakış açısını yansıtmaktadır. Esasen, bu söz hakkımızda açılan davanın delil hukuku yönünden taşıdığı zaafiyetin bir itirafı gibidir. İddia makamı, adeta partimizin laikliğe aykırı faaliyetlerin odağı haline geldiğinin "bilindiğini", dolayısıyla ispata da gerek olmadığını ileri sürmektedir. Halbuki, iddia makamının kafasında "odak" olma ile, gerçekte laikliğe aykırı fiillerin odağı olma arasında fark vardır. Bu davanın açılması da bu farklılıktan kaynaklanmaktadır.

İddia makamı, davada ileri sürülen ve dava tarihine takaddüm eden vakıalarla bağlıdır. İddia makamı, dava sonrasındaki eylemleri, -koşulları varsa- ancak yeni bir dava konusu kılabilir. Bu, dava teorisinin de kaçınılmaz sonucudur. Yüksek Mahkememizin içtihadı da aynı doğrultudadır (Prof.Dr. Kanadoğlu, Korkut, Anayasa Mahkemesi, İst.2004 t, s.277 ve dev.dn.769,770. ANYMK.22.6.2001 t, 2/2 Parti kapatma. ANYMKD, S. 37/2, s.1304).

Kaldı ki iddia makamının yollama yaptığı milletvekillerinin dava tarihinden sonraki söz ve görüşleri, Anayasa Mahkememizin HAKPAR (29.1.2008 t, 1/1- kapatma) kararında vurgu ile belirttiği gibi düşünce ve ifade özgürlüğü kapsamında olup Anayasamızın ve İHAS. nin teminatı altındadır.

13) ANAYASA DEĞİŞİKLİKLERİ YASAMA TASARRUFLARI OLUP, PARTİLERİ BAĞLAMAZ

İddia makamının sözlü açıklamalarındaki çelişkili noktalardan biri de AK Partinin "gerginlik" politikasının bir örneği olarak, "mutabakat süreçleri" yöntemiyle Anayasanın 10. ve 42. maddelerinde değişiklik yaptığını ileri sürmesidir. Birincisi, "gerginlik" kavramıyla "mutabakat"ı yan yana getirmek mümkündür. Toplumda "gerginlik" yaratmak isteyen bir siyasi partinin "mutabakat" araması çelişkidir. Eğer bir sorunun çözümlenmesi için "mutabakat" aranıyorsa, bu "gerginlik" politikasının dışlanması anlamına gelir. Nitekim, 10 ve 42.madde değişiklikleri konusunda da yaşanan budur.

AK parti iktidara geldiği andan bu yana yükseköğretim kurumlarındaki başörtüsü meselesinin toplumsal ve kurumsal mutabakatla çözülmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu konuda toplumsal mutabakatın bulunduğu, her kesimden saygın kuruluşlarının yaptıkları kamuoyu araştırmalarında ortaya çıkmıştır. Meclis içinden diğer siyasi partilerin de bu meselenin çözülmesi gerektiğine dair görüş belirtmeleri "kurumsal mutabakat"ın da doğduğunu göstermiştir.

Bu düzenlemelerin tamamen yükseköğretim kurumlarıyla sınırlı olmasına ve parti yetkili organlarının bunu defalarca açıklamış olmalarına rağmen; iddia makamının başörtüsü serbestisinin ilköğretim, ortaöğretim ve diğer kamu kurumlarına da taşınacağını iddia etmesi ancak "niyet okuyuculukla" izah edilebilir.

Diğer yandan, 10 ve 42.maddelerde yapılan değişikliklerin laiklik ilkesine aykırı olduğu görüşüne katılmıyoruz. Bu değişiklikler, üniversite düzeyinde eğitimde fırsat eşitliğini ve anayasal bir hak olan din ve vicdan özgürlüğünü pekiştirme amacını gütmekteydi. Bu anlamda, söz konusu değişiklikler, laiklik ilkesinin bir gereği olarak kabul edilebilir. Ayrıca, demokratik ülkelerde siyasi partilerin yargı kararlarına uyma yükümlülüğü vardır, ancak onlarla aynı şekilde düşünme yükümlülükleri bulunmamaktadır.

Son olarak, Anayasadaki bu değişikliklerden hukuken AK Partinin sorumlu tutulması mümkün değildir. Bu değişiklik, diğer siyasi partilerin ve bağımsız milletvekillerinin de katıldığı bir yasama tasarrufudur. Kaldı ki, bu değişiklikler eğer iddia makamının ileri sürdüğü gibi, partimizin demokrasiye

yönelik "açık ve yakın tehlike" olduğunun temel göstergesi ise, Anayasa Mahkemesinin bu değişiklikleri iptali söz konusu tehlikenin ortadan kaldırıldığını göstermektedir. Bizim esas hakkındaki cevabımızda söylediğimiz budur. Asıl bunun aksini' ileri sürmek, akılla ve hukuk mantığıyla bağdaşmamaktadır. "Açık ve yakın tehlike"nin tamamen varsayımlara dayanan hayali bir tehdit olmadığı ortadadır. Nerdeyse, sözde tek somut "delil" olarak sunulan bu anayasa değişiklikleri, Başsavcımın mantığıyla artık "tehlike"

teşkil etmekten çıkmıştır.

14) HUKUK DEVLETİNDE "MASUMİYET KARİNESİ" ESASTIR

Başsavcılık, bu davada ısrarla masumiyet karinesini hiçe sayan beyanlarda bulunmuştur. Bunun örneklerini daha önceki cevaplarımızda ayrıntılı olarak vermiştik. Buna rağmen, iddia makamı sözlü açıklamalarında da hukuk devleti anlayışıyla hiçbir şekilde bağdaşmayan bu tutumunu sürdürmüştür. AK Partinin "devlet kadrolarında siyasal İslamcı bir yapı" oluşturduğuna dair soyut iddialar bu tutumun bir örneğidir. İddia makamı, iktidarımız döneminde devlet kadrolarına atanan kişilerin "siyasi İslamcı" olduğuna dair hiçbir delil ortaya koyamamıştır.

Ayrıca, iddia makamına göre "Eğitim-Bir-Sen" isimli sendikanın Cumhuriyet devrimlerine aykırı faaliyetleri olduğu, (a) bu sendika hakkında yazılı ve görsel basında çıkan haberlerden ve (b) sendikanın bazı yöneticileri hakkında dava açılmış olmasından bellidir. Aslında bu yaklaşım, iddia makamının kişileri ve kurumları itham ederken delillere ihtiyaç duymayan yaklaşımına tipik bir örnektir. Böyle bir hukuk devleti anlayışı olamaz. Bir sendikayı, basında çıkan haberlerden hareketle Cumhuriyete aykırı faaliyetleri ile bilinen bir kuruluş olarak nitelenmek, masumiyet karinesinin ihlalidir. Bu sendikanın bazı yöneticileri hakkında iddianame düzenlenmiş olması da yeterli değildir. Masumluk karinesi, bilindiği gibi, suçluluğu mahkeme kararı ile kesinleşinceye kadar herkesin suçsuz olduğunu kabul etmeyi gerektirir.

15) AK PARTİ YETKİLİ ORGANLARI VE ÜYELERİ DIŞINDA HIÇ KİMSENİN EYLEM VE SÖYLEMİNDEN DOLAYI İTHAM EDİLEMEZ

AK PARTİ; sadece yetkili organlarının ve belli şartların varlığı halinde üyelerinin eylem veya söylemlerinden dolayı sorumludur(Anayasa, m. 69).

Ancak iddia makamı, hem iddianamesinde, hem esas hakkındaki görüşünde ve hem de sözlü mütalaasında tarihteki pek çok hadise ile partimizi irtibatlandırmaktan geri kalmamıştır. İddia makamına göre; "Zihniyetleri ve birikimleri Humeyni sevgisi ve Atatürk düşmanlığından öteye gitmeyen, dünyevi kurtuluşu Kanada hükümetine

ilticada, ilahi kurtuluşu İngiliz Mandasına teslimiyette bulmuş, depremde ölen on binlerin acısı bütün insanlarımızın kalbinde henüz çok taze iken, açtıkları “7,4 yetmedi mi?” gibi pankartlarla havsalaya sığmayacak acımasızlı örnekleri sergileyebilen, bu uğurda üç beş yaşındaki kız çocuklarını meydanlara sürmekten çekinmeyen...” (Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Sözlü Mütalaa, s. 6) biçimindeki anonim bir yaklaşımla, bu olaylarla partimiz arasında da ilişki kurmaya çalışmıştır. Halbuki bahsedilen olayların hiç biri, AK PARTİ ile ilgili ve irtibatlı değildir. Çünkü o tarihlerde AK PARTİ yoktur.

Ayrıca sözlü mütalaaasında iddia makamı; partimizle hiçbir ilişkisi olmayan gazetelerdeki muhabir ve yazarların haber ve yorumlarından, televizyonlardaki kişilerin konuşmalarından, insanların değişik olaylara verdikleri her türlü tepkiden de partimizi sorumlu tutmaktadır.

Kişiye doğuştan suçlu kabul eden ve hatta ilgisi ve irtibatı olmadığı kişilerin eylem veya söylemlerinden sorumlu görüp tecziyesini talep eden bir hukuk mantalitesi karşısında, bizim tek sığınağımız hukuktur. Çünkü hukukun ortaya koyduğu “Kanunsuz suç ve ceza olmaz” ve “cezaların şahsiliği” ilkeleri, partimizle hiçbir ilişkisi olmayan kişilerin eylem ve söylemlerine karşı partimizi korumaktadır. İddia makamının bu ilkeleri yok sayan yaklaşımı, bu gerçeği değiştirmez.

SONUÇ VE TALEP

Bir bütün olarak değerlendirildiğinde iddianame, toplumsal talepleri dile getirme görevi olan siyasilerin, toplumsal ve siyasi sorunlar karşısında adeta duyarsız ve dilsiz olduğu bir partiler düzeni istemektedir. İddianamede “delil” olarak sunulan beyan veya eylemlerin özgürlükçü demokratik ve laik rejime yönelik bir tehdit oluşturduğu söylenemez.

Aksine, bu sözde “deliller”le bir siyasi partinin kapatılmasının talep edilmesi, Türkiye’de demokrasiyi teksesli ve yasakçı bir boyuta taşıyabilecek bir tehdit niteliğindedir.

İlk cevabımız, esas hakkındaki cevabımız ve sözlü olarak yaptığımız ayrıntılı açıklamalar ve sunduğumuz deliller dikkate alındığı takdirde, ortada AK PARTİ’ye isnat edilebilecek nitelikte laikliğe aykırı hiçbir eylem yoktur. Ve partimiz hiçbir konuda Anayasa dışı bir yönetime başvurmamıştır. İddianamede yer alan beyanların ise hiç biri laiklik ilkesine

aykırı değildir. İddianamedeki beyanlar, Düşünce ve kanaat hürriyeti(Anayasa, m. 25) ve “Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti” (Anayasa, m. 26) kapsamında olup, demokratik hukuk devletinin teminat altındadır(Anayasa, m. 2). Her biri tek başına laikliğe aykırılık oluşturmayan ifadeler, bir milyon defa tekrarlırsa bile, bir partiyi Anayasaya aykırı eylemlerin odağı haline getirmez.

AK Parti, laikliğe aykırı fiillerin değil, kurulduğundan itibaren yaptığı çalışmalarla ülkemize ve milletimize hizmetin odağı haline gelmiştir.

Sonuç olarak, ilk cevabımızda, esas hakkındaki cevabımızda ve sözlü olarak ifade edip aynı zamanda da yazılı sunduğumuz cevaplar ve Yüksek Mahkeme tarafından re’sen gözetilecek diğer hususlar dikkate alınarak AK PARTİ’nin kapatılması için açılan davanın reddine karar verilmesi hususunu Anayasa Mahkemesinin takdirlerine saygıyla sunarız. 03.07.2008

Cemil ÇİÇEK

Ankara milletvekili ve MKYK üyesi

36 adet eki var.